Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):	Cervantes Saavedra, Miguel de.; forfattet af Miguel de Cervantes Saavedra ; oversat, efter det i Amsterdam og Leipzig 1755, udgivne Spanske Oplag, af Charlotta Dorothea Biehl.
Titel | Title:	Den sindrige Herremands Don Quixote af Mancha Levnet og Bedrifter
Bindbetegnelse | Volume Statement:	Vol. 1
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Kiøbenhavn : Hallager : Gyldendal, 1776-77
Fysiske størrelse | Physical extent:	4 bd. :

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

58,-384-8° Ex. 1

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 58 8°

1 1 58 0 8 13564 2

Königl. Bibliothek Berlin

Bb. - 384

MIGUEL DE
CERVANTES SAAVEDRA
I. Meno Haas sc.

DEN SINDRIGE

HERREMANDS
DON QUIXOTE AF MANCHA
LEVNET OG BEDRIFTER.

FÖRSTE TOME.

Bartholin

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

DEN SINDRIGE HERREMANDS

DON QUIXOTE AF MANCHA

LEVNET OG BEDRIFTER.

FORFATTET

AF

MIGUEL de CERVANTES SAAVEDRA.

Overſat, efter det i Amſterdam og Leipzig 1755, udgivne Spanſke Oplag,

AF

CHARLOTTA DOROTHEA BIEHL.

FÖRSTE TOME.

KIÖBENHAVN, 1776.

Trykt paa Gyldendals Forlag.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

A

MONSIEUR

EMANUEL DELITALA,

CHEVALIER DE L'ORDRE ROYAL DE CHARLES III.

C'eſt à l'amitié dont Vous m'avez honoré pendant Votre Sejour ici, que je dois la connaiſſance de Don Quixote dans l'Original; Vous m'en avez même facilité l'intelligence; ce qui m'a engagé d'enrichir la langue de mon pays d'une traduction de cet Ouvrage immortel. Recevés la cher Ami! comme un hommage, que mon cœur aime à faire au Votre; je ſais, que cette Marque d'Eſtime & d'Attachement ne ſuffit pas pour m'aquiter entierement envers Vous; mais il eſt ſi doux de

devoir à son Ami! & c'est ce que j'ai senti depuis le premier moment de nôtre connaissance. Vous n'ignorés pas tous les autres Sentimens, que j'ai pour Vous, & qui resteront eternellement gravés dans mon cœur.

Votre

tres devouée Amie
Charlotta Dorothea Biehl.

Copenhague ce 22 Juillet 1776.

DEN SINDRIGE HERREMANDS, DON QUIXOTE AF MANCHA LEVNET OG BEDRIFTER.

FÖRSTE BOG.

I. CAPITEL.

Den navnkundige Herremands DON QUIXOTE af MANCHAS Vilkor og Övelser.

Det er ikke meget længe siden, at der paa et Stæd i Mancha, hvis Navn nu ikke vil falde mig ind, levede en Herremand af det Slags, som eie en afbrudt ophængt Lantze, et gammelt Harnisk, en mager Hest og en Vindhund. En Suppe paa noget, der kom Koekiöd nærmere end Lammekiöd om Middagen; Finker af det overblevne om Aftenen; Lindser om Fredagen; Smal Hans Kiökkenmester om Löverdagen og et Tillæg af en stegt Due om Söndagen opslugede de tvende Deele af hans Indkomste. Det övrige tog Veien til at forskaffe ham en Silke Kiol, Flöiels Buxer og Töfler af samme Slags til Festdagene og noget af en grovere Art til at bedække sig med om Hverdagene. Hans Huusfolk bestode af en Huusholderske, der allerede havde lagt fyrretyve Aar paa Bagen; en Sösterdaatter

der endnu ikke havde naaet tyve, og en ung frisk Bondekarl til at gaae til Torvs, strigle Hesten og arbeide i Marken.

Vores Herremands Alder löb temmelig nær ved halv hundrede Aar, han var stærk af Natur, mager og tör, havde et alvorligt Ansigt, og var en stor Ven og Elsker af Jagten. Der vil siges, at hans Navn var QUIXADA eller QUESADA (thi heri vige Skribenterne, der have optegnet disse Tildragelser, meget fra hinanden) endskiöndt det efter al Sandsynlighed kan paastaaes, at han kaldte sig QUIXANA. Imidlertid er det kun af ringe Betydenhed for vores Historie, det er nok, at vi i dens Fortælning ikke hopper over Sandheden i den mindste Punct.

Dernæst maae man vide, at denne forbenævnte Herremand i sine örkeslöse Timer (og disse udgiorde den störste Deel af Aaret) læste Ridder Böger og det med saa stor Smag og Begierlighed, at han næsten forglemte Jagt-Övelserne, saavelsom Opsynet over hans Huus-Væsen; Ja, hans Umættelighed i denne Post var saa stor, at han solgte mange Stykker Sæde-Jord for at kiöbe Ridder-Böger og saa mange, som der kunde sammensskrabes af det Slags, fandtes ogsaa i hans Huus. Han fandt ingen iblandt dem alle saa skiön, som den, der var forfattet af Feliciano de Silvo og det saa vel for Tydeligheden i hans löse Stiil som og for de deri forekommende Fornuft-Forvikklinger, hvilke stak frem som Perler i hans Oine. Ved Udfordrings- og Kierligheds-Brevene hoppede Hiertet i Livet paa ham, og igientog han deres Læsning meget ofte, især de Steder hvor han fandt skreven: UFORNUFTENS FORNUFT, MED HVILKEN DE BEHANDLER MIN FORNUFT, HAR BRAGT SAADAN EN SVINDNING I MIN FORNUFT, AT JEG IKKE UDEN FORNUFT BEKLAGER MIG OVER DERES DEILIGHED. Han var ikke heller mindre tilfreds med at læse: DEN HÖIE HIMMEL, HVIS STIERNER GUDDOMMELIGEN BEKRÆFTER DERES GUDDOM OG GIÖR, AT DE FORTIENER DEN FORTIENESTE, SOM DERES HÖIHED FORTIENER. (Men

over

over al denne store Forraad af Fornuft tabte den stakkels Herre al sin Skiönsomhed, ved at piine og plage sin Hierne for at begribe og forklare Meeningen heraf, hvilken Aristoteles selv, om han og allene til den Ende stod op af Graven, hverken skulde kunde udgranske eller forklare. Han var ikke i mindre Leyervold med alle de Saar, Don Belianes havde uddeelt og bekommet, siden han forestillede sig, at i hvor store Mestere der end havde lægt dem, saa maatte dog ufeilbarligen baade Ansigtet og Kroppen være fuld af store Skrammer og Ar. Men hvorom alting var, saa berömte han dog Forfatteren, der havde endt Bogen med Löfte om Fortsættelsen af den meere end overnaturlige Tildragelse han ikke kunde fuldende; det kom ham ofte i Sinde at tage fat paa Pennen, for at fuldbyrde Löftet i en bogstavelig Forstand, og det var tilforladeng ogsaa skeet, og han ladet den komme for Dagen, dersom ikke andre större og meere vedholdende Tanker var kommen der imellem.

Han undersögte ofte med Landsbye-Præsten (som var en lærd Mand, og havde taget Graden til Siguenza) om Palmerin af Engeland eller Amadis af Frankrig havde været den ypperste Ridder? Men Mester Nicolas, samme Folks Barbeer, sagde: at ingen af dem alle kunde komme Solens Ridder nær, men i Fald nogen kunde sættes i Ligning med ham, saa var det Don Galaor, Amadis af Frankrigs Broder; siden han ikke allene kunde skikke sig efter alle Folk, men endog hverken var en Kramdukke af en Ridder, eller en Græder som hans Broder, og i Tapperhed gav han ham ikke eet Skridt forud. Slutningen paa alt dette blev, at vores Herremand fordybede sig saaledes i at læse, at han tilbragte Natten med Læsning indtil den lyse Dag og Dagen paa samme Maade indtil den mörke Nat; og ved denne umaadelige Læsning og liden Sövn fortörredes Hiernen saa stærk, at han mistede al Skiönsomhed. Hans Indbildningskraft blev gandske tilproppet af det han læste i disse Böger saavel om Fortryllel-

ſer, ſom alle muelige Trætter, Feltſlag, Udfordringer, Saar, Kierlighed, ſmigrende Ord, ömme Klagemaal og Piinſler, og de prændte ſig ſaa ſtærk i hans Foreſtilling, at han holdt de urimeligſte Opdigtelſer, han læſte, for ſande og efter hans Tykke var der ikke troeværdigere Hiſtorier til i Verden.

Han ſagde: at Cid Ruydiaz havde været en meget brav Ridder, men desuagtet kunde han dog ikke veie op imod Ridderen af det gloende Sværd, der med et Hug havde klövet to af de grummeſte og umaadeligſte Kiemper midt fra hinanden. Han holdt meget af Bernhardus af Carpio fordi han ved Roncesvalles dræbte Roland ved ſamme Kneb, ſom Hercules, der qvalte Antheus, Jordens uhyre Sön, i ſine Arme. Han talte meget vel om Kiempen Morgante fordi han i den hele Kiempe-Slægt, ſom er ſtolt og plump, var den eeneſte venlige og velopdragne. Men ingen ſtod ſaa vel anſkreven, ſom Renaldo af Montalvan og allermeeſt naar han i Aanden ſaae ham drage ud af ſin Fæſtning, udplyndre alle dem han fik fat paa og bortröve Mahomets Afguds-Billede, der var af ſtöbt Guld, efter Hiſtoriens Sigende. Han ſagde: At han, for at ſtyre ſit Moed paa Forræderen Galalon, ved at træde ham under ſine Födder, med Fornöielſe vilde give ſin Huusholderſke bort og vel hans Söſter-Daatter oven i Kiöbet.

Ved denne ſtærke Svækkelſe i Skiönſomheden, kom han paa det allerforunderligſte Indfald, ſom nogen Nar kunde falde paa; og ſom var, at det forekom ham godt og nödvendigt, ſaa vel til hans Æres Forögelſe, ſom til det Almindeliges Nytte, at han giorde ſig til en vandrende Ridder, i fuld Ruſtning og til Heſt löb Verden om for at ſöge Eventyr og udöve alt det han havde læſt, at de vandrende Riddere havde udövet, raade Bod paa alle ſlags Forurettelſer og ſætte ſig blot for alle Slags Farligheder for derved at indlægge ſig et udödeligt Navn og Rygte. Stakkelen ſaae ſig allerede i Aanden ved hans Arms Tapperhed

kronet

kronet og belönnet, i det allermindſte med Kayſerdömmet i Trapezunt, og denne fornöielige Foreſtilling, ledſaget af den umaadelige Behag han nöd i den, lod ham hverken Riſt eller Roe, förend han havde fanet ſit Forſæt fadt i Verk.

Det förſte han foretog ſig var at polere en Ruſtning, ſom havde hört hans Tip Oldefader til, der var gandſke indædt af Ruſt og overgroet med Moos, ſiden den i meere end hundrede Aar havde været henkaſtet og forglemt i en Krog. Han ſkurede og blankede den det beſte han kunde, men blev tillige vaer, at den havde en ſtor Feil, ſom var den, at der ingen fuldſtændig Hielm var ved den, men kun en blot Pikkelhue. Dog dette erſtattede hans Vindſkibelighed ved at forfærdige den underſte Deel paa Hielmen af Pap og föie den ſaa net til Pikkelhuen, at den fik Anſeelſe af en fuldſtændig Hielm. Sandt er det, at da han, for at pröve om den kunde holde et Hug ud, drog ſin Kaarde og gav den to vældige Hug, ſaa tilintergiordes ved det förſte, alt det, han havde giort i en heel Uge. Han ſyntes juſt ikke meget vel om, at det havde koſtet ſaa liden Möie at ſönderhugge den, men han gav ſig dog til at ſammenflikke den paa nye, og for at forviſſe ſig imod den Fare den nyelig havde prövet, ſaa befæſtigede han den indvendig ſaaledes med Jernbaand, at han troede at kunde forlade ſig paa dens Styrke; og uden at giöre nye Experimenter med den, laae han den hen, og anſaae den for at være en gandſke fuldkommen Hielm.

Nu ſkulde han til at beſkue ſin Heſt og endſkiöndt den havde fleere Feil end Gonelas Heſt, ſom TANTUM PELLIS ET OSSA FUIT, ſaa forekom det dog ham, at hverken Alexandres Bucephalus eller Cids Babieca kunde ſættes i Ligning med den. Fire Dage gik forbi allene med at pönſe paa hvad Navn han ſkulde give den, fordi (ſom han ſagde til ſig ſelv) det ikke kunde forſvares, at een ſaa berömt Ridders Heſt, der havde ſaa ſtore Egenſkaber ſkulde være et anſeeligt Navn foruden. Han ſtræbede

derfor at indrette det saaledes, at der kunde være en slags Overeenstemmelse imellem det Navn, den havde havt förend han selv var bleven vandrende Ridder, og det han nu efter sin Ophöielse vilde give den, thi han sadt meget viiseligen forud, at siden Herren havde forandret sin Stand, saa maatte Hesten ogsaa forandre Navn og belægges med et der var berömt og skingrende, og som passede sig til den nye Orden og de nye Övelser den allerede havde tiltraaet. Efter at han nu i Hukommelsen og Indbildnings-Kraften havde dannet, udslettet, taget fra, lagt til, forvendt og fordreiet en Hoben Navne, kaldte han den endsider ROZINANTE, et, efter hans Tykke, höit, ædelt og velklingende Navn, der tillige bemerkede det han havde baaret, da han endnu var slet og ret ROZIN.

Da nu hans Hest havde faaet et Navn efter hans Smag, saa skulde han til at give sig selv et, og dermed tilbragtes endnu andre otte Dage, efter hvis Forlöb han kaldte sig DON QUIXOTE. Heraf toge (som jeg forhen har sagt) Skribenterne af denne sandfærdige Historie Anledning ikke længere at tvivle om, at han havde kaldet sig QUIXADA og ikke QUESADA, som andre vilde sige. Men da han befindede sig, at den tappre Amadis ikke havde ladet sig nöie med at kalde sig slet og ret Amadis men foröget det med sit Kongeriges og Fædrelands Navn, for tillige at giöre det navnkundigt, saa vilde han og som en troefast Ridder forsöge sit ved Navnet af hans Fædreland og kalde sig DON QUIXOTE AF MANCHA, og syntes ham, at han ikke kraftigere kunde lægge sin Kierlighed til det for Dagen, ei heller ære det höiere end ved at tage sig Tilnavn efter det.

Nu var da Rustningen poleret, Pikkelhuen var giort til en Hielm; hans Hest havde faaet Navn; hans eget var bleven stadfæstet; der stod nu altsaa intet meere tilbage end at söge sig en Dame i hvilken han skulde være forliebt, siden en vandrende Ridder uden Forliebelse var et Træe uden Blade og Frugter og

et

et Legeme uden Siel. Dersom jeg, sagde han til sig selv, enten for mine Synders Skyld, eller ved min gunstige Skiebne, skulde stöde paa en eller anden Kiempe som gemeenligen hænder vandrende Riddere, og jeg kastede ham til Jorden i Træfningen enten strax ved at klöve Kroppen midt fra hinanden, eller og langt om længe ved at tvinge ham til at overgive sig, saa var det en herlig Sag at have een jeg kunde forære ham til; han komme ind, kaste sig paa Knæe for min söde Herskerindes Födder og med en ydmyg og skielvende Röst sige: Frue! Jeg er Kiempen Caraculiambro, Herre over Öen Malindrania, der er bleven overvunden i en Tvekamp af den, aldrig noksom, berömte Ridder DON QUIXOTE AF MANCHA og han har beordret mig, at fremstille mig for deres Velbyrdighed, paa det deres Höihed kunde handle med mig efter Velbehag. O! hvor glad blev ikke vores gode Ridder over at have fört denne ziirlige Tale, men langt meere endnu da han fandt een, han kunde kalde sin Dame.

Hermed forholdt det sig, saa vidt man troer, saaledes: Paa et Stæd, ikke langt fra hans Hiem, var der en Bondepige, af et temmeligt smukt Udseende, i hvilken han i lang Tid havde været forliebt, men uden (og det følger af Fornödenheden) at hun nogensinde havde vidst det eller engang havt Mistanke derom. Hun kaldte sig ALDONZA LORENZO, og hun syntes ham meget vel skikket til at före Titelen af hans Tankers Beherskerinde. Han sögte altsaa et Navn der ikke veeg alt for langt fra hans og som tillige stod i en slags Overeensstemmelse med Princesernes og de store Fruers; Til den Ende kaldte han hende DULCINEA AF TOBOSO, (siden hun var barnföd der) og forekom dette Navn ham lige saa harmonisk, rart og bemerkeligt, som alle de andre han havde givet sig og sine övrige Sager.

II. CAPITEL.

Der handler om det förſte Udtog den ſindrige DON QUIXOTE giorde fra ſit Hiem.

Da nu alle Tilberedelſerne vare i god Stand, kunde han ikke töve længere med at ſætte ſit Forſæt i Verk, af Frygt for den Skade hans Langſomhed kunde giöre Verden, efter Udregningen han havde giort over al den Overlaſt han vilde afværge, alle de Forurettelſer han vilde erſtatte, de mange Ufornuftige han vilde forbedre, Misbrugene han vilde udrydde og Gieldnerne han vilde tilfredsſtille. Altſaa uden at ſige nogen det mindſte om ſit Forſæt og uden at nogen vidſte det, ſtod han en Morgen op förend det var Dag (og det i een af de allerheedeſte Dage i Julii Maaned) iförte ſig ſin fulde Ruſtning, ſteg op paa ſin ROZINANTE og med ſin ilde ſammenflikkede Hielm paa Hovedet, ſit Skiold paa Armen og ſin Lantze i Haanden, drog han ud igiennem Hönſe-Gaardens Bagport i Marken, fuld af den inderligſte Glæde og Fornöielſe over at have giort Begyndelſen til ſit gode Forſæt med ſaa liden Vanſkelighed. Men neppe ſaae han ſig i frie Mark förend der faldt ham ſaa græſſelig en Tanke ind, at der kun feilede lidet i, han jo havde fortrydt ſit begyndte Foretagende; det randt ham nemlig i Sinde, at han ikke var ſlagen til Ridder og at han derfor i Følge af de Ridderlige Love hverken kunde eller burde binde an med nogen Ridder; ja, at han endog, endſkiöndt han var bleven indlemmet i Ordenen, dog ſom en nyelig ankommen ſkulde bære ganſke blanke Vaaben, og ikke före noget Sindbillede i ſit Skiold förend han ved ſin Styrke havde erhvervet ſig et. Diſſe Overveielſer giorde

BIBLIOTECA REAL
MADRID

Lyksalige Alder! Lyksaligt Seculum! for hvilker
Lyset af mine herlige Gierninger skal skinne!

giorde ham vaklende i ſit Forſæt, men ſom hans Galikab var ſtærkere, end alle Fornuftens Indvendninger, ſaa beſluttede han at lade ſig ſlaae til Ridder af den Förſte den Beſte, hvori han efterfulgte utallige andre, der havde giort ſaa for ham, efter det han havde læſt i de Böger, han bar ſaa ſtor Agt for. Hvad de blanke Vaaben angik, ſaa meente han at polere dem ſaa ſtærk, ſaaſnart han havde naaet et Herberge, at de ſkulde blive hvidere end et Hermelin. Diſſe Anſlag betoge ham al Uroelighed, ſaa han fortſadte ſin Vei, hvilken var den hans Heſt fandt for godt at före ham, ſiden han var i den ſtadige Troe, at Eventyrenes ſtörſte Kraft juſt laae deri.

Altſom nu Heſten gik videre og videre, talede vores nye Ridder Underveis med ſig ſelv, ſigende: Hvo kan bære Tvivl om, at naar i de tilkommende Tider den ſandfærdige Hiſtorie om mine berömmelige Bedrifter bliver lagt for Dagens Lys, at den Viiſe, ſom beſkriver dem, ikke, naar han kommer til at fortælle mit förſte Udtog, der ſaa aarle gik for ſig, ſætter diſſe Ord? Neppe havde den hvidhaarede Apollo udſtrakt over den viide og rummelige Jords Overflade ſine deilige Heſtes Guldlinier; neppe havde den lille og muntre Lærke, ved ſin hurtige Tunge med en ſöd og liflig Harmonie hilſet den purpurfarvede Morgenrödes Ankomſt, der forlod ſin mistænkelige Mands blöde Seng og igiennem Vinduer og Döre paa den Manchiſke Horizont fremviiſte ſig de Dödelige; förend den berömte Ridder DON QUIXOTE AF MANCHA forlod de lade Fier, ſvingede ſig hurtig paa ſin berömte Heſt ROZINANTE og begyndte at tage Veien over de gamle og bekiendte Marker af Montiel (og det var en Sandhed, at han tog Veien over dem) o lykſalige Alder, blev han ved, lykſaligt Seculum! for hvilket Lyſet af mine herlige Gierninger ſkal ſkinne; værdige til at indgraves i Metal, udhugges i Marmor og afmales paa Tavler til Efterſlægtens Ihukommelſe! Og du, viiſe Troldmand! i hvem du endog er, til

hvil-

hvilken det er forbeholden at være Hiſtorieſkriveren af ſaa rar en Begivenhed, jeg beſvær dig, ikke at forglemme min gode ROZINANTE, min uadſkillelige Staldbroder paa alle mine Veie og Stier. Lidet derefter begyndte han igien ſaaledes (ret ſom om han virkelig havde været forliebt) O Princeſſe DULCINEA! Beherſkerinde over dette fangne Hierte, hvor ſtore Forurettelſer er mig ikke tilföiet ved at affærdiges og bebreides med en ſaa ſtreng Egenſindighed, og ved at befales ikke meere at fremſtille mig for eders Aaſyn; værdiges dog Frue! værdiges at erindres dette dem ganſke undergivne Hierte, ſom af Kierlighed til Dem döier ſaa meget Ondt.

Med diſſe og andre flere Daarligheder af det Slags, han havde lært i ſine Böger, hvis Stiil han efterabede ſaa godt ſom han kunde, forgik Tiden, og Soelen trængte ſaa ſtærk og med ſlig en Kraft ind paa ham, at den havde været tilſtrækkelig til at ſmelte Hiernen, ifald den havde forefunden nogen. Næſten den heele Dag löb til Ende uden at der tilſtödte ham noget, her kunde anföres, hvorover han var ganſke fortvivlet; fordi han ſtrax vilde have mödt nogen, mod hvilken han kunde viiſt Pröve paa ſin ſtærke Arms Tapperhed.

Nogle Skribentere have ſagt, at Eventyret ved Lapices Havn var det förſte han havde; andre derimod paaſtaae, at det var det med Veirmöllerne, men alt det jeg i den Henſeende har kundet komme efter, og ſom findes optegnet i de Manchiſke Aarböger er, at han fortſatte ſin Vandring den heele Dag og at mod Aftenen hans Heſt og han vare ganſke udmattede og næſten döde af Hunger. Han ſaae ſig ideligen om paa alle Kanter for at blive noget Slot eller Hyrdeboeliger vaer, hvor han kunde tage Herberge og hvor han kunde faae raadet Bod paa ſine mange Nödtörftigheder. Endeligen blev han en Kroe vaer paa den Vei han tog, og anſaae han den ſom en Stierne, der veileedte ham til Portene om ikke ind i Slottet til hans Forlösning. Han ſkyndte

ſig

ſig derfor af alle Kræfter at komme derhen, og naaede han den, juſt i det Mörket faldt paa. Ved en Hændelſe ſtod der uden for Porten to unge Fruentimmere, af det ſlags, man kalder GODVILLIGE, hvilke fulgtes med nogle Muuleſel-Drivere til Sevillien, og ſom vilde tage Natteleie i Kroen; men ſom al det vores Ridder tænkte, ſaae, og foreſtillede ſig, ſyntes ham at være Tildragelſer af ſamme Art, ſom de han havde læſt, ſaa fik han ikke ſaaſnart Kroen i Sigte, förend han ſaae den an for et Slot med fire höie Taarne paa hvis Spitzer hvilede klarſkinnende Sölv Kugler, uden at forglemme Vindelbroerne, dybe Graver og alle de Herligheder hvormed ſlige Slotter beſkrives. Da han nu kun var nogle Skridt fra Kroen, der forekom ham at være et Slot, ſtandſede han ROZINANTE og ventede, at der ſkulde komme en Dverg frem paa Tindningen for at ſtöde i en Trompet, til et Tegn, at en Ridder nærmede ſig Slottet; men da han merkede, at han tövede noget længe og ROZINANTE længtes inderlig efter Stalden, ſaa nærmede han ſig Kroeporten, uden for hvilken de to unge Duller ſtode, hvilke i hans Öine vare to deilige Frökner eller behagelige Fruer, der vare komne ud i Slotsporten for at tage friſk Luft.

Ved en Hændelſe ſtödte en Svinehyrde, for at ſamle ſine Sviin (ſom jeg nævner uden at bede om Tilladelſe) i ſit Horn, hvilket var et Tegn, Svinene meget vel forſtode, men i ſamme Öieblik troede DON QUIXOTE det han önſkede, nemlig: at en Dverg gav Tegn til hans Komme og med en umaadelig Fornöielſe nærmede han ſig ogſaa ſtrax Kroen og Damerne; hvilke, da de ſaae en Mand ſaaledes bevæbnet og med Hielm og Lantze at komme hen imod dem, ſkyndte ſig over Hals og Hoved at komme ind i Kroen. Men DON QUIXOTE, ſom ved deres Flugt blev underrettet om deres Frygt, ſlog Pap Vizieren paa Hielmen tilbage, fremviſte ſit indfaldne og ſtövede Anſigt og med tækkelige Lader og en ſadt Röſt, ſagde han: Flygt ikke de-

deres Velbyrdigheder! ingen har noget ubehageligt at befrygte af mig, den ridderlige Orden, jeg er indlemmet i, taaler og tilstæder ikke at tilföie nogen det, men allermindst saa fornemme Möer, som deres Nærværelse forkynder. Imidlertid gloede de meget stift paa ham og gave sig Möie for at opdage hans Ansigt, som det slette Vezier næsten bedækkede, men aldrig saa snart hörte de sig kalde Möer (et Navn der slet ikke passede sig paa deres Haandtering) förend de ikke længere kunde holde sig fra at lee, og det saa stærk, at DON QUIXOTE maatte sætte dem til Rette derfor ved at sige: Beskedenhed egner og pryder Skiönheden, men Latter uden Grund forraader Daarskab og Letsindighed, dog siges dette dem ikke som en Fornærmelse eller for at lægge nogen ond Villie imod dem for Dagen, da jeg intet heller önsker end at være dem til Tieneste. Damerne forstode ikke dette Sprog, og vores Ridders slette Skabning forögede Latteren hos dem og Fortrydelsen hos ham, saa det sikkert var kommet meget vidt imellem dem, dersom just ikke Kroemanden var kommen ud i det samme (en Mand der for at trives desbedre var meget fredsommelig) hvilken, da han saae denne underlige Skabning, bevæbnet med saa ilde sammenpassende Vaaben, som hans Tömme, Lantze, Hielm og Brynie var, saa feilede der kun lidet i, at han jo havde giort Nympferne Selskab i at udtrykke sin Fornöielse. Men da han virkelig frygtede sig for denne udrustede Machine, besluttede han at tale ham höflig til og sagde altsaa: Herr Ridder! Ifald deres Velbyrdighed söger Huus foruden Seng; thi dem er der slet ingen af her i Kroen, saa skal de forefinde alt andet her i stor Overflödighed. Da DON QUIXOTE saae hvor ydmyg Commendanten paa Slottet var, thi derfor ansaae han Kroemanden, svarede han: For mig Herr Castellano! (Commendant) er lidet nok; thi Vaaben er min Prydelse og Striid min Hviile &c. Verten troede, at han havde kaldet ham Castellano, fordi han var forekommet ham at

være

være en Spitzbub, som Ordsproget kalder en Castillianisk Helgen, endskiönt han var en Andaluzier fra Havnen St. Lucar, ligesaa stor en Udplyndrere, som Cacus og ligesaa giennemdreven og spitzfindig, som en Pebling eller Page, derfor svarede han ogsaa strax: i Følge heraf bliver da deres Velbyrdigheds Leie paa haarde Steene, og deres Sövn en bestandig Vaagen og naar saa er, kan de sikkert stige af og slaae Liid til, at dem skal gives Anledning her til at vaage i et heelt Aar, om saa meget meere da een Nat. Da han havde sagt dette holdt han DON QUIXOTES Stigböile, der med stor Möie og Besværlighed kom ned, som een, der om Aftenen endnu var fastende. Derpaa bad han Verten, at der maatte bæres megen Omhue for hans Hest, siden den, blandt de Beester der aade Höe, var det fortrefligste i heele Verden. Kroemanden betragtede den derpaa meget nöie, men fandt den i ingen Maade saa ypperlig, som DON QUIXOTE sagde og ingen anden kunde see.

Da han nu havde forsynet den i Stalden, vendte han tilbage for at höre hvad hans Giest forlangede og fandt, at Fruentimmerne, som allerede havde giort sig gode Venner med ham igien, vare i Færde med at afföre ham sit Harnisk, hvilke, endskiönt de allerede havde faaet For- og Bagstykket af Brynien af, kunde dog med al deres Möie hverken faae Halskragen eller den sammenflikkede Hielm af, der var bunden saa fast med en grön Litze, at det var Umueligheds Umuelighed at löse den, med mindre at den skulde skieres i Stykker og hvilket han ingenlunde vilde tilstæde, men langt heller beqvemme sig til at beholde Hielmen paa heele Natten, hvilket udgiorde det deiligste og fælsomste Syn, der kunde optænkes. Imedens de klædte ham af (thi han holdt endnu disse Lokkeduer, der toge hans Harnisk af for nogle af Slottets fornemste Fruer og Damer) saa sagde han med megen Tækkelighed til dem: Aldrig har nogen Ridder nydt slig en Opvartning blandt Fremmede, som DON QUIXOTE da han

kom

kom fra sit Hiem. Erökener bære Omsorg for ham, Princesser for hans Hest! O ROZINANTE! dette, mine Damer! er min Hestes Navn og DON QUIXOTE af MANCHA er mit, hvilket jeg ikke vilde have givet tilkiende, förend nogle drabelige Bedrifter, udförte til deres Tieneste, havde aabenbaret det, men da der i Lancelots gamle Roman er just en Forfatning gandske overeenstemmende med denne, saa har den givet Anledning til, at de har faaet mit Navn at vide i Utide; dog kommer vel den Tid, da eders Höiheder kalder mig, og saa skal min Lydighed, saa vel som min Arms Tapperhed opdage den Attraae, jeg har til at tiene dem. Nympherne, der ikke vare vandte til at höre saa ziirlige Taler, svarede ham ikke et Ord, men spurgte ham i det Sted, om han ikke vilde have noget at spiise? Jeg tager til Takke med hvad det endog er, svarede DON QUIXOTE, thi jeg kan merke, at det vil komme mig ret vel tilpas.

Til al Uheld var det just en Fredag, og alt det der var i Kroen bestod i en Stokfisk, som i Castillien kaldes: Abadago; i Andalusien bacallao og paa andre Stæder truchuela, som tilligе betyde smaa Forreller. Da nu altsaa DON QUIXOTE blev spurgt, om hans Velbyrdighed kunde beqvemme sig til at spise Truchuela; thi anden Fisk havde de ikke at foresætte ham; saa troede han strax, at det var smaa Foreller og svarede: Mange smaa Foreller udgiöre een stor, og hvorfor skulde jeg ikke ligesaa gierne, naar jeg skal have fiire og tyve Skilling, tage imod tolv Tolskillinger som en Rixort? Ere de kun smaa saa gaaer det med dem, som med Kalven der er lekkrere end Koen, og Kidet bedre end Bukken. Men hvad det end er jeg skal have saa lad mig faae det snart; thi haardt Arbeide og tunge Vaaben kan ikke bæres med en tom Mave. Paa det han kunde sidde svalt dækkedes Bordet til ham uden for Dören og derpaa kom Verten frem med denne ilde udblödte og endnu værre afkogte Stokfisk, tillige med et Bröd, der var ligesaa sort og skimlet, som Ridde-

derens Harniſk. At ſee ham ſpiſe var noget til at lee ſig ihiel af; thi ſaaſom han havde Hielmen paa og Vizieret aabent, ſaa var det ham umueligt at före den mindſte Bid med Haanden til Munden; der maatte altſaa en anden til at give ham Mad, hvilken Forretning een af hans formeente Frökner paatog ſig; men det havde bleven en Umuelighed at give ham at drikke, ſaa fremt Kroemanden ikke havde fundet paa, at tage et Rör hvoraf han gav ham den eene Ende i Munden og hældede Viinen i den anden, og alt det leed han med Taalmodighed for ikke at ſkiære Litzen i tu, der holdt hans Hielm.

Imedens dette gik for ſig, förte Hændelſen en Svine-Gilder til Kroen, hvilken da han kom hen imod den blæſte fiire til fem gange i en Pibe, hvorved DON QUIXOTE beſtyrkedes endnu meere i den Tanke, at han befandt ſig paa et fornemme Slot; at man opvartede ham med Muſik; at Stokfiſken var Forreller; det ſkimlede Bröd Juulekage; Nympherne fornemme Frökner og Kroemanden Slottets Commendant; hvilket giorde ham inderlig veltilfreds med ſin Beſlutning og ſit Udtog. Men desuagtet laae det ham dog ſom en Steen paa Hiertet, at han ikke endnu var ſlagen til Ridder, ſiden det forekom ham, at han ikke med Ret og Föye kunde friſte Eventyr, uden at være optaget i Ridder-Ordenen.

III. CAPITEL.

Hvori fortælles den hærlige Maade paa hvilken DON QUIXOTE af MANCHA blev slagen til Ridder.

Denne Tanke löb saa stærk om i hans Hoved, at den kom ham til at forkorte hans tarvelige Kroe Maaltiid, og da han var kommen til Ende dermed, kaldte han Kroemanden ud, lukkede sig inde med ham i Stalden, hvor han kastede sig paa Knæe for ham og tiltalede ham saaledes: Tappre Ridder! Jeg reyser mig aldrig op fra det Sted hvor jeg nu ligger, förend de har bevilget mig en Gave, jeg vil udbede mig af dem og hvilken skal falde ud til deres Berömmelse og det Menneskelige Kiöns Vel. Kroemanden, der saae sin Giæst ligge for sine Födder og hörte sligt et Forebringende, betragtede ham med saa stor en Forundring, at han hverken vedste hvad han skulde sige eller giöre; men efterat han længe havde trættet med ham for at faae ham til at reyse sig, uden at kunde bringe det dertil, saa var han nödtvungen til at sige, at han bevilgede ham den Gave, han bad ham om. Jeg formodede mig ikke heller mindre af deres store Hærlighed, min Herre! svarede DON QUIXOTE, og siger dem altsaa hermed, at den Gave jeg har bedet dem om, og De saa ædelmodigen har bevilget mig er, at de endnu i Morgen den Dag skal slaae mig til Ridder, og tilstæde mig i Nat at holde Vaaben-Vagt i deres Slots Capell og derpaa i Morgen, som jeg allerede har sagt, opfylde mit höyeste Önske, at jeg derefter, som det sig hör og bör, kan löbe om i alle fiire Verdens Hiörner at söge Eventyr til de Trængendes Beste, som de Ridder

dere ere forbundne til, der regne ſig iblandt de vandrende, ſom jeg er, hvis Hu og Attraae er eene og allene henvendt til deslige Bedrifter. Kroemanden, der (ſom jeg allerede har ſagt) havde en ſtor Skiælm bag Öret, og fra Begyndelſen af havde troed, at hans Giæſt ikke var vel forvarret under Skalden, ſik Bekræftelſe herpaa ved at höre hans frembragte Grunde, og for at have noget at lee af om Natten, beſluttede han at læmpe ſig efter hans Griller og ſvarede ham til den Ende, at hans Attraae og Begiæring ſkulde opfyldes og at ſlig en Forventning var medfød og naturlig hos ſaa betydelige Riddere, ſom han forekom ham at være og hans fornöyelige Nærværelſe laae for Dagen. Han ſagde tillige, at han ſelv i ſine unge Aar havde været hengivet til denne ærefulde Övelſe, og havde han ſtröget adſkillige Deele af Verden igiennem for at ſöge Eventyr. At han ikke havde forladt Forſtæderne af Malaga, de Riaranſke Öer, Sevilliens Egn, Segoviens Torv, Valencias Oliven Skov, Rondilla i Granada, Sanct Lucars Havnen, Cardovas Torv, Toledas Vertshuuſe og mange andre Stæder uden at have viiſt ſtore Pröver paa Hurtigheden i hans Födder og Behændigheden af hans Hænder; at han havde beviiſt mange Forurettelſer; huſvalet mange Enker; formindſket Antallet af unge Möer, lukket Öynene op paa adſkillige Myndlinger og endt med at giöre ſig bekiendt for alle Domſtoelene næſten i heele Spanien; hvorpaa han ömſider havde begivet ſig til Roelighed paa dette hans Slot, hvor han levede af ſit og andres og tog imod alle vandrende Riddere af hvad Stand og Vilkor de vare, allene for den ſtore Tilböyeligheds Skyld han bar for dem og for at deele Gods og Formue med dem, ſom en Belönning för deres gode Forſæt. Han ſagde ham tillige, at han ingen Capell havde ved Slottet hvori han kunde holde ſin Vaaben Vagt; thi han havde lade det nedbryde for at bygge det nyt op, men at han vedſte, at naar Nödvendigheden udkræve-de det, ſaa kunde den holdes hvor det ſkulde være, naar han

altsaa vilde vaage over dem i Nat i een af Slotsgaardene, saa skulde i Morgen, om Gud vilde, den store Höitidelighed gaae for sig, og han, efter sit Forlangende, blive slagen til Ridder, og det til slig en Ridder hvis Lige der ikke fandtes i heele Verden. Derpaa spurgte han ham om han förte vel Penge hos sig? Ikke en Hvid, svarede DON QUIXOTE, thi jeg har aldrig læst i de vandrende Ridders Historier at nogen har giort det. Kroemanden, som saae sig bedraget, svarede herpaa, at det ikke var bleven antegnet i Historien fordi det havde syntes Forfatterne overflödigt at anföre en saa öiensynlig Nödvendighed, som Penge og reene Skiorter vare, siden enhver let kunde slutte at det ikke havde manglet derpaa og ansaae han det for vist og sandt, at alle de vandrende Riddere (som saa mange Böger ere opfyldte med og vidne om) baade havde fört en vel spekket Pung og Skiorter med sig til deres nödvendige Brug, saavelsom et lille Skrin med Salve til Saarene, de bekom, siden der ikke alletider i Marken og Udörknerne, hvor de sloges og bleve saarede, fandtes nogen til at læge dem, naar de ikke i Forveien havde giort sig en viis Troldmand til Ven, der kom dem til Hielp ved at sende dem en Fröken eller Dverg igiennem Luften med en Salve af slig en Kraft, at den neppe havde rört Saaret förend de reiste sig lige friske og sunde, som om dem aldrig havde feilet noget; men da dette let kunde slaae Feil, saa holdt de gamle Riddere det for paalideligere, at deres Vaabendragere forsynede sig med Penge og andre höist nödvendige Ting, saasom Salve og Lindskab til Saarene. Hændte det sig nu (som dog var meget rart) at disse Riddere ingen Vaabendragere havde, saa pakkede de det altsammen i en lille Qversæk, som næsten ikke kom tilsyne bag paa Hesten, eller og syntes at være betydeligere Ting, siden det i slige Begivenheder ikke var en offentlig Skik blant vandrende Riddere at före Qversække. Af den Aarsag vilde han raade ham (da han ikke endnu kunde befale

ham

ham det, som hans Gud Sön, han nu snart skulde blive) at han ikke maatte fortsætte Veien videre, uden at have forsyner sig med de anförte Nödvendigheder og vilde han selv befinde sig vel derved, naar han engang mindst ventede det. DON QUIXOTE lovede at følge hans Raad med den allerstörste Nöiagtighed og bragte derpaa alleting i Orden for at tiltræde sin Vaabenvagt i en stor Gaard der laae ved Siden af Kroen. Da nu DON QUIXOTE havde bragt sine Vaaben sammen, laae han dem paa en Brönd, som var tæt derved, tog Skioldet paa Armen, Lantzen i Haanden og med de allertækkeligste Lader gav han sig til at gaae op og ned ved Brönden; og da han begyndte at spadsere begyndte Natten just at blive mörk.

Kroemanden fortalte alle dem der vare i Kroen hans Giæstes Galskab, hans Vaabenvagt og hans Forhaabning om at blive slagen til Ridder. De falt alle i Forundring over denne besynderlige Art af Galskab og löbe hen at beskue ham langt fra; og saae de ham snart ganske roeligen at gaae op og ned, snart at hælde sig paa sin Lantze, med Oinene stift heftede paa Vaabene og stedse at blive i Nærværelsen hos dem. Det var ved Midnats Tider, men Maanen skinnede saa klart, at man ved Hielp af det Lys, den laante, ganske tydelig kunde see hvad den nye Ridder foretog sig.

Imidlertid faldt det een af Muulesel-Driverne, der vare i Kroen, ind, at gaae hen og vande sit Esel, og vilde han til den Ende tage DON QUIXOTES Vaaben bort, der laae over Brönden, men i det han begyndte at löfte dem, skreg DON QUIXOTE med höi Röst: Forvovne Ridder! i hvem du endog er, der tör formaste sig at röre den drabeligste Vandrendes Vaaben, som nogensinde har omgiordet Sværd, see til hvad du giör og rör dem ikke, ifald du ikke vil böde din Forvovenhed med dit Liv. Muulesel-Driveren kunde ikke faae disse Grunde i sit Hoved (endskiönt det havde været vel for ham om de vare komne

der ſtod tilbage at forrettes, at hele Knuden ved Indlemmelſen i Ridder-Ordenen laae i Hals- og Skulder-Slaget, efter det han erindrede ſig at have læſt i Ordens-Artiklerne, hvilket lod ſig beqvemmeſt udföre paa aaben Mark, og at hans Vaabenvagt allerede var forbi; thi da to Timer vare tilſtrækkelige til den, om ſaa meget meere maatte fire Timer være det. DON QUIXOTE troede alt hvad han ſagde, og ſvarede, at han var villig at adlyde ham, men han bad ham at fuldföre det ſaa haſtigt ſom mueligt var; thi derſom han ſkulde blive overfaldet anden Gang, og ſaae ſig væbnet til Ridder, ſaa ſkulde der ikke blive een levende Siel tilbage paa Slottet, dem undtagen, ſom han begierede Naade for, og han af Ærbödighed for ham lod undløbe.

Den advarede og frygtſomme Commendant ſkyndte ſig at hente en Bog i hvilken han antegnede Höet og Havren Muuleſel-Driverne bekom, og med en liden Stumpe Lys, der blev baaren af en Dreng for ved ham, og de to forbenævnte Fröknet ved Siden af ſig, kom han tilbage til DON QUIXOTE, befalte ham at knæle, mumlede i ſin Regniſkabs Bog, ſom om han gierde en andægtig Bön; hvorpaa han midt i Læsningen löftede Haanden og gav ham et dygtigt Slag paa Halſen og ſtrax derpaa med den ſamme Kaarde et artigt Slag over Skuldrene hvorved han idelig brummede i Skiegget, ſom om han læſte. Da dette var ſkeet, ſagde han til een af Damerne, at hun ſkulde ſpende Kaarden paa ham, hvilket hun forrettede med megen Tækkelighed og Forſtand, ſiden der ikke udkrævedes liden, til at bare ſig for at lee ved enhver Poſt af denne Ceremonie, men Pröverne den nye Ridder havde aflagt hemmede Latteren. I der hun ſpendte Kaarden om ham, ſagde den gode Fröken: Gud giöre Deres Velbyrdighed til en meget lykkelig Ridder og ſkienke dem ſtedſe Seier i Striden! DON QUIXOTE ſpurgte derpaa om hendes Navn, paa det han nu og i Fremtiden kunde vide hvem han var forbunden for den beviiſte Gunſt, ſiden hans Forſæt var at giöre

hende

O. Haas. sc.

Gud giöre deres Velbyrdighed til en meget lykkelig Ridder og skienke dem stedse Seyer i Striiden!

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

hende deelagtig i den Ære han vilde indlægge ſig ved ſin tappre Arm. Hun ſvarede med megen Ydmyghed, at hun kaldte ſig Toloſa, og var en Skoeflikkers Daatter fra Toledo, i övrigt var hun til hans Tieneſte i alt hvad han vilde byde og befale. DON QUIXOTE ſvarede derpaa, at han vilde anſee det ſom en Gunſt, om hun for Fremtiden vilde lægge AF til ſit Navn og kalde ſig AF Toloſa; hvilket hun lovede ham. Den anden ſpendte hans Sporer paa, med hvilken han da förte en næſten lige lydende Samtale, ſom med den, der gav ham Kaarden; Han ſpurgte om hendes Navn, hun ſvarede: de kaldte hende Möllerinden, og var en Daatter af en ærlig Möller i Antequera, men desuagtet bad DON QUIXOTE hende for Fremtiden at bruge AF og kalde ſig AF Möllerinde, hvorpaa han takkede dem paa nye og tilböd dem ſin Tieneſte.

Da nu denne aldrig forhen ſeete Ceremonie var bragt til Ende i ſaadan Huy og Haſt; kunde DON QUIXOTE ikke töve længere at ſtige til Heſt og drage ud at ſöge Eventyr, ROZINANTE maatte derfor ſt· ‹ ſadles, han kaſtede ſig op paa den, omfavnede ſin Vert og forebragte ſaa beſynderlige Ting til Takſigelſe for den Gunſt han havde beviiſt ham ved at ſlaae ham til Ridder, at det er umueligt at igientage dem. Kroemanden, ſaaſnart han ſaae ham uden for Kroen, beſvarede hans Tale med en lige Veltalenhed, men ikke med ſaa mange Ord og uden at begiere noget for hans Fortæring önſkede han ham en lykkelig Reiſe.

IV. CAPITEL.

Hvad der tildrog ſig med vores Ridder da han havde forladt Kroen.

Morgenröden begyndte förſt at pippe frem den Tid DON QUIXOTE forlod Kroen, ſaa veltilfreds, glad og henrykket over allerede at være ſlagen til Ridder, at Heſtens Sadelgiorde rævnede af lutter Glæde. Men da ved den Leilighed Vertens Raad randt ham i Sinde om de Fornödenheder det var nödvendigt at före med ſig, fornemmeligen Penge og Skiorter, ſaa beſluttede han at vende hiem for at forſyne ſig med det altſammen tillige med en Vaabendrager, til hvilken Poſt han tænkte at antage en Bonde i hans Bye, der var fattig og havde Börn, men overmaade vel ſkikket til Ridderſkabets vaabendragerlige Betiening. I dette Forſæt vendte han ROZINANTE imod Landsbyen, hvilken, ret ſom om han havde længtes efter ſine gamle Bekiendtere, gav ſig til at löbe ſaa ſtærk, at hans Födder neppe rörte Jorden.

De havde ikke endnu lagt et ſtort Stykke af Veien tilbage, da det forekom DON QUIXOTE, at der fra det tykke i Skoven paa hans venſtre Haand kom en Lyd, ſom et Menneſke der klagede ſig ynkeligen; neppe havde han hört det förend han ſagde: Himlen være lovet for den Naade, den beviſer mig, ved det den ſaa haſtig fremſtiller en Leilighed for mig, ved hvilken jeg kan opfylde hvad min Orden udkræver og ved hvilken jeg kan höſte Frugten af mit gode Forſæt. Denne Röſt kommer uden Tvivl fra en Han eller Hun, ſom ſkeer Overlaſt og ſom trænger til min Gunſt og Biſtand. Hvorpaa han dreiede ROZINAN-

NANTES Tömme og ſadte Courſen hen til den Kandt, ſom Lyden kom fra. Saaſnart han var kommen nogle Skridt ind i Skoven ſaae han en Hoppe ſadt faſt ved en Eeg og ikke langt derfra en Dreng omtrent paa femten Aar, paa hvilken den överſte Deel af Kroppen var nögen, ſtaae bunden til en anden, og ſom var den der gav Hals og det ikke uden Aarſag, fordi en friſk föerlemmet Bonde, gav ham en Hoben dygtige Slag med en ſmal Rem og ledſagede hvert et Slag med en Irretteſættelſe og Formaning, ſigende: Lad Kieften hvile og hold Öinene aaben. Drengen ſvarede dertil, jeg ſkal aldrig giöre det mere Huusbond! jeg ſkal aldrig giöre det mere, og jeg lover ved Gud og Helgene for Fremtiden at bære den ſtörſte Omſorg for Hiorden. Da DON QUIXOTE ſaae hvad der gik for ſig, raabte han med en vred Stemme: Ubeſkedne Ridder! det lader ilde at mishandle den der ikke kan værge ſig; ſtig til Heſt og tag eders Lantze (thi derfor anſaae han Staven der ſtod op imod Eegen Hoppen var bunden til) at jeg kan lære eder, at det er feige Poltroner der foretage ſligt. Bonden, der ſaae denne bevæbnede Figur at holde Lantzen lige imod hans Anſigt, holdt ſig allerede for at være död, og ſvarede meget höflig og ſkielvende: Herr Ridder! denne Dreng, ſom jeg her afſtraffer tiener mig for at vogte en Flok Faar, ſom græſſer her omkring, men han er ſaa ſkiödeslös heri, at der hver Dag fattes mig et, og for at beſmykke ſin Skiödesleshed eller Ondſkab, ſiger han, at jeg foregiver det af Gierrighed for ikke at betale ham den Lön han har tilgode, og det er ved Gud og min Siel löiet. Löiet i min Nærværelſe, grove Knegt! ſagde DON QUIXOTE, ved Solen der lyſer for os ſkal jeg ikke bore dig igiennem med denne Lantze! Betal ham derfor ſtrax og det uden at knye; thi ellers ſkal der ikke blive den mindſte Lap tilbages af dig. Saa flux hen og lös ham. Bonden trak Hovedet ned imellem Skuldrene og löſte ſin Dreng uden at ſige et Ord. DON QUIXOTE tilſpurgte

ham,

ham, hvor meget hans Herre ſkyldte ham? Ni Maaneders Løn, ſvarede Drengen, og ſyv Realer om Maaneden; DON QUIXOTE giorde ſtrax Udregningen og fandt, at det beløb ſig til treſindstyve og tre Realer hvilke han ſtrax befalede Bonden at betale ham, med mindre han vilde give Livet for dem. Den frygtſomme Bonde ſagde: at enhver kunde let begribe, at han i den Forfatning han nu var ikke vilde giöre ſig meenſvoren, men han giorde Eed paa (og dog havde han ikke ſvoret endnu) at det ikke var ſaa meget; thi der ſkulde først anføres og afkortes i Regningen tre Par Skoe, han havde faaet, tillige med en Real han havde betalt for at lade ham to gange Aarelade medens han var ſyg. Lad nu det ſaa være, ſagde DON QUIXOTE, men ſaa kan Skoene og Aareladningen gaae op imod de Hug han uſkyldigviis har bekommet. Har han ſönderſlidt Læret paa eders Skoe, ſaa har I ſönderſlidt Læret paa hans Krop, og har I betalt Barberen for at tage Blod af ham da han var ſyg, ſaa har I for Lyſt taget det af ham da han var friſk; og af den Aarſag ſaa ſkylder han eder intet derfor. Det værſte er Herr Ridder! ſagde Bonden, at jeg ingen Penge har hos mig. Lad Andres følge hiem med mig og ſaa vil jeg give ham en Real oven i Kiöbet. Jeg følge med ham, raabte Drengen, jo, jo, det blev mig viſt et ondt Aar! Nei, Herr Ridder! ikke for aldrig det; thi ſaaſnart han var allene med mig, ſaa flaaede han mig ſom en Sanct Bartholomeus. Det har ingen Fare, ſvarede DON QUIXOTE, det er nok, at jeg har befalet ham det, ſiden han har Ærbödighed for mig; ſaaſnart han altſaa ved de Ridderlige Love, i hvis Orden han er indlemmet, har bekræftet at lade eder frit og ubehindret gaae, ſaa ſtaaer jeg eder inde for Betalningen. Men velbyrdige Herre, ſagde Drengen, ſee ogſaa vel til hvad De ſiger, min Huusbond er ingen Ridder, og er lige ſaa lidet indlemmet i nogen Orden; Det er den rige Johan Haldudo, Meierens Naboe. Det giör lidet til Sagen, ſagde DON QUIXOTE,

XOTE, der kan gierne være Riddere iblant Halduderne, enhver er jo Arving til ſine Gierningers Ære. Alt det er vel ſaa, ſagde Drengen, men min Huusbonds Gierninger hvis Ære han ſkal arve, beſtaaer i at forholde mig Lönnen for min Sveed og ſure Möie. Jeg forholder dig den ikke Broder Andres, ſvarede Bonden, følg kun allene med mig hiem, ſaa ſvær jeg dig til ved alle de Ridder-Ordener der ere i Verden, at betale dig en Real meere end du kræver, og det oven i Kiöbet vellugtende. Vellugtende behöves ikke, ſagde DON QUIXOTE, naar han kun faaer Realer, ſaa er jeg tilfreds, men derſom I ikke opfylder Löftet I har giort, ſaa giör jeg ſamme Eed paa, at komme tilbage for at ſöge og afſtraffe eder og at jeg ſkal vide at finde eder, om I ogſaa var kröbet i et Muſehul. Og derſom I vil vide, hvem der befaler eder dette, for at opfylde Forbindtligheden des nöiere, ſaa ſiger jeg eder, at jeg er den drabelige DON QUIXOTE AF MANCHA; alle Forurettelſers Afværger og alle Ubilligheders Afſtraffer. Hermed Farvel! glem ikke eders Löfte og Eed, under Straf af den eder forkyndede Dom. Da han havde ſagt dette gav han ROZINANTE Sporene og forlod dem.

Bonden holdt idelig Oie med ham og da han ſaae, at han allerede var ude af Skoven og ſaa langt borte, at han ikke meere kunde öines, vendte han ſig til ſin Dreng og ſagde: Kom hid til mig min Sön, jeg vil betale dig hvad du har tilgode, ſom denne Forurettelſers Afværger og Ubilligheders Afſtraffer har befalet mig. Jeg ſvær eder ogſaa til, ſagde Andres, at derſom I ikke til Punct og Prikke opfylder denne gode Ridders Befalning, der (Gud lade ham leve i tuſende Aar) baade er en tapper og retfærdig Dommer, men forholder mig min Betalning, ſaa ſkal jeg paa ſtaaende Fod ſöge ham op, for at bringe ham hid med mig til at fuldbyrde det, han har lovet. Jeg ſvær iligemaade paa, ſagde Bonden, at ſiden jeg har dig ſaa kier, ſaa vil

jeg

jeg föröge Gielden for at föröge Betalningen. Derpaa greb han ham ved Armen, bandt ham paa nye faſt til Eegen og ſlog ſaa længe lös paa ham, at han forlod ham for död. Kald nu, min Herr Andres, ſagde Bonden! paa Forurettelſernes Afværger, og ſee til hvorledes han kan afværge denne, og dog ſynes mig neppe, at du har faaet nok endnu, ſiden Lyſten er kommen over mig til at ſlaae dig levende, ſom du frygtede for. Endeligen bandt han ham langt om længe lös og gav ham Forlov at gaae hen og ſöge ſin Dommer til at fuldbyrde ſin affagte Dom. Andres gik höiligen forbittret bort, han ſvor paa at ſöge efter den tappre DON QUIXOTE AF MANCHA og fortælle ham den heele Omgang fra förſt til ſidſt og derſom han fandt ham, ſkulde Bonden ſikkert faae det ſyvfold betalt. Men alle diſſe Trudſler uagtet gik han grædende bort og hans Huusbond rolig og leende.

Paa denne Maade afværgede den drabelige DON QUIXOTE Overlaſt, der, inderlig fornöiet over ſin gode Fremgang og over at have, ſom det ſyntes ham, giort en ſtor og ædel Begyndelſe til ſine Ridderlige Övelſer, fortſatte Veien til ſin Landsbye i den ſödeſte Henrykkelſe, ſigende med en kielen Stemme: Du kan med rette kaldes lykkelig frem for alle dem, ſom leve paa Jorden, eller frem for alle Deilige, deilige DULCINEA AF TOBOSO; ſiden du ſaa aldeles har betvunget og underkaſtet din Villie og Velbehag, ſlig en navnkundig Ridder ſom DON QUIXOTE er og bliver, hvilken, (ſom er Gud og heele Verden bekiendt) förſt blev ſlagen til Ridder i Gaar, og i Dag allerede har hemmet den ſtörſte Forurettelſe og Fornærmelſe, ſom Ubilligheed kan optænke og Gruſomhed ſætte i Verk! I Dag har han revet Svöben af Haanden paa den ubarmhiertige Fiende, der uden Föie hudflættede den ſpædlemmede Prinds.

Da han var ſaa vidt i ſin Tale naaede han et Sted, hvor fire Veie ſtödte ſammen. Herved forefillede han ſig ſtrax Korsveiene ved hvilke de vandrende Riddere holdt ſtille for at overveie

veie hvilken de skulde følge. For nu at efterabe dem forblev han i nogle Øieblik ganske roelig, og efter at han nöie havde overlagt alleting, slap han Tömmen paa ROZINANTE, underkastede sin Villie Hestens, hvorved han tillige fulgte sit første Begreb at dette var den sande ridderlige Maade at reise paa. Da han nu omtrent havde lagt to Mile tilbage opdagede DON QUIXOTE en stor Mængde Mennesker, hvilke (som man siden kom under Veir med) vare Kiöbmænd fra Toledo, der droge til Murcia for at kiöbe Silke. De var sex i Tallet forsynede med Soelskirmer, havde fire Tienere til Hest med sig og tre Muulesel-Drivere for at före Muulesterne. Neppe havde DON QUIXOTE öinet dem förend han bildte sig ind at det var et nyt Eventyr, og for at efterabe det han havde læst i sine Böger, saavidt som det forekom ham giörligt, ved hvert et Skridt, saa syntes det ham ret beqvemt her at foretage sig en Ting der var falden ham ind. Til den Ende rykkede han sig med en ædel Forvovenhed fast i Stigböilen; holdt Lantzen i Veiret, bedækkede Brystet med Skioldet og sadte sig i denne Stilling midt i Veien, i det Haab, at een af disse vandrende Riddere (thi derfor havde han allerede længe anseet og holdt dem) skulde komme imod ham; og saasnart de vare komne ham saa nær, at de kunde see og höre hinanden oplöftede DON QUIXOTE sin Röst og med stolte Lader sagde: Heele Verden maae give sig i Færde med mig, saafremt heele Verden ikke tilstaaer, at der i heele Verden ikke findes en deiligere Dame end Kayserinden af Mancha den magelöse DULCINEA AF TOBOSO. Kiöbmændene forundrede sig höiligen saavel over disse Ord, som over den besynderlige Skabning der fremförte dem og baade af Skabningen og Ordene kunde de let slutte sig til, at Hiernen var ikke vel forvaret hos ham; men for at faae at vide hvad Bemerkelse der laae under den Tilstaaelse der blev begiert af dem, saa holdte de stille og een af dem, som var meget forstandig og lidet skiemtsom, svarede: Herr Ridder

ingen

ingen af os veed hvem den gode Frue er som De taler om, vis os hende, og i Fald hun da er saa deilig som De beskriver hende skal De strax faae vunden Spill og vi kunde, uden at fornærme nogen, tilstaae den Sandhed, De har anmodet os om. Naar jeg viiste eder hende, sagde DON QUIXOTE, hvad Fortieneste var det da paa eders Side, at tilstaae en Sandhed I saa tydelig vare overbeviist om? Hovedsagen bestaaer deri, at I uden at see skal troe, bekiende, bekræfte, besvære og forfegte det, hvis ikke da at stille eder i Kampen mod mig. Kommer hid I Stolte og Bandlyste Karle! Kommer hid, een for een, som Ridderlig Brug er, eller og alle paa engang, som den nedrige Skik og Vane er hos eders Lige; Kom herhid om I tör, jeg venter eder og forlader mig paa Sagens Retfærdighed jeg forsvarer. Herr Ridder! svarede Kiöbmanden, jeg besvær Deres Velbyrdighed i alle de Prindsers Navn vi her ere, at De ikke vil bebyrde vores Samvittighed med at bekiende en Ting, som vi ikke vide det mindste om; ja, aldrig har hört eller seet, og det til Fornærmelse for saa mange Alcarrianske og Estremadurisk Kayserinder og Prindsesser. I eres Velbyrdighed behage allene at vise os et Portrait af denne Frue, om det endog ikke var större end et Hvedekorn; thi Silketraaden giör tilsidst et stort Bundt, og ved dette Middel blive vi fyldestgiorde og trygge og Deres Velbyrdighed tilfredsstillet og fornöiet. Vi ere desuden allerede saa villige til at troe alt godt om hende, at om endog Portraitet foreskilte hende blind paa det eene Öie, og der randt Svovel og Zinober ned af det andet, saa vilde vi desuagtet, for at tækkes Deres Velbyrdighed, sige alt hvad der forlangres til hendes Fordeel. Det rinder ikke, gemeene Pak! raabte DON QUIXOTE ganske optændt af Vrede, det rinder ikke, siger jeg, og flyder det over er det Rosenvand og Sans pareille der samles i den fineste Sukkerdun; hun er hverken blind eller skiev men rankere end en Guadaramisk Teen. Men I skal dyre betale den

Be-

Reſpottelſe, I har udſtödt imod en ſaa guddommelig Skiönhed, ſom min Frues er. Da han havde ſagt dette, lagde han Lantzen an paa ham, der havde fört Ordet, og rendte med ſlig en Hæftighed og Raſerie ind paa ham, at derſom, til Kiöbmandens ſtore Lykke, ROZINANTE ikke havde ſnublet og lagt ſig paa Halvveien, ſaa havde hans Driſtighed kommet ham dyre at ſtaae. ROZINANTE faldt, ſom ſagt er, og kaſtede ſin Herre et godt Stykke Veis hen i Marken, han anvendte alle Kræfter for at reiſe ſig, men uden at naae ſit Öiemeed, (og denne Uleilighed forvoldte Lantzen, Skioldet, Sporene og Hielmen, tillige med Vægten af det gamle Harniſk) imedens han nu arbeidede for at komme i Veiret og kunde ikke, raabte han: undviger ikke, feige Karle! nedrige Karle! undviiger ikke, jeg er falden, men det er ikke ved min Forſeelſe, men ved min Heſtes, at jeg ligger her udſtrakt. Een af Muul-Eſeldriverne, ſom fulgtes med Kiöbmændene, og ſom ikke maatte have alt for godt et Öie paa ham, kunde umueligen höre den ſtakkels Faldne fremföre ſaa mange Forhaanelſer, uden at beſvare dem paa hans Ribbeen. Han nærmede ſig til ham, greb fat paa Lantzen, og efter at han havde brækket den i mange Stykker, tog han et af dem, med hvilket han gav ſig ſaaledes til at tærske paa DON QUIXOTE, at han, til Trods for Harniſket, bankede ham möerere end en Stokfiſk. Hans Herrer raabte til ham, at det var nok og at han ſkulde holde op igien, men Blodet var kommen ſaa ſtærk i Kaag hos ham, at han ikke kunde blive kiæd af denne Leeg og for ret at ſtyre ſin Harme, ſkyndte han ſig at ſamle de övrige Stykker af Lantzen og at hamre dem endnu mindre paa den elendige Græs-Rytter, ſom uagtet alle de Prygl der regnede ned over ham, dog ikke kunde holde Munden, men truede Himmel, Jord og Straten-Röverne, ſom han holdt dem for at være. Endelig blev Muul-Eſel-Driveren træt, Kiöbmændene fortſatte deres Reiſe og gav den ſtakkels Afbankede dem Materie nok til at moere ſig med paa Veien.

Saa ſnart han befandt ſig allene, giorde han nye Forſög paa at reiſe ſig; men da det ikke kunde lykkes ham med en friſk Krop, hvorledes ſkulde han da kunde ſætte det i Værk, nu han var knuſet og næſten udmattet? Dog holdt han ſig endda for lykkelig, ved at anſee det for eet af de vandrende Ridderes ſædvanlige Uhæld og ved at tillegge Heſten Forſeelſen. I denne Forfatning blev han liggende, ſiden hans gule og grönne Krop giorde ham det til en Umuelighed at reiſe ſig.

V. CA-

V. CAPITEL.

Hvori Fortælningen om vores Ridders Vanhæld fortsættes.

Da han nu virkeligen fandt, at han ikke kunde röre sig, saa besluttede han at tage Tilflugt til sit sædvanlige Middel, som var, at opsöge en lige Tildragelse af sine Böger og bragte hans Galskab ham just den i Sinde om BALDOUIN og Margræven af MANTUA, da CARLOS havde efterladt den förste saaret paa Bierget (en Historie, som alle Börn veed; er ingen Muul-Esel-Driver ubekiendt; alle gamle Folk synger og troer, og med alt dette ikke er meere sandærdig end Mahomets Mirakler) denne forekom ham at være et Forbillede paa den, der var mödt ham og gav sig altsaa med meget höie og ædle Følelser til at vælte sig omkring paa Jorden, og med en afmægtig og stönnende Aande at fremföre det samme, som den saarede Ridder forhen havde sagt i Skoven: Hvor kommer det sig min Herskerinde, at du ikke bedröves over mit Onde? Enten veed du det ikke Frue! eller og er du falsk og troelös! Paa denne Maade fulgte han Viisen indtil han kom til det Vers, der siger: O ædle Margræve af MANTUA! min kiödelige Morbroder og Herre! thi i det han stönnede det frem, föiede Skiæbnen det saa, at en Bonde fra hans Bye, som tillige var hans Naboe, kom der forbie, da han havde fört noget Hvede til Mölle. Da han saae en Mand ligge gandske udstrakt paa Jorden, nærmede han sig hen til ham, spurgte hvem han var og hvad der feilede ham, siden han gav sig saa jammerligen? DON QUIXOTE bar ikke mindste Tvivl om, at dette jo var Margræven hans Morbroder, og i Følge

deraf ſvarede han ham heller intet andet end Fortſættelſen af Viiſen, hvori han fortalte ham ſit Vandhæld og den Kierligheds Forſtaaelſe der var imellem Keiſerens Sön og hans Gemal, altſammen i den Orden, ſom det ſynges i Viiſen. Bonden ſtod gandſke forundret over at höre dette naragtige Hvishvas, han löftede Vizieren op, (ſom allerede ved Pryglene var gaaet i Stykker) törrede hans Anſigt af, der var gandſke tildækket med Stöv og Skarn, og neppe havde han faaet det aftörret, förend han kiendte ham og gav ſig til at ſige: Herr QUIXADE (thi ſaaledes kaldte han ſig medens han havde ſine fem Sandſer, og ikke endnu havde forvandlet en fredſommelig Herremand til en vandrende Ridder) hvem har tilreedt Deres Velbyrdighed ſaaledes? Men vores Ridder blev ved at beſvare alle hans Spörgsmaale med Viiſen. Da den gode Mand mærkede det, ſaa hialp han ham af Harniſket, det beſte han kunde, for at ſee om han var ſaaret, men han fandt hverken Blod eller noget andet Kiendetegn dertil. Han ſtræbede derpaa at löfte ham op og bragte ham omſider, med ikke liden Möie og Beſværlighed, paa ſit Eſel for at giöre ham Rytteriet des mageligere. Derpaa ſamlede han Ruſtningen ſammen, ſankede hver en Stumpe op af Lantzen og bandt det tilhobe paa ROZINANTE, ſom han förte i Tömmen drivende Eſelen for ved ſig og tog ſaaledes Veien til Byen i tuſende Slags Overlæg om alt det urimelige Töi, DON QUIXOTE havde fremfört.

Paa Betragtninger feilede det ikke heller DON QUIXOTE, der var ſaa öm og vaandefuld, at han neppe kunde holde ſig paa Eſelet og ſendte han Tiid efter anden ſaa dybe Suk til Himlen, at Bonden paa nye blev tvungen til at ſpörge ham, hvad ham fattedes? Men det var öienſynligt, at Fanden havde ſit Spil med at bringe ham alle de Fortælninger i Hovedet, der havde Liighed med hans Begivenhed; ſiden han i ſamme Öieblik, da han glemte Baldouin, erindrede ſig Mohren Abindarraez,

raez, da Gouverneuren af Antequera Rodrigo de Narvaez havde overvunden ham og förte ham fangen til sin Fæstning. Saa at, da Bonden igientog hans Spörgsmaal om hvad der feilede ham og hvor han havde ondt, saa besvarede han ham det med de samme Ord og anförte de samme Grunde, som den fangne Abindarraez havde besvaret Don Rodrigo de Narvaez med, ligesom han havde læst det i Georg Montemayors Diane, hvis Ord han saa lykkeligen betiente sig af, at Bonden önskede sig tusende Gange heller Fanden i Vold, end at höre alle disse Daarligheder. I den fulde Overbeviisning, at hans Naboe var gal, skyndte han sig alt hvad han kunde at naae Landsbyen, for at blive befriet for den Kiædsomhed DON QUIXOTES naragtige Tale forvoldte ham, som neppe havde holdt op förend han begyndte igien saaledes: Deres Velbyrdighed Seigneur Don Rodrigo de Narvaez maae vide, at den deilige Xarife, jeg har talt om, er for nærværende Tiid den yndige DULCINEA af TOBOSO, for hvilken jeg har udfört, udförer og skal udföre de meest berömmelige Ridder-Bedrifter, som Verden har seet, seer eller faaer at see. Bonden svarede ham herpaa: Husk Eder ret om Eders Velbyrdighed! thi Gud forlade mig min slemme Synd saa sandt, som jeg hverken er Don Rodrigo de Narvaez eller Margræven af Mantua; men Deres Naboe Peer Alonso. Eders Velbyrdighed er heller ingenlunde Balduin, og lige saa lidet Abindarraez, men en agtbar Herremand Herr QUIXADA. Jeg veed ret vel hvem jeg er, svarede DON QUIXOTE, og jeg kunde ikke allene være alle dem jeg har sagt, men endog de Tolv Pairs af Frankrig tillige med de Nie Navnkundige; saasnart man vilde tage alle deres Bedrifter tilhobe og lægge dem paa Vægtskaalen imod mine.

Ved disse og andre deslige Samtaler naaede de med Nöd og Neppe Stædet imod Mörkningen, men Bonden vilde ikke tage ind i Byen förend det var gandske mörkt, paa det ingen

skulde see den forbandede Herremands daarlige Rytterie. Da det nu syntes Bonden at være paa rette Tiide, drog han ind i Byen og lige til DON QUIXOTES Huus, hvor alle vare i den yderste Forvirring. Præsten og Barbeeren, som vare DON QUIXOTES meget gode Venner, vare just gaaet derhen, og til dem sagde Huusholderiken: Hvad tænker Deres Velbyrdighed Herr Licenciat Pedro Perez (thi saaledes kaldte Præsten sig) vel om min Herres Uhæld? Nu er det sex Dage siden, at vi hverken har seet ham, Hest, Lantze, Hielm eller Harnisk! Himlen bevare mig fra Ulykke, men jeg sætter Liv og Död paa, at disse forbandede Ridder-Böger, (og deri sagde hun sandt) som han hang i baade Nat og Dag, har vendt op og ned paa hans Hierne; thi for nærværende Tiid befinder jeg mig, at have ofte hört ham tale med sig selv om at giöre sig til en vandrende Ridder og löbe alle Verdner igiennem for at söge Eventyr. Gid alle de Böger vare Fanden i Vold og paa Bloksbierg, der have været Redskabet til at forstyrre det fineste Begreb, der var i heele Mancha! Söfterdaatteren sagde det samme og vel endda meere: Veed De vel Mester Nicolas (det var Barbeerens Navn) at det meget ofte er hændet min Herr Morbroder, naar han havde sat og læst to Nætter og Dage til Ende om disse gruesomme Bögers Ulykker, at han med et har kastet Bogen af Haanden, taget Kaarden i Haanden, hugget og stukket i Væggen af Livs Kræfter og naar han saa var gandske udmattet, saa sagde han: at han havde klövet fiire Kæmper midt ad, saa höie som Taarne. Sveeden, der ved denne stærke Bevægelse löb ned af ham, sagde han var Blodet af Saarene han havde bekommet i Slaget, hvorpaa han drak et stort Glas koldt Vand, og blev strax gandske frisk og vel tilfreds, sigende: at det var en kostelig Lægedom han havde bekommet af den viise Esquise, der var en stor Troldmand og hans gode Ven. Nu anklager jeg mig selv, som Aarsagen til al dette Uhæld, fordi jeg ikke betroede Deres Velbyr-

byrdighed min Herr Morbroders Galſkaber, at man kunde forekommet dem förend de havde dreven ham til det de har, og brændt alle diſſe bandſatte Böger, ſom Kiættere. Det ſamme ſiger jeg, ſagde Præſten, og paa min Troe, den Dag i Morgen ſkal ikke være til Ende, uden der ſkal være giort en ordentlig Forretning over dem og de være dömte til Ilden, paa det de ikke ſkal give dem, der læſer dem, Anledning til at göre det, de ere Skyld i, at min gode Ven har giort.

Alt dette hörte Bonden og DON QUIXOTE uden for, og da der nu ikke var mindſte Tvivl tilbage hos Bonden angaaende hans Naboes Galſkab, ſaa gav han ſig til at raabe af fuld Hals: Deres Velbyrdigheder luk op for Herr Baldouin og Herr Margrøven af Mantua, der kommer her meget ilde ſaaret; og for Herr Mohren Abindarraez, der föres fangen af den tappre Rodrigo de Narvaez Gouverneuren til Antequera. Ved dette Raab foere de ud alleſammen, og da nogle af dem ſtrax kiendte deres Ven, andre deres Herre og Morbroder, der endnu ikke var ſtegen ned af Eſlet, fordi han ikke kunde, ſaa löbe de alle til for at omfavne ham. Lad mig være med Fred, ſagde han, ved min Heſtes Forſeelſe er jeg meget ilde ſaaret, bring mig derfor ſtrax til Sengs, og derſom det er mueligt, ſaa hændt mig den viiſe Urganda til at forbinde og læge mine Saar. Der höer vi hvad Klokken er ſlagen, ſagde ſtrax Huusholderſken, jo, mit Hierte ſagde mig det nok, hvor Skoen trykkede Herren. Vær De kun roelig Deres Velbyrdighed, uden at denne Urgada har nödig at umage ſig, ſkal De nok blive helbredet. Men jeg ſiger endnu engang, og det ſaa godt ſom hundrede, forbandet være diſſe Ridder-Böger, der har ſaaledes tilrakket Deres Velbyrdighed! Derpaa bragte de ham til Sengs og ſögte efter hans Saar uden at finde noget. Han ſagde: at han allene var knuſet af et ſtærkt Fald han havde giort med ROZINANTE, hans Heſt; i en Kamp mod ti af de uhyrligſte og grummeſte Kiemper ſom

der kunde findes i den störſte Deel af Verden. Saa, saa, sagde Præſten, saaer vi nu Kiæmperne i Leegen med? Men forlad Eder paa mig, at jeg skal signe dem, förend Soel gaaer af Himlen i Morgen. De giorde DON QUIXOTE tusende Spörgsmaale, paa hvilke han ikke svarede andet, end at de skulde give ham noget at spiise og saa lade ham Roe til at sove; thi paa det laae der ham meest Magt. De giorde som han forlangede, og derpaa erkyndigede Præſten sig vidt og brædt hos Bonden hvorledes han var kommen til DON QUIXOTE. Han fortalte det altsammen, og glemte intet af alt det gale Töi han havde sagt saavel da han fandt ham, som underveis; hvilket bestyrkede Licenciaten i at giöre det han foretog sig Dagen efter, som var, at bede sin Ven Barbeeren at følges med ham til DON QUIXOTES Huus.

VI. CA-

VI. CAPITEL.

Den ſtore og moerſomme Underſögelſe Præſten og Barbeeren anſtillede i vores ſindriige Herremands Bibliothek.

DON QUIXOTE laae endnu i en tryg Sövn, da Præſten og Barbeeren forlangede Nöglerne til Kabinettet hvor Bögerne, Ophavsmændene til Skaden vare, af Söſterdaatteren, ſom gav dem meget villigen fra ſig. De gik alleſammen derind og Huusholderſken med, og forefandt meere end hundrede mægtig ſtore Volumina, meget nætte indbundne og nogle af en mindre Ditto. Saaſnart Huusholderſken blev dem vaer, vendte hun haſtig om og foer ned af alle Trapperne. Hun kom lige ſaa hurtig tilbage med en ſtor Skaal fuld af Vie-Vand tillige med en Stænke-Koſt og ſagde: Der tag det Herr Licenciat og beſtænk Kammeret, at ikke nogle af de mange Troldmænd der ere i diſſe Böger ſkal forhexe os til Straf, fordi vi vilde udrydde dem af Verden. Licenciaten ſmilede over Huusholderſkens Eenfoldighed og begierede af Barbeeren at tage Bog for Bog frem, for at ſee dens Indhold, paa det ingen ſkulde fordömmes til Baalet, ſom ikke fortiente det. Nei, ſvarede Söſter-Daatteren, det er ikke værd at ſkaane nogen af dem, de ere Uhælds Stiftere tilhobe, det allerbeſte er at kaſte dem igiennem Vinduet ned i Gaarden, lægge dem der i en Bunke og ſætte ſaa Ild paa dem, eller bære dem ned i Hönſe-Gaarden og giöre der Fyrværkerie med dem, for ikke at blive beſværet med Rögen. Huusholderſken ſagde det ſamme, (ſaa forpikkede vare diſſe to paa de Uſkyldiges Död) men Præſter. blev derved, at Titelen i det mindſte ſkulde læſes.

Den förſte der faldt i Meſter Nicolas Hænder var Amadis af Frankrig. Her er en Bemærkelſe at giöre ved denne, ſagde Præſten, thi efter det jeg har hört ſige, ſaa var denne den förſte Ridder-Bog, der blev trykket i Spanien og alle de andre have havt deres Oprindelſe af denne; altſaa tykkes mig, at han, ſom Stifteren til en ſaa ſkadelig og farlig Sect, bör uden Barmhiertighed dömmes til Baalet. Nei, Herre! ſagde Barbeeren; thi jeg har hört ſige, at den er den beſte blandt alle de Böger, der ere ſkrevne i den Smag, og altſaa bör den, ſom den eneſte i ſit Slags, benaades. Det er ogſaa ſandt, ſagde Præſten, og af den Aarſag ſkal Livet være den ſkienket for denne Gang. Lad os nu ſee hvem der följer efter? Eſplandians Bedrifter, ſagde Barbeeren, Amadis af Frankrigs ægte födte Sön. Det er tilforladeligt, ſagde Præſten, at Sönnen ikke er halv ſaa meget værd, ſom Faderen, altſaa tag de imod den Frue Huusholderſke! Luk Vinduet op og kaſt den ned i Gaarden til at lægge Grundvolden til Fyrværkeriet. Huusholderſken fuldförte det med ſtor Hiertens Glæde, og den gode Eſplandian maatte dandſe ned i Gaarden, hvor han med ſtörſte Taalmodighed laae og ventede paa Luen han truedes med. Nu videre frem, ſagde Præſten. Den der nu kommer, ſagde Barbeeren, er Amadis af Grækenland, og alle de andre i denne Række ere, ſaavidt jeg troer, af ſamme Suurdei. Saa lad dem dandſe i Gaarden tilhobe, ſagde Præſten, thi förend jeg ſkaanede Dronning Pintiquinieſtra, Hyrden Darinei, hans Ecloga, Diævlerier og Forfatterens urimelige Sammenſurium for Ilden, ſaa brændte jeg för min egen Fader, der har avlet mig, hvis han kom mig for Hænderne i en vandrende Ridders Skikkelſe. Den Meening er jeg af med, ſagde Barbeeren. Og jeg iligemaade, ſagde Söſter-Daatteren til. Naar ſaa er, ſagde Huusholderſken, ſaa lad mig kun faae dem hid og i Gaarden med dem. Man gav hende dem (og Antallet var ikke lidet) men hun, for at ſpare ſig Trapperne,

ſtyrtede dem ud igiennem Vinduerne. Hvad er det for en Tykkert, ſpurgte Præſten? Det er Don Olivanto de Lauro, ſagde Barbeeren. Den har ſamme Forfatter, ſvarede Præſten, ſom Floras Hauge, og jeg kan ikke beſtemme, hvilke af diſſe to Böger der ere meeſt ſandfærdige, eller rettere ſagt, mindſt lögnagtige, men dette veed jeg, at denne for ſin Uforſkammenheds og Hovmods Skyld ſkal reiſe ned i Gaarden. Den ſom följer efter, ſagde Barbeeren, er Florismarte af Hyrkanien. Og denne Herr Florismarte, ſagde Præſten, ſiden han er ſaa driſtig at komme frem, ſaa ſkal han til Trods for ſin forunderlige Födſel og ſine drömmeragtige Hændelſer ned i Gaarden; om ikke for andet, ſaa for dens haarde og törre Stiils Skyld. I Gaarden med den, Frue Huusholderike. Det maae jeg lide min Herre, ſvarede hun, jeg fuldbyrder Deres Befalning med den ſtörſte Fornöielſe. Dette er Ridder Platir, ſagde Barbeeren. Det er en meget gammel Bog, ſvarede Præſten, men da den intet har i ſig, der kan giöre den Benaadning værdig, ſaa lad den uden videre Underſögelſe giöre de andre Selſkab. Og ſaa ſagt, ſaa giort. Derpaa kom Raden til en anden Bog, ſom man ſaae före Titel af Korſets Ridder. For de mange hellige Navnes Skyld, ſagde Præſten, ſom denne Bog indeholder, kunde man vel ſee igiennem Fingre med dens Dumhed; men da der tillige kan ſiges, at hvor Korſet er, der er Fanden, ſaa kun i Ilden med den. Barbeeren tog paa nye andre Böger frem, ſigende: Denne er Ridderſkabets Speil. Jeg har den Ære at kiende Hans Velbyrdighed, ſagde Præſten, i den findes Herr Rinaldo af Montalvan tillige med hans gode Venner og Staldbrödre, langt ſtörre Rövere end Cacus, ſaavel ſom de tolv Pairs og den ſandfærdige Hiſtorie-Skriver Turpin. Vel er det ſandt, at den derfor ikke kunde ſtraffes höiere end med en evig Forviisning, hvis ikke det var, at Opfindelſen for den ſtörſte Deel er laant hos den navnkundige Matheus Boyardus, hos hvilken den chriſtelige

Poet

Poet Ludivico Arioſto ogſaa har hentet ſin; ifald han ogſaa ſkulde findes her, og han taler et andet Sprog end hans eget, ſaa bær jeg ikke den mindſte Ærbödighed for ham, men ſaafremt han ſnakker det, ſætter jeg ham ſtrax op over mit Hoved. Jeg har ham paa Italienſk, ſagde Barbeeren, men jeg forſtaaer den ikke. De var ikke bedre holden ved at forſtaae den, ſagde Præſten, og vi kunde gierne viiſt Naade mod denne ſtore Mand, naar han ikke havde været overſat i vort Sprog, hvorved han har tabt meget af ſin medfödte Værdt, en Skiebne, den har tilfælleds med alle de poetiſke Værker, der blive overſatte; thi i hvor megen Fliid man end anvender, og i hvor velſkikket man end er dertil, ſaa opnaaer de dog aldrig den Höide, de har i deres naturlige Skikkelſe. Hvad nu denne er angaaende, ſom jeg har her, ſaavel ſom alle de andre, der handle om Franſke Sager, ſaa meener jeg, at vi vil lægge dem hen paa et ſikkert Stæd, indtil vi faaer bedre Stunder, at anſtille en nöiere Underſögning, dog Bernhardus af Carpio og en anden kaldet Roncesvalles undtagen; thi ſaaſnart de falder i mine Hænder, ſkal de gaae derfra i Huusholderiskens og fra dem i Ilden, uden mindſte Naade eller Barmhiertighed. Barbeeren ſamtykkede det altſammen, og fandt alting billigt og vel overlagt; thi han vidſte, at Præſten var ſaa god en Chriſten og ſaa ſtor en Ven af Sandheden, at han ikke for alt det der var til i Verden havde talet anderledes. Herpaa kom da friſke Böger for en Dag, den eene var Palmerin af Oliva og fulgtes Palmerin af Engeland med ham. Saaſnart Licenciaten ſaae dem, ſagde han: Denne Oliva fænger ſtrax, og paa det ingen ſkal brænde ſig paa ham, ſkal hans Aſke ikke engang være at finde; hvad Palmerin af Engeland er angaaende, da maae den hæves op og forvares i lige ſaa koſtbar en Kaſſe, ſom den Alexandre fandt i Byttet han tog fra Darius og giemte Homeri Værker i. Denne Palmerin, Herr Svoger! er mærkværdig i to Henſeender, förſt fordi den er god

i ſig

i ſig ſelv, og dernæſt fordi Rygtet beretter, at den er ſkreven af en meget forſtandig Konge i Portugal. Alle Tildragelſerne paa Slottet Miraguarda ere gode og meget konſtigen udarbeidede; Sproget tydeligt og belevent; Sömmeligheden og Caracteererne nöie iagttaget i Samtalerne, og vedligeholdt med megen Vid og Indſigt. Vi vilde altſaa (dog med al Reſpect for Deres gode Meening, Meſter Nicolas) forſkaane denne og Amadis af Frankrig for Ilden, og kaſte al den övrige Hob uden videre Randſagning og Underſögning paa Baalet. Nei, Herr Svoger! ſvarede Barbeeren, den jeg holder her er den bekiendte Don Belianis. Dens anden, tredie og fierde Deel, ſagde Præſten, ſynes at trænge til en Portion Rabarbara, for at renſes fra en græſſelig Overflod af Galde; det er iligemaade nödvendigt at udrydde Rygtets Slot og andre fleere betydelige Urimeligheder af den; til hvilket der maatte ſættes den en vis Tiid, og ligeſom da dens Forbedring var til, derefter udöves Naade eller Retfærdighed imod den. Forvar den ſaa længe, Herr Svoger, i Deres Huus, men lad for alle Ting ingen læſe i den. Det gider jeg lidt, ſagde Barbeeren, og uden at vilde trætte ſig meere paa at læſe Ridder-Bogerne, befalede han Huusholderiken, at hun ſkulde tage alle de ſtore og bringe ned i Hönſe-Gaarden.

Dette blev ikke ſagt til en Toſſet eller Döv, men til een der holdt det for en ſtörre Fordeel at brænde dem, end at ſætte et Stykke Lærret i Væven, i hvor ſtort og fiint det end maatte være. Hun bemægtigede ſig altſaa næſten otte paa engang, ſom alle reiſte ud igiennem Vinduet. Ved det hun tog ſaa mange paa Gangen, ſaa faldt der een af dem ved Barbeerens Födder, han tog den op, for at ſee hvad det var for een, og i det han aabnede den, ſagde han: Hiſtorien om den berömte Ridder Tiran le Blanc. Hielpe mig Gud, ſkreeg Præſten med höi Röſt, findes Tiran le Blanc her! Flye mig den hid, Svoger! og forlad Dem til, at den der eier den, kan giöre Regning paa, at han

har

har et Liggendefæe af Fornöielſer og en uudtömmelige Kilde paa Tidsfordriv. Her er den tappre Ridder Don Kyrie eleyſon de Montalvan; hans Broder Thomas de Montalvan; Ridderen Fonſeca; Kampen ſom den drabelige Ridder Detriante holdt mod Bulbideren; Fröken Plazerdemividas Rænker; Enkens Repoſadas Elſkovs Hiſtorier og Lögne; og Frue Keiſerindens Forliebelſe i hendes Stalmeſter Hipolitus. Sandt at ſige, ſaa er den hvad Stiilen anbelanger den beſte Bog i Verden. Her ſpiiſer og ſover de vandrende Riddere; de döer Straae-Död og giöre ordentlige Teſtamenter förend de döer, med mange andre Ting, ſom ſavnes i alle de andre Ridder-Böger. Men med alt dette havde Forfatteren fortient at ſinedes paa Galleierne for hans heele Livs Tiid, fordi Vindſkibelighed ikke har bragt ham til at giöre alt dette naragtige Sammenſurium. Der, tag den til Dem, og læs den, ſaa ſkal De ſelv ſee, at det er Sandhed hvert Ord jeg har ſagt. Det er jeg villig til, ſagde Barbeeren; men hvad ſkal vi giöre med de ſmaae Böger her ere tilbage? Diſſe, ſvarede Præſten, kan ikke vel være Ridder-Böger, men ere venteligen Poeter; hvorpaa han tog een af dem i Haanden og da han ſaae, at det var Georg Montemayors Diana, ſagde han, i den Tanke, at alle de andre vare af ſamme Art: Diſſe fortiene ikke at brændes, ſom de andre, fordi de hverken kunde giöre eller giöre den Fortræd, Ridder-Bögerne have giort; de ere blotte Vittigheds Værker, og fornærme i ingen Maade tredie Mand. Ak! Herre! ſagde Söſter-Daatteren, desuagtet kan Deres Velbyrdighed gierne befale, at de ſkal brændes tillige med de andre; thi det kunde let hænde ſig, at naar min Herr Motbroder var kommen ſig af Ridder-Sygen og han læſte diſſe, at de da formaaede ham til at blive en Hyrde og löbe Skov og Eng ſyngende og ſpillende igiennem, eller og der ſom værre var, at han giorde ſig til en Poet, hvilket, efter det der ſiges, ſkal være en ſmitſom og ulægelig Syge. Frökenen har virkelig Ret, ſagde

ſagde Præſten, og det var beſt at kaſte denne Anſtøds-Steen ligemaade af Veien for vores Ven. Lad os altſaa giöre Begyndelſen med Montemayors Diana, dog ſynes mig ikke, at den bör brændes heel, men at den allene ſkal ſkilles af med alt det der angaaer den viiſe Felicia og det forhexede Vand, tillige med den ſtörſte Deel af Verſene, og lade ſig nöie med ſin Proſa og den Ære at være den förſte iblant deslige Böger. Den der nu følger, ſagde Barbeeren, er Diana den anden af Salmantino, og denne her har ſamme Navn og Gil Polo til Forfatter. Hvad den af Salmantino anbelanger, ſvarede Præſten, da ſkal den giöre Selſkab med de Dömte i Gaarden, og den af Gil Polo hæves op, ſom om Apollo ſelv havde ſkrevet den. Men lad os gaae videre, Herr Svoger, og ſkynde os noget; thi Klokken er allerede mange. Denne Bog, ſagde Barbeeren, og aabnede en anden, er de tie Böger om Elſkovs-Lykken, forfattet af Antonio de Loſraſo, en Sardinier. Ved den hellige Orden jeg er indlemmet i, ſagde Præſten, ſaa har der ſaa længe Apollo har været Apollo, Muſerne Muſer og Poeter Poeter, ikke været ſkrevet ſaa behagelig og ſplitter gal en Bog ſom denne; og er den i ſit Slags den beſte og mageløſeſte i Verden af alle de, der ere komne for Lyſet af den Art; og den, ſom ikke hat læſt den, kan ikke roeſe ſig af at have læſt det, der er ſkreven med den herligſte Smag. Giv mig den hid, Svoger! den er mig kierere end om een gav mig en Præſte-Kiol af Florentinſk Atlaſk. Han lagde den med megen Glæde til Side og Barbeeren blev ved, ſigende: De der nu kommer, ere den Iberiſke Hyrde, Nymspherne af Enares og Midlerne til at opdage Mistanke. Det beſte vi kan giöre ved dem, ſagde Præſten, er at overgive dem Frue Huusholderſkens verdslige Arm, uden at ſige hvorfor; thi ellers bliver vi aldrig færdige. Her er Hyrden Philida, hvor ſkal han hen, ſpurgte Barbeeren? Det er ingen Hyrde, ſvarede Præſten, men en forſtandig Hofmand, læg den kun til Side, ſom et rart

Kle-

Klenodie. Den ſtore der nu kommer, ſagde Barbeeren, heeder: Adſkillige Poeſiers Skatkammer. Var det ikke ſaa ſtort, ſagde Præſten, ſaa var det mere værdt. Det er nödvendigt at denne Bog bliver luuget og renſet fra de nedrige Ting der findes iblant dens ædle og höie. Forvar den imidlertid, ſiden Forfatteren er min Ven og af Ærbödighed for de andre ædlere og höiere Værker han har ſkrevet. Denne, blev Barbeeren ved, er Lopez Maldonados Sanger, Forfatteren af denne Bog, ſagde Præſten, er iligemaade min ſtore Ven, hans Sange henrykker, i hans egen Mund, alle dem, ſom hörer dem; thi Södheden af hans Stemme er ſaa ſtærk, at man fortrylles ved den. Vel er han lidt vidtlöftig i ſine Ecloga, men en god Ting kan man ikke giöre for meget af; den hör altſaa blant de Udvalgtes Tal. Men hvad er det for en der nu följer? Det er Galatea af Miguel de Cervantes, ſvarede Barbeeren. Vi har i mange Aar været fortroelige Venner, ſagde Præſten, og jeg veed, at han er langt meere övet i Gienvordigheder end i at giöre Vers. Opfindelſen i hans Bog er gandſke god, men han fremſætter ſaa mange Ting og oploſer ſlet ingen; det er derfor nödvendigt at oppebie den anden Deel, ſom han har lovet, maaſkee, naar han da giör Erſtatning, at det da kan tilveiebringe ham den fuldſtændige Naade, ham nægtes for denne Gang, og indtil vi faaer at ſee det, kan De holde ham indeſluttet i Deres Forvaring, Herr Svoger! Hvorfor ſkulde jeg ikke det, ſagde Barbeeren, og nu kommer her tree, ſom följes ad: Don Alonſo Hercillas Auracana, Juan Rufos Auſtriada og Chriſtoval Virues hans Monſerrato. Diſſe tre Böger, ſagde Præſten, ere de beſte der ere ſkrevne i heroiſke Vers i det Spanſke Sprog, og kan ſættes ved Siden af de meeſt berömte Italienſke; forvar i dem det riigeſte Underpandt i Poeſien, ſom Spanien eier. Nu var Præſten træt af at randſage fleere Böger, og dömte altſaa de övrige uden videre Underſögning til at brændes, men Barbeeren

havde

havde allerede aabnet een, der kaldtes: Angeliques Taare. Det vilde have koſtet mine Taare, ſagde Præſten, om jeg havde befalet at brænde ſlig en Bog, ſiden dens Forfatter er een af de berömteſte Poeter, ikke allene i Spanien, men i heele Verden og har hældigen overſat en Deel af Ovidii Fabler.

VII. CAPITEL.

Vores Ridders DON QUIXOTE af MANCHAS andet Udtog.

Saa vidt vare de komne da DON QUIXOTE begyndte at give Hals, sigende: Her hid! her hid tappre Riddere! Her er det nödvendigt at viise Styrken af eders tappre Arme, paa det Hofmændene ikke skal löbe af med de beste Priiser i Turneringen. For strax at skynde sig ind til ham ved dette Skriig og Bulder, blev Undersögningen af de övrige Böger ikke videre fortsat, og af den Aarsag troes, at baade Carolea, den Spanske Löve tillige med de Keiserlige Bedrifter, forfattet af Don Luis de Avila, som uden Tvivl have været iblant dem der vare tilbage, ere, uden at blive seete og hörte, kastede paa Ilden, hvilke maaskee, naar de vare komme for Præstens Öine, kunde erholdt en Formildelse i Dommen. Da de nu nærmede sig DON QUIXOTE, var han allerede oppe af Sengen og huggede i sit Galskab og med store Skriig saa forskrækkeligen og med saadan Munterhed rundt omkring sig, som om der ingen Sövn havde været i hans Öine. De omringede ham, kastede ham med Magt om paa Sengen, og da han havde sunnet sig der lidet, gav han sig til at tale med Præsten, sigende: Herr Ærkebisp Turpin! det er tilforladeligt meget nedrigt af os, som kalde os de Tolv Pairs, at lade os, uden Ret og Skiæl, beröve Seieren i Turneringen af Hof-Folkene, da vi i de tre foregaaende Dage, saa lykkeligen havde vundet Priisen. - Tys, tys! Deres Velbyrdighed! sagde Præsten, i hvordan Lykken end vender sig, saa bör Gud Æren, hvad der er tabt i Dag, kan vindes i Morgen. For nær-

nærværende Tiid maae Deres Velbyrdighed kun bære Omsorg for at faae Deres Helbred igien; thi De maae være umaadelig udmattet, dersom De ikke er haardt saaret. Saatet er jeg ikke, sagde DON QUIXOTE, men möer og knuset over heele Kroppen, fordi den Hoer-Unge Roland har reent forslaaet mig med Roden af en stor Eeg, og det af lutter Nid, siden han saae, at jeg var den eneste der kunde holde hans Tapperhed Stangen; inen saa sandt, som jeg heeder Rinaldo de Montalvan, skal jeg ikke, saasnart jeg kun kan komme af denne Seng, bringe ham det ind igien med Cölns Vægt og det til Trods for hans Hexen. Giv mig nu kun imidlertid noget at spiise, det er det jeg i denne Begivenhed trænger meest til; og lad mig saa kun selv bære Omsorg for at hævne mig. Hans Forlangende blev strax opfyldt, og da han havde spiist, gav han sig til at sove paa nye og de andre til at forundre sig over hans Galskab.

Natten derpaa brændte og opbrændte Huusholdersken alle de Böger der vare i Gaarden, og alle de hun hist og her kom over i Huuset. Det er upaatvivleligt, at der i denne almindelige Forfölgelse jo er bleven nogle opofrede, der havde fortient at ophæves i Archiverne til evig Tiid, dersom deres onde Skiebne og den höie Commissions Magelighed ikke havde været, og blev Ordsproget opfyldt paa dem: AT DEN USKYLDIGE MAAE LIDE MED DEN SKYLDIGE. Det Middel, Præsten og Barberen efter megen Overveielse udfandt til at helbrede deres Ven, var at lade Dören til Bibliotheket muure til, paa det han ikke skulde kunde finde det naar han kom op; thi, som de meget viiseligen troede, saa maatkee Virkningen ophörte med Aarsagen; og til den Ende skulde der foregives, at en Troldmand var löbet af med det tilhobe, og blev dette Anslag paa det nöieste efterlevet.

Efter to Dages Forlöb forlod DON QUIXOTE Sengen, og det förste han foretog sig var, at gaae hen til hans Böger,

men da han ikke fandt Kabinettet hvor han havde forladt det, saa gav han sig til at söge paa en anden Kandt. Strax efter nærmede han sig paa nye derhen hvor Dören havde været, han befölede det baade oppe og neere, han vendte Öinene snart hist, snart her, uden at sige et eneste Ord. Endeligen, efter en god Tiids Forlöb, spurgte han Huusholderiken, hvor paa Lav Kabinettet med hans Böger var? Huusholderiken, der allerede var underrettet om hvad hun skulde sige, svarede: Hvilket Kabinet! Hvor kan Deres Velbyrdighed söge noget hvor der intet er? Her i dette Huus er der hverken Kabinet eller Böger meere, det har Fanden taget tilsammen. Ikke just Fanden, tog Söster-Daatteren Ordet, men en Troldmand, som Natten efter, at Deres Velbyrdighed var taget herfra, kom ned i en Skye, steeg af Dragen, han reed paa, gik ind i Kabinettet og hvad han giorde der; maae Gud vide, men efter at han havde været der lidet, foer han op igiennem Taget, og efterlod heele Huuset fuldt af Rög og Damp, hvorpaa vi, da vi vilde see efter hvad han havde foretaget sig der, hverken fandt Böger eller Kabinet meere; dog det kan baade Huusholderiken og jeg befinde os, at da denne gamle Knægt foer afsted, saa skreeg han med en fæl og huul Röst til os: at han, af et hemmeligt Fiendskab til Eiendoms-Herren af Kabinettet og Bögerne, havde tilföiet Huuset den Skade, vi siden kom efter, og at han heedte: den viise Munaton. Freston har han sagt, svarede DON QUIXOTE. Jeg veed ikke, sagde Huusholderiken, om det var Freston eller Friton. men saa meget veed jeg, at det endte sig paa ton. Det er alt nok, sagde DON QUIXOTE, han er en viis Troldmand og min store Fiende, der bær et inderligt Nag til mig, fordi han ved sine Böger og sin Konst har indseet, at den Tiid kommer, i hvilken jeg i en Tvekamp skal overvinde en ung Ridder, som han tager sig meget af, uden at det staaer i hans Magt at forhindre det, og af den Aarsag giör han mig al optænkelig

kelig Forttæd, men han burde vide, at det er forgieves at tænke paa at afværge det, Himlen har beſluttet. Det tvivler ingen om, ſagde Söſter-Daatteren, men til hvad Ende vil De, Herr Morbroder, indvikle ſig i alle diſſe Stridigheder? Var det ikke bedre, at leve ſmukt roeligt og fornöiet hiemme, end at löbe Verden om efter fiinere Bröd, uden at overveie, at mangen een er gaaet tykuldet ud og kommen beklippet hiem. O min gode Söſter-Daatter! ſagde DON QUIXOTE, der giör I Regning uden Verten; den, der vilde tage ſig fore at klippe mig, ſkulde, förend han kom til at röre ved eet af mine Haar, baade ladt Haar og Skieg i Stikken. Da de ſaae, at han begyndte at blive vred, torde ingen af de to ſige et Ord meere.

Efter at dette havde tildraget ſig, holdt han ſig fiorten Dage ganſke roelig i ſit Huus, uden i mindſte Maade at yttre ſig med at vilde fortſætte ſine begyndte Narrerier, og tilbragte han denne Tiid med behagelige Samtaler med hans Venner Præſten og Barbeeren, i hvilke han ſögte at overtyde dem, at een af de allernödvendigſte Ting i Verden var vandrende Ridderes Orden, og at den blev fornyet ved ham. Undertiden ſagde Præſten ham imod, undertiden gav han efter, for ikke paa engang at falde med Dören i Huuſet, men ved dette Konſtgreb at giöre ham opmerkſom paa hans Grunde.

Paa ſamme Tiid laae DON QUIXOTE hemmeligen en Bonde i Öret om at följe ham; denne Bonde var hans Naboe, en ſkikkelig Mand, (ſaafremt denne Titel kan gives til een ſom er fattig) men ſom i övrigt ikke ſtod Fare for at blive hængt for et Forræderie, han ſelv havde opſpunden. For nu at bringe ham dertil, betiente DON QUIXOTE ſig ſnart af Overtalelſer og ſnart af Löfter, ſaa at den fattige Landsbye-Mand omſider beſluttede at drage ud med ham og tiene ham ſom Vaabendrager. Iblant andre Ting ſagde DON QUIXOTE, at han meget gladelig kunde beſlutte at följe ham, fordi der tidt og ofte tilſtödte

Leiligheder, hvorved der var noget anſeeligt at vinde, at han endnu kunde komme til at bytte ſin Hytte bort for en Öe, paa hvilken han vilde giöre ham til Gouverneur. Over diſſe og andre deſlige Löfrer forlod SANCHO PANZA (ſaa heedte Bonden) Kone og Börn, og tiltraadde Vaabendrager-Betieningen hos ſin Naboe.

Nu maatte DON QUIXOTE tænke paa at forſyne ſig med Penge, og ved at ſælge noget og pandtſætte noget, endſkiönt han ſtedſe giorde daarligt Kiöbmandſkab, bragte han dog en anſeelig Summa tilveie. Han beſörgede ſig iligemaade et Skiold, ſom han laante hos een af hans Venner, og da han havde flikket ſin ſönderbrudte Hielm det beſte han kunde, ſaa advarede han ſin Vaabendrager SANCHO om Dagen og Timen, i hvilken han tænkte at begive ſig paa Veien, paa det han kunde ſöie Anſtalter paa ſin Side til at forſyne ſig med det nödvendige. Af alt det han havde givet ham Fortegnelſe paa, anbefalede han ham förſt og fremmeſt Qværſækken. SANCHO PANZA ſagde: at han rigtig ſkulde forſyne ſig med den og tænkte han iligemaade at tage ſin Eſel med, ſiden han ikke var vandt at gaae meget til Fods. DON QUIXOTE ſtudſede noget ved at höre Eſlen nævne; han overveiede hos ſig ſelv om det ogſaa ſkikkede ſig, og om nogen vandrende Ridders Vaabendrager havde været en Eſel-Rytter, men der vilde ingen falde ham ind; dog tog han desuagtet den Slutning, at lade den følges med, i det Forſæt, at forvandle den til et mere æragtigt Rytterie, ſaaſnart der forekom ham Leilighed dertil ved at hæve den förſte Ridder, der mödte ham, af Sadelen. Han forſynede ſig iligemaade med Skiorter og hvad for andre Sager han kunde, alt efter det Raad, ſom Kroemanden havde givet ham.

Da de nu havde alle deres Sager kandt og klar, ſaa droge de en Nat, uden at PANZA ſagde Kone og Börn Farvel, eller DON QUIXOTE Söſter-Daatteren og Huusholderiken, ja end-

og

og uden at noget Menneſke vidſte deraf, deres Vei og iilede ſaa ſtærk, at de ved Dagbrækningen ikke meere havde Aarſag at befrygte, at man kunde hente dem ind, endſkiönt man ſögte dem. SANCHO PANZA travede, ſom en Patriark, paa ſin Eſel med Tværſækken, Viin-Kanden og den inderligſte Forlængſel efter at ſee ſig Gouverneur over den Öe, hans Herre havde lovet ham. Ved en Hendelſe tog DON QUIXOTE ſamme Vei og Stie, ſom han havde taget paa ſin förſte Reiſe, nemlig: over Marken af Montiel, men dog med mindre Beſværlighed end forrige Gang, ſiden det var i Morgenſtunden og Solens Straaler hverken brændte eller udmattede ham.

SANCHO PANZA gav ſig derpaa til at ſige til ſin Herre: Jeg beder Deres Velbyrdighed, min Herr vandrende Ridder! at De ikke vil forglemme den Öe, De har lovet mig, og ſom jeg nok ſkal vide at regiere over, i hvor ſtor den end er. Derpaa ſvarede DON QUIXOTE: Du ſkal vide, min Ven, SANCHO PANZA, at det var en meget vedtagen Brug iblant de gamle vandrende Riddere, at giöre deres Vaaben-Dragere til Gouverneurer over de Öer og Kongeriger de erobrede, og har jeg for min Part beſluttet, ikke at vige fra ſaa erkiendtlig en Skik, men endog at forbedre den, ſiden de andre undertiden, og maaſkee ſom ofteſt, tövede indtil deres Vaabendragere vare gamle og havde udſtaaet onde Dage og værre Nætter förend de gave dem en Greve-Titel eller giorde dem til Marquis i en Egn eller liden Provints, ſom ikke ſagde ſtort enten til eller fra; imidlertid om Du bliver i Live og jeg med, ſaa kan Du forlade Dig paa, at om jeg inden ſex Dages Forlöb vandt lige ſaa mange Kongeriger, ſom det vel er hendet andre for mig, og ſom vilde komme mig ret tilpas for at krone Dig til Konge over eet af dem. Du maae ikke tænke, at det er ſtore Ting begiert, tvertimod det er Ting, ſom falder vandrende Riddere i Hænderne uden at de ſeer eller tænker paa Udveiene dertil, og altſaa vil det ikke heller

blive mig vanskeligt at holde Dig meere end jeg har lovet. Paa den Maade, sagde SANCHO PANZA, saa naar jeg ved et af de Mirakler, som Deres Velbyrdighed taler om, blev Konge, saa maatte jo for en Ufærd Marie Gutierez, min Hustrue, blive Dronning og mine Drenge Prindser? Kan Du tvivle derom, sagde DON QUIXOTE? Jo, det har jeg stor Tvivl om, svarede SANCHO PANZA, thi efter mit Tykke, saa om Gud lod regne Kroner paa Jorden, saa vilde dog ingen af dem passe paa Marie Gutierez Hoved. De kan troe mig om De vil Herre, men hun skikker sig ikke mere til Dronning, end det femte Hiul til en Vogn; Grevinde gik bedre an, og Gud naade hende endda. Overlad ogsaa al Omhuen derfor til ham SANCHO, sagde DON QUIXOTE, han beskikker Dig, hvad Dig er best tienligt; men underkue ikke Dit Mod saaledes, at Du kunde lade Dig nöie med mindre end et Statholderskab. Det skal jeg vel tage mig vare for, sagde SANCHO, allerhelst da jeg i Deres Velbyrdighed har saa ypperlig en Herre, der veed at give mig hvad jeg har behov og hvad jeg kan due til.

VIII. CA-

VIII. CAPITEL.

Det gode Udfald for den tappre DON QUIXOTE i det forfærdelige og uhörte Eventyr med Veir-Möllerne, saa vel som andre Begivenheder, værdige at ihukommes.

De bleve derpaa tredive til fyrretyve Veir-Möller vaer i samme Mark. Saasnart DON QUIXOTE saae dem, sagde han til sin Vaabendrager: Lykken föier vore Sager paa det allerbeste og bedre end vi kunde önske og haabe; thi her, min Ven SANCHO PANZA, opdager jeg paa engang tredive, om ikke fleere, af de allergræsseligste Kiemper, med hvilke jeg tænker at give mig i Striid og slaae ihiel allesammen. Byttet, vi giör hos dem, skal legge Grundvolden til at berige os, og er det en lovlig og Gud behagelig Krig, at rense Jorden fra saa mange Ulykkers Stiftere. - Hvilke Kiemper, spurgte SANCHO PANZA? De Du seer hist henne, svarede hans Herre, med de lange Arme, hvoraf nogle holde næsten to Miile. See Dem for, Deres Velbyrdighed, sagde SANCHO; thi det, som viiser sig der, ere ingen Kiemper, men Veir-Möller, og det som forekommer Dem Arme ere Vingerne, der dreies af Vinden for at sætte Möllerne i Gang. Det er let at merke, sagde DON QUIXOTE, at Du er ingen Kiender af Eventyrer. Det er Kiemper, og ifald Du er bange, saa kryb hen i en Krog og bed imedens jeg fuldender denne grumme og ulige Kamp. I det-han sagde det, gav han ROZINANTE Sporene, uden at give Agt paa, at hans Vaabendrager skreeg af fuld Hals og

advarede ham om, at det ingen Kiemper var, men upaatvivleligt Veir-Möller, han vilde binde an med.

Han var imidlertid saa fuldt og fast overtydet om at det var Kiemper, at han hverken hörte efter hans Vaabendragers Raab eller lukkede Öinene op til at see det, endskiönt han allerede var dem saa nær, at han ikke længere burde tvivlet om hvad de vare, men raabte i det Sted med höi Röst: Undviger ikke feige og nedrige Creaturer, det er en eeneste Ridder, der angriber eder. I det samme begyndte Vinden at reise sig lidt stærkere og de store Vinger at bevæge sig, og saasnart DON QUIXOTE saae det, sagde han: Hvis I endog rörte meere Arme end Kiempen Briareo har, saa skal I dog undgielde det. Og som han sagde dette, anbefalede han sig af ganske Hierte til sin DULCINEA, med Bön om at staae ham bi i Faren; og derpaa vel bedækket med sit Skiold og Lantzen udstrakt rendte han, saa stærk ROZINANTE formaaede, ind paa den förste Veir-Mölle. Stödet traf een af Vingerne, hvilken, da Vinden gik temmelig stærk, ikke allene splittede Lantzen ad, men tillige forsatte Hest og Mand saa eftertrykkeligt et Puf, at de flöi et godt Stykke Veis hen i Marken. SANCHO PANZA iilede, efter sin Esels Evne, alt hvad han kunde for at komme hen til sin Herre, og da han naaede ham, fandt han, at han ikke kunde röre sig. (Saa stærk var Springet, han havde giort med ROZINANTE.) Det sig Gud forbarme, sagde SANCHO, sagde jeg ikke nok til Deres Velbyrdighed, at De maatte see sig vel fore hvad De giorde, siden det ikke var andet end Veir-Möller, og hvem der ikke kunde see det, maatte for i Veien have faaet et Slag af dem. Tys, min Ven! sagde DON QUIXOTE, ingen Ting i Verden er saa mange Forandringer underkastet, som Krigen, om saa meget meere da, siden jeg ikke allene troer, men det baade et vist og sandt, at den viise Freston, som rövede mit Kabinet og mine Böger fra mig, har forvandlet disse Kiempe til Veir-Möller,

ler, for at beröve mig Æren af at overvinde dem; thi saa vidt strækker sig endog hans Fiendskab imod mig, men paa det syvende og sidste maae dog alle hans skadelige Konster staae til Skamme for Kraften af min Kaarde. Gud giöre det, som han kan! sagde SANCHO PANZA, hvorpaa han hialp sin Herre fra Jorden og op paa ROZINANTE, paa hvilken Ryggen næsten var i tu.

I fuld Samtale over denne Tildragelse toge de Veien til Lapices Havn, fordi, som DON QUIXOTE sagde, det var umueligt andet, end at der jo paa en saa stor og alfar Vei maatte gives Anledning til forskiellige Eventyrer. I övrigt var han meget ilde til Mode, fordi han havde forliist sin Lantze, og sagde han til sin Vaabendrager: Ven SANCHO! jeg erindrer mig at have læst, at en Spansk Ridder ved Navn Diego Perez de Vargas, da hans Kaarde sprang i et Feldtslag, brød han en skærk Green eller Stamme af en Eeg, og udforte den Dag saa store Ting ved den, knuste saa utallige Mohrer, at de gave ham det Tilnavn Machuca (KNUSEREN) og saa vel han som alle hans Efterkommere kalde sig den Dag i Dag er: Vargas y Machuca. Jeg har fortalt Dig dette, fordi jeg tænker at oprykke den förste Eeg jeg faaer i Sigte, og som i alle Maader skal være saa god, som jeg forestiller mig den anden har været, og med den tænker jeg at udföre slige Bedrifter, at Du kan holdes lykkelig ved at være bleven værdiget at see dem, og et öiensynligt Vidne til Ting, der neppe vil blive troelige. Som Gud vil, svarede SANCHO, alt hvad Deres Velbyrdighed siger, er Troens Artikler for mig, men reis Dem dog lidt i Veiret, De falder reent over til den ene Side, og det lader som om De var meget öm af Falder. Det er ogsaa saa i sig selv, sagde DON QUIXOTE, og klager jeg ikke over Smerte, da skeer det allene fordi det ikke er vandrende Kiddere tilladt at beklage sig, om endog Kallunene hængte ud af Saarene. Naar saa er, sagde SANCHO,

saa

saa har jeg intet at indvende derimod, men jeg kræver imidlertid Gud til Vidne, hvilken Hiertens Glæde det vilde være mig, at höre Deres Velbyrdighed klage sig naar noget giorde Dem ondt; thi det siger jeg forud, at jeg vrider og vaander mig ved det allermindste Onde jeg föler, med mindre Forbudet paa at klage sig strækker sig til de vandrende Ridderes Vaabendragere med. DON QUIXOTE kunde ikke bare sig for at smiile over sin Vaabendragers Eensfoldighed, og forsikkrede ham, at han meget gierne maatte beklage sig, naar og hvorledes han vilde enten med eller uden Grund; thi han vidste aldrig at have læst noget i Ridder-Bögerne, som kunde være derimod.

Lidet efter sagde SANCHO, at det nu vel var paa Tide at spiise noget. Hans Herre svarede: at han for sin Part ikke trængte dertil endnu, men at han kunde spiise om han havde Lyst. Forsynet med denne Tilladelse, satte SANCHO sig til rette paa Eselen det beste han kunde, drog noget frem af det, han havde havt Omsorg for at sylde Qværsækken med, og ridende efter sin Herre, blev han ved at spiise i et godt Tog, og forsatte han Maden Tiid efter anden med en god Slurk af hans Viin-Kande med saa stor en Velsmag, at den best beværtede Lækker-Tand havde betragtet ham med Misundelse. Imedens han fortsatte Reisen paa denne glædelige Maade, tænkte han ikke paa et eeneste af de Löfter, hans Herre havde giort ham, ikke heller holdt han det for en Besværlighed, men for en virkelig Forlystelse at söge Eventyr, i hvor farlige de end maatte være. Der blev besluttet, at tilbringe denne Nat under Træerne, og bröd DON QUIXOTE af et af dem en fortörret Green, der næsten kunde tiene ham til en Lantze, og forsynede han den strax med Jernet han havde taget af den sönderbrudte. DON QUIXOTE lukkede den heele Nat ikke et Öie til for at tænke paa sin Herskerinde DULCINEA; hvori han holdt sig det efterrettelig, som han havde læst i sine Böger, at Ridderne tilbragte

mange

mange Nætter i Skovene og öde Steder uden Sövn, vederqvægende ſig med deres Fruers Erindring. Paa en ganſke ulige Maade laae SANCHO PANZA Natten tilbage, da han havde fyldt Maven, og det ikke med Chicorie-Vand, ſov han i et Aandedræt væk, ſaa at ifald hans Herre ikke havde vaagnet ham ved at kalde paa ham, havde hverken Solens Straaler, der ſtak ham i Anſigtet, eller Fuglenes Sang, der i ſtort Antal og meget gladeligen hilſede Dagens Komme, kundet udvirke det. Saaſnart han var opſtaaet, löſtede han paa ſin Kande, og fandt han den meget lettere end Aftenen tilforn, hvilket ikke lidet ſmertede ham, ſiden han ingen Udveie ſaae til at faae raadet Bod paa denne Feil endnu i lang Tiid. DON QUIXOTE trængte ingen Froekoſt til, fordi han, ſom jeg allerede har ſagt, mætte de ſig med behagelige Erindringer.

Den begyndte Vei til Lapices Havn blev nu fortſat, og da det var kommen noget op paa Dagen, bleve de den vaer. Her Broder SANCHO, ſagde DON QUIXOTE, kan vi faae begge Hænder fulde af det, man kalder Eventyr; men jeg varer Dig ad, at endſkiönt Du ſeer mig i den allerſtörſte Fare af Verden, ikke at tage til Din Kaarde for at forſvare mig, ſaafremt Du ikke allerede har ſeet, at det er Pöbel og gemeene Folk jeg overfaldes af; thi i ſaa Fald kan Du komme mig til Hielp, men er det Riddere, ſaa tillader Ridderſkabets Love ingenlunde, at Du iiler mig til Undſætning, med mindre, at Du var ſlagen til Ridder. Forlad Dem til Herre, ſvarede SANCHO, at her ſkal Deres Velbyrdigheds Befalning paa det nöieſte adlydes; og det om ſaa meget meere, ſom jeg af Naturen er fredſommelig, og en ſtor Hader af at blande mig i Klammerie og Slagsmaal. Sandt er det, at i Fald det kommer an paa at forſvare min egen Tröie, ſaa bryder jeg mig feil om alle diſſe Love, ſiden Guds og Övrighedens tillader at ſlaae fra ſig, naar man ſkeer Overlaſt. Det tænker jeg med, ſagde DON QUIXOTE, men hvad

det

det angaaer, at hielpe mig mod Riddere, saa maae Du deri dæmpe Din medfødte Heftighed. Jeg har jo sagt, at det skal skee, svarede SANCHO, og skal jeg holde dette Bud lige saa nöie, som det angaaende Söndagen.

Da denne Samtale var til Ende, öinede de to Benedictiner-Munke paa Veien; Riddere paa to Dromedarier, som ikke desto mindre kun vare to Muul-Esler; der bare dem frem i al Magelighed og under Soel-Skiermer. Noget bag efter dem kom en Vogn med fire eller fem Personer til Hest omkring, og to Muul-Esel-Drivere til Fods. I Vognen var, som man siden fik at vide, en Dame fra Biscaya, som drog til Sevillien, hvor hendes Mand var, og hvorfra han skulde gaae til Indien i en meget anseelig Betiening. De to Munke hörte ikke til Selskabet, endskiönt de droge samme Vei; men neppe var DON QUIXOTE bleven dem vaer, förend han sagde til sin Vaabendrager: Enten bedrager jeg mig, eller dette maae være et af de betydeligste Eventyrer, der nogensinde er hört eller seet; fordi disse sorte bevægelige Klumper maae være, og uden at nogen kan tvivle derom, ere nogle Troldmænd, der bortförer en eller anden Princesse i denne Vogn, og hvilken Forurettelse det er nödvendigt, at jeg af alle Kræfter afværger. Dette er endnu værre end Veir-Möllerne, sagde SANCHO; see dog ret til Herre, det er jo to Benedictiner-Munke, og i Vognen er der ventelig reisende Folk; see Dem dog for, siger jeg, see Dem for, at Fanden ikke paa nye faaer sit Spil med Dem. Jeg har allerede sagt Dig SANCHO, svarede DON QUIXOTE, at Du ikke veed, hvad Eventyr er, det er som jeg siger, og Du skal snart blive overbeviist derom. Da han sagde dette, foer han afsted, satte sig i Veien, Munkene drog, og da de vare komne ham saa nær, at han troede de kunde höre hvad han sagde, saa skreeg han med höi Röst: Dievleblendte og bandlyste Karle, sætter paa Öiebliikket Princesserne, I der bortföre med Vold, igien i

Friehed,

Friehed, hvis ikke, saa bereder Eder paa at annamme Döden af min Haand, som en Straf for Eders onde Gierninger. Munkene holdte stille og vare lige saa forundrede over DON QUIXOTES Skabning, som over hans Ord, paa hvilke den eene svarede: Herr Ridder! vi staae ingen Forbund i med Dievelen, ikke heller ere vi bandlyste, men to Benedictiner-Munke, som gaaer vore lovlige Veie, og er det os ganske uvitterligt, om der i Vognen bag ved os ere voldtagne Princesser eller ei. Jeg lader mig ikke smörre om Munden med söde Ord, svarede DON QUIXOTE, jeg kiender Eder alt for nöie dertil, I meensvorne Pak; og uden at oppebie videre Svar gav han ROZINANTE Sporene, og rendte med udstrakt Lantze og slig en Heftighed ind paa den forreste Munk, at dersom han ikke havde kastet sig selv ned af Muul-Eslen, havde han imod sin Villie maattet bide i Græsset, og det som værre var, maaskee meget ilde saaret, om ikke steendöd. Da den anden Munk saae hvorledes hans Ordens-Broder blev medhandlet, trykkede han Haserne ind i Siderne paa sin gode Muul-Esel, og skyndte sig med saadan Hurtighed afsted, som om han var bleven baaren af Vinden.

SANCHO PANZA, som saae Munken ligge paa Jorden, steeg meget behændig ned af sin Esel, tog fat paa Munken og begyndte at afföre ham sine Klæder. Munkenes Muul-Esel-Drivere gik hen til ham, og spurgte hvorfor han tog hans Klæder af? SANCHO svarede, at de tilkom ham med Rette, som Byttet af det Feldtslag, hans Herre DON QUIXOTE, havde vundet. Muul-Esel-Driverne, der ikke forstode Skiemt eller vidste hvad Bytte og Feldtslag var, da de saae, at DON QUIXOTE allerede var langt borte og holdt og snakkede henne ved Vognen, toge de fat paa SANCHO, kastede ham under sig paa Jorden, levnede ham neppe et Haar i Skiegget, sparkede og traadde ham saa længe med Födder, indtil han uden Sands og Følelse laae udstrakt paa Jorden; hvorpaa de uden at spilde mere

Tiid

Tiid paa ham, gik hen og hialp Munken i Veiret, der skielvede og bævede som et Espelöv, og var saa hvid i Ansigtet, som et Klæde. Saasnart han var kommen til Hest, skyndte han sig at naae sin Selskabs-Broder, der holdt et godt Stykke Veis derfra og saae til, i Haab om, at forvinde denne Skræk lidet, men saasnart de vare samlede, saa, uden at bryde sig om Udfaldet paa dette begyndte Eventyr, fortsatte de deres Vei, med saa megen Signen og Korsen, som om Fanden havde været i Hælene paa dem.

DON QUIMDTE var, som jeg allerede har sagt, i en Samtale med Fruen i Vognen, til hvilken han sagde: Deres Deilighed! min Frue, kan nu frit foretage sig med Deres Person alt hvad Dem behager; fordi Deres Röverer Hovmod allerede er stækket og vælter sig i Stövet ved denne min stærke Arm; og at De ikke skal være bekymret over at erfare Deres Befriers Navn, saa vid, at jeg kalder mig DON QUIXOTE af MANCHA, en vandrende og lykkelig Ridder; og den skiönne Frue DULCINEA af TOBOSOS Træl. Den eeneste Lön jeg begierer for den Velgierning, jeg har beviist Dem, er ikke andet, end at vende om til TOBOSO igien, fremstille Dem paa mine Vegne for denne Frue, og fortælle hende hvad jeg har giort for at sætte Dem i Friehed.

Alt det DON QUIXOTE fremförte, hörte een af Stald-Mesterne, der fulgte med Vognen. Det var en Bascayer, hvilken, da han saae, at DON QUIXOTE satte sig imod at lade Vognen kiöre videre, men paastod, at den skulde vende om igien til TOBOSO, saa traadde han til DON QUIXOTE, greb fat om hans Lantze, og tiltalede ham paa daarligt Castillianisk og slettere Biscayisk saaledes: Vei af, Ridder! længer der ikke, ellers ved Gud, skabt mig har, hvis Vogn forlad ei, saaer ihiel Dig, som Biscayeren der er. DON QUIXOTE forstod ham ganske godt, og svarede ganske roelig: Dersom Du var

en Ridder, som Du ikke er, havde jeg allerede afstraffet Din Daarlighed og Formastelse, nedrige Creatur. Derpaa svarede Biscayeren: Ridder jeg ikke, svær Gud ved, löiet er som en Christ; om Lantzen slip og Kaarden træk, snart see hvem Profiten löber af. Biscayer for Jorden, Herremand for Havet, Herremand for Dievelen og löiet er, som andet sige tör. Det vil give sig i Enden, sagde Reebslageren, svarede DON QUIXOTE, kastede Lantzen mod Jorden, drog sin Kaarde; tog Skioldet paa Armen og anfaldt Biscayeren i den faste Beslutning, at beröve ham Livet. Biscayeren, der saae ham saaledes komme imod sig (endskiönt han gierne vilde været ned af Muul-Esten; thi siden det var et uselt Leie-Beest, saa torde han ikke slaae Liid til den) havde ikke meere Stunder end at trække sin Kaarde, men da han til sin störste Lykke holdt tæt ved Vognen, saa rev han et Hynde ud af den, hvilket han betiente sig af som et Skiold; og derpaa gik de saa heftig lös paa hinanden, som om de havde været de dödeligste Fiender. De andre Folk sögte at stifte Fred imellem dem, men Biscayeren giorde i sit forvirrede Sprog en Eed paa, at dersom man ikke lod ham fuldende sin Kamp, saa vilde han selv dræbe sin Erue og alle dem, der vare ham hinderlige. Fruen i Vognen, der var lige saa forundret, som forskrækket over det hun saae, befalede Kudsken at kiöre lidet af Veien, men blive holdende saaledes, at hun kunde see den haardnakkede Kamp langt fra. Imedens hun sagde dette, forsatte Biscayeren DON QUIXOTE et saa vældigt Slag over den eene Skulder, at dersom han ikke havde bödet det af med Skioldet, havde han klövet ham lige ned til Beltet. DON QUIXOTE, der følede Vægten af dette ugudelige Hug, skreeg med höi Röst: O min Siels Beherskerinde! DULCINEA, Skiönheds Blomster! Undsæt Deres Ridder, der for at opfylde det han skylder Deres store Godhed, befinder sig i denne grædelige Yderlighed. Sige dette, löfte Kaarden,

bedække ſig med Skioldet og anfalde Biſcayeren, var altſammen et Öiebliks Sag; og udförte han det i den faſte Beſlutning, at giöre Ende paa heele Eventyret med et eeneſte Hug. Biſcayeren, ſom ſaae ham komme imod ſig, forſtod af hans Mod og Mandighed hvad han vilde ſige, og beſluttede at giöre det ſamme, ſom DON QUIXOTE, han bedækkede ſig derfor med ſit Hynde, uden at kunde röre Muul-Eſlen af Stedet, der allerede, ſiden den ikke var vandt til ſlige Löier, var ſaa udmattet, at den ikke kunde giöre et Skridt. Derpaa kom, ſom jeg allerede har ſagt, DON QUIXOTE hen imod den liſtige Biſcayer med Kaarden oplöftet og i det ſtadige Forſæt, at klöve ham midt ad; Biſcayeren ventede iligemaade med oplöftet Kaarde og vel bedækket med ſit Hynde paa ham; alle Omſtændighederne vare rædſomme og Udſlaget hang allene ved Vægten af de Hug, med hvilke de truedes. Fruen i Vognen og hendes övrige Tienere giorde tuſende Löfter til alle de Billeder og andægtige Huuſe, der vare i heele Spanien, for at Gud ſkulde frelſe Staldmeſteren og dem alle af den overhængende Fare, de ſvævede udi.

Det værſte af det altſammen er imidlertid dette: at den förſte Forfatter af denne Hiſtorie juſt bryder den af midt i Stridens ſtörſte Heede, og anförer til ſin Undſkyldning, at han ikke havde fundet meere opſkreven af DON QUIXOTES Bedrifter, end det han havde anförd. Vel er det ſandt, at den anden Forfatter af dette Verk ikke kan troe, at en ſaa beſynderlig Hiſtorie kunde være Forglemmelſens Love underkaſtet, eller at MANCHAS ſkiönne Aander ſkulde legge ſaa lidet Vind paa Selſomheder, at der ikke i nogens Archiv eller Skriver-Pult ſkulde findes Papirer, der angik den navnkundige Ridder. I Betragtning heraf, mistvivler han ei allene ingenlunde om at finde Enden paa denne fredſomme Hiſtorie, men har endog, ved Himlens Gunſt, funden den, paa den Maade, ſom det fortælles i den anden Bog.

DEN SINDRIGE

HERREMANDS
DON QUIXOTE AF MANCHA
LEVNET OG BEDRIFTER.

ANDEN BOG.

IX. CAPITEL.

Hvori den forundringsværdige Kamp, i hvilken den muntre Biſcayer og den tappre MANCHANER vare beſtædte, ſluttes og tager Ende.

I den förſte Bog af denne Hiſtorie forlode vi den kiekke Biſcayer og den berömte DON QUIXOTE med nögne og oplöftede Kaarder, i Begreb med at giöre to ſaa græſſelige Aabninger, at derſom de lykkedes efter Önſke, vilde de i det mindſte have ſkildt dem fra hinanden, klövet dem fra overſt til nederſt, eller ſlakt dem ſom en Granat. Men juſt ved denne mislige Punct blev denne moerſomme Hiſtorie afbrudt, uden at Forfatteren gav mindſte Anviisning til at finde det, ſom manglede. Dette forvoldte mig en ſtor Misfornöielſe, ſiden den Behag, med hvilken jeg havde læſt det mindre, omſkiftedes til Mishag ved at tænke paa hvor mörk og ugranſkelig Veien viiſte ſig til at finde det ſtörre, der, efter mit Begreb, feilede i denne moerſomme Fortælning,

Jeg anſaae det for en Umuelighed og for noget, der var tvertimod al god Sædvane, at ſaa fortræffelig en Ridder ſkulde have manglet en viis Mand, der havde paatager ſig at optegne hans, til ingen Tiid ſeete Bedrifter; en Ting, ſom aldrig havde manglet nogen af de vandrende Riddere, der, efter Folks Sigende, havde ſögt Eventyr, ſiden enhver af dem havde ſtedſe een eller to Viiſe ved Haanden, der ikke allene opſkrev deres Bedrifter, men optegnede ydermeere deres ringeſte og uſelſte Indfald, ja endog deres lönligſte Narrerier. Det havde altſaa været et græſſeligt Uhæld, at ſlig en Ridder ſkulde manglet det-

som en Platir og fleere af hans Liige havde fundet. Jeg var derfor i ingen Maade tilböielig at troe, at saa munter en Historie skulde været kommen saa lemlæstet for Dagen, men gav Tiidens Graadighed, der opsluger og sönderriver alle Ting, Skylden, at den enten holdt dem skiulte eller havde fortæret dem.

Paa den anden Side syntes mig, at siden der iblant Bögerne fandtes endeel af de nyere, saasom: Midlerne til at opdage Mistanke; Nympherne og Hyrderne af Henares, saa maatte Historien ogsaa være nye, og ifald den ikke var opskreven, saa maatte den dog ligge hans Bye-Folk og de omkring liggende Naboer endnu i frisk Minde. Disse Forestillinger giorde mig uroelig og begierlig efter at faae en sand og nöiagtig Kundskab om Tildragelserne og Miraklerne af vores berömte DON QUIXOTE AF MANCHA, Fakkelen og Speilet for heele MANCHAS Ridderskab; den förste, der i vores Alder og i saa fordærvede Tiider havde paataget sig Besværligheden og Övelsen at vandre bevæbnet omkring, afværge Forurettelser, understötte Enker, beskytte Jomfruer, der i fulde siire Spring paa Leie-Heste, med Jomfruedommen paa Nakken rendte fra Klippe til Klippe og fra Dal til Dal; thi naar ikke det var, at nogen Röver, grov Tölper eller bandlyst Troldmand toge dem med Vold, saa fandtes der i de forbigangne Tiider Jomfruer, som i deres siirsendstyvende Aar, uden at have sovet een Nat under Tag, bleve lagde ligesaa reene i deres Grav, som Mödrene, der havde bragt dem til Verden. For denne og mange andre Aarsagers Skyld, siger jeg, at vores muntre DON QUIXOTE er evigvarende og bemerkelige Berömmelser værdig, og bör de heller ikke nægtes mig for den Flid og Möie jeg har anvendt paa at söge Enden af denne behagelige Historie, endskiönt jeg meget vel veed, at dersom ikke Himlen, Lykken og Hendelsen havde staaet mig bie, saa havde Verden maattet været den foruden og mistet den Behag og Tidsfordriv, som den, der læser den med Opmerk-

somhed,

ſomhed, næſten i heele to Timer kan nyde. Dog lad os gaae videre, den blev funden paa denne Maade:

Da jeg en Dag var i Kræmmer-Gaden til Toledo, kom der en Dreng og vilde ſælge nogle Bundter gamle Papiirer til en Urtekræmmer; og ſiden jeg er ſaa hengiven til at læſe, at jeg endog tager Papiirs-Lapper op af Gaderne, ſaa fulgte jeg ſtrax min naturlige Tilböielighed, ved at bemægtige mig et af de Bundter, Drengen vilde ſælge, og ſaae af Bogſtaverne, at de maatte være Arabiſk. Men uagtet at jeg kiendte dem, forſtod jeg dog ikke at læſe det, jeg maatte derfor ſee til at faae fat paa en Mohr, der forſtod Arabiſk. Det faldt heller ikke meget vanſkeligt at finde ſlig en Fortolker; thi om man endog ſögte dem i langt ældere og vanſkeligere Sprog, ſaa fandtes de der. Kort ſagt, Skiebnen forſynede mig med een, der kunde ſtille min Attraae. Han tog Papiiret i Haanden, aabnede det omtrent i Midten, og da han havde læſt lidet, ſtak han i at lee. Jeg ſpurgte ham hvad han loe af? Han ſvarede mig: at det var over en Anmerkning, der var ſkreven i Randen af denne Bog. Jeg lod ham ſige mig den, og han, uden at kunde holde op at lee, ſagde: Det, ſom der ſtaaer ſkreven i Randen er: DER SIGES, AT DEN I DENNE HISTORIE SAA OFT BENÆVNTE DULCINEA AF TOBOSO, BLANT ALLE FRUENTIMMERNE I HEELE MANCHA HAVDE DEN LYKKELIGSTE HAAND TIL AT SALTE SVIIN MED. Saaſnart jeg hörte ham nævne DULCINEA AF TOBOSO, ſtod jeg ganſke forundret og henrykt, ſiden jeg ſtrax foreſtillede mig, at denne Pakke indeholdt DON QUIXOTES Hiſtorie.

I denne Indbildning, ſagde jeg meget hurtig til ham, at han maatte læſe mig Titel-Bladet, og da han havde giort det, overſatte han den paa ſtaaende Fod af Arabiſk i Caſtillianſk, ſigende, at den var: DON QUIXOTE AF MANCHAS HISTORIE, SKREVEN AF CIDE HAMETE BENENGELI, ARABISK HI-

STORIOGRAPHUS. Der udkrævedes megen Forſtand til at ſkiule den Glæde jeg følede, da Bogens Titel nærmede ſig mit Öre. Jeg löb ſtrax tilbage til Kræmmeren og kiöbte alle de Bundter og Papiirer Drengen havde for en halv Real. (men havde han været klog og vidſt hvor ſtor Begierlighed jeg havde til dem, ſaa kunde han gierne löſt meere end 6 Realer af dem.) Derpaa fulgtes jeg med Mohren over den ſtore Kirke-Gaard, og begierede af ham, at han ſkulde overſætte mig paa Spaniſk alt hvad der i diſſe Bundter angik DON QUIXOTE, uden at tage det mindſte fra eller legge noget til, med Löfte, at betale ham derfor hvad han vilde have. Han begierede tree Lispund Roſiner og to Skiepper Hvede, hvorimod han lovede at overſætte den godt, nöiagtig og ſaa hurtig, ſom mueligt; men jeg, for at giöre ham det mageligere og ikke lade ſaa herlig en Fundt komme ud af mine Hænder, tog ham i mit Huus, hvor han i en Tiid af ſex Uger overſatte det altſammen ſom det her foredrages.

I det förſte Bundt var en Afbildning paa Kampen imellem DON QUIXOTE og Biſcayeren, malet efter Naturen. Man ſaae dem i den ſamme Stilling, ſom Hiſtorien beretter, med oplöftede Kaarder, den eene bedækket med ſit Skiold og den anden med ſit Hynde, og var Tegningen paa Biſcayerens Muul-Eſel ſaa livagtig, at man endog et godt Bue-Skud fra den kunde kiende, at den var leiet. Under Biſcayerens Födder ſtod en Opſkrift, hvori læſtes DON SANCHO AZPETIA, (ſom uden Tvivl maae have været hans Navn) og under ROZINANTES Födder en anden, ſom ſagde: DON QUIXOTE. ROZINANTE var umaadelig vel troffen, ſaa lang og udſtrakt, ſaa mager og ſkindtör, med Beenene ſaa höit op igiennem Skindet og ſaa afmægtig, at det tilfulde laae for Dagen med hvor ſtor Rettighed og Adkomſt den havde faaet Navn af ROZINANTE. Tæt ved den ſtod SANCHO PANZA, der holdt ſin Eſel ved Griimen, og under hans Födder ſtod: SANCHO ZANCAS. At

dömme

dömme efter Tegningen, maae han have været meget tykmavet, ſtumpet og langhælet, og maae man ſlutte, at han deraf har faaet Navnet PANZA og ZANCAS. (thi diſſe Tilnavne tillegges ham vexelviis i Hiſtorien.) Der var vel endnu endeel Smaaeting at erindre ved denne Aftegning, men de ere alle af liden Vigtighed og have ingen Indflydelſe paa den ſanddrue Beretning af denne Hiſtorie, der i ingen Maade er ſlettere end den er ſandfærdig. Den eneſte Indvending der med Grund kunde giöres mod dens Sandfærdighed, var, at Forfatteren er en Araber, ſom alle ere lögnagtige af Naturen, men da de tillige ere vore Fiender, ſaa kan man gierne ſætte forud, at Forfatteren ſnarere har giort for lidet end for meget deraf, i det mindſte har mig ſyntes, at han ved adſkillige Leiligheder, hvor han burde bryde ud i den gode Ridders Berömmelſer, gaaer dem med Flid ſtiltiende forbie.

Det er og bliver alle Tider en ſtor Feil hos en Hiſtorie-Skriver, ikke at være nöiagtig, ſanddrue og upartiſk; hverken Fordeele, Frygt, Had eller Gunſt maae lede ham fra Sandhedens Bane; thi Sandhed er Hiſtoriens Moder, Hiſtorien Bedrifternes Bevarer, et Vidne om det Forbiegangne, en Advarſel i det Nærværende, og en Underviisning i det Tilkommende. I den Hiſtorie det gielder her om, veed jeg, at der findes alt det man kan önſke og attraae i den allerfredſommeligſte, og derſom der er noget at ſætte ud paa den, ſaa holder jeg for, at det meere bör legges Forfatteren end Materien til Laſt. Efter det Overſættelſen ſiger, ſaa begynder den anden Bog ſaaledes:

Vore tvende tappre og modige Striidsmænd holdt de hvaſſe Kaarder ſaa höit oplöftede, at de ſyntes at true Himlen, Jorden og Afgrunden. (ſaa kiekke og ſtandhaftige viiſte de ſig) Den förſte der fuldförte ſit Hug var den opbragte Biſcayer, og det med ſaadan Heftighed og Eftertryk, at derſom Kaarden ikke havde dreiet ſig under Veis, ſaa havde dette eene Hug været

nok til at gjöre Ende paa denne haarde Kamp og alle vores Ridders Eventyr. Men en god Skiebne, der ſparede ham til vigtigere Ting, drejede tvertimod Kaarden ſaaledes, at endſkiönt Hugget traf hans venſtre Skulder-Blad, ſaa tilföiede det ham dog ingen anden Skade, end at ſkille ham ved Ruſtningen paa den, og paa Veien at tage et Stykke af Hielmen og det halve Öre med ſig, der i en græſſelig Hulder de Bulder faldt ned til Jorden og efterlod ham i en elendig Tilſtand.

Hielpe mig nu Gud! til at kunde give en fuldſtændig Beſkrivelſe over det Raſerie, der bemægtigede ſig vores Manchamers Bryſt, da han ſaae ſig paa ſlig en Maade medhandlet! Jeg formaaer ikke at udtrykke det bedre: end at han paa nye rykkede ſig faſt i Stigböilerne, og efter at han med begge Hænder havde grebet om Kaarden, huggede han i fuldt Raſerie ind paa Biſcayeren, og lykkedes det ham ſaa vel i at anbringe Hugget over Hyndet og hans Hoved, at uagtet hans gode Forſvars-Stand, var det ligeſom der var væltet et Bierg over ham og Blodet begyndte at ſtyrte ud igiennem Næſe, Mund og Ören. Han var paa Veie at falde ned af Muul-Eſlen, og han var ogſaa ſikkert faldet, derſom han ikke havde holdt ſig faſt om Halſen paa den; men da Födderne desuagtet ſlap af Stigböilerne for ham og Armene ſank matte og kraftesløſe ned, ſaa gav Muul-Eſlen, der var bleven ſkye ved det forfærdelige Hug, ſig til at rende ud i Marken, og efter nogle Krumſpring lagde den ſig med ſin Herre paa Jorden.

DON QUIXOTE anſaae alt dette med den ſtörſte Ligegyldighed, men ſaaſnart han havde ſeet ham falde, ſprang han ned af ſin Heſt, nærmede ſig ham med en let og hurtig Gang, holdt ham Spidſen af ſin Kaarde for Öinene og ſagde, at han ſkulde give ſig, ellers klövede han hans Hoved. Biſcayeren var ſaa aldeles uden Sands, at han ikke kunde ſvare et Ord, og det havde bekommet ham meget ilde, (efter den Blindhed

DON

DON QUIXOTE var i) derſom Fruen i Vognen, ſom hidindtil med ſtor Ængſtelſe havde anſeet Striden, ikke var kommen derhen, og meget indſtændigen bedet ham at beviiſe hende den Gunſt og Naade, at ſkienke hendes Staldmeſter Livet. Hvorpaa DON QUIXOTE med megen Höihed og Alvorlighed gav til Svar: Jeg vil opfylde Deres Begiering, deilige Frue! med den ſtörſte Fornöielſe, men paa et Vilkaar, ſom er, at denne Ridder maae love mig at gaae hen til Toboſo, fremſtille ſig paa mine Vegne for den magelöſe DONA DULCINEA, paa det hun kan foretage med ham alt hvad hun lyſter. Den frygtſomme og utröſtelige Frue, uden at indlade ſig i nogen Forklaring over DON QUIXOTES Begiering, eller ſpörge ham hvem DULCINEA var, lovede helligen, at Staldmeſteren ſkulde opfylde alt det han havde paalagt ham. Nu vel, ſvarede DON QUIXOTE, ſaa giver jeg Dem mit Löfte, ikke at tilföie ham videre Skade, endſkiönt han havde vel fortient det af mig,

X. CA-

X. CAPITEL.

Samtalen der forefaldt imellem DON QUIXOTE og hans gode Vaabendrager SANCHO PANZA.

SANCHO PANZA, som blev saa ilde medhandlet af Munkenes Muul-Esel-Drivere, var imidlertid kommen op igien, og havde været en agtsom Tilskuer ved hans Herres DON QUIXOTES Kamp; han bad af inderste Hierte til Gud, at han af naadigt Velbehag vilde skienke hans Herre Seieren, og at han maatte vinde een eller anden Öe, over hvilken han kunde sætte ham til Gouverneur, som han havde lovet. Da han nu saae, at Striden var endt og hans Herre vilde stige til Hest igien, löb han til og holdt Stigböilen og förend han kom ret i Saddelen, kastede han sig ned paa Knæe for ham, tog hans Haand, kysse-de den, sigende: Vilde Deres Velbyrdighed, min Herr DON QUIXOTE AF MANCHA nu have den Naade for mig og give mig Regieringen over den Öe, De har vundet i denne haarde Kamp; thi i hvor stor den end maatte være, saa föler jeg mig selv stærk nok til at regiere den lige saa vel, som andre, der i denne Verden har regieret Öer. DON QUIXOTE svarede ham derpaa: Du maae vide Broder SANCHO, at denne og andre deslige Eventyrer ikke ere af det Slags, ved hvilke man kommer til Öer, men Korstoge, ved hvilke der ikke vindes andet, end et forslagen Hoved og et Öre mindre. Hav imidlertid kun Taalmodighed indtil de Eventyrer kommer os fore, ved hvilke jeg ikke allene kan giöre Dig til Gouverneur, men vel endog

til

til det ſom meere er. SANCHO ſagde ham uendelige Tak, kyſſede hans Haand anden Gang tillige med Kanten af hans Kiole, hialp ham op paa ſin ROZINANTE og begyndte at følge ſin Herre, der, uden at ſige Farvel eller tale videre med dem, der vare i Vognen, reed bort og kom ind i Skoven, hvor igiennem Veien gik.

SANCHO fulgte ham, ſaa godt ſom hans Eſel formaaede, men ROZINANTE ſprang ſaa let, at da den havde faaet alt for ſtort et Spring forud, var SANCHO tvungen at raabe til ſin Herre: at han maatte bie og tage ham med. DON QUIXOTE giorde ſaa, og holdt ROZINANTE tilbage til hans trætte Vaabendrager kom hen til dem, og da han naaede dem, ſagde han: Mig ſynes Herre, at det var viiſeligen giort, om vi flygtede til en Kirke; thi vi forlode den, De baſkedes med, ſaa ilde tilreedt, at han vel ikke hör mange Göge meer, og ſaa er det giörligt, at denne Hendelſe bringes den hellige Hermandat fore; der let kunde tage os ved Örene, og paa min Sandten, faaer de förſt Klöer paa os, ſaa rinder der meget Vand over Bække inden de ſlipper os igien. Hold Din Mund, ſvarede DON QUIXOTE, hvor har Du vel nogen Tiid ſeet eller læſt, at vandrende Riddere ere faldne i Rettens Hænder for de Manddrab, de have begaaet? Jeg veed feilt af Manddraberie at ſige, ſagde SANCHO, jeg har i al min Livstid aldrig havt noget Udſtaaende med nogen, men det veed jeg, at den hellige Hermandat tager dem ved Hovedet, ſom ſlaaes med hinanden, og det övrige rager mig ikke. Ven SANCHO! ſagde DON QUIXOTE, vær kun ganſke ubekymret derover, jeg ſkulde rive Dig ud af Tartarernes Hænder, om ſaa meget meere af den hellige Hermandats. Men ſiig mig engang, om Du paa heele Jordens Kreds har ſeet en drabeligere Ridder end jeg er? Har Du læſt om nogen i Hiſtorierne, der giöre eller giorde et heftigere Angreb, været utrætteligere i at fortſætte det, behændigere i at

faare,

saare, eller konstigere i at hæve af Saddelen? Det nægter jeg ikke, sagde SANCHO, at jeg aldrig har læst stigt, fordi jeg hverken kan læse eller skrive, men det tör jeg slaae Væds om, at jeg i mine livfödte Dage aldrig har tient en större Vovehals af Herre, end De er. Gud give kun, at Deres Forvovenhed ikke saaer sin Betalning der, som jeg sagde. Alt det jeg vil bede Deres Velbyrdighed om er, at De vil erindre sig, at Deres Öre bløder meget stærk, og at jeg har Lindskab og Plaster i Tværsækken. Alt dette havde været meget unödvendigt, svarede DON QUIXOTE, naar jeg havde befindt mig paa at bereede mig en Krukke af Fierabras Balsom, een eeneste Draabe af den havde sparet os al denne Tiidsspilde og Lægedom. Hvad er dette for en Krukke og for en Balsom, spurgte SANCHO? Det er en Balsom, svarede DON QUIXOTE, paa hvilken jeg veed Opskriften uden ad, og ved hvis Kraft man kan belee Dödens Magt, og ikke frygte for at döe af noget Saar. Saasnart jeg har forskaffet mig den og jeg flyer den til Dig, saa har Du intet andet at tage vare, end naar Du seer, at jeg i en Kamp hugges midt over, (hvilket ofte hændes) da strax at tage den Deel af Legemet, som ligger paa Jorden og endnu, medens Blodet er varmt, at sætte den behændigen paa den Deel, der er bleven i Saddelen, men for alting passe vel paa, at det sættes lige og slutter nöie sammen; og naar Du saa giver mig to Slurk af den Balsom at drikke, som jeg har talt om, saa seer Du mig i samme Öieblik saa frisk og munter, som en Fisk. Naar saa er, sagde SANCHO, saa fraliger jeg mig paa staaende Fod Regieringen over Öen, De har har lovet mig, og forlanger ingen anden Betalning for mine mange og troe Tienester, end at Deres Velbyrdighed giver mig Opskriften paa denne uforlignelige Drik; thi jeg kan ikke see andet, end at den som trænger til den, med Kys Haand gav for et Fingerbör fuldt to Realer, og meere trængte jeg ikke til for at tilbringe min Tiid i Roe og

Ma-

Magelighed. Dog maae jeg förſt vide, om det koſter meget at lave den? For mindre end tree Realer, ſvarede DON QUIXOTE, kan man faae tree Potter. Nu er jeg en arm Synder! ſagde SANCHO, men hvad nöler da Deres Velbyrdighed efter, at De ikke laver den og lærer mig det? Tys, tys, ſvarede DON QUIXOTE, jeg tænker endnu at lære Dig langt ſtörre Hemmeligheder og fortiene ſtörre Tak af Dig; men lad os nu drage Omſorg for mit Öre, der ſmerter mig meere, end jeg fader mig vedgaae.

SANCHO trak Lindſkab og Plaſter frem af Tværſækken; men da DON QUIXOTE fik at ſee, at hans Hielm var i Stykker, var han nær gaaet fra Forſtanden; han lagde Haanden paa Kaarden, löftede Öinene mod Himlen og ſagde: Jeg ſvær ved Skaberen af alle Ting og de fire Evangelier, hvor det findes vidt og bredt beſkreven, at före ſamme Liv, ſom Margreven af Mantua förte, da han ſvoer, at hævne ſin Söſter-Söns Baldouins Död, og ſom var: aldrig at ſpiiſe Bröd paa breedt Dug, aldrig at ſpöge med ſin Kone og mange andre Ting, ſom endſkiönt jeg ikke huſker dem, dog indbefattes derunder; förend jeg har taget en fuldſtændig Hævn over den, der har tilfoiet mig denne Fornærmelſe. Da SANCHO hörte dette, ſagde han, jeg maae erindre Deres Velbyrdighed Herr DON QUIXOTE AF MANCHA om, at derſom Ridderen fuldbyrder det, De har paalagt ham, at gaae hen og fremſtille ſig for min naadige Frue DULCINEA AF TOBOSO, ſaa har De intet meere at kræve af ham, og han fortiener ingen videre Straf, derſom han ingen nye Forbrydelſer begaaer. Vel talt SANCHO, ſagde DON QUIXOTE, Dine Grunde har Fynd, og derfor erklærer jeg her Eeden for Nul og nigtig, ſaavidt det angaaer at tage nye Hævn, men jeg igientager og bekræfter paa nye, at före det Liv jeg har ſagt, indtil jeg med Magt har taget en Hielm af lige Beſkaffenhed og lige ſaa god ſom denne fra nogen anden Ridder.

Tænk

Tænk ikke SANCHO, at det er Overmod af mig hvad jeg her giör, jeg har berömte Fodspoer at træde i; thi just det samme har Ord fra andet tildraget sig med Mambrins Hielm, der kom Sacripante saa dyre at staae. Herre, sagde SANCHO, det har Diævlen skabt at giöre slige Eeder, som Deres Velbyrdighed har giort, det er ikke allene meget skadeligt for Helbreden, men endog en svar Byrde paa Samvittigheden. Siig mig engang for Löiers Skyld, hvad der vil blive af, ifald vi efter mange Dages Forlöb ikke har troffet en bevæbnet Karl med en Hielm? Skal Eeden endda holdes til Trods for alle Uleiligheder og Ubeqvemmeligheder, saasom at sove uafklædt, aldrig paa et beboet Sted, og tusende andre fleere Urimeligheder, som indbefattes i Eeden, den gamle Nar Margreven af Mantua giorde og Deres Velbyrdighed nu paa Stund vil fornye? Deres Velbyrdighed seer jo vel, at der ikke er et bevæbnet Menneske at finde paa den heele Vei, men lutter Vognmænd og Muul-Esel-Drivere, hvilke ei allene ingen Hielm bær, men maaskee i deres livfödte Dage aldrig hört den nævne. Heri bedrager Du Dig, sagde DON QUIXOTE, thi inden vi have fortsat denne Korsvei i to Timer, saaer vi fleere bevæbnede Folk at see, end der kom til Albraca for at vinde den skiönne Angelique. Lad saa være, sagde SANCHO, give kun Gud, at det maae falde vel ud for Deres Velbyrdighed, og at Tiden allerede var kommen til at vinde den Öe, jeg saa suure slæber for; thi saa havde jeg intet videre at giöre, end at döe. Jeg har jo allerede sagt Dig SANCHO, svarede DON QUIXOTE, at Du kan være ganske ubekymret desangaaende; thi dersom Öen endog skulde slaae feil, saa er der Kongerigerne Dannemark eller Sobradise, og et af dem kunde passe sig saa nær for Dig, som Fod i Hose, og siden det er fast Land, maatte Du være desgladere ved dem. Men lad os nu giemme dette til sin Tiid, og see om der er noget i Tværsækken til at spiise, siden jeg gierne vilde naae et Slot, hvor jeg kunde tage Huuslye i Nat,

i Nat og tillave Balsomen jeg har sagt Dig om; thi jeg vidner for Gud, at mit Öre smerter mig meget. Her er et Lög, et Stykke Ost, og jeg veed ikke selv hvor stor en Humpel gammelt Brod, sagde SANCHO, men det er ikke noget at sætte for saa tapper en Ridder, som Deres Velbyrdighed. Deri farer Du vild, sagde DON QUIXOTE, Du maae vide SANCHO, at det er æragtigt for en vandrende Ridder, ikke at spise uden engang om Maaneden, og naar de da spiiste, toge de hvad der var ved Haanden; Du vilde være ganske overbeviist herom, saa fremt Du var saa vel bevandret i deres Historier, som jeg; men hvor nöie jeg end har efterfögt det, har jeg i dem alle aldrig funden nogen Beretning om de vandrende Ridderes Maaltider, uden det traf sig ved en Hændelse, eller at der blev anrættet prægtige Gieftebuder for dem, og de övrige gik bort med törre Munde. Nu folger det af sig selv, at de ikke kunde leve uden Mad og uden at fyldestgiöre de övrige naturlige Nödtörftigheder, det maae derfor udtydes saaledes: at siden de tilbragte deres meeste Tiid i Skovene og uden Kokke, saa har deres meeste Maaltider bestaaet af saadan grov Kost, som den Du nu byder mig. Altsaa min Ven! SANCHO, bedröv Dig ikke over det, der er mig en Behag, og giör Dig ikke Umage hverken for at skabe Verden om; eller at omskifte de vandrende Ridderes Natur. Deres Velbyrdighed maae ikke tage det ilde op, sagde SANCHO, men siden jeg hverken kan læse eller skrive, som jeg har sagt Dem forhen, saa hverken veed jeg eller har drömt om Artiklerne for den Ridderlige Haandteering; men for Fremtiden skal jeg forsyne Qværsækken med törre Frugter for Deres Velbyrdighed, som er Ridder, og for mig, som ikke er det, vil jeg forsyne den med lidt dröiere og kraftigere Föde. Jeg siger ikke SANCHO, sagde DON QUIXOTE, at det er vandrende Riddere paalagt, ikke at spiise andet end Frugter, jeg siger kun, at deres meeste Underholdning har maattet bestaae deri og

i adſkillige Urter, ſom voxe paa Marken, og ſom de alle kiendte og jeg iligemaade kiender. Det er en herlig Sag, ſagde SANCHO, at kiende diſſe Urter; thi det bæres mig for, at vi leve den Dag, at denne Kundſkab bliver meget nödvendig.

I det han ſagde det, drog han ſin Forraad frem, og ſpiiſte de med hinanden i ſtörſte Samdrægtighed. Da de imidlertid havde megen Attraae til at ſöge om Nattelye, ſaa fuldendte de deres mavre og fattige Maaltid i ſtörſte Haſt. De ſteege til Heſt, og iilede af fulde Kræfter at komme til Folk förend Natten faldt paa; men Solen forlod dem, og Haabet om at naae deres Önſke ſlap op med at finde nogle Giedde-Vogtere, hos hvilke de beſluttede at blive. Saa fortrædeligt, ſom det var SANCHO, ikke at være kommen til en Bye, ſaa fornöieligt var det hans Herre at have Himlen til ſit Senge-Dækken; thi ſaa ofte ſligt mödte ham, ſyntes det ham et uomſtödeligt Beviis til at bekræfte hans Ridderſkab.

XI. CA-

XI. CAPITEL.

Hvad der tildrog ſig med DON QUIXOTE hos Giedde-Vogterne.

Giedde-Vogterne toge imod dem af et godt Hiertelag, og da SANCHO havde ſörget for ROZINANTE og ſin Eſel ſaa godt ſom han kunde, blev han veiledt af Rögen nogle Stykker Giedde-Kiöd gave fra ſig, ſom Giedde-Vogterne tillavede ſig paa en Riſt. Endſkiönt han, ſaaſnart han ſik Öie paa dem, gierne havde transporteret dem lige fra Riſten i Maven, ſaa lod han det dog blive, fordi Giedde-Vogterne toge dem af Ilden, breedde nogle Huude paa Jorden, dækkede Fonde-Taffelet i ſtörſte Haſt, og bade derpaa deres Gieſter af et godt og redeligt Hierte at tage til Takke med hvad de havde. De vare ſex om denne Hytte, hvilke alle ſatte ſig omkring Huudene, efter at de förſt med mange ubehövlede Ceremonier havde bedet DON QUIXOTE ſætte ſig paa et Trug, ſom de havde vendt förkeert til ham. DON QUIXOTE ſatte ſig og SANCHO blev ſtaaende bag ved ham, for at ſkienke i hans Beger, der var af Horn. Hans Herre vendte ſig om til ham, ſigende: At Du ſkal ſee SANCHO, hvad Godt der flyder af det vandrende Ridderſkab, og hvor hurtige de, ſom i mindſte Maade hörer til det, komme til Ære og Værdighed i Verden, ſaa vil jeg, at Du ſkal ſætte Dig her ved min Side og i diſſe gode Folkes Selſkab hvor der ingen Forſkiel ſkal giöres paa Dig og mig, ſom er Din Hosbond og Herre efter Födſelen, men at Du ſkal ſpiiſe af Fad og drikke af Beger med mig, paa det man kan ſige det ſamme

om det vandrende Ridderſkab, ſom der ſiges om Kierlighed, at den giör alle lige. Störſte Takſigelſe! ſagde SANCHO, men jeg maae ſige Deres Velbyrdighed, at naar jeg kun har vel at ſpiiſe, ſaa er jeg lige ſaa vel og bedre faren ved at ſpiiſe for mig ſelv, ſom ved Siden af en Keiſer; thi ſkal jeg tale reent af Skiegget, ſaa ſmager, om det ogſaa kun var Brød og Lög, det jeg nyder i en Krog, hvor jeg hverken bruger Credendſer eller Undſeelſe, mig langt bedre end den beſte kalkunſke Hane, hvor jeg var tvungen til at tygge langſomt, drikke lidet, ideligen hviſke mig, og hvor jeg, ifald det kom mig paa, hverken torde nyſe, hoſte eller foretage andre Ting, ſom Friehed og Eenſomhed giver Forlov til. Altſaa min Herre, den Ære Deres Velbyrdighed vil beviiſe mig, ſom den der hörer til det vandrende Ridderſkab, hvilket jeg, ſom Deres Vaabendrager ogſaa giör, kan De forvandle til andre Ting, der kan være mig bequemmere og fordeelagtigere, og denne, endſkiönt jeg erkiender den lige ſaa fuldt, ſom jeg havde nydt den, vil jeg fraſige mig fra nu og indtil evig Tiid. Hvorom alting er, ſvarede DON QUIXOTE, ſaa vil jeg at Du ſkal ſætte Dig; thi hvo ſig ſelv fornedrer vil Gud ophöie. Derpaa greb han ham om Armen, og enten han peeb eller ſang, ſaa tvang han ham med Magt til at ſætte ſig.

Giedde-Vogterne forſtode ikke det mindſte af al denne Snikſnak om Vaabendrager og vandrende Riddere; de aabnede derfor heller ikke Munden uden til at ſpiiſe, og betragtede deres Gieſter, ſom ingenlunde ſpyttede i Fadet, men opſlugede Stykker ſom en Haand ſtor. Da Kiödet var fortæret, blev der lagt en Deel törrede Agere paa Huudene og tillige fremſat en halv Oſt, haardere end om den havde været giort af Kalk. Horn-Bægeret hvilede imidlertid ikke heller, men gik ideligen fra Mand til Mand, heele Bordet rundt, (ſnart fuldt, ſnart tomt, ligeſom et Sold) ſaa at inden man ſaae ſig om, var den eene af de to Bimbler, der vare fremlagde, udtömmet. Efter at DON

DON QUIXOTE havde tilfredsſtillet ſin Mave, tog han en Slump Agere i Haanden, betragtede dem med ſtor Opmerkſomhed, og bröd ud i följende Ord:

Lykſalige Alder! lykſaligt Seculum! hvilket Forfædrene gav Navn af det gyldne, ingenlunde fordi Guldet (ſom i vores Jern-Alder ſættes ſaa ſtor Priis paa) i den lykſalige Tiid erholdtes uden nogen Möie, men fordi de, ſom levede i den, vare uvidende om de tvende Ord: Mit og Dit. I den velſignede Tiid var alting tilfælleds, enhver bekom hvad Naturen krævede til Underholdning, ved at hæve Haanden op til den ſtærke Eeg, der med en ſmilende Gavmildhed fremrakte ſine ſöde og mættende Frugter. De klare Bække og raſlende Kildevæld ſkienkede med en prægtig Overflödighed et ſpillende og velſmagende Vand. I Klippernes Rævner og Træernes Aabninger opreiſte de flittige og ſtræbſomme Bier deres Republiqver og tilböde uden mindſte Vederlag den rige Höſt af deres ſöde Arbeide til enhvers Brug. Den modige Alcornoque afförte ſig, uden noget andet Konſtgreb end Velvillighed, ſin brede og lette Bark, med hvilken man begyndte at bedække Boeligerne, og blev den udbredt paa plumpe Lægter til at beſkierme mod Luftens Umildhed. Alting var Fred, Samdrægtighed og Venſkab. Plovens dybtſkierende Jern havde ikke endnu formaſtet ſig til at ſönderrive og randſage vores förſte Moders, Jordens Indvolde, for at aftvinge hende de Gaver, hun godvilligen tilböd af ſit viide og frugtbare Skiöd til de Börns Underholdning, Mættelſe og Forfriſkelſe, ſom beböede hende. Uſkyldig Deilighed var ingen Farer og Efterſtræbelſer underkaſtet. De unge Skiönheder iilede roelige fra Dal til Dal, fra Eng til Eng; deres Klæder var Billedet paa deres Siele; eenfoldig, ligefrem tiente de kun Blyefærdigheden til et Skiul, og lignede i ingen Maade de nu værende. Der maes ingen tyriſk Purpur, ingen paa utallige Maader forarbeidet Orme-Spind; en Krands af Blomſter, omvunden med Ceder og

Myrthe-Blader, udgiorde deres ganske Pragt, og ophöiede maaskee deres naturlige Skiönhed meere end alle de Kostbarheder, Smykker og rare Paafund, en örkeslös Vindskibelighed har frembragt og vore store Damer fremviise sig med. Kierligheds-Tilstaaelsen var lige saa ukonstlet som Sielen den kom fra, den udtrykkede kun hvad den følede, og søgte ikke efter udpyntede Talemaader, for at forhöie Følelsens Værdie. Falskhed, Bedragerie og Ondskab dristede sig ikke til at nærme sig Sandhed og Oprigtighed. Ret og Billighed haandthævedes i deres egentlige Forstand, uden at lide mindste Skaar af Had, Gunst eller Egenfordeel, som for nærværende Tiid forfölger, forurolliger og forjager dem. Loven var ikke endnu bleven fordreiet eller ilde fortolket af en Dommer, fordi der den Tiid ingen Stridigheder vare til at dömme i og ingen til at fælde Dom over. Ærbarhed var Jomfruernes bestandige Ledsager, og under dens Anförsel gik de, som jeg allerede har sagt, overalt uden Frygt at andres Frækhed eller ureene Begierligheder skulde blive dem Falstrikker, i hvilke intet uden Behag og deres gode Villie kunde leede dem. Men i vores asikyelige Tiids Alder er Ærbarheden saa aldeles forjaget, at der ingen Sikkerhed er for nogen, endskiönt de opsögte og giemte sig i et nyt cretisk Labyrinth, fordi Elskovs-Pesten ved en fordærvelig Omhyggeligheds Nidkierhed trænger sig overalt igiennem, ligesom Luften, og byder al Forsigtighed Trods.

Da nu Sikkerheden tog meere og meere af og Fordærvelsen meere og meere til, blev, til det Almindeliges Vel, de vandrende Ridderes Orden stiftet til at beskytte Jomfruer, beskierme Enker, og forsvare Faderlöse og Fortrængte. Af denne Orden, Brödre Giedde-Vogtere, er jeg; og erkiender med Taksigelse den gode Modtagelse, jeg og min Vaabendrager har nydt af eder; thi endskiönt at den naturlige Lov forbinder enhver til al muelig Tieneste mod vandrende Riddere, saa skal jeg dog stedse er-

erindre mig, at I, uden at vide denne Forbindtlighed, har imodtaget og hæværtet mig, og skal jeg stræbe at viise mig erkiendtlig med lige saa velvilligt et Hierte, som I have beteet mig.

Heele denne lange Tale (og som gierne kunde bleven underveis) holdt vores Ridder ved det at Agerne, man gav ham, bragte ham den gyldne Alder i Erindring og giorde ham Lysten efter at fremføre denne utidige Snak for Giedde-Vogterne, som uden at sige et eeneste Ord spærrede Mund og Öine op for at höre paa ham. SANCHO selv tav, spiiste Agere og besögte meget flittig den anden Bimbel, der, paa det Viinen skulde være des kiöligere, var hængt op i et tykt Træe.

DON QUIXOTE havde talt saa længe, at Maaltidet var sluttet, og imod Enden af det sagde een af Giedde-Vogterne: Herr vandrende Ridder! paa det Deres Velbyrdighed med des större Föie kunde sige, at vi havde giort Dem til Gode af et velvilligt Hierte, saa var jeg tilfreds, at vi kunde giöre Dem en lille Fornöielse med een af vore Kameraters Sang, som nok er her paa Stund. Det er en flink Knægt, saa forliebt, som en Rotte, og kan oven i Kiöbet baade læse og skrive, og stryger sin Viol Trods den Beste. Neppe havde Giedde-Vogteren udtalt, förend Lyden af en Viol kom ham for Öret og strax efter traadde der en velskabt og tækkelig Karl, omtrent paa to til tree og tyve Aar, ind i Hytten. Hans Kamerat spurgte, om han havde spiist? hvorpaa han svarede ja. Naar saa er Anton, sagde den, som havde giort ham tilbudet, saa kunde Du nok være saa god og synge lidt, paa det vores Herr Giest kunde see, at der ogsaa er Folk imellem Klipperne og i Skovene, der kan Musik. Vi har fortalt ham om Dine Konster, nu maae Du ogsaa lade dem höre, at han ikke skal troe, at vi har löiet for ham. Jeg beder Dig derfor ret indstændig, at sætte Dig ned og synge Viisen til Din Kiereste, som Din Farbroder Klokkeren

har giort, og ſom alle Folk holder ſaa meget af. Det giör jeg gierne, ſagde Anton, og uden at lade ſig længere nöde, ſatte ſig paa en halvafhuggen Eege-Rod, ſtemte ſin Violin og begyndte ſtrax efter med megen Behag at ſynge dette:

Jeg veed, mig Lene gierne liider,
Juſt for hun det ei ſige vil;
Og ſkiönt at Öiet ingen Tiider
Med Elſkovs Sprog mig taler til.

Fordi jeg veed hun Dyden følger,
Og hvad end meer beſtyrker mig
Er, at den Elſkov man ei dölger,
Var ingen Tiid ulykkelig.

Sandt, meget ofte til min Smerte,
Mig Lene Pröver givet har,
At klippehaardt var hendes Hierte,
Det hvide Bryſt af Marmor var.

Men naar hun haardeſt ſig beteede,
Og bittre Ord paa Tungen bar,
Blev jeg end midt i hendes Vrede
En Flig af Haabets Kiortel vaer.

Staaer Kierlighed blant Dyder tegnet,
Da er dens Sæde i Dit Bryſt;
Dereſter Haabet har udregnet
Det endes ſkal min Siel til Lyſt.

Min Troeſkab aldrig ſkal aflade,
Den bliver förſt med Livet endt;
Den Tavshed ei tilföier Skade,
Ei voxer ved at blive kiendt.

Kan kielen Omhues Flid bidrage,
At tækkes den, den offres til,
Alt hvad Du seer mig foretage,
For mig da Ordet føre vil.

Har jeg Dit Öie kundet drage,
Du vist er ofte bleven vaer,
At Mandag, jeg Dig at behage,
Endnu mit Söndags Smykke bar.

Da Pyndt og Kierligheden haver,
Kun een og samme Vei at gaae;
Udsmykket jeg med begges Gaver,
Da stedse burde for dig staae.

Jeg nævner ei jeg for Dig dandset;
Al min Musik af mig er glemt,
Naar Hanen goel, naar Soelen standset,
Har jeg for Dig en Sang istemt.

Jeg ikke vil den Roes opregne,
Som jeg Din Skiönhed haver bragt;
Skiöndt den var sand, dog mange vegne
For den er Fiendskab paa mig lagt.

Da jeg forleden Dig berömte,
Saa sagde Grete Bertels mig:
„ Om Engler mangen Elsker drömte
„ Og fandt sin Skat en Markat lig.

„ Tak være Smykkers flitter Glimmer,
„ Og falske Haars Sölvhvide Glands,
„ Samt sminket Skiönheds laante Skimmer,
„ Der kan fortrylle Sind og Sands.

Jeg ſtraffet hende Lögn i Vrede.
Et Forſvar hendes Fetter blev,
Han fordret mig, og allerede
Du veed, hvad han, hvad jeg bedrev.

Jeg deeler Hiertet ei med andre;
Ei tiener, ei tilbeder Dig,
For paa forbuden Vei at vandre,
Min Henſigt den er redelig.

Lad Kirken Baandet ſammendrage,
Mig evig giöre ſkal til Din,
Ræk Halſen Aaget at paatage,
See! hvor jeg villig rækker min.

Paa Stedet jeg den Eed afſiger,
Ved Helgenes den helligſte;
Hvis jeg fra diſſe Klipper viiger,
Skal man mig Capuciner ſee.

Her tav Giedde-Vogteren ſtille og endſkiöndt DON QUIXOTE bad ham blive ved, ſaa vilde SANCHO dog ikke tilſtæde det, fordi Sövnen var ham langt kierere end at höre ſynge Viiſer, og ſagde han derfor til ſin Herre: Det var nu vel paa Tide, at Deres Velbyrdighed ſögte Leie-Stedet hvor de vilde tilbringe Natten; thi det ſvare Arbeide diſſe gode Folk har om Dagen, tilſteder dem ikke at ſynge Natten til Ende. Jeg forſtaaer dig allerede SANCHO, ſvarede DON QUIXOTE, og det er Himmelklart, at de mange Beſögelſer du har giort Bimblen er bedre tient med Sövn end med Sang. Hille den og Karle! ſagde SANCHO, jeg har ingen ſeet ſlaae ſlem bie, men enhver har taget ſin Deel. Det nægter jeg dig ikke, ſagde DON QUIXOTE, men du kan giöre dig det ſaa mageligt ſom du vil, i min Haandtering er det anſtændigere at vaage end at ſove. Men hvor-

hvorom alting er SANCHO, saa var det vel, at du paa nye saae til mit Öre, der giör mig mere ondt end det er værdt. SANCHO giorde, som man vilde have og da en af Gieddе-Vogterne saae Saaret, sagde han, at han vilde legge noget paa det, der snart skulde heele det. Derpaa tog han nogle Blade Rosmarin, hvoraf der var en stor Forraad, tyggede dem, blandede dem med lidt Salt og laae det paa Öret, hvorpaa han bandt det vel til, med Forsikring, at det ingen anden Lægedom behövede; hvilket og var en Sandhed.

XII. CA-

XII. CAPITEL.

Det som en af Giedde-Vogterne fortalte DON QUIXOTE.

Imedens dette skedte, kom der en anden ung Karl, som vogtede Landsbyens Qvæg og sagde: Ved I vel hvad der er skedt Kamerater? Hvordan skulde vi vide det? Svarede een af de andre. Nu saa skal jeg sige eder det, blev den første ved, i Morges er den bekiendte studeerte Hyrde der heed Chrysostomus død og der mumles om, at han er død af Forliebelse i den djevels Pige Marcela, rige Wilhelms Daatter; som löber her allevegne omkring i Hyrde Klæder. I Marcela siger du? Svarede en anden. Ja saa siges det, sagde Knösen, og det artigste er, at han har begiert i sit Testamente at begraves i Marken, som han var en Mohr, og at det skal være ved Foden af den Klippe, hvor det store Korke Træe med Kildevældet er; fordi, som Rygtet og han siger, saa siger jeg med, at det er der, hvor han første Gang saae hende. Han har tillige forlangt mange andre Ting, men de ere slig, at Kirke-Forstanderne siger at de ikke kan sættes i Værk og at det er godt at det ikke skeer, siden de ere hedenske. Men den studeerte Ambrosius, hans store Ven, der levede ogsaa som en Hyrde, svarer intet andet, end at det skal gaae altsammen for sig efter hans Vens sidste Villie og ikke lades det mindste ude, hvorover der er en grædselig Allarm i Byen; men man troer dog, at Ambrosius saaer sin Krig frem, siden alle de andre Hyrder er paa hans Side og i Morgen vil de begrave ham med stor Stads paa det Sted jeg

har

har sagt: Det var nok værdt at see den Herlighed og jeg skal ogsaa vist være der, ifald det ikke falder mig til igien at være i Byen i Morgen. Vi vil være med allesammen, sagde en af Giedde-Vogterne, og trække Straae om hvem der skal blive tilbage og passe paa alle vore Giedder. Det var brav Peer, sagde en anden, endskiöndt det er unödvendigt at trække Straae. Jeg vil blive tilbage og passe paa for eder andre, men troe kun ikke, at det er af Ödelighed eller fordi jeg er mindre nysigen end I andre, men fordi den Splindt jeg traadde mig i Foden hiin Dag ikke giver mig Forlov at gaae saa langt. Desuagtet er det dog Taks Værd, svarede Peer. Derpaa bad DON QUIXOTE Peer at sige ham, hvem den Afdöde og denne Hyrdinde var?

Peer tog da Ordet saaledes; Alt hvad jeg veed, er: At det salige Menneske var en riig Herremand, der boede ikke langt fra vor Bye, han havde i mange Aar studeret til Salamanca hvorpaa han kom tilbage til sit Födested og blev holdt for meget Lærdt. Især forstod han sig meget vel paa Himlens Löb; han vidste alt hvad der skedte i Soelen, i Maanen og i Stiernerne; og han sagde os det paa en Prik forud naar Soelen eller Maanen blev mörk. Formörket og ikke mörk, sagde DON QUIXOTE, thi saaledes heder det min Ven, naar disse toe store Lys beröves deres Skin. Men Peer uden at svare til disse Lapperier fortsatte sin Fortælning saaledes: Han spaaede ogsaa alletider forud enten vi fik godt Aar eller Misaar. Misvext bör det hede, sagde DON QUIXOTE. Misvext og Misaar det er jo Hips om Haps, sagde Giedde-Vogteren, jeg siger da, at ved det han sagde blev hans Fader og Venner (der troeds paa ham som paa et Evangelium) meget riige, siden de altid fulgte hvad han sagde dem. Et Aar sagde han; saae nu Byg og ingen Hvede; i det paafölgende: I Aar lykkes Erterne og ikke Byggen; det tilkommende er ypperligt for Lind-Olien men i de tre paafölgende saaes der ikke en Draabe. Denne Videnskab kaldes

Astro-

Astrologien, sagde DON QUIXOTE. Jeg veed ikke hvad den kaldes, sagde Peer, men det veed jeg, at han vidste det og ingen anden. Men hvad jeg nu skulde sige, saa havde han kun været saa Maaneder hiemme, da vi saae ham en Dag klædt som en Hyrde med Stav og Taske og havde han lagt de store vide Klæder af han kom med fra Skoelen, og hans store Ven Ambrosius som havde studeret med ham havde ogsaa faaet Hyrde-Klæder paa. Nær havde jeg glemt at sige, at den salige Chrysostomus giorde kostelige Vers, at Psalmerne som blev siunget om Juule Nat vare af ham, som vel som Acterne vore unge Bonde Karle foreskillede paa Christe Legems Dag og alle og enhver sagde: At det havde baade Hænder og Fødder. Men hvilken Forundring blev der ikke imellem os Bönder-Folk da vi paa saadan Snup saae disse studeerte Karle omskabte til Hyrder, uden at nogen kunde giette hvad det havde paa sig. Omtrent paa samme Tid döde Faderen til Chrysostomus, hvorved han kom i stor Velstand, han arvede en Hoben Lösöre, en stor Mængde Qvæg af alle Slags, og en mægtig Slump rede Penge, som dette unge Menneske blev Herre over tilsammens. Og sandt at sige, saa var han det vel værdt; thi han var et godt og medlidende Skind, der greb brave Folk under Armene og havde ret et velsignet Ansigt. Omsider ulmedes det, at han var bleven Hyrde for at kunde i denne Dragt følge Hyrdinden Marcela, som vores unge Knös nævnte forhen og i hvilken den stakkels salige Chrysostomus var gandske forliebt.

Nu maae jeg da sige dem (siden det er nödvendig, at de maae vide det) hvem denne Pige er; thi maaskee og maaskee ikke har de hört eller faaer at höre Magen til det i deres livfödte Dage, om de ogsaa levede længere end Matusel. I vil nok sige Methusalem, sagde DON QUIXOTE, der ikke for sin Död kunde taale at Giedde-Vogteren fordreiede Ordene. Den anden levede saamænd og marre længe nok, sagde Peer, og dersom de vil fal-

de

de mig i Ordet hvert Öieblik Herre, saa kommer vi ikke til Ende dermed i et Aar. Forlad mig min Ven, sagde DON QUIXOTE, jeg vilde kun lære eder Ordet ret, i övrigt er eders Anmerkning rigtig, at han levede længe nok; fuldför nu eders Historie og lad os ikke tale videre derom.

Jeg siger dem da Herre, og setter dem min Siel til Pandt paa, at der i vores Bye var en Bonde. der var endnu rigere end Faderen til Chrysostomus og som heed Wilhelm til hvilken Gud foruden meget Gods og Rigdom havde givet en Daatter, som Moderen döde med i Barselseng og som var den gieveste Kone i hele Egnen. Hun staaer mig endnu ganske livagtig for Öinene med et Ansigt paa den ene Side som Soelen og paa den anden, som Maanen; men med al det huuslig og strøbsom, og meget gavmild mod fattige, hvorfor jeg ogsaa vist troer, at Gud nu glæder hendes Siel i den anden Verden. Af Sorg over en saa god Kones Död döde Wilhelm hendes Mand strax efter, og efterlod sin Daatter Marcela et spædt og rigt Barn til sin Broders Forsorg, der var en geistlig Mand og Capellan i vort Sogn. Glutten voxte sig saa deilig, at det bragte os hendes Moder i Minde, som ogsaa var meget skiön, endskiöndt vi med alt det troede, at Daatteren overgik hende og som hun virkelig ogsaa giorde; thi da hun var fiorten til femten Aar kunde ingen see hende uden at prise Gud der havde skabt hende saa deilig og forsiebede de fleste sig saa stærk i hende, at de gik fra Forstanden. Hendes Farbroder tog hende meget nöie vare og holdt hende meget ingetogen, men desuagtet gik der saadan Rye af hendes Skiönhed at deels for den og deels for hendes gode Grunkers Skyld, ikke allene vore Bye-Folk men endogsaa af de omliggende Byer de gieveste og beste komme hid og tiggede, bade og overhengede Farbroderen for at give dem hende til Kone. Men han (som i alting var en god Christen) endskiöndr han gierne havde forsynet hende, saasnart hun var Mandvoxen, vilde dog

ikke

ikke give hende bort uden hendes Minde, og det uden Henſigt til den Fordeel det var ham at have denne rige Pige i ſit Huus. Og det blev paa min Sandten og ſaa ſagt paa meere end et Sted til ſtor Berömmelſe for den gode Capellan; thi det maae de vide Herr Vandrere! At her hos os ſnakkes om det ſtörre og det mindre, og ſtikkes ikke Blad for Mund, og troer de ikke med mig, at den Capellan maae være umaadelig god, der tvinger ſine Sogne-Folk til at tale vel om ſig, iſær i en Landsbye. Der I har I Ret, ſagde DON QUIXOTE, men bliv nu ved; Hiſtorien er i ſig ſelv artig, og I min gode Peer fortæller den med megen Smag. Herren tage ikke ſin Haand fra mig, det er det fornemſte; ſagde Peer, nu maae de altſaa vide, at endſkiöndt Farbroderen ſagde Broerdatteren alt hvad der var ved enhver af Beilerne at giöre, og indſtændigen bad hende et tage ſig en Mand og vælge ham efter ſit eget Tykke, ſaa fik han aldrig andet Svar, end at hun ikke vilde gifte ſig endnu og var for ung til at paatage ſig en Huusmoders Beſværligheder. Ved diſſe gyldige Undſkyldninger lod Farbroderen af at overhænge hende i det Haab, at naar hun blev ældere, ſaa fandt hun nok ſelv ſin Mage; thi han ſagde, ſom han ogſaa havde ſtörſte Ret i, at det var Synd af Forældre at tvinge Börn imod deres Villie. Noget derefter, jeg hulker ikke ret hvor længe, ſaa ſaae vi en Dag den nippre Marcela komme frem i Hyrdinde-Klæder, og uagtet alt hvad hendes Farbroder og de andre Bye-Folk indvendte derimod at følges med de andre Hyrdinder i Marken og ſelv at vogte ſin Hiord. Mer jo meere hun nu kom blandt Folk, jo meere ſtak hendes Skiönhed frem, og ſkal jeg have ondt for at ſige hvor mange unge Karle, Herremænd og Bönder, der have giort ſom Chryſoſtomus og löbet og ſnakket for hende i Marken. Den ſalig Karl var, ſom jeg har ſagt, een af dem der gik og loggrede for hende og ſom enhver kunde ſee, havde det ret heedt og giorde en Afgud af hende. Ingen har kundet

blive

blive klog paa hvorfor Marcela valgte sig dette frie Levnet; thi hun førte sig stedse saa beskeden op, at hun kunde byde sin argrigste Fiende Trods til at sige noget paa hendes gode Navn og Rygte. Hun var saa ræd over sin Ære, at blant alle dem, der har sværmet omkring hende, er der ingen der roeser sig, eller kan med Sandhed roese sig af, at hun har givet dem mindste Haab om at faae hvad de vilde have. Og dog skyede hun ingenlunde Hyrdernes Selskab, men talte og omgikkedes dem meget høflig og venlig, indtil de kom frem med deres Anliggende, saa valkede hun Hovedet paa dem saa det havde god Skik, og gav dem paa Øieblikket saa bundlös en Kurv, at de kunde krybe igiennem den. Om denne Pige kan man altsaa med Føie sige, at hun har været skadeligere for Jorden end om hun havde bragt Pest paa den, fordi hendes Venlighed og Skiönhed stieler Hiertet af Livet paa alle dem, der kommer hende nær, og naar de saa sidder i det til midt over begge Örene, saa bringer hendes Haardhed og Foragt dem til Fortvivlelse. Hun kan derfor heller ikke forsvare sig, naar de skielder hende ud for gruesom og umenneskelig og det i hendes aabne Öine, men hendes Adfærd stadfæster det. Ifald De en Dag Herre, mens De er her, kom lidt dybere ind i Landet, saa skulde de höre de ynkeligste Skrig og Klagemaal at udstödes blant Klipperne og i Skoven af de Misströstige, der löber i Hælene paa hende. Ikke ret langt herfra staaer der næsten to Sneese store Træer, og paa hvert eneste et findes Marcelas Navn skrevet og udskaaret paa mange Steder med Krone over, som skal bemerke, at hun er Skiönhedens Krone. Her sukker en Hyrde; hist klynker en anden; der synges forliebte Viiser, her udstönnes fortvivlede Bebreidelser. Nogle tilbringe Natten i dybe- og kummerfulde Tanker ved Roden af et Træe, og Morgenen bryder frem uden at de have faaet et Blund i deres forgrædte Öine. Andre af dem sukke og klage uophörligen, de vælte sig omkring i den heede Sand, vride og

vaande ſig ſom Orme, og ſende de ynkeligſte Klagemaal til den barmhiertige Himmel. Og alt dette anſeer den deilige Marcela med ſaadan Ligegyldighed, ſom om det ikke i mindſte Maade kom hende ved. Vi andre, ſom ſeer alt dette, længes kun efter at vide Udflaget, for at ſee hvem der endnu faaer Bugt med dette ſtolte Hierte og faaer denne forunderlige Deilighed i ſine Være.

Til en Stadfæſtelſe paa, at det jeg har ſagt Dem er ſandt, kan De kun huſke paa det Knöfen ſagde om Aarſagen til at den ſalige Chryſoſtomus döde; og derfor vil jeg ogſaa raade Dem Herre, at följes med i Morgen til hans Liigbegiengelſe, ſom bliver værdt at ſee; thi Chryſoſtomus havde mange Venner og Stedet, han har forlangt at begraves paa, er ikke over en halv Miil Veis herfra. Det giör jeg viſt, ſagde DON QUIXOTE, og takker Eder ret af Hiertet for den Fornöielſe I har giort mig ved Fortælningen af ſaa behagelig en Hiſtorie. O! ſvarede Giedde-Vogteren, jeg veed endda ikke det halve af det, der er foregaaet med Marcelas Beilere, det kan hænde ſig, at vi i Morgen kan ſtöde paa en Hyrde underveis, der kan fortælle os det. Nu er det beſt at krybe under Tag til at faae lidet Söyn, fordi Duggen maatte være Deres Saar ſkadeligt, men i övrigt er Plaſteret, jeg har lagt paa det, ſaa godt, at De har ſlet intet at være bange for. SANCHO PANZA, ſom allerede længe havde önſket Giedde-Vogteren med ſamt hans Fortælning Fanden i Vold, bad iligemaade ſin Herre, at legge ſig til at ſove i Peers Hytte. Han giorde ſaa, og tilbragte den ſtörſte Deel af Natten med at tænke paa ſin Herſkerinde DULCINEA, for at ligne Marcelas Elſkere. SANCHO PANZA lagde ſig imellem ROZINANTE og hans Eſel, hvor han ikke ſov, ſom en ſlet behandlet Elſker, men ſom en Mand, der var traaed möer under Födderne.

XIII.

XIII. CAPITEL.

I hvilket Fortælningen om Hyrdinden Marcela endes, saa vel som andre Tildragelser.

Neppe öinedes Dagen igiennem Östens Vinduer, förend de fem eller sex Giedde-Vogtere vare paa Beenene. vaagnede DON QUIXOTE, og sagde ham: at ifald han endnu var sindet at see Chrysostomi rare Liigbegiengelse, saa kunde han følges med dem. DON QUIXOTE, som intet höiere önskede, forlod sit Leie, befalede SANCHO strax at sadle op og giöre sig færdig, hvilket han efterkom med mueligste Hurtighed, og med samme begave de sig paa Veien. De havde ikke lagt en Fierding Vei tilbage, förend de tvers over en Fodsti saae sex Hyrder komme dem i Möde, iförte sorte Tröier med Krandse af Cypresser og Torne-Roser om Hovedet, og en Palme-Green i Haanden. Der kom tillige to Adelsmænd til Hest i ziirlige Reise-Klæder, og havde tree Tienere til Fods med sig. Saasnart de vare komne til DON QUIXOTE og hans Følge, hilsede de hinanden meget höflig, og spurgte den eene den anden hvor de agtede sig hen? Svaret var almindeligt, at de vilde til Begravelsen, hvorpaa de giorde Selskab til at fortsætte Reisen.

Een af dem der var til Hest, sagde til sin Staldbroder: Mig synes Herr Vivaldo! at vi kan regne den Tiid for vel anvendt, som vi forsinker os for at see denne navnkundige Liigbegiengelse, der maae blive meget merkværdig, efter de forunderlige Ting, som Hyrderne fortalte os saavel om den afdöde Hyrde, som den dræbende Hyrdinde. Det tykkes mig med, svarede Vivaldo, og

vilde jeg ikke allene anvendt een Dag, men vel endog heele tree for at faae det at see. DON QUIXOTE spurgte dem derpaa hvad de havde hört om Marcela og Chrysostomus? De Reisende svarede: at da de paa den alfare Vei havde mödt nogle Hyrder og seet dem i saa förgeligt et Antog, saa havde de spurgt dem om Aarsagen dertil, at een af dem havde fortalt det, ved at fortælle dem om en Hyrdindes forunderlige Deilighed og Forhold, som kaldtes Marcela, saavel som om de mange Beilere, der fulgte hende overalt, tillige med Chrysostomi Död, de skulde hen og see begrave. Kort sagt, han fortalte alt det, som Peer havde fortalt DON QUIXOTE.

Dermed var den Samtale ude og nu begyndtes der paa en nye, ved det den, som kaldtes Vivaldo, spurgte DON QUIXOTE af hvad Aarsag han, paa saa fredsomt et Sted, gik saa stærk hevæbnet? hvorpaa DON QUIXOTE svarede: Mine Övelsers Haandteering hverken tilstæder eller tillader, at jeg gaaer anderledes. Pragt, gode Dage og Magelighed ere kun opfundne til vellystige og spinkede Hofmænd; derimod er Arbeide, Besværlighed og Vaaben opfundne og giorde til dem, der kaldes vandrende Riddere, og blant hvilke jeg, endskiönt uværdig, er den ringeste af alle. Neppe havde de hört dette, förend alle sluttede, at han var en Nar, men til des ydermeere Bekræftelse, og for at faae at see af hvad Slags hans Galskab var, gav Vivaldo sig til at spörge ham paa nye, hvad vandrende Riddere vilde sige?

Har da Deres Velbyrdighed, sagde DON QUIXOTE, aldrig læst den Engelske Historie eller Aarböger, der handler om Kong Arturi berömmelige Bedrifter, som i vores Castillianske Romance bestandig kaldes Kong Artur, om hvilken det er en ældgammel Meening og som er antaget i heele Storbrittanien, at denne Konge blev ved Trold-Konster forvandlet til en Ravn, men at han engang i Tiden skal forlade denne Skikkelse og paa nye til-

tiltræde Riget og Scepteret? Af denne Aarſag kan det heller ikke beviisliggiöres, at nogen Engelænder endnu den Dag i Dag er har dræbt nogen Ravn. I denne ſtore Konges Tiid blev den berömte Orden kaldet: Ridderne af det runde Taffel ſtiftet, og tildrog ſig da iligemaade Ord til andet Kierligheds-Forſtaaelſen imellem Don Lanzelote de Lago og Dronning Ginevre, ved hvilken den viiſe og agtbare Frue Quintanona förte Underhandlingen, og er det Oprindelſen til den herlige og i Spanien ſaa ofte ſiungne Romances Begyndelſe: SLIG ÆRE FIK TIL INGEN TIID AF DAMER, NOGEN RIDDER FROM, SOM VIISTES LANZELOTE BLIID, DEN TIID HAN FRA BRETAGNE KOM, og i hvilken den behagelige Fremgang af hans Kierlighed udförligen berettes. Derefter gik den vandrende Ridder-Orden fra Haand til Haand og udbredede ſig meget vidt i forſkiellige Parter af Verden. I den blev deres ſtore Bedrifter berömte og navnkundige: Amadis af Frankrig med alle hans Sönner og Afkom indtil det femte Led; den drabelige Felix Marte af Hyrkanien; den aldrig nokſom priiſte Tiran le Blanc; og den næſten endnu af vore Tiider ſeete, hörte og kiendte uovervindelige og tappre Don Belianis af Grækenland. Dette, mine Herrer, er at være vandrende Riddere, dette er Ridder-Ordenen, hvilken (ſom jeg allerede har ſagt) jeg, endſkiönt en ſtor Synder, er indlemmet udi. Alt hvad de andre Riddere udövede, udöver jeg, og af den Aarſag ſeer De mig ſöge Eventyrer i Afkroge og Udörkener, i de allerſtörſte Farligheder, Skiebnen vil berede mig, med velberaad Hue tilbyde min Arm og Perſon til Underſtöttelſe for Skröbelige og Fortrængte.

De Grunde, han anförede, beſtyrkede vore Reiſende endnu meere i den Tanke, at DON QUIXOTE var forrykt i Hovedet, og det Galſkab, der beherſkede ham, ſatte dem i deſto ſtörre Forundring, ſom de aldrig forhen havde kiendt det. Vivaldo, (ſom var et meget forſtandigt og lyſtigt Menneſke) beſlut-

tede, for med des mindre Kiedsommelighed at legge Veien tilbage, som de havde til Begravelses-Stedet, at give ham Leilighed til at yttre sine Narrerier endnu stærkere; til den Ende sagde han: Det forekommer mig, Herr vandrende Ridder! at Deres Velbyrdighed har paataget sig Udövelsen af en af de allermöisommeligste Haandteringer, der ere i Verden, og synes mig, at ingen Munke-Orden kan siges at være saa strænge. Saa strænge kan de vel være, svarede vores DON QUIXOTE; men om Nytten og Nödvendigheden for det menneskelige Kiön i disse to Ting, derom kan ingen tvivle; thi sandt at sige, saa giör Soldaten, der sætter Generalens Befalning i Værk, lige saa meget, som Generalen, der befaler. Dermed vil jeg sige, at Munkene i Roe og Magelighed bede Himlen om Jordens Lyksalighed, og Soldater og Riddere sætte det i Værk, de andre bede om; vi beskytter den ved vore Armes Styrke og vore Kaarders Odde, og det ikke under Skierm og Skiul, men blottede for Sommer-Solens brændende Straaler og Vinterens skuddrende Kulde. Det er egentlig os, der ere Guds Tienere her paa Jorden og Armen, ved hvilken hans Retfærdighed udöves; og da Krigen og alle de Ting, der hörer til den, ikke kan sættes i Udövelse uden ved Sveed, Möie og Besværligheder, saa flyder nödvendigen deraf, at de, som giöre Haandværk af den, tilforladeligen maae udstaae langt meere Ondt og Möisommeligheder, end de, der i en fredsom Roelighed og Bequemmelighed bede Gud om Bestand for den, som selv intet formaaer. Jeg vil ikke sige hermed, og ikke heller er det mine Tanker, at jeg holder de vandrende Ridderes Stand for at være saa god, som de indelukkede Munkes, ved det jeg her har anfört, vil jeg allene give tilkiende, at den upaatvivleligen er möisommeligere, elendigere og lunsedere; og Hunger, Törst, Prygl og sönderbrudte Lemmer langt meere underkastet; thi det er en Vished, at de forrige vandrende Riddere have gaaet meget Ondt igiennem i

deres

deres Dage, og om endog nogle iblant dem ved deres Arms Tapperhed erhvervede sig Keiserdommer, saa havde de paa min Ære ved deres Sveed og Blod dyre nok betalt dem; og ifald det manglede dem, som naaede deres Maal, paa Viise og Troldmænd til at staae dem bie, bleve deres Hensigter ofte forrykkede og deres Haab til intet giort.

Den Meening er jeg ogsaa af, sagde den Reisende, imidlertid er der dog blant andet een Ting ved de vandrende Riddere og som forekommer mig underlig, og det er, at naar der stod dem et stort og voveligt Eventyr fore, ved hvilket de løb Fare for at miste Livet, saa tænkte ingen af dem i denne betydelige Tiidspunct paa at befale sig Gud i Vold, som dog er en retskaffen Christens Pligt i saa farlige Omstændigheder, men i det Sted anbefalede de sig deres Dame med saadan Iver og Andagt, som om hun var deres Gud, en Sag, der i mine Tanker, lugter af Hedenskabet. Herre! svarede DON QUIXOTE, det maae være saaledes, og det kunde vist falde meget galt ud for den Ridder, der havde foretaget andet. Det var allerede bleven Skik og Brug blant det vandrende Ridderskab, at den vandrende Ridder, som vilde prøve Vaaben, maatte først vende sig til sin Herskerinde, dreie det Hvide af Öinene paa en meget forliebt Maade hen til hende, ligesom for at udbede sig hendes Gunst og Beskyttelse i den tvivlsomme Fare, i hvilken han begav sig, og endskiönt ingen kunde höre det, var han dog forbunden til at sige nogle Ord sagte ved sig selv, ved hvilke han af inderste Hierte udbad sig hendes Biestand, hvorpaa der findes utallige Exempler i Historien. Imidlertid er det derfor ikke sagt, at han har undladt at befale sig Gud i Vold, som der kan have været Tiid og Rum til, endog midt i Handlingen. Hvorom alting er, sagde den Reisende, saa er der endnu en Levning af denne Tvivl tilbage; thi jeg har meget ofte læst, at imedens to vandrende Riddere vexlede Ord med hinanden, ere de begge

blevne saa optændte af Vrede, at de have vendt Hestene for at vinde frie Mark, og derpaa alt hvad Töiet kunde holde sat lös paa hinanden og det med saadan Fyrighed, at de neppe har faaet Tiid at sende deres Herskerinder et Suk, og Udfaldet var almindeligen dette: at den eene tvert igiennemboret af sin Modstanders Lantze faldt bag ned af sin Hest, og at den anden ikke var bleven i Saddelen, dersom han ikke havde holdt sig ved Hestens Manke. Nu kan jeg ikke begribe, at den Döde i slig en Haandevendings Sag har kundet vende sig til Gud. Det var derfor langt bedre, at de Ord han i Löbet forödte paa sin Dame, bleve anvendte til det Brug de burde, og som en Christen paaligger ham, og det saa meget des heller som jeg holder for, at alle Riddere ikke kan have Damer at anbefale sig til siden de ikke alle ere forliebte. Det er ingen Muelighed, svarede DON QUIXOTE, det er ingen Muelighed, siger jeg, at en vandrende Ridder skulde være foruden Dame, fordi det er dem lige saa naturligt og medfödt at være forliebt, som det er Himlen at have Stierner. Jeg er fuldt og fast overtydet om, at der ingen Historie findes, i hvilken der er vandrende Riddere uden Elskov; thi om de endog fandtes, saa bleve de ikke anseete som retmæssige Riddere, men som Hoerunger, der ikke vare komne ind i Ridderkabets Fæstning igiennem Porten, men havde sneget sig igiennem Luggerne som en Tyv og Röver. Ifald jeg ikke husker feil, sagde den Reisende, saa synes mig, at jeg har læst, at Don Galaor, den tappre Amadis af Frankrigs Broder, aldrig havde nogen bestemt Dame at udbede sig Beskyttelse af, og desuagtet blev han ingenlunde agtet ringe og var en meget berömt og tapper Ridder. Hertil svarede vores DON QUIXOTE: Een Svale giör ingen Sommer, og saa meget desmeere, da jeg veed, at denne Ridder var hemmeligen forliebt i höieste Grad; thi det, at han syntes at vilde behage og takke alle, reiste sig af en naturlig Letsindighed og Munterhed

terhed hos ham. Men jeg har Efterretninger fra en ſikker Haand, at der var een, ſom var hans Villies eeneſte Beherſkerinde, og hvis Beſkyttelſe han lumſk og lönlig udbad ſig, fordi han ſögte en Roes i at være en tavs Ridder. Da Forliebelſe er ſaa væſentlig en Egenſkab hos vandrende Riddere, ſagde den Reiſende, ſaa bör jeg troe, at Deres Velbyrdighed ogſaa er forliebt, og ifald da, at Deres Velbyrdighed ikke ſöger en Roes i at være en tavs Ridder, ſaa vil jeg, paa dette gode Selſkabs og mine egne Vegne, paa det indſtændigſte have Dem ombeder, at ſige os denne Dames Navn, Födeſted, Vilkaar og Skiönhed, og bör hun holde ſig det for en Lykke og Ære, at heele Verden veed, at hun opvartes og begieres af ſlig en Ridder, ſom Deres Velbyrdighed ſynes at være.

DON QUIXOTE drog et meget dybt Suk herved og ſagde: Jeg veed ikke tilfulde at ſige, om min ſöde Fiende finder Behag deri eller ei, at Verden veed, jeg opvarter hende; alt hvad jeg veed at ſige (til at ſvare paa Deres ſaa indſtændige Begiering) er, at hendes Navn er DULCINEA; hendes Födeſted TOBOSO, et Sted i MANCHA; hendes Vilkaar i det mindſte en Princeſſes, ſiden hun er min Dronning og Beherſkerinde; hendes Deilighed meere end menneſkelig, ſiden alle de umuelige og indbildte Fuldkommenheder, ſom Poeterne tillegge deres Heltinder, bekræftes og bliver virkelige ſaaſnart man ſeer hende. Hendes Haar er ſpunden Guld; hendes Pande de Elyſæiſke Enge; Öienbrynene to Regnbuer; Öinene Soele; Læberne Coraller; Tænderne Perler; Halſen Alabaſt; Bryſtet Marmor; Hænderne Elfenbeen; Huden Snee og de Deele, ſom Blyefærdigheden unddrager de Dödeliges Öine, ere ſaaledes, (efter det jeg ſlutter og foreſtiller mig) at de allene ved en dybfindig Betragtning kan ſkatteres, men aldrig ſættes i Ligning med noget. Nu vilde vi ogſaa gierne vide hendes Stamme, Linie og Forfædre, ſagde Vivaldo. Vel nedſtammer hun ikke,

sagde DON QUIXOTE, fra Roms gamle Curtier, Geyner, og Scipioner eller dens nyere Coloner eller Urfiner; ei heller fra Cataloniens Moncader og Requesener; lige saa lidet fra Valencianes Rebellaer og Villanover; Arragoniens Palafoxer, Nuzaer, Rucabertier, Corellaer, Lunaer, Alagoner, Urreaer, Fozer og Gurreaer kommer hende slet ikke ved; Castilliens Cerdaer, Manriquezer, Mendozer og Gusmaner ere fremmede for hende; lige saavel som Portugals Alencastroer, Pallaer og Meneser; men hun er af MANCHAS TOBOSOSKE Linie, en Stamme, som i hvor vel den er nye, dog kan blive en ædel Rod til de tilkommende berömmeligste Slægter. Og veed jeg ikke at udtrykke dette bedre, end med Vilkaarene Cerbino sat ved Foden af Trophæerne til Rolands Vaaben, som var: INGEN RÖRE DEM, SOM IKKE TÖR PRÖVE STYRKE MED ROLAND. Endskiönt jeg, sagde den Reisende, nedstiger fra de Laredoske Cachopiner, saa torde jeg dog ikke vove at maale mig med Toboserne af Mancha, hvor vel, at dette Navn aldrig förend nu er trængt ind til mit Öre. Da havde det nok trængt igiennem, svarede DON QUIXOTE.

De andre vare meget opmerksomme ved denne Samtale og endog Giedde-Vogterne og Hyrderne merkede, at DON QUIXOTES Hierne ikke var vel forvart. SANCHO PANZA var den eeneste, der troede, at alt hvad hans Herre fremförte var den reene Sandhed, fordi han havde havt megen Omgang med ham og været vandt til ham fra Barns Been af. Det eeneste der stödte ham, var den yndige DULCINEA AF TOBOSO, siden han aldrig havde hört sligt et Navn og slig en Princesse nævne, uagtet han boede Toboso meget nær.

Saa vidt var Samtalen kommen, da de imellem to store Klipper saae en Snees Hyrder at komme frem, alle klædte i sorte Tröier, Hovederne omvundne med Krandse af Taxer og Cy-

Cypreſſer, ſom man ſiden efter ſik at ſee. Sex af dem bar een imellem ſig, ſom var beſtröed med alle Slags Blomſter og Grene. Saaſnart een af Giedde-Vogterne blev det vaer, ſagde han: De der komme, bære den ſalige Chryſoſtomus, og det er Klippen, ved hvis Fod han har forlangt at begraves. Derpaa ſkyndte de ſig af fulde Kræfter at naae Stedet, og kom de juſt derhen i det de ſom bare ham ſatte ham ned, og fire af dem med ſkarpe Spader arbeidede paa at udvide Graven ved Siden af en meget haard Klippe. Det eene Partie tog meget höfligen mod det andet, hvorpaa DON QUIXOTE og de, ſom vare i Følge med ham, betragtede Bören og blev er dödt med Blomſter beſtröed Legeme vaer paa den, klædt i Hyrde-Dragt, og ſom det ſyntes imod tredive Aar gammel, der endog dödt udviiſte, at det i levende Live havde været begavet med et deiligt Anſigt og en ziirlig Skabning. Rundt omkring paa ſamme Bör laae adſkillige Böger og en ſtor Deel Papirer, deels aabnede, deels ſammenrullede. Saavel hos alle dem, der betragtede dette, ſom hos dem der giorde Graven og alle de övrige herſkede den dybeſte Tavshed, indtil een af dem, ſom bare den Afdöde, bröd den ved at ſige: See efter, Ambroſius! om dette er det rette Sted, hvor Chryſoſtomus har begiert at ligge, ſiden Du vil, at hans ſidſte Villie ſkal opfyldes til Punkt og Prikke. Jo, ſvarede Ambroſius, dette er Stedet, hvor min ulykkelige Ven ſaa ofte har fortalt mig ſin vanhældige Skiebne. Her ſagde han mig, at han for förſte Gang havde ſeet denne dödelige Fiende af det menneſkelige Kiön; her var det, at han förſte Gang aabenbarede ſin lige ſaa hæftige, ſom reene Kierlighed; her var det, at den grueſomme Marcela for ſidſte Gang betog ham alt Haab, og overvældede ham med ſaa yderlig en Foragt, at det giorde Ende paa Sörge-Spillet af hans jammerfulde Liv; og her er det, at han, til Erindring af ſaa mange Ulykker, har begiert at henlegges i en evig Forglemmelſes Skiöd.

Derpaa

Derpaa vendte han ſig til DON QUIXOTE og de Reiſende, ſigende: Dette Legeme, mine Herrer! ſom De med ſaa medlidende Öine betragter, var Boelig for en Siel, paa hvilken Himlen havde udtömmet alle ſine Rigdomme. Dette er Chryſoſtomi Legeme, ſom var det ſtörſte Genie, den ypperſte i Velvillighed, den fremmeſte i Artighed, magelös i Venſkab, gavmild uden Pralerie, alvorlig uden Stolthed, munter uden Vildſkab, i alt det der var godt den fortreffeligſte, og i Skiebnen den ulykſaligſte. Den han tilbad, bar Afſkye for ham; den Stolte, han bönfaldt, foragtede ham; for en föleslös Stötte udöſede han ſine Sukke, Vinden bortförte hans Klagemaal, han opofrede ſig for en Uerkiendtlig, midt i hans beſte Dage blev han givet Döden til et Rov af en Hyrdinde, han ſelv havde foreviget, ſom diſſe Papiirer kunde bevidne dem, for hvis Öine de kom, derſom han ikke havde befalet mig at opofre dem Ilden, naar hans Legeme var overgivet Jorden. Derved, ſagde Vivaldo, vilde De begaae en ſtörre Grumhed end hans Herſkerinde ſelv, fordi det er uforſvarligt at fuldbyrde en Anordning, der ikke ſtemmer overeens med Fornuftens. Den ſtore Keiſer Auguſtus fandt ikke for godt at det, den udödelige Mantuaner havde anordnet i ſin ſidſte Villie, maatte fuldbyrdes. Altſaa min Herr Ambroſius, endſkiönt De giver Deres Vens Legeme til Jorden, bör De dog ikke give hans Skrifter til Forglemmelſen, hvad han har befalt i Forbittrelſe, bör De ikke fuldbyrde uden Overlæg. Desforuden, da diſſe Papiirer bevidne Marcelas Grueſomhed og Deres Vens Dyder, ſaa er det nyttigt at hæve dem op, for at de kunde tiene Efterſlægten til et Exempel og Advarſel. Jeg ſaa vel ſom de, der ere i Følge med mig, ere allerede underrettede om Deres forliebte og fortvivlede Vens Tildragelſer; det Venſkab, der foreenede Dem med ham; Aarſagen til hans Död, og hvad han har forlangt paa ſit Yderſte. Ingen kan höre denne bedrövelige Hiſtorie om Marcelas

Grue-

Grueſomhed, Chryſoſtomi Kierlighed og Eders uoplöſelige Venſkab, uden at ſkielve over den farlige Afgrund, til hvilken de ledes, ſom af alle Kræfter iile frem paa Veien, en blind Kierlighed foreſtiller Öiet. I Gaar Aftes fik vi Chryſoſtomi Död at vide, og at han ſkulde begraves paa dette Sted; og deels af Nysgierrighed, men meeſt af Medynk beſluttede vi at drage ud af vores Vei, for at være öienſynlige Vidner til det, hvis Fortælning ſaa inderlig havde rört os. I Betragtning af denne Medynk og den Iver, med hvilken vi önſker at forebygge ſligt, om det var mueligt, beſvær vi Dig, o ædle og fornuftige Ambroſius! (i det mindſte bönfalder jeg Dig derom) at ſtaae fra Dit Forſæt med at brænde diſſe Papürer, men tillade mig at faae nogle af dem.

Uden at oppebie Hyrdens Svar, greb han nogle af de Papiirer, der vare ham nærmeſt, hvorpaa Ambroſius ſagde: Af Agt for Dem, min Herre, vil jeg tilſtaae Dem Deres Begiering, ſaavidt det angaaer de Papiirer, De allerede har i Deres Vold, men derſom De troer ved Bönner at bevæge mig til at overlade de övrige, ſaa bedrager De Dem. Vivaldo, ſom var meget begierlig efter at viide de Papiirers Indhold, han havde faaet, aabnede ſtrax et af dem, og faae at Opſkriften paa det var: FORTVIVLELSENS SANG. Da Ambroſius hörte det, ſagde han: Dette er det ſidſte Verk den Ulykſalige ſkrev, og af det vil De kunde ſee, min Herre, til hvilken Höide hans Ulykke var ſtegen, læs det höit min Herre! at alle kan höre det, vi har Tiid nok dertil inden Graven bliver færdig. Det er jeg meget villig til, ſagde Vivaldo, og da alle de Omſtaaende havde en lige Begierlighed, ſaa giorde de en Kreds om ham, og han læſte med höi Röſt det ſom följer.

XIV. CA-

XIV. CAPITEL.

I hvilket den afdöde Hyrdes fortvivlede Sang forekommer, tillige med andre uventede Ting.

CHRYSOSTOMI SANG.

Ak Grumme! siden det Din Haardhed er en Lyst,
At faae dens bittre Magt forkyndt for alle Slægter,
Mig skrækfom Klage-Lyd Afgrunden da ei nægter
Men den meddeele skal til mit beklemte Bryst;
Ja; al min Attraae er, her om min Qval, min Piine
Og Dine Gierninger med rædfom Röst at hviine.

Med hvert et udstödt Raab skal Stykker blande sig
Af mine indere og sönderrevne Deele,
At mine Piinslers Magt kan voxe i det Heele,
Endskiönt enhver af dem var nok at dræbe mig;
Saa hör! og da min Bön Dig ikke kunde röre,
Laan min Fortvivlelse da nu et agtsomt Öre.

Dog paa den stemte Lyd giv ei saa nöie Agt,
Som paa den hylende fra knuste Barm opstiger,
Selv Plage-Aanderne ved den tilbage viger,
Paatvunget Raserie udpresser den med Magt,
Fordi Du haanligen har stedse lukt Dit Öie,
At see den grumme Vee, jeg for Dig maatte döie.

Den

Den ſtolte Löves Brøl, naar Hunger ham giör vred;
De Skriig, Blodtørſtighed udpreſſer hos en Tiger;
En Tyrs utømte Vraal, ſom overvunden viger;
Den Tunden, rædſom giör for Ulvens Graadighed;
Det Hviin af vilde Dyr, omkring i Luften ſuuſer,
Oprörte Vindes Brag, paa Havets Bölger bruſer.

Skiældækket Slange-Lyd; uhældig Krage-Raab;
Den eenſom klagende og kiælne Dues Kurren;
Misundet Ugles Sang; med Aften-Bakkens Sørren;
Og Jammer-Skrigene fra Afgrunds buudne Hob;
Med min udmattet Siel tillige ſkal udſtödes,
Min Qval at trykke ud maae nye Toner födes.

Saa græſſelig en Lyd har Echo aldrig fört;
Den gamle Tagos Sand ved den er aldrig hævet;
Ved den ei Betis ſaae at Olie-Greenen bævet,
Ved mine Piinſler her den förſte Gang er hört,
Til Afgrunds dybe Svælg, til Klippen, Skyen dækker,
Min döde Tunge den med ſtærke Ord udſtrækker.

Til Stæder, Soelen ei ſin Straales Glands har ſendt,
Der, hvor kun giftige og vilde Dyr ernæres,
Skal min uhörte Vee ved Echos Stemme bæres;
Din haarde Grumhed ved dens Gienlyd blive kiendt
Mit halv afbrudte Löb den Rettighed mig give
At heele Jordens Kreds det ſkal bevidnet blive.

Foragt en Morder er; falſkt Haab til Jorden ſlaaer;
Ugrundet eller ei Mistanken dog afliver;
Stærk Elskovs Nidkierhed os Sielen ſönderriver;
Ved haard Fraværelſe jo Livet Fare ſtaaer;
En Frygt for Glemſomhed i den Forviiſtes Hierte,
Kun viiſer Graven an, ſom Enden paa dens Smærte.

Viſt

Vist uundgaaelig er Dödens grumme Braad,
Ved hver og een af de benævnte haarde Plager;
Men (uhörte Jertegn) jeg end lever, Aande drager
Foragtet, mistvivlsfuld, fraværende, min Graad
Den Nidkierhed gier Kraft, som kan ei Hiertet brække;
Befrygtet Glemsomhed skal mig i Live dække.

Midt i saa drædende og grumme Plagers Hob,
En Ulyksalig för foræenet aldrig döiet,
I sort, i rædsom Skye kom Haabet mig for Öiet,
Skiönt det ei kaldet blev ved mit fortvivlte Raab,
Men at min Siele-Qval kan alting overstige
Vil jeg til evig Tiid dets Omgang mig frasige.

Kan i det samme Bryst for Haabet gives Sted,
Som Frygten har omspændt? Har de sig för forbundet,
Hvor denne har sin Boe paa trygge Pæle grundet?
Tilstæder nogen Tiid den blinde Nidkierhed
Dets Öies Glands at see? Hvad nytter al dens Raaben
Der, hvor den piinte Siel for tusend' Saar staaer aaben?

Saasnart Foragten sig lod see saa tydelig,
Hvem havde da ei strax imod Mistanken taget
Med aabne Favnetag? Hvo havde ikke draget
Dens Gift i Sielen ind? De Tvivl, som nage mig,
(En grum Bekiendelse!) De avles ved Bedrifter,
Saa fremt sig ei til Lögn den klare Sandhed skifter.

Kom Elskovs, Herredoms Tyran og Furier:
Mistanker, Nidkierhed mig Sværd i Haand at give
Ved eders Piinslers Magt, lad mig udrydded blive!
Fremviiser mig Foragt, Spot og Forhaanelser;
Men at mig Medynk ei skal meer i Döden følge
End som i Live, vil jeg eders Seier dölge.

Og

Og ſige: Hun ſom mig en bitter Fiende var,
Hun i en deilig Krop et ædelt Hierte giemte,
At den Forſmædelſe, hvormed hun mig forglemte,
Jeg mig ved egne Feil og Skyld paadraget har;
Og at juſt ved den Vee os Elſkov foraarſager
Dens Herredom i Magt og Vælde meeſt tiltager.

Med diſſe Meeninger jeg Maalet ſnart ſkal naae
Af mine ængſtede og ſmertefulde Dage;
Naar da den brede Flod i Haſt er lagt tilbage
Som hun ved ſin Foragt mig over böd at gaae,
Skal Kroppen Vindene til Rov og Offer bydes;
Og Sielen ingen Tiid med Palme-Krandſen prydes.

O Du! ſom viiſte mig med ſlig Ubillighed
Den Billighed det er mit matte Liv at hade;
Og nöder mig det midt i Löbet at forlade;
Af ſtærke Kiendetegn du allerede veed;
Min giennemſtungne Barm ſig villig undergiver
De ſtrænge Loves Bud Din Haardhed foreſkriver.

Hvis til al Lykke Du beſinde ſkulde Dig,
Min Död fortiente vel at Sörge-Skye blev draget
Paa Himlen, ved hvis Glands mit Hierte blev betaget?
Saa giör det ei; Nei! fæld ei mindſte Taar for mig!
Jeg ikke vil min Siel et Gliint af Tröſt tillade
Der i ſin Hytte nöd kun den, ſig ſelv at hade.

Ved denne ſörgende, rædſomme Leilighed
Lad Smiil paa Kinden boe og Glædens Glands i Öiet,
Lad tydeligen ſee min Död har Dig fornöiet,
Dog ſlig en Bön til Dig eenfoldig er; jeg veed,
Du Dig en Seiers Krands og Ære vil tilvende
Af det, min Leve-Traad ſaa haſtig löb til Ende.

Saa kommer! det er Tiid, kom op fra Afgrunds Skiød,
Tantalus med Din Törst; Sisyphus Steenen hæver;
Bring Tithyus med Dig de Örne, om Dig svæver;
Du Ixion Dit Hiul; I Brödre! Eders Nöd,
Og kaster samtligen al Eders Qval og Smerte
I mit fortvivlede og sönderrevne Hierte!

Derpaa med dæmpet Röst I strax istemme skal
En huul og skrækfom Sang, dens Jordefærd at ære,
Hvis Krop Liig-Lagenet endnu ei har at bære;
Uhyrer, Cerberus skal öge Chorets Tal;
Ei anden Jorde-Pragt, saa vidt som jeg kan dömme,
Vil en ulykkelig og myrdet Elsker sömme.

Hvis du fortvivlte Sang! en Klage före vil,
At du min daglige Nærværelse maae savne,
Saa tie! mit Selskab kan dig ei det mindste gavne;
Helst da Aarsagerne, ved hvilke du blev til,
Med min Ulykke kun alt meer og meer tiltager,
Vild! Kummers hvasse Tand i Graven ingen nager.

Alle de der havde hört Chrysostomi Sang, tykkedes meget vel om den, dog sagde han, der læste den, at den ikke forekom ham overeenstemmende med Beretningen der var givet ham om Marcelas Forsigtighed og ustraffelige Forhold, siden Chrysostomus i den klagede over Nidkierhed, Mistanke, Forglemmelse og Fraværelse til Fornærmelse for Marcelas gode Navn og Rygte. Ambrosius svarede herpaa: (som den, der vidste hans Vens allerlönligste Tanker) For at betage Dem denne Tvivl, min Herre! er det nödvendigt, at De maae vide, at han skrev denne Sang i Marcelas Fraværelse; der havde forjaget ham fra sig for at see, om Fraværelsen ikke kunde giöre sin sædvanlige Virkning hos ham; og saasom alle Ting ængster en Forelsket, der er fra-

fraværende; da der er ingen Frygt, han jo kan falde paa, ingen Ulykke, han jo kan foreſtille ſig den, ſaa qvæledes ogſaa Chryſoſtomus af en ſelvgiort Jalouſie og frygtſomme Mistanker, lige ſaa fuldt, ſom om de havde været virkelige. Marcela er en grueſom, ſtolt og ſpodſk Pige, men jeg bekræfter hvad Rygtet ſiger om hendes uſtraffelige Forhold; thi Avind ſelv vidſte ikke i den Poſt at finde noget til at bebreide hende. Saa er det dog en Sandhed, ſagde Vivaldo, og vilde til at læſe nogle af de andre Papiirer han havde rædtet fra Ilden, da det meeſt forunderligſte Syn (thi ſaaledes forekom det dem) uventet fremſtillede ſig deres Öine, og ſom var, at oppe paa Toppen af den Klippe, ved hvis Fod Graven var, ſtod den deilige Marcela, tuſende gange deiligere end Rygtet havde beſkrevet hende.

De, ſom ikke havde ſeet hende forhen, betragtede hende med Henrykkelſe og Tavshed, og de, ſom vare vante til at ſee hende, vare lige ſaa indtagne, ſom om de aldrig havde ſeet hende för. Men neppe havde Ambroſius faaet Öie paa hende, förend han med ſtor Sindsbevægelſe ſagde: Kommer Du, diſſe Klippers forgiftigſte Baſelisk, maaſkee herhid for at ſee, om Din Nærværelſe kan bringe Saarene til at blöde paa denne Ulykſalige, Din Grueſomhed har berövet Livet? Kommer Du maaſkee for at bryſte Dig af Dine umenneſkelige Bedrifter og ſom en anden Nero fra Höiden af denne Klippe at glæde Dig over Ödeleggelſen, Ilden, Du har antændt, forvolder? Eller kommer Du for at ſkienke dette affielede Legeme et foragteligt Öieſyn, ſom Tarquini utaknemmelige Daatter giorde ved ſin Fader? Siig os hvad Din Komme betyder? Hvori kan nogen af os være Dig til Villighed? Chryſoſtomi Siel var mig alt for nöie bekiendt, han adlydede Din Villie ſaa nöiagtig i hans Liv, at den Deel der er tilbage af ham, hans Venner, ere forbundne til at adlyde den efter hans Död. Jeg kommer af ingen af de Aarſager Du foregiver, ſvarede Marcela; o Am-

broſius! jeg kommer hid for at forſvare mig ſelv, og for at legge for Dagen med hvor ſtor Föie jeg bör anklages for de Piinsler, ſaa mange klage over, ſaa vel ſom for Chryſoſtomi Död. Jeg beder derfor alle Tilſtædeværende at ſkienke mig deres Opmærkſomhed, ſom jeg ikke ſkal misbruge, der behöves kun kort Tiid og faa Ord til at overtyde den Fornuftige.

Himlen har, efter eders Sigende, begavet mig med ſaa ſtor en Deilighed, at den, uden at være mægtig i nogen anden Maade, tvinger eder til at elſke mig; og i Kraft af den Kierlighed I bærer til mig, paaſtaaer I, at jeg er forbunden til at elſke eder igien. Efter det Begreb, Gud har givet mig, fatter jeg meget vel, at det der er deiligt er elſkværdigt, men jeg begriber ikke, at fordi vores Deilighed opvækker Kierlighed, at deri ligger en Forbindtlighed til at elſke dem der elſke os; og det om ſaa meget meere ſom det er giörligt, at Deilighed kan opvække Kierlighed hos en Hæslig. Da nu Hæslighed mishager, ſaa var det jo urimeligt at ſige: Jeg elſker Dig fordi Du er deilig, og fordi jeg elſker Dig, ſkal Du elſke mig, endſkiönt jeg er hæslig. Men ſæt endog, at Skiönheden var lige paa begge Sider, ſaa bliver Følgen derfor ikke, at den opvækker en lige Drift, ſiden der ere mange Skiönheder, ſom behage Öiet uden at röre Hiertet. Derſom alt det der var deiligt antændte Kierlighed, vilde deraf födes det ſtörſte Uhæld for det menneſkelige Kiön, fordi det blev forvandlet til et Chaos af Begierligheder, i hvilken ingen kunde giöre Reede for hvad han attraaede eller ſi; thi lige ſaa forſkiellige eller mangfoldige ſom Skiönhederne vare, lige ſaa uendelige vilde Begierlighederne blive, og efter det jeg har hört ſige, ſaa kan en ſand Kierlighed ikke deeles, den er frievillig og i ingen Maade paatvungen. Forholder ſig dette nu ſaaledes, ſom jeg ſikkerligen troer, hvad Rettighed har man da til at tvinge mig, og hvad Forbindtlighed ſkylder jeg dem, der foregive at elſke mig ſaa in-

inderligen? Jeg sætter, at Himlen i Steden for at forleene mig Deilighed havde dannet mig hæslig, havde det da været billigt af mig, at beklage mig over eder, fordi I ikke elskede mig? Det bör iligemaade komme i Betragtning, at jeg intet har biedraget til min Deilighed, saaledes som den er, har Himlen givet mig den, uden at jeg har valgt eller begiert den, og lige saa lidet som Slangen er straffældig for sin Gift, endskiönt den dræber, lige saa lidet kan jeg kræves til Ansvar for Virkningen af min Deilighed. Deilighed hos et dydigt Fruentimmer er som Ildens Lue og en hvas Kniv, de beskadiger ingen, uden de der vove sig for nær til dem. Dyd og Ærbarhed ere Sielens Smykker, uden dem kan Legemet ikke synes deiligt, endskiönt det var det. Og da Ærbarhed er en af de Dyder, som pryder Siel og Legeme meest, hvorfor skal da den, der elskes for sin Deiligheds Skyld, skille sig ved den for at opfylde deres Hensigter, som for at stille deres Attraae, anvende al deres Kraft og Flid til at beröve hende den? Jeg er föd frie, og for at leve i Friehed har jeg udvalgt mig Markenes og Skovenes Eensomhed. Træerne paa disse Klipper ere mit Selskab, Bækkenes klare Vand mit Speil. Træerne og Vandet giver jeg Part af mine Tanker og min Skiönhed. Ilden kan adspredes, Kniven blive stump. De som mit Syn har forsört, har jeg ved Ord sögt at overbeviise; og födes Attraaen ved Haabet, saa har jeg i det mindste hverken givet Chrysostomus eller nogen anden det mindste Skin af Haab. Hvorledes kan man da sige, at min Grueſomhed har dræbt ham? Siger man, at hans Kierlighed var redelig og at jeg derfor burde vederlagt den, saa svarer jeg' at da han paa det samme Sted, hvor man nu bereeder hans Grav, aabenbarede mig sine ædagtige Tanker, saa svarede jeg ham, at mine vare at leve i en bestandig Eensomhed, og at Jorden allene skulde blive Beſidderen af min afförte Skiönhed. Naar han nu uagtet denne tydelige Bekiendelse fremtuurede i sit

Haab og vilde ſtride imod Strömmen, hvad Under da, at denne Daarlighed drev ham imod en knuſende Klippe? Derſom jeg havde ſmigret hans Haab, havde jeg handlet uredelig, havde jeg opfyldt det, havde jeg giort ilde imod mig ſelv, ved at bryde et vel overlagt og ſtadigt Forſæt. Nu maae enhver dömme, om jeg er Aarſagen til hans Undergang. Den Bedragne beklage ſig; den jeg har ſmigret med et falſkt Haab fortvivle; den jeg har lokket til mig aabenbare det; den jeg har beviiſt Gunſt roſe ſig deraf; men ingen ſom jeg hverken har ſmigret for, bedraget, loggret for eller viiſt mig gunſtig imod, kalde mig grueſom og mordiſk. Indtil denne Tiid har det ikke været min Skiebne at elſke, og Forſættet jeg har, at min Kierlighed ſkal være frievillig, er undſkyldeligt. Dette almindelige Forſvar kan enhver tilegne ſig ſelv i Særdeleshed; thi ſaafremt nogen döer for min Skyld, da er det hverken Jalouſie eller bedraget Haab, der dræber ham, ſiden ingen har Aarſag enten til at være jaloux eller at haabe. De ſom kalde mig et Uhyre og en Baſeliſk, bör ſkye mig ſom farlig og ſkadelig; de ſom ſkrige over Uerkiendtlighed, lade af at tiene mig; den jeg ikke vil kiende, han kiende ſig ikke ved mig; thi den, ſom er baſeliſkiſk, grueſom, uerkiendtlig og ſpodſk, fortiener ikke i nogen Maade at ſöges, tienes eller æres. Derſom Chryſoſtomi uræmmelige Sindslidelſer dræbte ham; hvorfor ſkal da mit venſkabelige og redelige Forhold imod ham bære Skylden? Naar jeg ved Træernes Omgang kan vedligeholde mit Sinds Reenhed og Munterhed, hvorfor vil man da paaſtaae, at jeg ſkal forliiſe det i Mandfolkenes? Jeg har, ſom enhver veed, overflödig Rigdom og begierer ikke andres. Jeg elſker Friehed, og finder ingen Behag i at være undergiven. Jeg bedrager ikke denne, jeg loggrer ikke for hiin, jeg ſpöger ikke med een, jeg ſætter ikke en anden Stævne. Min Tiidsfordriv beſtaaer i Hyrdindernes behagelige Omgang og i at paſſe paa min Hiord. Min Attraae

er

er indskrænket i disse Klippers Omkreds, og naar de gaaer uden for den, bestaaer den i at betragte Himlens Skiönhed og i at veilede Sielen hen til sit første Udspring. Saasnart hun havde sagt dette, vendte hun sig, og uden at oppebie noget Svar, tog hun Veien der igiennem hvor Klipperne stödte tættest sammen, og efterlod alle de Tilstædeværende lige saa henrykte over hendes Forstand, som over hendes Deilighed.

Nogle bereedte sig til (nemlig: de, som vare saarede af hendes Öies igiennemtrængende Piil) at følge hende, uden at bryde sig om det tydelige Manifest de havde hört. Da DON QUIXOTE saae det, syntes det ham, at et trængende Fruentimmers Biestand var Ridderskabet værdig; til den Ende lagde han Haanden paa Kaarden, sigende med en höi og lydelig Röst: Intet Menneske, af hvad Alder og Vilkaar det end er, fordriste sig til at følge den deilige Marcela, under Straf af min höieste Unaade. Hun har med tydelige og vigtige Grunde lagt for Dagen hvor liden eller ingen Deel hun har i Chrysostomi Död, og hvor lidet hun er findet at opfylde nogens Begiering. Billigheden udkræver derfor, at hun i Steden för at opsöges og forfölges, bliver agtet og æret af alle Veltænkende, siden hun derved viiser hvor reent og ustraffeligt hendes Levnet er. Enten det nu kom af DON QUIXOTES Trudsler eller af det, at Ambrosius sagde: at det nu var Tiid at beviise hans gode Ven den sidste Pligt, saa rörte der sig ikke een af Stedet eller forlod det förend Chrysostomi Grav var lukket og hans Papiirer brændte. De Omstaaende fældede ikke en liden Mængde Taarer da Kroppen blev lagt i Graven. Den blév tillukket med en stor Steen og sat en Tavle over den, paa hvilken, som Ambrosius sagde, han var findet at sætte ham en Gravskrivt, der skulde lyde saaledes:

Her hviler een, sin Leve-Tiid
I Kierlighedens Aag tilbragte;
Det han, som Hyrde vilde agte
Blev tabt, for Eltkov var ubliid.
Han faldt ved Grumheds Tyrannie
En Deilig, Uerkiendtlig teede;
Ved hvilken Amor vil udbrede
Sit Riges haarde Slaverie.

Derpaa blev Graven bestrøed med mangfoldige Blomster og grönne Greene, og efter at enhver havde bevidnet for Ambrosius den Deel de toge i hans Sorg, böde de ham Farvel. Vivaldo og hans Reise-Staldbroder giorde det samme, og DON QUIXOTE sagde sine Verter og de Reisende iligemaade Farvel. De sidste bade ham indstændigen at følges med dem til Sevillien, siden dette Sted var saa frugtbart paa Eventyrer, at man ikke allene i hver Gade, men endog næsten ved hvert Trin kunde være vis paa at möde langt fleere end paa noget andet Stæd. DON QUIXOTE takkede for Underretningen og den Iver, de yttrede til at forpligte ham, men sagde: at nu forhaanden vilde eller burde han ikke drage til Sevillien, förend han havde först renset alle disse Klipper fra de skadelige Rövere, som Rygtet sagde, at der opholdt sig. Dette Forsæt var alt for priisværdigt til længere at overhænge ham, de toge altsaa paa nye Afskeed fra ham og fortsatte deres Vei, paa hvilken Marcelas og Chrysostomi Historie, saa vel som DON QUIXOTES Galskab gav dem Materie nok til at tale om. Vores Ridders Forsæt var at opsöge Marcela, for at tilbyde hende sin Arm og Tieneste. Men det gik gandske anderledes end han tænkte, efter det, som der fortælles i Fortsættelsen af denne sandfærdige Historie, af hvilken den anden Bog nu er til Ende.

DEN

DEN SINDRIGE

HERREMANDS
DON QUIXOTE AF MANCHA
LEVNET OG BEDRIFTER.

TREDIE BOG.

XV. CAPITEL.

I hvilket den fortrædelige Hendelse fortælles, der tilstödte DON QUIXOTE ved at stöde paa nogle grumme Vognmænd.

Den viise Cide Hamete Benengeli fortæller, at i det DON QUIXOTE havde sagt sine Værter og alle dem der bievaanede Chrysostomi Liigbegiengelse Farvel, tog han og hans Vaabendrager Veien ind af samme Skov, som Hyrdinden Marcela gik, og efter at de havde været over to Timer i den, og sogt hende overalt uden at finde hende, kom de til en deilig græsklædt Eng, igiennem hvilken der flöd en klar og kiölende Bæk, der indböd og nödte dem at lade de heedeste Timer, som allerede med Heftighed trængte ind paa dem, gaae forbie der. DON QUIXOTE og SANCHO stege af; og efter at det var giort ROZINANTE og Eselen mageligt at forfriske sig paa det der staaende herlige Græs, fik de Qvær-Sækken for en Dag, og uden mindste Omstændighed og i störste Samdrægtighed giorde Herren og Tieneren hinanden Selskab i at fortære hvad den havde til Beste. SANCHO havde ingen Tanke giort sig om at töire ROZINANTE, siden han kiendte ham for at være saa adstadig og saa lidet overgiven, at alle Hopperne paa Cardovas Græsgang ikke kunde giöre nogen skadelig Virkning paa ham. Men Skiebnen eller Fanden (som ingen Tiid sover) havde maget det saa, at der paa den samme Eng græssede en stor Deel galicianske Hopper, hvilke tilhörte nogle Jangueseske Vognmænd, blandt hvilke

hvilke det er Brug, at tage Middags-Hvile med deres Kobbel paa Græs og vandrige Steder, og havde de fundet det, paa hvilket DON QUIXOTE var, meget beqvemt. Med et overkom der ROZINANTE en Begierlighed til at holde sig lystig med disse Heste-Damer, han forlod reent sin naturlige Caracteer og Skik, og uden at bede sin Eiermand om Tilladelse, forklarede han sit Anliggende for dem ved nette og forunderlige Spring. Men da de, som det syntes, fandt mere Behag i at græsse end i ham, saa toge de saaledes imod ham med Skoene og Tænderne, at Saddel-Giorden inden ganske kort Tiid var i tu og han ganske nögen og uden Saddel. Det som endnu var det allerværste for ham, var dette, at da Vognmendene saae, at han vilde bruge Vold imod deres Hopper, saa kom de tillöbendes med store Stokke og Prygler, hvormed de tildækkede ham saaledes, at han strækkede alle fiire fra sig paa Jorden.

DON QUIXOTE og SANCHO, der saae de jammerlige Prygl der haglede ned over ROZINANTE, havde allerede reist sig i störste Hast, og DON QUIXOTE sagde til SANCHO: Saavidt som jeg seer, min Ven SANCHO! saa er dette ingen Riddere, men Pöbel og gemeent Folk; jeg siger Dig det, paa det Du kan vide, at det er Dig tilladt at staae mig bie i at tage en grædelig Hævn for den Fornærmelse, man midt for vore Öine har tilföiet ROZINANTE. For Dievelen, sagde SANCHO, hvad Hævn er der at tage, de ere meere end tyve og vi ikke meere end to, og maaskee ikke det endda, men kun een og en halv? Jeg er eene saa meget som hundrede, sagde DON QUIXOTE, og uden at holde længere Fadder-Sladder, lagde han Haanden paa Kaarden og huggede ind iblant Vognmændene. SANCHO PANZA, drevet og bevæget ved sin Herres Exempel, efterfulgte ham af alle Kræfter. Ved de förste Hug DON QUIXOTE uddelede i Fleng og Spræng, giorde han en mægtig Aabning i Livstykket, een af dem havde paa, og

ved

ved hvilket der fulgte et godt Stykke Kiöd af Skulderen med. Vognmændene, som saae sig mishandlede af to eeneste Mennesker, da de vare saa mange, grebe paa nye til deres Prygler, og efter at de havde sluttet en Kreds om dem, gave de sig til at tærske paa dem af fulde Livs Kræfter. Sandt er det, at SANCHO ved det andet Anfald faldt næsegruus til Jorden, og at det samme hændtes DON QUIXOTE, uden at hans Behændighed eller gode Villie havde mindste Deel deri, og magede Skiebnen det saa, at han just faldt ved ROZINANTES Fødder, som endnu ikke havde reist sig, hvoraf tydeligen kan sees, med hvilken rasende Vægt Stokkene, der vare i disse plumpe og grove Hænder, vare faldne paa ham. Saasnart Vognmændene saae hvilken slet Velkomst de havde uddelet, skyndte de sig alt hvad de kunde at læsse deres Hopper og fortsætte deres Vei; og efterlode de sig meget hæslige Spoer og endnu værre Erindrings-Tegn hos vore to Eventyr-Sögere.

Den förste der befindede sig, var SANCHO PANZA, og da han paa alle fiire var kröben nærmere til sin Herre, sagde han med en svag og klynkende Stemme: Herr DON QUIXOTE! Herr DON QUIXOTE! Hvad vil Du Broder SANCHO! spurgte DON QUIXOTE med en lige saa spæd og ynkelig Röst som SANCHO? Jeg vilde, om det var giörligt, svarede SANCHO, at Deres Velbyrdighed gav mig to Slurk Balsom af Feo Bias, saafremt Deres Velbyrdighed ellers har den ved Haanden, hvem veed, maaskee kunde den være lige saa tienlig mod Stokke-Prygls Qvæstninger, som for aabne Saar. Dersom jeg Ulykkelige havde den her, sagde DON QUIXOTE, hvad Nöd havde vi da? Men jeg svær Dig til SANCHO PANZA, ved en vandrende Ridders Troeskab, at inden to Dage er forbie, (ifald Lykken ikke byder det anderledes) saa skal jeg være forsynet med den, eller og mine Hænder være ubrugelige. Hvor længe meener da Deres Velbyrdighed at det vil vare, inden vi kommer

til

til at ſtaae paa Beenene? ſpurgte SANCHO PANZA. Veed jeg at ſige det, ſvarede den forknuuſte Ridder, jeg kan jo ikke engang beſtemme hvad Enden af denne Dag ſkal blive. Men jeg er ſelv Aarſagen til alt det der er ſkeet; jeg burde ikke trukken mod Folk, der ikke vare Riddere ſom jeg. Jeg troer derfor, at Krigs-Guden har forhængt det ſom en Straf over mig, fordi jeg har overtraaed Ridderſkabets Love, at denne Rævſelſe ſkulde ramme mig. Det er derfor billigt, Broder SANCHO, ſtrax at give den Efterretning jeg nu vil ſige Dig, ſiden begges Vel og Helſen beroer meget paa den, og ſom er, at naar Du en anden Gang ſeer, at ſligt pöbelagtigt Pak forgriber ſig imod os, at Du da ikke töver indtil Du ſeer, at jeg griber til Kaarden in. I dem, ſiden jeg paa ingen Maade giör det; men Du maae trække ſtrax og afſtraffe dem det beſte Du formaaer; ſkulde imidlertid nogen Ridder ile dem til Hielp og Bieſtand, ſaa ſkal jeg nok vide at undſætte Dig og afſtraffe haun af alle Kræfter. Du har jo allerede ſeet og havt Erfaring af meere end tuſende Kiendetegn paa hvor vidt Tapperheden af min ſtærke Arm rækker. (Saa ſtærk bryſtede den ſtakkels Herre ſig af Seiervindingen over den kiekke Biſcayer.) SANCHO PANZA ſyntes paa ſin Side ikke ſaa vel om hans Herres Efterretning, at han ſkulde lade den blive ubeſvaret, han ſagde altſaa: Herre! jeg er en fredſom, omgiengelig og roelig Mand; jeg har lært, at ſynke en Fornærmelſe ned, fordi jeg har Kone og Börn at forſörge og opdrage. Det maae altſaa iligemaade være Deres Velbyrdighed en Efterretning, (ſiden det ikke kan være et Tilſagn) at jeg i ſlet ingen Begivenhed meere tager Kaarde i Haand, og det hverken mod gemeent Folk eller mod Riddere, men at jeg hermed for Guds Anſigt af inderſte Hierte tilgiver og forlader alle og enhver hvad Ondt de have giort mig, giöre, eller for Fremtiden kunde giöre, være ſig hvem det være vil, Höi eller Lav, Riig eller Fattig, Herremand eller Stodder, og det uden

Und-

Undtagelse af Kiön, Alder og Stand. Da kans Herre hörte det, sagde han: Kunde jeg kun drage saa megen Aande, at jeg kunde tale lidet mindre besværlig, og Smerten i min Side vilde give mig Frist til at giöre Dig begribelig SANCHO PANZA, i hvilken stor Vildfarelse Du er; thi sæt engang Din Synder, at Lykkens Vind, som nu er os saa meget imod, vendte sig med et, udspendte vores Attraaes Seil, for trygt og uden Anstöd at lande med os paa een af de Öer, jeg har lovet Dig, hvorledes vilde det da gaae Dig, naar jeg havde erobret den og gav Dig Regieringen? Naar Du ikke var Ridder, ikke vilde være det, og hverken vilde öve Tapperhed eller foresætte Dig at hævne tilföiede Fornærmelser, saa var det en Umuelighed, at Du kunde forsvare Dit Land; thi det maae Du vide, at i nye erobrede Riger og Provindser ere hverken de Indfödte eller den nye Herre saa roelige, at der ikke skulde være Opstand at befrygte, og at der kunde forefalde Ting, ved hvilke der maatte voves noget. Det er derfor en Nödvendighed, at den nye Besidder er begavet med Forstand, for at vide at regiere, og med Tapperhed, for at kunde angribe og forsvare sig i paakommende Tilfælde. I det, som der hidindtil er tilstödt os, svarede SANCHO, var jeg vel tilfreds, at jeg havde havt den Forstand og Tapperhed, som Deres Velbyrdighed siger; men nu svær jeg Dem til ved fattig Mands Redelighed, at Plastere var os mere tienlige end al denne Snik-Snak. Vil Deres Velbyrdighed ikke derfor see til at komme op fra Jorden, at vi kunde hielpe ROZINANTE op, endskiönt han ikke fortiener det, siden han er förste Aarsag til alle disse Ribbe-Stöd. Aldrig i min Livs Tiid havde jeg troet ROZINANTE til sligt; jeg holdt ham for Kydskheden selv og for lige saa fredsom en Person, som jeg selv er. Men man kan med Sandhed sige, at der udkræves lang Tiid til at lære at kiende Folk, og at man ikke kan forlade sig paa nogen i denne Verden. Hvem skulde vel sagt, at den Tiid

da

da Deres Velbyrdighed huggede i Kryds og Qvær paa den ulyksalige Vandrende, at vi over Hals og Hoved skulde jage herhid for at staae sligt et Prygle-Uveir ud, som det, der er gaaet lös over vore Skuldre? Med Dine, PANZA, sagde DON QUIXOTE, kan det endda være hvad det er, siden de ere skabte til dette Slags Uveir; men det er soleklart, at sligt et Vandhæld maae være langt empfindtligere for mine, som ere opklækkede paa Edderduun og hollandsk Lerret, og dersom jeg ikke forestillede mig, (hvad siger jeg, foreställe?) nei, det er en ustridig Vished, at alle disse Uleiligheder ere Sportler af at forsöge Vaaben; saa döde jeg paa Stedet af Ærgernis. Derpaa svarede Vaabendrageren: Herre! dersom dette er Gröden af det vandrende Ridderskab, vil da Deres Velbyrdighed bareste sige mig om den spiirer ofte, eller om den kun blomstrer til en vis Tiid; thi, efter mit Tykke, saa ifald vi samle to slige Höfte ind endnu, saa kan vi være ganske ubekymrede for den tredie, saafremt ikke Gud af sin uendelige Miskundhed staaer os bie. Min Ven SANCHO! sagde DON QUIXOTE, Du maae vide, at vandrende Ridderes Liv ere mange Farligheder og Ulykker underkastede, men at de desuagtet kan staae paa Nippet til at blive baade Konger og Keisere, som Erfarenheden har viist paa saa mange og forskiellige Riddere, om hvis Tildragelser jeg har den nöieste Underretning. Jeg kunde nu paa Stedet (dersom Smerten forundte mig Frist dertil) fortælle Dig om nogle, der blot ved deres Arms Tapperhed ere stegne til de höie Grader af Værdighed, jeg sagde Dig, og dog har de samme for i Veien været bestædde i adskillige Ulykker og Elendigheder: Den tappre Amadis af Frankrig saae sig i hans dödelige Fiendes, Troldmandens Arcaladi Magt, og er det vitterligt, at han, imedens han havde ham fangen, bandt ham til en Pæl i Gaarden, og gav ham over to hundrede Slag af en Heste-Riime. En anden ubekiendt, men meget troeværdig Forfatter beretter: at Solens

Ridder

Ridder blev besnæret ved en lönlig Falbroe paa et vist Slot, med hvilken han sank dybt ned under Jorden, hvor man bandt Hænder og Födder paa ham, og satte ham, det man kalder Klysteer, af Snee-Vand og Gruus, hvorved det kom paa det yderste med ham, og dersom han i denne store Fare ikke havde faaet Bistand af en Vils, der var hans meget gode Ven, saa havde der seet meget ilde ud for den stakkels Ridder. Jeg kan derfor gierne være med i Tallet af saa brave Folk, og som have igiennemgaaet langt större Forgribelser, end de, man har tilföiet os; thi Du maae vide SANCHO, at de Saar ikke ere skammelige, som tilföies med de Ting, man af en Hendelse har i Haanden; Tvekamps-Forordningen siger det ganske tydeligen saaledes: DERSOM DEN, DER GRAVER, GIVER EN ANDEN ET SLAG AF SKUFFEN HAN GRAVER MED, DA, ENDSKIÖNT DEN VIRKELIG ER AF TRÆE SAA VEL SOM EN STOK, SAA KAN DET DOG IKKE AGTES FOR ET STOKKE-SLAG, ELLER NOGEN TUD BEBREIDES HAM AT HAVE FAAET STOKKE-PRYGL. Jeg anförer dette, paa det Du ikke skal troe, at fordi det kan siges, at vi ere möer bankede, det tillige kunde regnes os til Vanære, da de Vaaben, med hvilke disse Folk tærskede os gule og grönne, ikke vare andet end Stager, og da ingen af dem (saa vidt jeg kan befinde mig) enten havde Sværd, Kaarde eller Dolk. Det fik jeg ikke Stunder til at see efter, svarede SANCHO; thi neppe havde jeg faaet Sliiren ud, förend jeg følede deres Staver med saadan en Vægt paa mine Skuldre, at baade Syn og Hörelse forgik mig, og jeg sank ned for deres Födder paa samme Sted, hvor jeg endnu raaber Vok og Vee, og hvor Smerten ikke under mig Frist til at tænke paa, om de Stokke-Prygl, der gior saa bandsat ondt, er en Skamflik eller ei, men det veed jeg, at de ikke gaaer mig af Mindet förend de gaaer af Skuldrene. Hvorom alting er, sagde DON QUIXOTE, saa maae Du vide Broder PANZA, at der er ingen Erindring, som Tiden

jo udfletter, og ingen Smerter, som Döden jo raader Bod paa. Kan der være nogen större Ulykke end den, sagde SANCHO, som maae vente paa Tiden for at udryddes, og paa Döden for at endes? Var endda vores Vandhæld af det Slags, som et Plaster kunde heele, saa vilde det ikke sige saa stort, men jeg troer, at et heelt Hospitals Plastere ikke vilde slaae til. Lad nu det fare, sagde DON QUIXOTE, og spænd Du alle Kræfter an tillige med mig, for at see til ROZINANTE; thi, efter mit Tykke, saa har den Stakkel faaet sin tilstrækkelige Deel af dette Vanhæld. Det er ikke at undres over, sagde SANCHO, han er jo ogsaa en vandrende Ridder, men det der undres mig, er at min Esel er gaaet Ram forbie og ikke har faaet noget med af Gildet, vi andre kommer fra uden Ribbeen. I Ulykkerne lader dog stedse Skiebnen een Dör staae aaben til at slippe ud igiennem, sagde DON QUIXOTE, og det kan med Föie siges her, siden dette Beest nu kan betræde ROZINANTES Plads og bære mig hen til et Slot, hvor jeg kan faae mine Saar lægt. Der er slet ingen Vanære i sligt et Rytterie; thi jeg erindrer mig at have læst, at den gode gamle Silenus, Glædens Guds Skolemester og Anförer, reed meget ziirligen paa en deilig Esel da han holdt sit Indtog i Byen med de hundrede Porte. Det vil jeg troe, sagde SANCHO, naar han reed ziirligen, som Deres Velbyrdighed siger; men der er en Himmel-Forskiel paa at ride ziirligen og slæbes om paa den, som en Sæk med Uhumskhed. Derpaa svarede DON QUIXOTE: De Saar, man faaer i et Feldtslag, giöre meere Ære end Skam; altsaa min Ven PANZA, sig mig ikke længere imod, men reis Dig, som jeg har sagt, det beste Du kan, og sæt mig saa paa hvad Maade det er Dig bequemmest paa Din Esel, at vi kunde komme herfra förend det bliver mörkt og Natten overfalder os paa dette ubeboede Sted. Jeg har jo hört Deres Velbyrdighed sige, sagde PANZA, at det hörte til det vandrende Ridderskab at sove den

meeste

meeſte Tiid af Aaret paa öde og ubeboede Steder, og at de anſaae det for en Lykke. Det er det ogſaa, ſvarede DON QUIXOTE, naar man ikke kan have det bedre, eller man er forliebt; thi det er tilforladeligt, at der har været Riddere, ſom et heelt Aar omkring have opholdt ſig Nat og Dag paa en Klippe, og have udſtaaet alle Aarets Tiders Ubehagelighed, uden at engang deres Herſkerinder have vidſt det. Amadis var een af dem, da han kaldte ſig Mörkſkiön og boede paa Arnods-Klippen enten i otte Aar eller i otte Maaneder; thi den Regning er jeg ikke ganske faſt i, nok er det, at han der giorde Poenitentze for jeg veed ikke hvad for en Fortræd Frue Oriana havde tilföiet ham. Men lad os nu gaae det forbie SANCHO, og giöre Ende paa det, förend Din Eſel kommer i lige ſaadan en Ulykke, ſom ROZINANTE. Saa ſtod Fanden ogſaa reent beſkudt i det, ſagde SANCHO, og efter at han havde udſtönnet tredive Ah! tredſendstyve Sukke og hundrede og tyve onde Önſker og Beſværelſer over dem, der havde draget ham dérhen, ſtod han op og begav ſig paa Veien ſaa krum ſom en Fedelbue, uden at han formaaede at reiſe ſig lige. Endeligen naaede han i denne ynkelige Tilſtand ſin Eſel, der havde betient ſig af denne Dags Friehed paa beſte Maade. Derpaa hialp han ROZINANTE op, ſom ifald den havde havt en Tunge til at beklage ſig med, havde hverken SANCHO eller hans Herre raget Luven fra ham deri. Efter den tagne Beſlutning bragte SANCHO ſin Herre op paa Eſlen, lagde Töiet paa ROZINANTE, förte Eſlen ved Grimen og liſtede ſig i denne Forfatning alt lidet efter lidet hen ad den Kandt, hvor efter hans Tykke Konge-Veien löb. Skiebnen, der bar Omſorg for at vende alle Ting til deres Beſte, viiſte dem den förend nogen af dem havde lukket Munden op, og opdagede de tillige med den en Kroe, ſom efter DON QUIXOTES Syn og Smag maatte være et Slot. SANCHO paaſtod, at det var en Kroe, hans Herre trættede ham det af

og gav det ud for et Slot, og denne Trætte varede ved saa lang som Veien var, og uden at komme til Eenighed deri, naaede de Kroen, hvorpaa SANCHO med sit heele Kobbel drog derind.

XVI. CAPITEL.

Hvad der mödte den ſindrige Herremand i Kroen, ſom han tog for et Slot.

Kroemanden, der ſaae DON QUIXOTE hænge ſaaledes paa Eſelen, ſpurgte SANCHO, hvad Ondt der var tilſtödt ham? SANCHO ſvarede: at det var ikke videre, end at han var falden ned af en ſteil Klippe og havde knuſet Ribbeenene. Kroemandens Kone, tvert imod ſlige Folks Sædvane, var af Naturen blödhiertet og tienſtvillig; hun lod andres Nöd gaae ſig til Hierte, og tog ſig altſaa ſtrax DON QUIXOTE an, kaldte paa ſin Daatter, en ung og meget godlidendes Pige, at hun ſkulde hielpe hende at ſmörre deres Gieſt. I Kroen tiente en Aſturiſk Pige, med et bredt Anſigt, et plat Bag-Hoved, en flad Næſe, det eene Öie randt og ſkeelede, og det andet var ikke meget friſkere. Unægteligt er det, at Kroppens Nydelighed bödede rigeligen paa de fleſte af diſſe Mangler. Hun holdt fra Iſſe til Fodſaale neppe nie Palmer; og Bag-Skuldrene, ſom trykkede hende lidet, nödte hende at ſee meere mod Jorden end hun ſkiöttede om. Denne tækkelige Pige hialp Daatteren at rede en daarlig Seng til DON QUIXOTE i et ſaa kaldet Kammer, men ſom bar ſtærke Kiendemerker, at det i ſine Velmagts Dage havde tient til en Loe, og i hvilket tillige logerede en Muul-Eſel-Driver, ſom havde en Seng der, ſom ikke var ſuld ſaa flet ſom vores DON QUIXOTES; thi endſkiönt at den kun var bereed af hans Muul-Eſlers Kapper og Dækkener, ſaa

var der dog ingen Forliig at giöre imellem dem. Ridderens beſtod allene af fire ilde hövlede og lige saa ilde ſammenföiede Bræder, der vare naglede til to ikke meget ujevne Bænke, paa hvilke der laae en Matras, ſom i Nettighed lignede en Pöl, den var fyldt med Gruus, men paa det deres Raſlen ikke ſkulde forraade deres Natur, var den proppet ſaa ſtærk, at den lignede en heel Steen, Lagene vare ſaa blöde, ſom en ubereed Hud, og i det linnede Teppe kunde man tælle Traaderne, uden at feile een eneſte i Optælningen.

I denne afſkyelige Seng lagde DON QUIXOTE ſig, hvorpaa Kroe-Konen og hendes Daatter indſalvede ham fra Top til Taae, hvorved Maritornes, (ſaa heed den Aſturiſke Pige) lyſede dem; men da Kroe-Konen ved Forbindelſen blev ſaa mange Strimer vaer paa DON QUIXOTE, ſagde hun, at der ſnarere ſyntes at være foraarſaget af Stokke-Prygl end af et Fald. Nei viſt er det ikke Stokke-Prygl, ſagde SANCHO, men Klippen havde mange Ender og udſtaaende Kanter, og enhver af dem har efterladt et Merke. Imidlertid Frue, lagde han til, saa foröd ikke meere Salve end fornöden giöres; thi ifald Deres Velbyrdighed har noget tilovers, saa kunde jeg behöve det til den ſtærke Smerte, jeg föler over Lænderne. Det lader paa den Maade, ſagde Kroe-Konen, ſom om I ogſaa var faldet? Faldet er jeg ikke, ſagde SANCHO, men ved Forſkrækkelſen over min Herres Fald blev min heele Krop saa betaget af Smerter, ſom om man havde givet mig tuſende Stokke-Prygl. Det er meget giörligt, ſagde Daatteren, det er hendtes mig mange Gange, at jeg har drömt, at jeg faldt ned fra et höit Sted, og blev alt ved at falde og falde, uden at naae Jorden, og naar jeg saa vaagnede, saa var min Krop lige saa öm og forſlaaet, ſom om jeg virkelig havde giort Faldet. Det er juſt Knuden, Fröken! ſagde SANCHO, at jeg uden at drömme, men meere lysvaagen end jeg nu er, har faaet lige saa mange gule og grön-

ne

ne Strimer, som min Herre DON QUIXOTE. Hvorledes hedder denne Ridder, spurgte den Asturiske Maritornes? DON QUIXOTE af MANCHA, svarede SANCHO PANZA, en eventyrlig Ridder, og det een af de beste og vældigste, der i lang Tiid har ladet sig see i Verden. Hvad er en eventyrlig Ridder for een, spurgte Pigen? Er I saadan en Hiemfödning, at I ikke veed det? svarede SANCHO PANZA. Jeg maae da sige eder mit Barn, at en eventyrlig Ridder er en Ting, som med to Ord sagt, seer sig det eene Öieblik afprygled og det andet Keiser; som i Dag er det elendigste og ulykkeligste Creatur under Solen, og i Morgen har to eller tre Kongeriger og Kroner at give til sin Vaabendrager. De er hos saadan en naadig Herre, sagde Kroe-Konen, og det lader dog ikke til, at De har faaet noget Grevskab engang? Der er ingen Tiid forlöbet endnu, sagde SANCHO, det er först en Maaned siden, at vi gik ud at söge Eventyr, og hidindtil har vi ikke endnu truffen paa nogen af de rette; det skeer som oftest, at naar man söger een Ting, saa finder man en anden. Vist og sandt er det, at ifald min Herre DON QUIXOTE kommer op igien af disse Saar eller dette Fald, og jeg ikke bliver lemlestet af det, saa bytrede jeg ikke mit Haab bort for den fornemste Titel i heele Spanien.

DON QUIXOTE laante et meget opmerksomt Öre til denne Samtale. han reiste sig op paa sit Leie saa godt som han kunde, tog Kroe-Konen ved Haanden, sigende: Troe mig Deres Naade, at De kan kalde sig lykkelig ved det, at De paa Deres Slot har optaget min Person, der er saa betydelig, at hvis jeg ikke giver den sin tilbörlige Roes, da er det kun fordi Selvroes stinker, men min Vaabendrager kan sige Dem hvem og hvad jeg er. Alt hvad jeg kan sige, er, at de Tienester De har bevist mig, skal stedse staae prentet i min Hukommelse, for at vise mig erkiendtlig for Dem saa længe jeg drager Aande. Gid

det havde behaget den höie Himmel, at Kierligheden ikke havde saa aldeles betvunget og underlagt mig sit og Öinenes Herredömme af den deilige Uerkiendtlige, (som jeg nævner imellem Tænderne) saa skulde endnu i Dag denne skiönne Fröken bleven min Frieheds Beherskerinde.

Kroe-Konen, hendes Daatter og den gode Maritornes faldt i störste Forundring over at höre den vandrende Ridders Tale, af hvilken de just forstode saa meget, som om der var talet Græsk; endskiönt de sluttede sig til, at det var Löfter og Taksigelser. Men da disse Talemaader vare dem ganske fremmede, saa betragtede de ham og hinanden indbyrdes med stor Forundring, og da han tykkedes dem en ganske anden Person end de, der vare vandte til at omgaaes med dem, saa betakkede de sig med gode Kroe-Talemaader og forlode ham. Den Asturiske Maritornes bar derpaa Omsorg for SANCHOS Helbred, hvortil han trængte lige saa höit som hans Herre.

Muul-Esel-Driveren havde overlagt med Maritornes at fordrive Natten ved Spög med hinanden; og hun havde lovet ham med Haand og Mund at komme til ham og med Fornöielse opfylde hans Begiering, saasnart Giesterne vare til Roelighed og hendes Herskab sov. Der siges tillige om denne Pige, at hun aldrig gav slige Löfter uden hun holdt dem, endskiönt de vare givne i en Krog og uden Vidner; thi hun giorde sig til af at være en Herremands Daatter, men skammede sig ingenlunde ved at tiene i en Kroe, fordi, sagde hun, at Vanhæld og ulykkelige Tilfælde havde bragt hende i den Tilstand.

Nu var DON QUIXOTES haarde, snevre, afstumpede og bedragelige Leye det förste man kom til i denne forfaldne Loe; derpaa fulgte SANCHOS, som havde ladet sig nöye med en straae Matte og en Kappe, der snarere syntes at være giort af Giædde-Haar end af Uld; og tilsidst kom Muul-Esel-Driverens, der, som jeg allerede har sagt, var bereed af Kapperne

og

og Dækkenerne til hans to beſte Muul-Eſler, endſkiöndt han var Eyere af tolv ſtærke, före og berömte, ſiden han var en af de rige fra Arevalo, efter Forfatterens af denne Hiſtories Sigende, ſom taler meget udförlig om ham, fordi han kiendte ham meget nöye. Cide Hamete Benengeli var viſt en meget omſtændelig og nöyagtig Hiſtorie-Skriver i alle Ting, og ſees det tilfulde af det, at han aldrig gaaer den mindſte Omſtændighed, i hvor ubetydelig den end maatte ſynes, ſtiltiende forbi. Han kunde altſaa tiene til Mynſter for de Hiſtorie-Skrivere, ſom fortælle os Tildragelſerne ſaa korte og afbrudte at de neppe komme inden for Tænderne, og enten af Skiödeslöshed, Ondſkab eller Uvidenhed lader det betydeligſte af heele Værket blive tilbage i Blækhornet. Ney; da fortiener Forfatterne af Tablanter Ricamonte og alle de Böger i hvilke Greven af Tomillas Bedrifter fortælles, tuſende Gange meere Berömmelſe for den Nöyagtighed med hvilken alting er lagt for Dagen.

Jeg ſiger da, at efterat Muul-Eſel-Driveren havde forſynet ſit Kobbel og givet den ſit andet Foer, ſtrakte han ſig paa ſine Dækkener, i Forventning af Maritornes Ordholdenhed. Den forpryglede og gulſtrimede SANCHO laae allerede, men uagtet al den Möye han giorde ſig for at lokke Sövnen til ſine Öyne, ſaa vilde dog Smerten i hans Ribbeen ikke lade ham naae ſit Maal; og DON QUIXOTE holdt, formedelſt Smerterne i ſine, beſtandig Öynene aaben ligeſom Haren. I hele Kroen herſkede den dybeſte Tavshed, og al den Lysning der var i den gav en Lampe der hang og brændte mit i Porten. Denne tavſe Rolighed og de idelige Foreſtillinger vores Ridder giorte ſig om de Hændelſer der möder ved hvert et Trin i de Böger, der vare Ophavsmændene til al hans Uheld, bragte hans Indbildnings-Kraft paa et af de allerbeſynderligſte Galiſkaber ſom vel kunde optænkes og ſom var: At han var kommen paa et meget hærligt Slot (thi ſom ſagt er, alle de Kroer han drog ind i vare

Slotter) at Kroemandens Datter var Frökenen paa Slottet, som, overvunden af hans Yndigheder, havde foreliket sig i ham, og lovet ham at komme samme Nat, uden hendes Forældres Vidende, for at have en lang Samtale med ham. Dette heele Luft-Castel (som han selv havde bygget) ansaae han for sandt og virkeligt, og begyndte höyligen at foruroliges ved at tænke paa den yderlige Fare der forestod hans Ære og Redelighed, dog i det stadige Forsæt ikke at begaae det mindste Forræderie imod sin Herlkerinde DULCINEA AF TOBOSO, om endog Dronning Ginevre selv tillige med hendes Dame Quintanona fremstillede sig for ham.

Tiiden forlöb imedens han tænkte paa disse Daarligheder, og Tiimen (som var ulykkelig for ham) til Maritornes Komme var for Haanden. I bare Serken, uden Skoe og Strymper og Haaret opviklet under en Kattuns Hue, traadde hun ganske stiltiende og med afpassede Trin ind i Kammeret hvor disse tre logerede for at besöge Muul-Esel-Driveren. Men neppe var hun kommen inden for Dören forend DON QUIXOTE mærkede det, reyste sig op i Sengen og til Trods for Ömheden i sin Krop og Smerten i sine Ribbeen udstrakte han Armene for at tage imod sin Asturiske Frøken der listede sig gandske sagte og holdt Hænderne ud for sig for at söge sin Kiæreste. Hun stödte imod DON QUIXOTES Arme, der greeb hende saa fast om den ene Haand og trak hende med saadan Magt til sig, at hun (uden at tale et eneste Ord) blev nödt til at sætte sig paa hans Seng. Han følte Serken, og uagtet, at den var af Hummel-Sæk, forekom den ham som den blödeste og fineste Kammerdug; en Rad smaa Kugler, der hang om Armen, holdt han for Armbaand af de kosteligste orientalske Perler, Haarene, der i visse Maader lignede Börster, vare for ham arabiske Guld-Lokker, hvis Glands formörkede Solen selv; Aanden, der uden Tvivl gav Dunster fra sig af en fordærvet nattegammel Salat, syntes ham

ham söd og aromatisk; kort sagt, hans Indbildnings-Kraft afmalede ham hende i alle Maader saaledes, som han havde læst i sine Böger at Princesserne vare dannede og smykkede, naar de, overvundne af deres Kierlighed, gik hen at besöge de saarede Riddere. Ja, den stakkels Herremands Blindhed gik saa vidt, at hverken Følelsen, Lugten af hendes Aande eller nogle af de andre Ting, der fulgte med denne gode Fröken, kunde drage ham af sin Vildfarelse, endskiönt de havde forsaarsaget enhver anden, end en Muul-Esel-Driver, Hierte-Qvalmer. Han derimod syntes, at holde Skiönhedens Dronning indsluttet i sine Arme; trykkede hende tæt op til sit Bryst, og begyndte med en forliebt og sagte Stemme at sige: Jeg vilde, at jeg kunde finde Ord, store og deilige Princesse, der kunde bevidne Dem Störrelsen af min Erkiendtlighed for den Godhed De beviser mig ved Beskuelsen af Deres store Deilighed, siden Lykken (der aldrig trættes ved at forfölge de Gode) har lagt mig saa forstödt og forslaget paa dette Leie, at om jeg end havde Villien til at opfylde Deres, saa var det mig en plat Umuelighed; men det som meere er, saa legges der endnu een större Umuelighed til denne, og det er den Troeskab, jeg indtil min Död har lovet min DULCINEA af TOBOSO, Herskerinden over mit Hiertes lönligste Tanker; thi saafremt hun ikke lagde sig der imellem, saa var jeg ikke saa tosset en Ridder, at lade den lykkelige Leilighed, Deres store Godhed har forundt mig, gaae fra mig med törre Munde. Maritornes svedte imidlertid Angestens Sveed over at see sig saaledes indsluttet i DON QUIXOTES Arme, og uden at forstaae eller at höre efter alt det han sagde, umagede hun sig, uden at sige et Ord, at slippe lös fra ham.

Den gode Muul-Esel-Driver, som en ond Begierlighed holdt munter, havde formerket sin Dulle i det samme Öieblik hun kom ind af Dören, og meget nöie lydet efter hvert Ord DON QUIXOTE sagde. Optændt af en rasende Nidkierhed

over

over det, at hans Asturiske Skiönhed bröd sit Löfte til ham for en andens Skyld, havde han nærmet sig DON QUIXOTES Leie, hvor han i al Stilhed havde seet alt hvad der foregik förend DON QUIXOTE holdt sin Tale, som han ikke forstod. Da han nu saae, at Pigen anvendte alle Kræfter paa at komme lös, og at DON QUIXOTE arbeidede for at holde hende fast, saa stöd dette Spög ham i ingen Maade længere an; men han löftede Armen i Veiret og forsatte den forliebte Ridders Kieve-Been et saa vældigt Slag, at han fik heele Munden fuld af Blod. Dette var ham ikke endnu nok, men han sprang op paa hans Sider og lod Födderne gaae, og det i meere end Trav, fra den eene Ende til den anden af dem. Sengen, der var lidt skröbelig og havde kun en en svag Grundvold, kunde ikke bære Overvægten den fik ved Muul-Esel-Driveren, men stödte med stor Knagen og Bragen mod Jorden. Dette græsselige Fald vaagnede Kroemanden, der strax formodede, at det var nogen af Maritornes Optöier, siden han havde kaldt paa hende af fuld Hals, uden at faae Svar. I denne Mistanke stod han op, tændte en Lampe og forföiede sig derhen, hvor han havde hört Larmen komme fra. Pigen, der merkede sin Huusbonds Ankomst og vidste, at han var intet mindre end spagfærdig, kröb i störste Angest i Sengen til SANCHO, der sov endnu, og viklede sig der saa rund sammen, som et Nögle. Kroemanden traadde ind med disse Ord: Hvor er din Taske henne? Dette er vist og sandt nogle af dine Stræger. Ved dette vaagnede SANCHO, og da han følede, at der laae en stor Klump næsten oven paa ham, troede han, at Maren reed ham, og begyndte at fægte omkring sig med knyttede Næver, hvorved Maritornes ikke gik Ram forbie. Smerten; denne Confect foraarsagede hende, bragte hende til at sætte Ærbarheden til Side og træde Velanstændigheden under Födder for at erstatte SANCHO sine Gaver med Cölns Vægt. Derved vaagnede han tilfulde, men da han følede sig

saa

saa ilde medhandlet uden at vide af hvem, saa reiste han sig saa godt som han kunde, greb fat i Maritornes, hvorpaa den latterligste og lystigste Skiermydsel af Verden begyndtes imellem de to. Saasnart Muul-Esel-Driveren, ved Hielp af Kroemandens Lampe, saae Uveiret, der overfaldt hans Dukke, forlod han DON QUIXOTE, og iilede hende til höist fornöden Undsætning. Kroemanden foretog sig det samme, men i en ganske anden Hensigt, siden den var at revse hans Pige, som han holdt for den eneste Aarsag til alle disse Löier. Og som man pleier at sige: at Herremanden rider paa Ridefogden, Ridefogden paa Bonden og Bonden paa sin Dreng; saaledes gav Muul-Esel-Driveren paa SANCHO, SANCHO paa Pigen, Pigen paa ham og Kroemanden paa Pigen, og det alle med hinanden med saadan Iver, at de ikke engang gave sig Stunder til at drage Aande. Det lystigste af det altsammen var, at Kroemandens Lampe gik ud i denne Hirlumhei, hvorved de kom til at drages med hinanden i Mörke, men de bleve ved at prygles paa en Tröie Duus væk, uden at bryde sig om hvem Slaget traf, men hvor Næverne faldt, blev vist ikke en sund Pille tilbage.

Af en Hendelse var der samme Nat en Anförer for den hellige Hermandats Udridere i Kroen, som da han selv hörte det forfærdelige Fald, tog sit halve Brs og Blik-Æsken med hans aabne Brev, og forföiede sig i Mörke ind i Kammeret til dem, sigende: Retten byder Fred! Fred paa den hellige Hermandats Vegne! Den förste han fik Kloe i var den fortraadde DON QUIXOTE, der uden Sands og Følelse laae og vendte Næsen i Veiret i sin sönderbrudte Seng; ham greb han fat om Skiegget, og skreeg uophörlig: giör Retten Bestand! men da han merkede, at han i ingen Maade rörte eller bevægede sig, saa holdt han ham for et dödt Menneske, og de andre, som vare der inde, for hans Mordere. Paa denne Mistanke fordobblede han Rösten, sigende: Kroe-Porten maae tilspærres, at hver-

hverken Hund eller Kat kan komme ud, her er myrdet et Menneske. Denne Röst udbredte Forfærdelse blant de Stridende, og enhver lod det blive ved det det var, da denne Lyd kom dem for Öre. Kroemanden skyndte sig til sit Kammer, Muul-Esel-Driveren til sine Dækkener og Pigen til sin Krog. Den ulykkelige DON QUIXOTE og SANCHO vare de eneste, der ikke kunde röre sig derfra hvor de vare. Anföreren skap DON QUIXOTES Skieg for at gaae ud og faae Lys til at söge og gribe Misdæderen, men han fik det ikke; thi Kroemanden havde brugt den Forsigtighed, at slukke Lampen i Porten förend han gik ind i sin Stue. Anföreren var altsaa nödt til at söge Skorsteenen, hvor han endeligen langt om længe og med megen Besværlighed fik tændt en Lampe.

XVII. CA-

XVII. CAPITEL.

I hvilket de utallige Besværligheder fortsættes, som den kiekke DON QUIXOTE og hans fromme Vaabendrager SANCHO PANZA maatte gaae igiennem i den Kroe, han til sit Uhæld holdt for et Slot.

DON QUIXOTE var imidlertid kommen til sig selv igien, og med lige saa ynkelig en Röst, som hans Vaabendrager Dagen tilforn, da han laae forbanket paa Marken, havde kaldt, kaldte han nu paa ham, sigende: SANCHO min Ven! sover Du? Sover Du, min Ven SANCHO? Jo men! sove! svarede SANCHO meget ærgerlig og fortræden, det er der nok gode Raad til her, hvor jeg skinbarligen troer, at alle de onde Aander har været om mig i Nat. Det bör Du ikke tvivle om, svarede DON QUIXOTE; thi enten begriber jeg kun meget lidt, eller ogsaa dette Slot er forhexet. Du skal faae noget at vide, men Du maae först giöre mig en Eed paa, aldrig saa længe mine Öine ere aabne, at aabenbare det jeg vil betroe Dig til noget Menneske. Den Eed er giort, sagde SANCHO. Jeg kræver det, sagde DON QUIXOTE, fordi jeg er en Hader af at forkleine nogens Ære. Jeg siger jo, sagde SANCHO, at Eeden er giort, aldrig at aabenbare det for nogen saa længe Deres Velbyrdighed lever; og Gud give jeg maatte fortælle det i Morgen! Har jeg da giort Dig saa meget Ondt, spurgte DON QUIXOTE, siden Du saa hastig vil see min Död? Det er ikke

saa

saa at forstaae, sagde SANCHO, men fordi jeg er en Hader af at giemme længe paa en Ting, og seer ikke gierne, at noget fordærves hos mig. Være sig nu hvorfor det vil, sagde DON QUIXOTE, saa troer jeg at kunde sætte Liid til Din Kierlighed og Beskedenhed. Du maae altsaa vide, at der i Nat er hændet mig et af de allerrareste Eventyrer, og som ikke kan skatteres, men for at giöre min Fortælning kort, saa vil jeg allene sige: at for ganske kort Tiid siden kom Slots-Herrens Daatter ind til mig, saa forträflig og deilig en Fröken, som der er at finde paa den störste Deel af Jord-Kredsen. Hvorledes skal jeg kunde afbilde Dig det Tillokkende i hendes Prydelser? Det Fortryllende i hendes Forstand? Ja, hvor mange Ting vare der ikke blottede for mine Öine, som jeg, for at vedligeholde den Troeskab, jeg skylder min Herskerinde DULCINEA af TOBOSO maae lade være uberörte og uomtalte. Alt hvad jeg kan sige Dig er, at Himlen misundede mig den Skat, Lykken havde givet mig i Hænderne, eller og maaskee (og som nok er det visseste) at dette Slot er forhexet; thi, som vi vare midt i den södeste og forliebteste Samtale, kom der, uden at jeg enten saae eller kunde begribe hvor den kom fra, en Haand, der sad fast ved nogen Arm af en bandlyst Kiempe, og hiemsögte mig med et saa vældigt Slag paa Kieve-Beenene, at de svömmede i Blod. Strax derpaa blev jeg tusende Gange værre fortraaed og forbanket end i Gaar, da Vognmændene, for ROZINANTES Skyld, tilföiede os den Fornærmelse, som Du selv veed. Heraf slutter jeg, at denne Frökens Skiönheds Skat bevogtes af en forhexet Mohr, og at den ikke er for mig. Og lige saa lidet for mig, sagde SANCHO, siden meere end fire Hundrede Mohrer har saaledes forslaaet mig, at Stave-Pryglene var en Börne-Leeg og et Knappenaals-Stik derimod. Men sig mig ellers Herre! hvorledes De kan kalde det et rart og herligt Eventyr, da det ikke har tilveiebragt os andet, end det vi har faaet og be-

beholder? Deres Velbyrdighed er endda mindst at beklage, siden De har havt denne uforlignelige Skiönhed i Deres Arme, som De selv siger, men hvad har jeg havt andet deraf, end de dröieste Prygl jeg har faaet i min Livs Tiid? I en ulykkelig Tiid brägte min Moder mig til Verden, som hverken er vandrende Ridder eller vil være der, og endda skal af alle de Ulykker, der hviler over dem, den störste Deel falde paa min Part. Er Du da ogsaa bleven afprygler, sagde DON QUIXOTE? Ja; det har jeg jo sagt, sagde SANCHO, desværre for min Askom! Giv Dig tilfreds min Ven, sagde DON QUIXOTE, jeg vil nu strax lave den kostbare Balsom, ved hvilken vi skal faae vores Helbred igien, inden man kan lukke et Öie op og i.

Imidlertid havde Anföreren faaet Lampen tændt, og kom ind for at besee den, han holdt for död. Det förste SANCHO blev ham vaer i bare Skiorte, med Klædet paa Hovedet, Lampen i Haanden og sæl af Ansigt, spurgte han sin Herre: Er dette den forhexede Mohr, Herre, der kommer tilbage for at revse os paa nye, ifald vi har fleere Skinker i Saltet hos ham? Det kan ikke være Mohren, sagde DON QUIXOTE, siden de Forhexede ikke kan sees af nogen. Kan de ikke sees, saa kan de föles, sagde SANCHO, efter det mine Skuldre sige. Mine tale lige saa meget derom, svarede DON QUIXOTE, men det er derfor ikke tilstrækkeligt nok til at troe, at den vi see der, er en forhexet Mohr.

Da Anföreren nærmede sig til dem, tabte han baade Næse og Mund over at finde dem i saa fortroelig en Samtale. Dog kan det ikke nægtes, at DON QUIXOTE endnu laae med Næsen i Veiret og kunde hverken vride eller vende sig, saa fortraaet og forbanket var han. Anföreren gik hen til ham og sagde: Hvor staaer det til min ærlige Mand? Jeg for min Part vilde tale Eder höfligere til, sagde DON QUIXOTE; er det saaledes Brugen her, at begegne vandrende Riddere, I Grobian? Anföreren,

der hörte sig hilset med Skields-Ord af en Person, der ikke forekom ham at være betydelig, kunde ikke overtale sig til at putte dem i Lommen, han tog derpaa Lampen med samt Olien og smed den DON QUIXOTE i Hovedet, hvor den ikke giorde en liden Skade. Da det nu derved blev ganske mörkt, saa sneg han sig i en Hast bort. SANCHO PANZA tog Ordet saaledes: Nu er der dog vel ingen Tvivl om Herre, at det jo var den forhexede Mohr, der er sat til at bevare Skatten for andre og kun Stryg og Saar til os. Det er som Du siger, sagde DON QUIXOTE, men det er ikke værd at legge Fortryllelsernes Blendverk paa Hiertet, eller at giöre sig vred derfor; thi siden de ere usynlige og indbildte, saa har man ingen at tage Hevn af, om man endog vilde forskaffe sig den. Men staae op, om Du kan SANCHO, og gaae hen til Gouverneuren over dette Slot, og bed ham lade mig saae noget Olie, Viin, Salt og Rosmarin til at bereede den helbredende Balsom af, siden jeg virkelig troer, at jeg nu trænger höilig til den, formedelst det meget Blod, der vælder ud af Saaret, Spögelset giorde mig.

SANCHO reiste sig med haarde Smerter i hvert et Ledemod, og ravede om i Mörke efter Kroemandens Kammer, men kom i det Sted til Anförerens, der stod paa Luur efter hvorledes det stod til med hans Fiende, og til ham sagde han: Herre! i hvem I end er, saa hav den Godhed og Barmhiertighed at give os liget Rosmarin, Olie, Salt og Viin, som er höist fornöden til at helbrede en af de beste vandrende Riddere, der er i Verden, og som ligger meget ilde saaret i Sengen der inde ved en fortryllet Mohrs Haand, der opholder sig i denne Kroe. Saasnart Anföreren hörte dette Forebringende, tog han ham strax for et Menneske, der ikke var rigtig i Hovedet, og da det begyndte at dages, saa aabnede han Kroe-Porten, kaldte paa Verten og sagde ham hvad den gode Mand forlangede. Kroemanden forsynede ham med det han vilde have, og SANCHO bragte det til

DON

DON QUIXOTE, der holdt begge Hænderne paa Hovedet og klagede jammerligen over Smerten af Lampe-Puffet, som dog ingen anden Skade havde giort, end efterladt sig to mægtige höie Buuler; thi det han holdt for Blod, var ikke andet end Sveed, som Angesten ved den vedholdende Smerte pressede af ham. Han fulgte sin Beslutning, tog de forlangte Ingredienzer og giorde en Masse af dem, som han under en bestandig Omrören lod kaage en god Stund, indtil han troede, at det nu havde saa meget det behövede. Derpaa begierede han en lang Flaske til at staae det i, men da der ingen var i Kroen, saa besluttede han at komme det i en Blik Olie-Krukke, af hvilken Kroemanden giorde ham en Foræring. Hvorpaa han læste fiirsendstyve Pater Noster, lige saa mange Ave Maria, Salve og Credo over Blik-Krukken, og signede den ved hvert Ord med et Kors. SANCHO, Kroemanden og Anföreren vare de, der bivaanede dette Foretagende; thi Muul-Esel-Driveren havde allerede forföiet sig hen at drage Omsorg for sine Beesters Velgaaende, og det saa roelig og ligegyldig, som om han vidste af ingen Ting.

Saasnart dette var giort, vilde han strax erfare Virkningen af den i hans Indbildning saa fortrefflige Balsom. Han drak altsaa strax af det, der ikke kunde gaae i Krukken, men var bleven tilbage i Karret, det var kogt i, omtrent saa meget som en halv Pot; men neppe havde han holdt op at drikke, förend han begyndte saaledes at brække sig, at der ikke blev det allermindste i Maven, og deels af Beklemmelserne og deels af Arbeidet ved Brækningen braft Sveeden ud paa ham overalt, hvorfor han befalede, at man skulde gaae fra ham og lade ham faae Roelighed. Man giorde saa; og han sov i et Aandedræt i tre fulde Timer, og da han vaagnede, fandt han sin Krop saa lettet og havde saa vel forvunden sine Stokke-Prygl, at han holdt sig for ganske frisk og fuldkommen överbeviist om at eie Fierabras

Balsom, ved hvilket ypperligt Læge-Middel han uden Frygt baade nu og i Fremtiden kunde giöre Angreb i Feldtslag, Ödeleggelser og Stridigheder, i hvor farlige de end vare.

SANCHO PANZA, der ansaae sin Herres hastige Bedring for et Mirakel, bad ham om det, som endnu var tilovers i Karret, og som just ikke var en liden Dosis. DON QUIXOTE overlod ham det, han sat det for Munden med begge Hænder, og hældede det saa troeligen ned, at han næsten fik lige saa meget som hans Herre. Om nu SANCHOS Mave ikke var saa kræsen som hans Herres, eller det havde nogen anden Aarsag, men vist er det, at forend han kunde give den fra sig igien, forvoldte den ham saa stærke Beklemmelser og Hierte-Qvalmer, ledsagede af en saa umaadelig og kold Sveed, at han sikkert troede, hans sidste Time var kommen. Hans Bedrövelse og Misfornöielse voxte til saadan en Höide, at han bandede Balsomen og den Skielm, der havde givet ham den. DON QUIXOTE gik hen til ham og sagde: Jeg troer SANCHO, at alt Dit Onde kommer af det, at Du ikke er slagen til Ridder, fordi jeg holder det for afgiort, at denne kostelige Drik ikke bekommer nogen vel, som ikke er det. Naar Deres Velbyrdighed vidste det, sagde SANCHO, hvad Ondt har da jeg og min heele Slægt giort Dem, at De vilde give mig den? I det samme giorde Drikken sin Virkning, og den stakkels Vaabendrager udtömmedes ved forskiellige Render med saadan en Heftighed, at hverken Straae-Matten, han laae paa, eller den Klædes Kappe han havde over sig, vare nogensinde at bruge. Han sveedte og sveedre med slige forskrækkelige Afvexlinger af Afmagter og Beklemmelser, at ikke allene han selv, men alle andre med ham troede, at det var hans Död. Disse brusende og slemme Tilfælde holdt næsten ved i to Timer, efter hvis Forlöb han ikke følede Lettelse og Bedring, som hans Herre, men han var saa forknuset og elendig, at han ikke kunde holde sig i Veiret.

DON

DON QUIXOTE derimod, der, ſom jeg har ſagt, følede ſig forfriſket og oplivet, længtes inderlig at komme bort for at ſøge Eventyr, ſiden ham ſyntes, at al den Tiid, han opholdt ſig der, var et Tab for Verden og de Undertrykte, der trængte til hans Hielp og Bieſtand, iſær da han var ſaa ſikker ved Tilliden paa hans Balſom. Dreven af denne brændende Attraae, ſadlede han ſelv ROZINANTE, lavede Eſelen til rette for ſin Vaabendrager, hialp ham i Klæderne og op paa Eſelen. Derpaa ſteeg han ſtrax til Heſt, reed hen til en Krog i Kroen, bemægtigede ſig der et ſtort Spyd, ſom ſkulde tiene ham for en Lantze. Alle de Menneſker, ſom vare i Kroen, og hvis Antal belöb ſig til meere end tyve, betragtede ham med ſtor Forundring. Kroemandens Daatter var med iblant dem, der ſtode og ſaae paa ham, han vendte aldrig et Öie fra hende, og drog Tiid efter anden nogle Sukke, der ſyntes at komme fra det inderſte af Hiertet. Enhver troede, at det var af Smerten i hans Skuldre og Ribbeen, i det mindſte alle de, ſom Natten forhen havde ſeet ham indſmörres.

Saaſnart de nu begge vare komne til Heſt, blev DON QUIXOTE holdendes i Porten, kaldte paa Kroemanden, og ſagde med en meget adſtadig og alvorlig Röſt: De Forbindtligheder ere ſtore, ſom i Deres Slot er paalagt mig, Herr Gouverneur! og jeg ſkal min heele Leve-Tiid findes Dem erkiendtlig og forbunden. Har nogen Overmodig, ſom De vil have Hævn over, driſtet ſig til at fornærme Dem, ſaa maae De vide, at min Forretning ikke er andet end at komme dem til Hielp, ſom ſelv formaae lidet, hævne tilföiede Fornærmelſer og revſe de Overmodige. Tænk Dem derfor om, og ifald der er mödt Dem ſlige Ting, ſaa har De over mig at befale; de behöver kun at ſige det, og jeg ſvær Dem ved Ridderſkabets Orden, jeg er optaget i, at ſkaffe Dem Fyldeſtgiörelſe efter Deres eget Behag. Kroemanden ſvarede med ſamme Alvorlighed: Herr

Ridder! jeg behöver slet ikke Deres Velbyrdighed til at hævne mine Fornærmelser; thi jeg er Mand for at hævne mig selv, naar nogen kommer mig for nær. Det eneste jeg finder nödvendigt, er at Deres Velbyrdighed betaler mig Herberget, Deres Velbyrdighed har havt her i Kroen, Höet og Havren til de to Beester, og Deres Aftens-Maaltid og Seng. Saa er dette en Kroe, sagde DON QUIXOTE? Ja; og en meget reputeerlig Kroe, svarede Kroemanden. Saa har jeg hidindtil været i Vildfarelse, sagde DON QUIXOTE; thi jeg troede fuldt og fast, at det var et Slot og intet ringere. Men da det nu ingen Slot er, men en Kroe, saa alt hvad jeg nu kan giöre, er at bede Eder at have mig undskyldt for Betalningen, da jeg ikke kan overtræde de vandrende Ridderes Skik, hvilke jeg sikkert veed (i det mindste indtil denne Dag aldrig læst noget, der bevidner det modsatte) aldrig har betalt Herberge eller nogen Ting i de Kroer, hvor de droge ind, fordi det er enhvers Pligt at tage vel imod dem, og denne Rettighed skyldes dem, som en Betalning for de umaadelige Besværligheder, de udstaaer ved at söge Eventyr Nat og Dag, Vinter og Sommer, til Hest og til Fods, hungrige og törstige, i Heede og Kulde; og ideligen sat blotte for Himlens Umildheder og alle Jordens Ubeqvemmeligheder. Alt det rager ikke mig det allermindste, sagde Kroemanden, betal mig det jeg skal have, og lad Deres Fortælninger og Ridderskab fare, jeg bryder mig ikke om ander, end at faae det mit er. I er en Nar og en grov Vert, sagde DON QUIXOTE, hvorpaa han gav ROZINANTE Sporene, hævede sit Spyd og reed ud af Kroen, uden at nogen holdt ham an; og han, uden at give Agt paa om hans Vaabendrager fulgte med ham, reed et godt Stykke Veis.

Kroemanden, da han saae ham tage Kaasen uden at betale, tog fat paa SANCHO PANZA, som svarede: at siden hans Herre ikke vilde betale, saa betalede han lige saa lidet; at de

samme

Ved Loven af Ridderskabet min Herre.
er optaget udi, saa betaler ieg ikke en
Skilling, om det ogsaa skulde koste mit Liv

samme Regler og Grunde havde Sæd for ham, som en vandrende Ridders Vaabendrager, som for hans Herre, til ikke at betale nogen Ting i Kroer og Værtshuuse. Kroemanden blev inderlig forbittret og truede ham, at hvis han ikke betalede, saa vilde han dække ham saaledes til, at han skulde huske ham. SANCHO svarede: ved Lovene af det Ridderskab, min Herre er optaget i, saa betaler jeg ikke en Skilling, om det ogsaa skulde koste mit Liv; thi det er ikke værd, at saa god og gammel en Sædvane hos vandrende Riddere skulde brydes for dets Skyld, og at de Vaabendragere, der kommer efter mig i Verden, skulde klage over mig og giøre mig Bebreidelser, som den, der havde forspildt dem saa billigt et Privilegium.

Den ulykkelige SANCHOS Skiebne havde just maget det saa, at der iblant de Folk, som vare i Kroen, befandtes fire Klæde-Farvere fra Segovien, tre Naalemagere fra Cordova, og to Bisse-Kræmmere fra Sevillien, muntre, velsindede, skielmske og overgivne Folk; hvilke, næsten som af en Indskydelse og som samme Aand var kommen over dem, nærmede sig SANCHO, tog ham ned af Eselen og sendte den eene af dem efter Kroemandens Senge-Dækken. Denne tog tillige Stedets Leilighed i Agt, og da han fandt, at der var for lavt til Loftet, besluttede de at betiene sig af Gaarden, hvis Grændser strakte sig til Himmelen. Derpaa blev SANCHO lagt midt paa Dækkenet; de gave sig til at hæve det af fulde Kræfter og at leege den skionneste Himmel-Spræt med ham, man kan forestille sig. De Skriig, den elendige Dievel udstødte, vare saa stærke, at de trængte sig til hans Herres Øren, han holdt strax stille og luurede i den Troe, at det var et nyt Eventyr, der kom ham til Hænde, indtil han tydeligen kiendte, at det var hans Vaabendrager, der skreeg saa jammerligen. Han vendte strax i fuld Galop om til Kroen, og da han fandt den lukket, søgte han

rundten om efter et Sted til at komme ind. Han havde kun holdt et Öieblik ved Gaard-Muuren (der ikke var af de höieste) saa saae han den hæslige Leeg man havde fore med hans Vaabendrager. Han saae ham flyve op og ned i Luften med saa stor en Tækkelighed og Hurtighed, at naar Forbittrelsen ikke havde været ham i Veien, saa maatte han, efter mine Tanker, leet med. Han forsögte at sætte over Muuren med Hesten, men den var endnu saa stiv og öm af sine Prygl, at den intet Spring kunde giöre. Han overösede dem altsaa fra Stedet han holdt paa med saa mange Trudsler, Skieldsord og Bebreidelser, at det er umueligt at igientage dem. Men de giorde ikke mindste Ophold hverken i Latteren, Leegen eller SANCHOS Flyven, der udstödte ynkelige Klagemaal, som snart vare ledsagede af Trudsler og snart af Bönner, der giorde en lige Virkning, siden de ikke holdte op förend de selv vare ganske trætte. Derpaa bare de ham hen til sin Esel, satte ham op paa den og svöbte ham vel ind i sin Kappe.

Den medlidende Maritornes, der saae ham saa aldeles udmattet, troede, at en Skaal koldt Vand vilde være en stor Vederqvægelse for ham, og löb derfor hen at hente det ganske friskt af Brönden. SANCHO tog imod det, löftede det op til Munden, men blev standset ved sin Herres Röst, der skreeg af fuld Hals: SANCHO, min Sön! drik intet Vand, drik det ikke min Sön! det myrder Dig. See! her er den hellige Balsom, (og holdt Blik-Krukken i Veiret) to Draaber af den vil uden Tvivl strax give Dig Din Helsen igien. Ved disse Ord dreiede SANCHO Öinene ganske skiævt hen til ham, og sagde meget fortræden: Deres Velbyrdighed har vel til al Lykke glemt, at jeg ingen Ridder er, eller har De Lyst til, at jeg nu skal give de saa Indvolde af mig, jeg har beholdt tilovers i Nat? Gaae Dievelen af Syne med Deres Balsom og lad mig være i Fred. Da han havde sagt dette, begyndte han at drikke af Hiertens Grund,

Grund, men da han ved det første Svælg mærkede, at det var Vand, satte han strax af og bad Maritornes hente ham lidt Viin; hvilket hun paa staaende Fod giorde og betalte den af sin egen Lomme, og siges der for vist om hende, at man, uagtet den Haandtering hun drev, kunde øine Skygger af Christendom hos hende. Saasnart SANCHO havde drukket, sat han Hasrne i Siden paa sin Esel, slog Porten paa viide Væg og drog derfra, meget vel fornøiet over at have sluppet for at betale det ringeste, og faaet sin Krig frem, endskiønt det var skeet paa hans sædvanlige Forloveres, hans Ribbeens, Bekostning. Sandt er det, at Kroemanden beholdt hans Qværsæk, som en Betalning for det han skyldede ham, men SANCHO mærkede det ikke i den Forvirring han var. Saasnart han var kommen ud, vilde Kroemanden spærre Porten; men Himmelsprætterne vilde paa ingen Maade tilstæde det; thi det var Karle, som endskiønt DON QUIXOTE havde været en virkelig Ridder af det runde Taffel, dog ikke havde brudt sig om ham for en Hvid.

XVIII. CAPITEL.

I hvilket SANCHO PANZAS og hans Herres DON QUIXOTES Samtale forekommer, tillige med andre Ting, som ere værdige at fortælles.

SANCHO fulgte sin Herre saa avindsyg og misfornöiet, at han ikke engang gad talt sin Esel til. Da DON QUIXOTE saae det, sagde han: Nu troer Du dog vel min gode SANCHO, at dette Slot eller Kroe er forhexet; thi hvem kunde de, som Du maatte tiene til saa grum en Tidsfordriv, være uden Spögelser og Folk fra den anden Verden? og det som tillige bekræfter mig det, er, at da jeg holdt uden for Gaard-Muuren, som en Tilskuer af Dit bedrövelige Sörgespil, saa var det en plat Umuelighed for mig saavel at sætte over den, som at stige ned af ROZINANTE, fordi de havde forhexet mig; thi jeg svær Dig til ved al den Troe og Love der findes, at dersom jeg havde kundet sætte over eller kommet ned, saa skulde jeg hævnet Dig saaledes, at disse Skielmer og Rövere skulde huske denne Spög saa længe de havde været til, endskiönt jeg derved havde overtraadt Ridderskabets Love, hvilke, som jeg meget ofte har sagt Dig, ikke tilstæde, at en Ridder legger Haand paa nogen, som ikke er det, uden allene for at forsvare sit Liv og sin Person, og i vigtige og höist nödvendige Tilfælde. Med alt det, sagde SANCHO, saa havde jeg nok skuldet hævnet mig selv, om jeg havde kundet, hvad enten jeg var Ridder eller ei, men jeg kunde ikke, endskiönt det slet ikke vil i mit Hoved, at de, som havde Klöer paa mig, vare Spögelser eller for-

forhexede Folk, som Deres Velbyrdighed siger, men Folk, der havde Kiød og Been, som vi andre, hver med sit christelige Navn; thi jeg hörte dem nævne medens de pultrede mig. Den eene af dem kaldtes Pedro Martinez, den anden Tenorio Hermandez, og Kroemanden den keitede Juan Palomeque. Altsaa Herre, naar De ikke har kundet sætte over Gaardmuuren eller steget af Hesten, saa maae det allene have lagt paa dem selv, og ikke paa nogen Forhexelse; men det seer jeg grandgiveligen, at disse Eventyrer vi söger, förer os alt dybere og dybere i Ulykkerne, saa at vi paa det syvende og sidste hverken veed hvad höire eller venstre er. Det beste og sikkerste er altsaa, efter mine ringe Tanker, dette, at vende hiem, som vi kom fra, medens det endnu er Höst-Tiid og sinukt tage vare paa den, og holde op med at slakke Verden om, som Jerusalems Skoemager, der bringer os fra Dynen i Halmen, som man siger. Hvor lidet veed Du SANCHO, sagde DON QUIXOTE, hvad der taler for Ridderskabet! Tie og giv Taalmodighed, den Dag kommer nok, at Dine Öine skal overtyde Dig om hvor æragtigt det er, at bruge Ridder-Övelser. Siig mig, hvad större Fornöielse kan der være i Verden, eller hvilken Behag kan sættes i Ligning med den, at vinde et Feldtslag og at triumphere over sine Fiender; der er vist og sandt ingen. Det kan gierne være, sagde SANCHO, fordi det er noget, som jeg ikke veed, men det veed jeg, at fra den Tiid af, at vi ere vandrende Riddere, (i hvis ærværdige Tal jeg dog ikke regner mig) har vi aldrig vunden noget Feldtslag, uden det skulde være det med Biscayeren, og endda kom Deres Velbyrdighed derfra med et halv Öre og en halv Hielm mindre; men fra den Tiid af indtil nu har der vanket Prygl paa Prygl, og Ribbestöd paa Ribbestöd, med en Himmelspræt for mig oven i Kiöbet, og som ikke kan hævnes, siden det var Spögelser og Fortryllede, der havde Klöer paa mig. Jeg gad altsaa gierne vidst, hvori den Behag,

at

at overvinde ſine Fiender, ſom Deres Velbyrdighed taler om. beſtaaer, og hvor den ſkulde komme fra. Det er al den Bekymring jeg har og Du bör have SANCHO, ſagde DON QUIXOTE, imidlertid ſkal jeg nok i Fremtiden forſkaffe mig et Sværd, der er giort af ſlig en Meſter, at ingen Slags Fortryllelſer kan imodſtaae det. Det kan endog være, at Lykken tilveiebringer mig det, Amadis havde, da han kaldte ſig RIDDEREN AF DET GLOENDE SVÆRD, og ſom var et af de beſte, nogen Ridder i Verden har havt; thi foruden den Kraft, ſom jeg ſagde Dig, ſkar det ſom en Rage-Kniv, og intet Harniſk, i hvor ſtærkt og forhexet det end var, kunde holde Stand imod det. Min Ulykke er ſaa mægtig, ſagde SANCHO, at naar endog Deres Velbyrdighed fik ſlig en Kaarde, ſaa kunde den, ligeſom Balſomen, allene være de vandrende Riddere til Nytte og Fordeele, og bringe Vaabendragerne Smerte og Pine. Frygt ikke for det SANCHO, ſagde DON QUIXOTE, Himlen forbeholder Dig noget langt bedre.

Saa vidt var Samtalen imellem DON QUIXOTE og hans Vaabendrager fortſat, da DON QUIXOTE blev en meget tyk og ſtærk Stöv vaer paa Veien lige for dem. Han vendte ſig om til ſin Vaabendrager, ſigende: O SANCHO! dette er Dagen, paa hvilken det Gode, Skiebnen forbeholder mig, ſkal bryde frem! Dette er Dagen, hvilken, ſaa vel ſom adſkillige andre, ſkal bevidne min Arms Vælde, og paa hvilken jeg ſkal udföre Bedrifter, ſom bör optegnes i Rygtets Bog for alle tilkommende Slægter. Seer Du den Stöv, der reiſer ſig SANCHO? Den kan ingen anden Oprindelſe have, end Bevægelſerne af en Armee, ſom beſtaaer af utallige Menneſker, der ere i fuld March. Efter den Regning bliver der to, ſagde SANCHO, ſiden der fra den anden Kandt reiſer ſig lige ſaa ſtærk en Stöv, ſom fra denne. DON QUIXOTE vendte ſig for at ſee derefter, og da han blev vaer, at det forholdt ſig ſaa, glædede han ſig inderlig

paa

paa sin Viis, i den faste Tanke, at det var to Armeer, som vilde levere et Feldtslag paa denne vide og rummelige Mark; thi hans Hierne var hver Time, ja hvert Øieblik opfyldt med Foreſtillingen om de Feldtslag, Fortryllelſer, Tildragelſer, Daarligheder, Kierligheder og Udfordringer, ſom Ridder-Bögerne fortælle, og alt hvad han tænkte, talte og foretog, löb ud paa deſlige Ting. Støvet, han havde ſeet, foraarſagedes af to ſtore Giedde- og Faare-Hiorder, ſom fra forſkiellige Kanter blev dreven hen paa den Vei, og ſom man ikke kunde ſee for Støvet förend man var dem ganſke nær. DON QUIXOTE forſikkrede med ſaadan Vished, at det var Armeer, at SANCHO omſider troede det og ſagde: Men Herre! hvad har vi andre da at göre? At göre, ſagde DON QUIXOTE? iile de Fornærmede og Forladte til Hielp og Undſætning; thi Du maae vide SANCHO, at den Armee, ſom kommer lige imod os, anföres af den ſtore Keiſer Alifanfaron, Herre over den ſtore Öe Trabobana. Den anden, ſom er mig paa Ryggen, tilhörer hans Fiende, Kongen af Garamanta, PENTAPOLIN MED DEN OPSMÖGEDE ARM, ſom han kaldes fordi han ſtedſe gaaer i Striden med den höire Arm blottet. Af hvad Aarſag er der da ond Forligelſemaal imellem de to Herrer? ſpurgte SANCHO. De forliges ilde, ſvarede DON QUIXOTE, fordi denne Alifanfaron er en afſkyelig Hedning og forliebt i Pentapolins Daatter, ſom er en overmaade deilig og yndig Princeſſe, og tillige en Chriſten. Hendes Fader vil derfor ikke give hende til denne hedenſke Konge, uden han förſt forlader ſin falſke Prophets Mahomets Troe, og omvender ſig til hendes. Ved mine Knæbelsbarter, ſagde SANCHO, giör ikke Pentapolin ganſke ret, og jeg ſkal ogſaa hielpe ham ſaa meget ſom jeg formaaer. Her kan det lade ſig göre SANCHO, ſagde DON QUIXOTE, i ſlige Feldtslag er det ikke nödvendigt at være Ridder. Jeg ſkal nok giöre rytteligt for mig, ſagde SANCHO, men hvor ſkal jeg imidlertid

lade

lade Eselen, at jeg kan være vis paa, at faae den igien naar Slagsmaalet er forbie; thi jeg troer ikke, at det er Brug nu omstunder, at komme til Feldts med sligt et Rytterie. Det er en Sandhed, sagde DON QUIXOTE, Du gior altsaa best i at slippe den lös, og at lade det komme an paa et Træf, om Du siden finder den igien eller ei; thi naar vi komme som Seier-Herrer af Slaget, vil der være saadan en Overflödighed paa Heste, at endog ROZINANTE staaer Fare for at blive byttet bort. Vist Du nu være ret opmerksom, saa skal jeg give Dig en Fortegnelse paa de betydeligste Riddere, der findes i disse to Krigshære, og paa det jeg desbedre kan see og kiende dem, saa lad os ride op paa Bakken, Du seer der, hvorfra vi kan overse begge Hærene. Som sagt, saa giort, og holdte de stille paa Spidsen af den, hvorfra man tydeligen kunde seet de to Hiorder, DON QUIXOTE giorde til Krigshære, saafremt den Skye af Stövet, der hævede sig rundt omkring dem, ikke havde forvirret og forblindet hans Syn; men hvorom alting var, saa forevilste Indbildningskraften ham det, han hverken saae eller havde seet, og han begyndte med höi Röst at sige:

Denne Ridder, som Du seer i det gule Harnisk, og som förer en kronet Löve i sit Skiold, der ligger for en Frökens Födder, er den kiekke Laurcalco, Herre over Sölv-Broen. Den anden, hvis Harnisk er beströed med Guld-Blomster, og förer i Skioldet tre Sölv-Kroner i et Azur-Feldt, er den rædsomme Micocolembo, Stor-Hertugen af Quiracia. Den Kiempeföre, der staaer paa hans höire Haand, er den urædsomme Brandabarbaran de Boliche, Herre over de tre Arabier, han er væbnet med en Slange-Hud, i Skioldet förer han en Port, der efter Rygtets Sigende, er en af det Tempels, som Samson nedbröd, da han ved sin Död hævnede sig over sine Fiender. Lad os nu vende Öinene til den anden Side, saa sees for i Spidsen af denne Armee den stedse seiervindende og aldrig overvundne

Ti-

Timonel de Carcajona, Prindſen af det nye Biſcaya, hans Harniſk er afdeelt i Feldter, blaat, grönt, hvidt og violet; i Skioldet förer han en Guld-Kat i et Purpur-Feldt, omſat med Bogſtaver, der ſige: MIAU, der er Begyndelſen af hans Herſkerindes Navn, ſom man ſiger, er den magelöſe Miulina, Hertug Alfeñiquen af Algorviens Daatter. Den anden, der belæſſer og nedtrykker Lænderne paa den vilde Heſt, der er ſkye, hvis Harniſk er ſaa hvidt ſom Snee, og har ſlet ingen Sindbillede i ſit Skiold, er en nye Franſk Ridder, ved Navn Pierre Papin, Herre til Baroniet Ultrique. Den der banker den nette vilde Hoppe i Siderne med ſine Jern-Hæle, hvis Harniſk er underlagt med Blaat, Sölv og Azur, er den rædde Hertug af Narbia Eſpartafilardo i Skoven, der förer til Sindbillede i ſit Skiold et Aſparges-Beed med en Caſtillianſk Omſkrift, der ſiger: JEG FÖLGER MIN SKIEBNE.

Paa denne Maade blev han ved at nævne mange Riddere i begge Armeerne, ſom han indbildte ſig, og gav enhver af dem ſin Ruſtning, Farve, Sindbillede og Valgſprog, uden engang at tænke ſig om, og henreven ved Foreſtillingen af hans uhörte og magelöſe Galſkab, blev han ſaaledes ved: I den Hær, ſom giör Fronte mod os, findes adſkillige Folkefær: Her ere nogle af dem, ſom drikke det ſöde Vand af Floden Xanthus. Bierg-Beboerne, der forarbeide Maſſiliens Marker. Arabiens fiine og koſtelige Gulds Sigrere. De, ſom beboe den klare Termodontes berömte og kiölige Bredder. De, ſom paa mange og forſkiellige Maader udſue Pactols Guld. De upaalidelige Numidier. De ved Piil og Bue berömte Perſianere. De i Flugten fægtende Parther og Meder. De omſtreifende Araber. De ſtolte og grumme Schyther. Etiopherne med de giennemborede Læber, og uendelige mange andre Folkefær, hvis Navne, endſkiönt jeg ſeer og kiender dem meget vel, dog ikke nu vil falde mig ind.

Fra

Fra den anden Kandt komme de, der drikke af den Olive skyggede Betis hans Chrystal-Flod. De, som toe deres Ansigter i den riige og gyldne Tagus. De, som drikke den guddommelige Genits lægende Vand. De, som dyrke Tartesiens grærige Marker. De, som fryde sig i Xerezets Elysæiske Enge. De rige Manchaner kronede med tunge Ax. De fra Top til Taae Jernklædte. (Levningen af det Gothiske Blod) De, som bade sig i Pisuerga, berömt for sit adstadige Löb. De, som föde deres Hiorder paa den slangeböiede Guadanas Græsgange. De, som skielve ved de Pyrenæiske Bierges Kulde og Apennins Snee. Kort sagt, alle de Folkeslag Europa ernærer.

Himmel og Jord! For alle de Provintzer han opregnede, for alle de Navne han nævnede, og den forunderlige Færdighed, med hvilken han tillagde enhver de Kiendemerker den tilkom, og det paa lige saa latterlig og afbrudt en Maade, som han havde seet det i hans lögnagtige Böger. SANCHO PANZA stod saa forgabet over hans Ord, at han selv ikke kunde fremföre et eeneste, imellemstunder dreiede han Hovedet om paa alle Kandter, for at forsöge om han kunde faae Öie paa de Riddere og Kiemper, hans Herre nævnede, men da han ingensteds kunde blive noget vaer, sagde han: Fanden fare i den, Herre, der enten seer Hest, Mand eller Kiempe af alle dem, Deres Veldyrdighed opregner! For min Part i det mindste ere de ikke synlige; maaskee det er altsammen Tryllerie, ligesom Spögelserne i afvigte Nat. Hvor kan Du sige det? svarede DON QUIXOTE, hörer Du ikke Hestenes Vrinsken, Clarinetternes Skingren og Gongongens Brummen? Jeg hörer ikke andet, sagde SANCHO, end Giedders og Faars Brægen; hvilket ogsaa var en Sandhed, siden disse to Hiorder allerede vare dem ganske nær. Den Frygt Du er i SANCHO, sagde DON QUIXOTE, beröver Dig baade Syn og Hörelse; thi Angestens almindelige Virkning er en Forvirring i Sandserne, der volder, at man

man seer Tingene anderledes end de ere i sig selv. Men ifald Du er saa meget ræd, saa skiul Dig i en Krog og lad mig blive allene, jeg er eene nok til at forskaffe det Partie Seieren, som jeg giör Bestand. Som han sagde dette, gav han ROZINANTE Sporene, holdt Lantzen ud for sig, og foer ned af Bakken som en Lynild. SANCHO skreeg af fuld Hals efter ham: Vend om igien Deres Velbyrdighed, Herr DON QUIXOTE, det er ved den levende Gud ikke andet end Giedder og Faar, som De vil angribe. Vend om igien! ulyksalig var den Time min Fader avlede mig, hvad er dette ikke for et Galskab? See dog, i Pokkers Skind og Been saa see dog, at det er hverken Kiemper eller Riddere, Katte eller Harnisker, Asparges eller Heste, ingen guule eller violette, grönne eller blaa, Sölv eller Azur underlagde, heele eller halve Skiolde, der er slet intet af alt dette Dievelskab. Jeg usle Synder for Gud, hvad giör De?

DON QUIXOTE lod sig ikke derved bevæge til at vende om, men raabte i det Sted af fuld Hals: Herhid tappre Riddere! der følge og tiene under Banneret af den tappre Keiser Pentapolin med den opsmögede Arm. Følger alle mig, saa skal I see hvor let han skal faae Hævn over sin Fiende Alifanfaron af Trapobana. I det han sagde det, rendte han midt ind i Faare-Esquadronen, og begyndte at igiennemboere dem med saadan en Kiekhed og Ivrighed, som om han virkelig havde igiennemboeret sine dödeligste Fiender. Hyrderne og Gieddevogterne, der fulgte med Hiordene, raabte til ham, at han skulde lade det blive; men da de saae, at Advarsler intet udrettede, saa bereedte de deres Slynger og begyndte at hilse hans Ören med Steene, som en Hnand stor. DON QUIXOTE brød sig meget lidet om Steenene, men rendte fra den eene Side til den anden og raabte: Hvor er Du stolte Alifanfaron? möd mig, om Du tör, det er en eeneste Ridder, der attraaer at pröve en Dyst med Dig, og beröve Dig Livet til en Straf for det du udöver

imod den kiekke Pentapolin! I det ſamme kom der en Graaeſteen flyvende og rörte ham ſaa plumpt i Siden, at to Ribbeen ſögte Tilflugt dybere ind i Kroppen. Han følede dens Vælde ſaa ſtærkt, at han ſikkert troede ſig död eller meget haardt ſaaret, og da derved hans koſtelige Balſom randt ham i Sinde, ſik han i en Haſt Blik-Krukken frem, ſat den for Munden og begyndte at hælde Saften i Maven, men inden han fik ſaa meget, ſom han holdt for at være tilſtrækkelig, kom der en anden Iretteſætter med ſaadan en Heftighed mod Haanden han havde Krukken i, at den tryktes ganſke flad ſammen af Steenen, der underveis tog tre til fire Tænder af Munden og knuſede to Fingre paa ſamme Haand meget ynkeligen. Baade det förſte og det andet Slag vare af den Beſkaffenhed, at de tvang den Stakkel til at omſkifte ROZINANTE med Jorden. Hyrderne gik ham derpaa nærmere, men da de troede, at have ſlaget ham ihiel, ſaa ſkyndte de ſig at faae Hiorden ſamlet, toge de döde Faar, der belöbe ſig over ſyv, til ſig, og begave ſig, uden at underſöge Sagen nöiere, over Hals og Hoved bort.

SANCHO havde i al den Tiid ſtaaet oppe paa Bakken og ſeet alle de Galſkaber, hans Herre foretog ſig; han rev Haarene af ſine Knæbelsbarter, og forbandte den Dag og Time, i hvilken Lykken havde ſört dem i Bekiendtſkab ſammen. Men da han ſaae ſin Herre ligge paa Jorden og Hyrderne gaae deres Vei, ſaa kom han ned af Bakken, gik hen til ham, og da han fandt ham i en jammerlig Tilſtand, endſkiönt han var ved Sandſerne, ſaa ſagde han: ſagde jeg Dem det ikke nok, Herr DON QUIXOTE, at De ſkulde vende om, og at det var Faarehiorder og ingen Krigshære De vilde i Færde med? Ja efter den Maade, ſom den Skielm af en Viis, der er min Fiende, forvendte og fordreiede det, ſvarede DON QUIXOTE. Troe mig SANCHO! det er en meget ringe Sag for de Karle, at give Tingene hvilken Skikkelſe de vil. Den Ugudelige, der forfölger mig, mis-

Vend om igien deres Velbyrdighed / Herr Don Quixote / der er ved den Levende Gud ikke andet end Gieddet og Faar / som de vil angribe.

BIBLIOTHECA REGIA
HAFNIENSIS

misundte mig den Ære, han saae forud, at jeg i dette Feldtslag vilde indlegge mig, og derpaa forvandlede han Krigshærene til Faare- og Giedde-Hiorder. Vil Du giöre een Ting for min Skyld SANCHO, og til Din egen Overbeviisning, saa sæt Dig paa Din Esel og følg efter dem, saa vil Du snart faae at see, om det er Sandhed jeg farer med; thi saasnart de ere komne et godt Stykke Veis herfra, antager de deres förste Væsen igien, lade af at være Faar, og blive slige stærke förlige Menneskér, som jeg först beskrev Dig dem. Dog maae Du bie lidt endnu, siden jeg trænger til Din Hielp og Bistand. Kom hid til mig, og see efter hvor mange Tænder jeg sattes; thi mig synes, at jeg ingen har beholdt tilbage i Munden. SANCHO gik ham saa tet ind paa Livet, at hans Öine næsten laae inden i hans Herres Mund. Imidlertid havde Balsomen giort sin Virkning i DON QUIXOTES Mave, og i det SANCHO nærmede sig for at see ham i Munden, bröd den lös med saadan en Heftighed, som om der var gaaet en Pistol lös imellem hans Tænder, og overskyllede den medynksomme Vaabendragers Skieg. Hellige Maria! skreeg SANCHO, hvad overgaaer mig her! den arme Synder er uden Tvivl dödelig saaret, siden det klare Blod gaaer ham ud af Halsen. Men da han begyndte at pynte sig lidet, blev han ved Synet, Smagen og Lugten overbeviist om, at det ikke var Blod, men Balsomen, han havde seet ham drikke af Blik-Krukken, og for hvilken hans Afskye var saa stor, at alting begyndte at vende sig i ham, og vælde ud over hans egen Herre, hvorved de begge vare ligesom overströede med Perler. SANCHO löb hen til sin Esel for at hente noget i sin Qværsæk til at törre sig paa, og hielpe sin Herre med, men da han ikke fandt den, var han nær ved at gaae fra Forstanden. Han forbandede sig paa nye, og besluttede ved sig selv at forlade sin Herre og gaae tilbage til Huus og Hiem, endskiönt han derved ikke allene mistede Lönnen for sin Tieneste, men endog Haabet om Regieringen af den belovede Öe.

DON QUIXOTE reiste sig, puttede den venstre Haand i Munden, paa det Tænderne ikke skulde falde reent ud; tog ROZINANTES Tömme med den anden, der ikke var veegen fra sin Herres Side, (saa troe og eiegod var han) og gik derhen hvor hans Vaabendrager stod og lagde Brystet imod sin Esel med Haanden under Kinden, som et Menneske, der var ganske fordybet i Betragtninger. Da DON QUIXOTE blev vaer, at han yttrede saa umaadelig en Bedrövelse, sagde han: Du maae vide SANCHO, at Du ingen Fortrin har for andre, saafremt Du ikke kan satte Dig bedre end andre. Alle disse Uveir, som overfalder os, det eene over det andet, ere visse Kiendetegn, at Luften snart bliver klarere, og at der følger Soelskin; fordi det er umueligt, at enten det Gode eller det Onde kan vare ved; og heraf flyder, at da vi nu har döiet saa meget Ondt, saa maae det Gode være for Dören. Desforuden bör Du ikke heller tage Dig de Vandhæld der følge mig, saa nær til Hierte, siden Du ingen Deel tager i dem. Ikke det? svarede SANCHO, skulde det da af en Hendelse have været en anden end min Faders Sön, som der leegtes Himmelspræt med i Gaar? Og mon nogen anden end han har mistet Qværsækken med alt hvad han eiede og havde? Har Du mistet Din Qværsæk SANCHO? sagde DON QUIXOTE. Ja; den er flöiet bort med Vildgiesserne, svarede SANCHO. Saa faaer vi jo paa den Maade intet at spise i Dag, sagde DON QUIXOTE? Det er vist nok, sagde SANCHO, saafremt der ikke findes nogen af de Urter her paa Marken, som Deres Velbyrdighed siger, at De kiender, og som erstatter slig en Mangel hos ulykkelige vandrende Riddere, som Deres Velbyrdighed er. Hvorom alting er, sagde DON QUIXOTE, saa var jeg dog for nærværende Tiid meget bedre tient med fierde Parten af et Suurbröd eller Huusbager-Bröd, og det et Par salte Sildehoveder til, end med alle de Urter, Dioscirides har beskrevet. Men med alt det, saa sæt Dig paa Din Esel

min

min gode SANCHO, og følg mig. Den Gud, som sörger for alle, bær ogsaa Omsorg for os, allerhelst da vi gaaer i hans Ærinder; han sörger for Fuglene i Luften, for Dyrene paa Jorden og for Fiskene i Havet. Hans Miskundhed lader Solen gaae op over Onde og Gode, og regne paa den Retfærdige og Uretfærdige. Deres Velbyrdighed, sagde SANCHO, havde bedre været skikket til Præst end til vandrende Ridder. SANCHO, svarede DON QUIXOTE, de vandrende Riddere maae vide og vide alle Ting; thi i de forbiegangne Tider sandtes der vandrende Riddere, der midt paa Kongeveien holdt en ordentlig Præken eller Tale, som om de havde faaet Doctor-Graden i Paris, hvoraf man seer, at Lærdom ikke er Tapperhed til Hinder, eller Tapperhed Lærdom. Det maae gierne være saa for mig, sagde SANCHO, som Deres Velbyrdighed siger, men lad os nu kun skynde os herfra, og see til at faae et Herberge i Nat, Gud lade os kun komme til et hvor der hverken er Himmelsprættere, Spögelser eller forhexede Mohrer; thi faaer de Klöer paa os igien, saa er hundrede og et ude. Befal Dig Gud i Vold, Sön! sagde DON QUIXOTE, og veiled Du os hvorhen Du lyster; thi for denne Gang vil jeg overlade Dig, at söge os Herberge; men flye mig Din Haand, og föl saa med Fingeren hvor mange dobbelte og enkelte Tænder der fattes mig ved den höire Side paa det överste Kievebeen, hvor jeg föler megen Smerte. SANCHO puttede ham Fingeren i Munden og undersögte Tilstanden paa det alleralvorligste, sigende: hvor mange Kindtænder skulde Deres Velbyrdighed have her? fire, svarede DON QUIXOTE, foruden Öientanden, allesammen heele og velbeholdne. Veed Deres Velbyrdighed ogsaa vist hvad De siger, spurgte SANCHO? Jeg siger fire om ikke fem, svarede DON QUIXOTE, siden jeg i min Livstiid hverken har ladet enkelt eller dobbelt Tand trække ud af Munden, ikke heller har noget Fald eller Orm beskadiget dem. Naar Tingen hænger saa sammen,

ſagde SANCHO; ſaa har Deres Velbyrdighed nu ikke meere end to og en halv neden til og oven til ikke en eeneſte; thi der er Kievebeenet lige ſaa glat, ſom bag paa min Haand. Jeg er dog ulykkelig, ſagde DON QUIXOTE, da han hörte den bedrövelige Tidende, hans Vaabendrager forkyndte ham, jeg havde langt heller miſtet en Arm, naar det ikke var den jeg ſkulde före Kaarden med; thi Du maae vide SANCHO, at en Mund uden Tænder er ſom en Mölle uden Steene, og at en Tand er meere værd end en Diamant; men alt ſligt ere de underkaſtede, der udöve Ridderſkabets ſtrænge Orden. Sæt Dig op Ven, og vær Veiviiſer, jeg vil følge Dig hvor Du finder for godt. SANCHO giorde ſaa, og tog Veien, ſom efter hans Tykke ſhareſt kunde före dem til et Herberge, men uden at forlade Konge-Veien, de hidindtil havde fulgt. Som de nu ſaaledes reed Fod for Fod, (thi DON QUIXOTES Smerter i Kievebeenet tillod ham ikke at haſte) ſögte SANCHO at opmuntre og fordrive ham Tiden, ved at ſnakke ham for om adſkillige Ting, iblant andet ſagde han ham det, ſom findes i næſt følgende Capitel.

XIX. CA-

XIX. CAPITEL.

De fornuftige Samtaler SANCHO förte med sin Herre, og Tildragelsen der mödte dem med et dödt Legeme, tillige med andre merkværdige Begivenheder.

Det forekommer mig Herre! at alle de Ulykker, der i disse Dage er væltet ind paa os, uden Tvivl ere en Straf for den Synd, Deres Velbyrdighed har begaaet mod Ridderskabets Love, ved det De ikke har holdt Eeden De giorde paa aldrig at spise Brød paa breedt Dug, eller at spöge med Dronningen, tillige med alt det andet, som følger herpaa, og som Deres Velbyrdighed svoer paa at opfylde, indtil De havde taget Hielmen fra Malandrino, eller hvad det var Mohren heedte, som jeg ikke ret husker. Du har ganske ret SANCHO, sagde DON QUIXOTE; thi sandt at sige, saa var det reent gaaet mig af Glemme, og Du kan tillige holde det for afgiort, at Din Himmelspræt er Straffen fordi Du ikke har erindret mig derom naar Tid var. Imidlertid skal jeg giöre Bod derfor, i Ridderskabets Orden gives der mange Udveie til mange Ting. Skulde jeg af en Hendelse da ogsaa have giort Eed? sagde SANCHO. Det giör ikke til Sagen, enten Du har svoret eller ei; sagde DON QUIXOTE, nok er det, at jeg fatter, at Deelagtigheden ikke kan lides paa; og saa vel for det eene, som for det andet, bliver det ikke galt giort, at forsyne mig med Hielpemidler derimod. Siden det hænger saa sammen, sagde SANCHO, saa maa Deres Velbyrdighed det saa, at det ikke kommer i Glem-

mebogen med, saavel som Eeden. Hvem veed, om ikke Spögelserne kunde faae Lyst til at lade mig bade det ud anden Gang, naar de saae, at Deres Velbyrdighed var saa haardnakket.

Ved disse og andre deslige Samtaler overfaldt Natten dem midt paa Veien, uden at de vidste eller kunde opdage noget Sted til at faae Natteleie, og det som endnu var det værste, var, at de vare halv döde af Hunger, siden de ved Qværsækkens Tab havde tillige tabt Kiökken og Forraadskammer; for nu at giöre denne Ulykke fuldkommen, tilstödte der dem et Eventyr, uden at Indbildningskraften havde Deel deri. Endskiönt Nattens Mörke omringede dem, fortsatte de desuagtet deres Vei, fordi SANCHO troede, at siden de vare paa Kongeveien, saa maatte de endeligen, naar de havde lagt een eller to Mile tilbage, naae en Kroe.

Imedens de nu travede saaledes om i Mörket, Vaabendrageren sulten og Herren begierlig efter at spiise, saae de, paa den samme Vei de holdt, en stor Mængde Lys, der syntes at være Stierner, som bevægede sig. SANCHO blev lige saa bleeg som et Liig, ved at see dem, og DON QUIXOTE holdt dem ikke for at være ganske rigtige. Den eene trak i sin Esels Grime og den anden i ROZINANTES Tömme. De rörte sig neppe, men gave nöie Agt paa hvad det maatte være, og bleve vaer, at Lysene kom hen imod dem, og at jo nærmere de kom, jo större bleve de. Da SANCHO saae det, begyndte han at skielve og bæve som et Espelöv, og Haarene tog til at reise sig paa DON QUIXOTE, men da han havde fattet sig lidet, sagde han: Dette SANCHO, vil uden Tvivl blive et mægtigt og farligt Eventyr, hvor det bliver nödvendigt, at jeg viser al min Styrke og Tapperhed. Hvor skal jeg Ulykkalige hen, sagde SANCHO, dersom det hænder sig, at dette Eventyr bestaaer af Spögelser, som det har al Anseelse til, hvor skal man da faae Ribbeen fra at holde det ud med? om det ogsaa var Spögelser tu-

tuſende Gange, ſagde DON QUIXOTE, ſaa tilſtædede jeg ikke at der blev rört en Fiær i Din Hat; thi om man har drevet ſit Spög med Dig forhen, da kom det deraf, at jeg ikke kunde ſætte over Gaardmuuren, men for nærværende Tiid har det ingen Nöd, da vi ere i frie Mark, og jeg kan bruge min Kaarde. Men om De blev forhexet og ubevægelig ſom forrige Gang, ſagde SANCHO, hvad hialp det da, enten De var i frie Mark eller ei? Hvorom alting er SANCHO, ſagde DON QUIXOTE, ſaa beder jeg Dig at være ved fridt Mod, Erfarenheden ſkal vi ſe Dig mit. Det vil jeg ogſaa, om Gud vil, ſagde SANCHO. Derpaa rykkede de begge hen til en Side paa Veien, hvorfra de holdt nöie Öie med hvad diſſe ſvævende Lys maatte være. Lidet efter opdagede de mange i hvide Skiorter, og dette i alle ſine Omſtændigheder ſaa ſkrækſomme Syn betog SANCHO ſaa aldeles, at Tænderne begyndte at klappre i Munden paa ham, ſom om han havde været ryſtet af en tredie Dags Kolde. Gysningen og Klapringen forögedes ikke lidet, da de tydeligen ſaae hvad det var; thi de opdagede over tyve Skiortede, ſom alle vare til Heſt med brændende Fakler i Hænderne, efter hvilke fulgte en Bör, overtrakt med Sort, hvorpaa der atter kom ſex til Heſt, hvis Muul-Eſler vare indhyllede i Sörge-Dækkener fra Hovedet ned til Jorden, men af deres adſtadige og langſomme Gang var det let at ſee, at de ikke vare Heſte. De Skiortede mumlede heele Veien igiennem noget imellem Tænderne, med en ſagte og klynkende Röſt.

Dette beſynderlige Syn paa ſlig en Tiid og paa ſaa öde et Sted, var nok mægtig til at jage Frygt i SANCHOS Barm, ja maaſkee endog i hans Herres, men hvordan det ſtod til med DON QUIXOTE eller ei, ſaa vidſte SANCHO allerede hverken meere ud eller ind, ſaa betaget var han. Hans Herre derimod lod ſig ikke anfægte, og Indbildningskraften foreſtillede ham i ſamme Öieblik, at det var et af de Eventyrer, han havde læſt i ſine Böger. Han holdt for, at man paa denne Bör förte en

farlig saaret eller död Ridder, som han var udseet til at hævne; og uden at tale et Ord videre, strakte han Lantzen ud, rykkede sig fast i Saldelen, og med en tækkelig Driftighed og Koldsindighed satte han sig midt i Veien, som de Skiortede maatte over, og da de vare komne ham temmelig nær, oplöftede han sin Röst, sigende: Holdt stille Riddere, i hvem I end ere, og giör mig Regnskab for hvem I ere? hvor I komme fra? hvor I agter Eder hen? hvem det er I förer her med Eder? thi alting viser, at I enten have udövet noget Ondt, eller der er skeet Eder Overlast; det er derfor billigt og nödvendigt, at jeg maae vide det, for enten at straffe Eder for det Onde I har giort, eller for at hævne den Uret der er tilföiet Eder. Tiden er knap for os, svarede een af de Skiortede ham, vi har endnu en lang Vei inden vi naaer Kroen, og kan derfor ikke holde os op her, til at giöre Regnskab for alt det De vil vide. Derpaa gav han Muul-Esten Sporene til at gaae videre. DON QUIXOTE fandt sig höiligen fornærmet over dette Svar, og greb fat i hans Tömme, sigende: Holdt stille, I uvorne og ubehövlede Kroppe, og giver mig ufortövet Svar paa alt det jeg har spurgt om, eller jeg fordrer Eder samtligen ud til Striid med mig. Muul-Esten var skye, og ræddedes saa heftigen i det han greb i dens Tömme, at den steilede og lagde sig, med Rytteren under sig, paa Jorden. En af Tienerne, der vare til Fods, begyndte at give DON QUIXOTE knubbede Ord, da han saae den Skiortede falde; men vores Ridder, som allerede var heftig opbragt, lagde, uden at vente længere, Spydet an, rendte mod een af de Sörgende, og kastede ham meget ilde saaret mod Jorden. Derpaa kom Raden til de andre, og er det tilforladeligt, at han med saadan en Hurtighed angreb og fældede dem, at det syntes som om ROZINANTE i samme Öieblik havde faaet Vinger, med saadan en Lethed og Modighed fuldendte den sine Löb. Alle de Skiortede vare frygtsomme og ubevæbnede Folk, de for-

forlode altſaa med megen Behændighed Deres Muul-Eſler, og ſmurte Haſerne hen ad Marken der beſte de kunde, med de brændende Fakler i Hænderne, og ſyntes de at være Maſquer, der i en Carnevals Nat löb om at giöre ſig lyſtige. De Sörgende vare ſaa indhyllede og indviklede i deres lánge Kapper og Flor, at de ikke kunde röre ſig; DON QUIXOTE kunde altſaa med megen Sikkerhed paa ſin Side hæve den eene efter den anden af Saddelen, uden at de engang tænkte paa Modværge, ſiden de vare i den ſtadige Troe; at det ikke var et Menneſke, men den levende Dievel af Helvede, der vilde bemægtige ſig det döde Legeme, de förte paa Bören.

SANCHO betragtede alle ſin Herres Helte-Gierninger med Forundring og Henrykkelſe. Min Herre, ſagde han til ſig ſelv, er dog virkelig ſaa kiek og vældig, ſom han ſelv ſiger. Der laae en brændende Fakkel paa Jorden, ſom hörte den förſte til der var falden med Muul-Eſlen, ved Faklens Skin ſik DON QUIXOTE Öie paa ham, reed hen til ham, ſat ham Spidſen af ſit Spyd paa Struben, ſigende: at han ſkulde give ſig paa Naade eller Unaade, ellers dræbte han ham paa Stedet. Den Faldne ſvarede: Jeg har alt tilfulde overgivet mig, ſiden jeg ikke kan röre mig af Stedet, fordi min eene Fod er brækket. Jeg beder derfor Deres Velbyrdighed ikke at dræbe mig, ſaafremt De er en chriſtelig Ridder, De vanhelliger Kirken derved, ſiden jeg er indviet i en af de förſte Ordener. Hvem Dievlen har da fört Eder herhid ſaa til Dags, naar I er en geiſtlig Mand? ſpurgte DON QUIXOTE. Hvem Herre? ſvarede den Faldne, min Ulykke. I trues endnu med en ſtörre, ſvarede DON QUIXOTE, ſaafremt I ikke ſtrax giör mig Reede og Rigtighed for det jeg har forlangt at vide. Deri ſkal Deres Velbyrdighed ſnart blive tilfredsſtillet, ſvarede den Indviede, men förſt maae Deres Velbyrdighed vide, at endſkiönt jeg ſagde, at jeg allerede var indviet, ſaa er det dog ikke ſaa, men jeg er kun Baccalaureus

og

og hedder Alonſo Lopez, föd til Alcovendas, jeg tillige med elleve andre Baccalaurier, ſom vare de med Faklerne, kom fra Baeca og gik til Segovien i Følge med dette Liig, De ſeer der paa Bören, og ſom er en Ridder, der döde til Baeca, hvor han opholdt ſig, hvis Levninger vi nu, ſom jeg har ſagt, ſkulde före til Segovien, hvor han var föd. Hvem har dræbt ham? ſpurgte DON QUIXOTE. Gud, ved Hielp af en Forraadnelſes-Feber, ſom han ſendte ham; ſvarede Baccalaureuſen. Paa den Maade, ſagde DON QUIXOTE, har vor Herre betaget mig Umagen at hævne hans Död, ſom jeg maatte have giort, om nogen anden end han ſelv havde dræbt ham, men ſiden det kommer fra den Haand, ſom det giör, ſaa faa faaer man at tie ſtille og trække paa Skulderne, ſom jeg maatte giöre, om han dræbte mig ſelv. Det maae altſaa giöres Deres Ærværdighed bekiendt, at jeg er en Ridder fra Mancha og hedder DON QUIXOTE, og min Forretning og Övelſe er at löbe Verden om for at afvende Forurettelſer, hæmme Fornærmelſer og giöre Kroget lige. Jeg indſeer ikke, ſagde Baccalaureuſen, hvorledes De afvender Forurettelſer og giör Kroget lige; thi De har ſikkert forurettet mig, ved at brække mig et lige Been, ſom viſt nok bliver kroget min heele Leve-Tiid. Fornærmelſen, De har hæmmet for mig, beſtaaer i at efterlade mig her ſaa höiligen fornærmet, at jeg ſtedſe vil have Aarſag til at beklage mig over dem; thi ved Eventyrene De ſöger, har De draget mig i det allerulykſaligſte. Udfaldet, ſagde DON QUIXOTE, ſvarer ikke alle Tider til Henſigten. Feilen, min Herr Baccalaureus Alonſo Lopez, ligger deri, at komme anſættendes, ſom De kom, midt om Natte-Tider, med ſlige Overkioler, brændende Fakler, indhyllede i Sorg og mumlende imellem Tænderne, hvilket virkeligen lignede onde Ting, der hörte hiemme i den anden Verden. Kunde jeg nu ved ſlige Omſtændigheder undlade min Pligt, ſom udkrævede at anfalde Eder?

Eder? og jeg havde anfaldet eder, om jeg ogſaa havde været overtydet om, at I vare Dievelen af Helvede ſelv; thi for ham anſaae og holdt jeg eder beſtandig. Siden jeg faaer at ſkikke mig i min Skiebne, ſagde vores Baccalaureus, ſaa beder jeg Deres Velbyrdighed, min Herr vandrende Ridder, (der har været ſaa uhældigt et Möde for mig) at De vil hielpe mig lös fra Muul-Eſlen, der holder min Fod i Klemme imellem Stigböilen og Saddelen. Jeg kunde blevet ved at tale til i Morgen, ſagde DON QUIXOTE, hvorfor har De tövet ſaa længe med at klage Deres Nöd for mig? Derpaa raabte han hen til SANCHO, at han ſkulde komme did, men han ſkyndte ſig juſt ikke, ſiden han var i fuld Begreb med at aftömme en Pak-Eſel, diſſe gode Herrer förte med ſig, vel forſynet med Levnetsmidler. SANCHO PANZA havde giort ſig en Sæk af ſin ſtore Kappe, hvilken han proppede med ſaa meget den kunde rumme, bandt den faſt paa ſin Eſel, og adlydede derpaa ſin Herres Röſt, löb hen til ham, hialp ham at lette den gode Herr Baccalaureus for Byrden af hans Muul-Eſel, at ſætte ham op paa den, og give ham ſin Fakkel i Haanden. Da dette var forrettet, ſagde DON QUIXOTE, at det ſtod ham frit for at följge ſit Selſkab, og paa hans Vegne at bede om Forladelſe for den tilföiede Fornærmelſe, ſom det ikke havde været i hans Magt at undtage dem for. SANCHO ſagde ham tillige: ifald diſſe Herrer af en Hændelſe ſkulde være begierlig efter at vide hvem den Helt var, der kiörte ſaaledes i Ring med dem, ſaa kan jeg ſige Deres Velbyrdighed, at det er den tappre DON QUIXOTE AF MANCHA, der tillige kalder ſig: RIDDEREN AF DEN BEDRÖVELIGE SKIKKELSE.

Da Baccalaureuſen var reiſefærdig, ſpurgte DON QUIXOTE SANCHO, hvad der havde bevæget ham til at give ham det Navn: RIDDEREN AF DEN BEDRÖVELIGE SKIKKELSE, nu meere end forhen? Det ſkal jeg ſige, ſagde SANCHO, det kom ſig deraf,

deraf, at jeg ved Hielp af Faklen, som den ilde Hilsede lod falde, betragtede Dem en rum Tiid, og havde Deres Velbyrdighed visseligen paa langt Hold den bedröveligste Skikkelse, jeg i mine livfödte Dage har seet, hvad enten saa Udmattelsen i Striden, eller det Indfaldne i Kinden formedelst Tændernes Mangel var Skyld deri. Det er ikke Tingen, sagde DON QUIXOTE, men det har syntes den Viise, som det er paalagt at optegne mine Bedrifter, at det var vel, at jeg havde et Tilnavn, saavel som alle de forrige vandrende Riddere, hvoraf een kaldte sig AF DET GLOENDE SVÆRD, en anden: EENHIÖRNENS RIDDER, hiin: SOLENS, denne: JOMFRUENS, atter een: ÖRNENS, og atter en anden: DÖDENS RIDDER, og under disse Navne og Sindbilleder vare de bekiendte over heele Jordkredsen. Af den Aarsag siger jeg, og har sagt, at denne Tanke er indskudt Dig, og Navnet: RIDDEREN AF DEN BEDRÖVELIGE SKIKKELSE, lagt Dig paa Tungen af den Viise; hvorfore jeg og for Fremtiden stedse vil före det Tilnavn, og for at det skal passe desto bedre, har jeg besluttet at lade en meget bedrövelig Skikkelse male i mit Skiold, paa det förste Sted vi kommer. Det lönner ikke Umagen, sagde SANCHO, at spilde Tiid og Penge derpaa, det er allene nok, at Deres Velbyrdighed fremviser sin Person og blotter sit Ansigt, saa er jeg vis paa, at alle de, som seer Dem, uden at bryde sig om Skiold eller Malerie, og uden at tage fra eller legge til, vil kalde Dem: AF DEN BEDRÖVELIGE SKIKKELSE. Troe mig, det er ingen Tant jeg farer med, men jeg forsikrer Deres Velbyrdighed, (dog skal det være sagt i Skiemt) at Sulten og de udslagne Tænder klæder Dem saa ilde, at De intet bedröveligt Malerie behöver.

DON QUIXOTE loe af SANCHOS lystige Indfald, og fattede ret alvorligen det Forsæt, at före dette Navn, og at lade slig en Skikkelse sætte i sit Skiold og Vaaben, derpaa sagde han: Jeg frygter SANCHO, at man lyser mig i Band for at have lagt

en

en voldsom Haand paa hellige Ting; JUXTA ILLUD, SI QUIS SUADENTE DIABOLO &c. Endskiönt jeg veed, at det ikke var Haanden, men Lantzen, og at det var langt fra mine Tanker, at fornærme Præster eller noget der hörte Kirken til, hvilke jeg ærer og dyrker som en god Catholik og rettroende Christen; men jeg ansaae dem for Spögelser og Aander fra den anden Verden; og om det og var saa, ligger mig desuagtet i Minde, hvorledes det gik Cid Ruy Dias, der blev lyst i Band fordi han i Pavens Nærværelse bröd en Stoel sönder for en kongelig Ambassadeur, og havde samme Dag afprygled den gode Rodrigo de Vivar, som var en höit agtet og æret Ridder. Da Baccalaureusen hörte dette, foer han sin Vei, uden at sige et Ord.

DON QUIXOTE var meget begierlig efter at vide, om den döde Krop var et blot Beenrad eller ei; men SANCHO vilde ikke samtykke det, sigende: Deres Velbyrdighed, min Herre, er kommet meest heelskindet fra dette farlige Eventyr af alle dem jeg har seet. Disse Folk, skiönt de ere overvundne og reent slagne af Marken, kunde, naar den anden fortæller dem, at de har löbet for een eeneste Mand, faae i Sinde at vende om og söge os op, for at fortælle os noget, som vi var ilde tient med at höre; Eselen er forsynet, som det sig hör og bör, Biergene er tæt herved og Hungeren plager os. Vi har altsaa intet andet at giöre, end at liste os saa ganske jevnt herfra; thi som man siger: de Döde bör have Roe og de Levende Bröd. Derpaa drev han Eselen for ved sig, og bad sin Herre følge sig, der, siden han syntes at SANCHO havde Ret, uden videre Modstand fulgte ham. Efter at de nogen Tiid havde været paa en smal Vei imellem höie Klipper, kom de ud paa en aaben Mark, hvor SANCHO lettede paa sin Esel; udstrakte der paa det blöde Græs, spiiste de, dyppet i Hungerens Salt, Froekost, Middagsmaaltid, Vesperkost og Aftensmad paa engang, og giorde deres Maver paa det beste tilgode med Madkurvene, den Afdödes geist-

geiſtlige Ledſagere (ſom meget ſielden er dem foruden) havde beſörget paa Pak-Eſelen. Men derpaa fulgte en ſtörre Nöd, og ſom for SANCHO var den værſte af alle, nemlig: de havde intet at drikke, ikke engang ſaa meget, ſom en Draabe Vand til at væde Tungen med. Men da SANCHO, ved at föle ſig for overalt, merkede, at den Eng de vare paa, var meget græsriig, ſaa ſagde han det, ſom ſiges i næſte Capitel.

XX.

XX. CAPITEL.

Det uſeete og uhörte Eventyr, der aldrig af den kiekkeſte Ridder i Verden er udfört med ſaa liden Farlighed, ſom det udfördes af den tappre DON QUIXOTE af MANCHA.

Dette Græs, Herre! bevidner, at det er umueligt andet, end at her i Nærværelſen enten maae være en Kilde eller Bæk, der befugter det, vi giorde altſaa vel, om vi gik lidet videre frem, for at finde noget til at ſtille den forſmædelige Törſt, der plager os, og ſom er tuſende Gange værre end Sulten. DON QUIXOTE tykkedes ganſke vel om dette Raad, han tog derpaa ROZINANTE ved Tömmen, og SANCHO PANZA Eſelen ved Grimen, og efter at han havde bundet Levningerne af deres Aftensmaaltid paa den, begyndte de at vandre Engen igiennem ved at föle ſig for, ſiden Natten var ſaa mörk, at de ikke kunde ſee en Haand for ſig. De havde ikke endnu giort to hundrede Skridt, förend der kom dem en Lyd for Öret, ligeſom naar Vandet falder ned fra et höit Sted. Denne Raſlen glædede dem inderlig, men da de lydede meget nöie efter, hvad Kandt den kom fra, hörte de en anden Bruſen, der betog dem Fornöielſen af Vandets, i Særdeleshed hos SANCHO, der af Naturen var frygtſom og bar ikke Hiertet paa det rette Sted. Jeg ſiger da, at de hörte ligeſom ſtærke Hammerſlag i en afpaſſet Takt, ledſaget af en heftig Klirren af Jern og Kieder, hvilket, foreenet med Vandfaldets Raſlen, udgiorde

saa græsselig en Musik, at den havde sat Skræk i enhver anden end en DON QUIXOTE. Natten var, som jeg allerede har sagt, umaadelig mörk, de vare komne ind under nogle mægtig store og höie Træer, i hvis Toppe Vinden foraarsagede en heftig Brusen, saa at Eensomheden, Stedets Beskaffenhed, Mörket, Vandets Raslen og Bladenes Brusen foreenede sig til at udbrede Skræk og Forfærdelse; og det saa meget stærkere, som Hammerslagene ikke ophörede, Vinden ikke lagde sig, Dagen ikke bröd frem, og ingen af dem vidste paa hvad Sted de vare. Men DON QUIXOTE, understöttet af sit kiekke Mod, sprang op paa ROZINANTE, holdt Lantzen udstrakt og sagde: Ven SANCHO! Du maae vide, at Himlen har ladet mig föde i denne ulykkelige Jern-Alder, fordi den ved mig vilde opvække Guldets eller den gyldne, som den kaldes. Jeg er den, til hvilken de störste Farligheder, de betydeligste Gierninger og de tapperste Bedrifter er forbeholden. Jeg er den, som jeg forhen har sagt Dig, i hvilken Ridderne af det runde Taffel, de tolv Pairs og de ni Navnkundige paa nye skal opstaae; den, som skal bringe Platider og Tablanter, Olivanter og Tiranter, Eenhiörner og Belianiser i Forglemmelse. Alt det de forbiegangne Tider har havt i den lange Fortegnelse af vandrende Riddere, skal disse finde i mig allene; ved det jeg i dem skal udföre saa store, forunderlige og vældige Bedrifter, at de skal formörke de meest klarskinnende hos de andre. Denne Nat, retmæssige og troe Vaabendrager, er meget bemerkelig ved dens tykke Mörke og usædvanlige Tavshed. Den stumme og forvirrede Brusen i disse Træer, det rædsomme Fald af Vandet, vi kom hid at söge, og der synes at nedvælte fra de höieste Klipper i Maanen, tillige med den uophörlige Banken, der trætter og döver vore Ören, vare hver for sig, end sige foreenede, nok til at indjage Mars selv Frygt og Rædsel; hvor meget meere da ikke dem, som ei ere vandte til desslige Angreb og Eventyrer. Men

alt

alt det jeg her har afbildet Dig, er afmægtigt og krafteslöft mod mit Bryst; Hiertet banker allerede af Forlængsel efter at prøve dette Eventyr, i hvor vanskeligt det end synes; giord altsaa ROZINANTE lidet fastere, bed til Gud for mig, og vent mig her i tre Dage, kommer jeg da efter deres Forlöb ikke igien, saa gaae tilbage til vores Landsbye, og derfra, som den sidste Prøve paa Din Kierlighed og Troeskab imod mig, til Toboso, for at sige min uforlignelige Herskerinde DULCINEA, at hendes bundne Ridder omkom ved at udföre slige Ting, der skulde giöre ham værdig at kaldes hendes.

Da SANCHO havde hört hans Herres Ord, gav han sig til at græde af Hiertens Grund og til at sige: Herre! jeg begriber ikke, hvorfor Deres Velbyrdighed vil prøve dette skrækfomme Eventyr. Nu da det er mörk Nat, og her ingen er der kan see os, saa kan vi jo ganske lempeligen gaae vor Vei og liste os ud af Faren, om vi saa ikke skulde faae noget at drikke i tre Dage; thi siden ingen kan see os, saa kan heller ingen forekaste os Feighed. Desforuden har jeg hört vores Præst prække, (som Deres Velbyrdighed kiender meget vel) at den, der söger Faren, skal omkomme i Faren. Det er derfor ikke vel giort at friste Gud, ved at foretage slige halsbrækkende Gierninger, at man ikke kan slippe heelskindet fra dem uden ved Mirakler. Lad sig nöie med det, Himlen har giort for Deres Velbyrdighed, ved at frelse Dem fra Himmelsprætten, jeg maatte friste, ved at före Dem seierrig og velbeholden af saa mange Fienders Hænder, som der fulgte med den Döde. Skulde dette ikke kunde bevæge eller röre Deres haarde Bryst, saa lad sig dog bevæge ved den Tanke, at Deres Velbyrdighed med Nöd og neppe var kommen herfra, förend jeg af lutter Angest maatte give Aanden op. Jeg har forladt Huus og Hiem, Kone og Börn, for at tiene Deres Velbyrdighed, siden jeg troede derved at forbedre og ikke forværre mine Sager, men som Hovmod kommer

for Fald, saa slipper nu Haabet op til intet, jeg saa vist og fast havde fattet om den ulykkelige og slet spaaede Öe, Deres Velbyrdighed saa tit og ofte har lovet mig; og i det Sted seer jeg min Lön bliver den, at man nu forlader mig paa et Sted, hvor der ikke engang er menneskelige Fodspor. For Guds Skyld, Deres Velbyrdighed! faer dog ikke saa ilde med mig, jeg forlanger jo ikke, at Deres Velbyrdighed skal staae reent fra at pröve dette Eventyr, men allene skyde det op til det bliver Dag; hvilket vi, efter det jeg lærte den Tiid jeg var Hyrde, ikke har over tre Timer til; thi den lille Biörns Mund staaer os lige over Hovedet, og naar den er i lige Linie med den venstre Lalle, saa er det Midnat. Hvorledes kan Du SANCHO, sagde DON QUIXOTE, see hvad Linie den staaer i, og hvor Munden eller Nakken vender hen, da Natten er saa mörk og sort, at ikke een eneste Stierne lader sig tilsyne paa Himmelen? Det er vel saa, sagde SANCHO, men da Frygten har mange Öine og seer de Ting, der ere under Jorden, hvor meget snarere da ikke dem, der ere saa nær Himmelen, og De kan tage det for vist og sandt, at det ikke varer længe, förend det begynder at dages. Det maae vare længe eller kort, sagde DON QUIXOTE, saa skal det hverken nu eller nogensinde kunde siges om mig, at Taare eller Bönner have holdt mig fra at udöve min Pligt. Jeg beder Dig derfor SANCHO, at spare dem; den Gud, som har givet mig i Sinde at friste dette saa ubegribelige og farlige Eventyr, vil nok drage Omsorg for mit Vel og lindre Din Bedrövelse. Alt hvad Du har at giöre, er allene at giorde ROZINANTE og at vente mig her, da jeg snart skal komme igien enten levende eller död.

Da SANCHO merkede, at dette var hans Herres endelige Beslutning, og at hverken Taare, Forestillinger eller Bönner formaaede noget hos ham, saa faldt han paa at forsöge, om han ved List kunde bringe ham til at bie indtil det var Dag.

Da

Da han altſaa giordede ROZINANTE, bandt han ham Beenene ganſke troeligen og uden at det merkedes, med Eſelens Grime; ſaa at da DON QUIXOTE vilde affted, kunde han ikke komme, ſiden Heſten ikke kunde bevæge ſig uden ved Spring. Da SANCHO PANZA ſaae den gode Fremgang hans Snedighed havde, ſagde han: Der ſeer De Herre, at Himlen, bevæget af mine Taare og Klagemaal, har maget det ſaa, at ROZINANTE ikke kan röre ſig af Stedet, og ifald De vil tvinge og ſpore den, tiener det ikke til andet end at opirre Lykken og ſtampe mod Braadden, ſom man ſiger. DON QUIXOTE var færdig til at gaae af ſit gode Skind, men jo meere han ſporede den, jo meere den ſprang, og det uden at komme videre end den var. Uden altſaa at tænke paa, at den var bunden, maatte han ſlaae ſig til Roelighed, og vente indtil det blev Dag eller ROZINANTE lod ſig regiere, og gav han det en ganſke anden Aarſag i ſine Tanker, end hans Vaabendragers Snedighed, til hvilken han ſagde: Siden nu ſaa er, SANCHO! at ROZINANTE ikke kan komme af Stedet, ſaa maae jeg være roelig til Dagen gryder, i hvor fortrædeligt det end er mig, at vente dens Ankomſt. Det ſkal ikke falde Dem fortrædeligt, ſagde SANCHO, jeg ſkal moere Deres Velbyrdighed ved at fortælle Fortælninger for Dem fra nu og til i Morgen, ifald De ikke har meere Lyſt til at hvile og forſöge at ſaae en Blund i det blöde Græs, efter vandrende Ridderes Brug, og for at være des raſkere naar det bliver Dag og de er paa Nippet til at friſte ſin magelöſt et Eventyr, ſom De venter. Hvad vil Du ſige med at hvile mig eller at ſove? ſagde DON QUIXOTE. Seer Du mig an for en Ridder, der ſlaaer ſig til Hvile og Roelighed naar Faren er for Haanden? Sov Du, ſom er föd til at ſove, eller foretag Dig hvad Du lyſter, men lad mig foretage det, jeg finder mine Vilkaar meeſt anſtændig. Herre, ſagde SANCHO, Deres Velbyrdighed maae ikke tage det fortrydeligt op; thi jeg

meente intet Ondt dermed. Hvorpaa han gik hen til ham, lagde den eene Haand for paa Saddelen, og den anden bag paa den, saa at han favnede sin Herres venstre Laar, uden at torde vige en Fingers Bred fra ham. (saa stor var hans Frygt for de Slag, der ideligen lydede for deres Ören) DON QUIXOTE sagde, at han skulde fortælle noget til at moere ham med, som han havde lovet. Hvortil SANCHO svarede, at han vilde gierne, dersom kun Frygten for det han hörte vilde tillade ham det. Imidlertid skal jeg dog stræbe at fortælle Dem en Historie, som ifald jeg kommer til Ende med den og ikke maae bryde den af paa Halvveien, er en af de kosteligste Historier. Vil nu Deres Velbyrdighed kun give Agt, for jeg begynder allerede.

Godt er Vel! og Vel er ikke ilde, det Gode der kommer for alle er til, det Onde for dem det söge vilde. Nu maae Deres Velbyrdighed, min Herre, ikke tænke, at denne Begyndelse, som Fædrene satte paa deres Fortælninger, var det förste der kom dem i Munden; nei, langt fra; thi det var een af den Romerske Cato Zonzorini Sententzer, der siger: DET ONDE FOR DEN DER VIL SÖGE DET. Og passer sig overmaade vel til denne Leilighed, ja ret som Fod i Hose, til at vise Deres Velbyrdighed, at De bör holde sig ganske roelig og ingen Steds gaae hen til at söge det Onde, men smukt gaae en anden Vei herfra, siden intet tvinger os til at tage den, hvorfra de dundrende Slag kommer og indjager os saadan Skræk. Bliv ved Din Fortælning, sagde DON QUIXOTE, og lad mig bære Omhue for hvad Vei vi skal tage. Hvad jeg da nu skulde sige og ikke sige, sagde SANCHO, saa var der engang i Estremadura en Hyrde-Gieddegiennere, det vil sige: een, som vogter Giedder. Denne Hyrde eller Gieddegiennere, som min Fortælning siger, heedte Lope Ruiz, og denne Lope Ruiz var forliebt i en Hyrdinde, som heed Torralva, og denne Hyrdinde,

som

ſom heedte Torralva, var en Daatter af en riig Hollænder, og denne rige Hollænder... Ifald Du vil frem före Din Fortælning paa den Maade

SANCHO, ſagde DON QUIXOTE, at ethvert Ord ſkal igientages to Gange, ſaa kommer Du ikke til Ende med den i to Dage. Lad den hænge ſammen og fortæl, ſom en fornuftig Mand, eller tie reent ſtille. Paa den Maade, ſom jeg fortæller, ſagde SANCHO, fortælles alle Hiſtorier hvor jeg er fra, og jeg veed ikke at fortælle den anderledes, ikke heller er det ſmukt, at Deres Velbyrdighed vil være mig anmodendes at indföre nye Skikke. Tael da, ſom Du vil, ſagde DON QUIXOTE, og ſiden Skiebnen tvinger mig til at höre paa Dig, ſaa bliv ved.

Altſaa da, min Hiertens Herre, blev SANCHO ved, ſaa var, ſom jeg allerede har ſagt, denne Hyrde forliebt i Hyrdinden Torralva, der var en trind, feed, rundladen Tös, og havde noget Karlagtigt ved ſig, fordi hun var lidet ſkiegget, og ſtaaer hun mig ret livagtigen for Öinene. Har Du da kiendt hende? ſpurgte DON QUIXOTE. Nei viſt har jeg ei, ſagde SANCHO, men den der fortalte mig det, ſagde mig, at Hiſtorien var ſaa vis og ſand i alle Maader, at jeg gierne, naar jeg fortalte den til andre, kunde bekræfte og forbande mig paa, at jeg ſelv havde ſeet det altſammen. Som nu en Dag gik og en anden Dag kom, ſaa magede Fanden (der aldrig ſover, men har ſit Spil overalt) det ſaaledes, at den Kierlighed, Hyrden havde for Hyrdinden, omſkiftedes til Modbydelighed og ond Villie, der, efter Klaffer-Tungernes Sigende, reiſte ſig af en ſtor Deel ſmaae Mistanker, ſom han havde faaet til hende om noget, ſom gik over Skrævet og nærmede ſig forbudne Ting. Ja, det gik endog ſaa vidt, at hun blev Hyrden ſaa afſkyelig, at han ikke kunde taale at ſee hende, hvorfor han beſluttede, at gaae ſaa langt bort, at hun aldrig ſkulde kunde faae Öie paa ham. Dette var nu godt, men dog ikke heller alt for godt; thi Torralva, ſom ſaae, at Hyrden foragtede hende, blev ham

nu saa god, som hun aldrig havde været ham. Det ligger i Fruentimmernes Natur, sagde DON QUIXOTE, at foragte de, som elsker dem, og at elske de, der bære Afskye for dem; men videre SANCHO.

Dette var nu saa, som det var, blev SANCHO ved, hvorpaa Hyrden satte sin Beslutning i Verk, drev sine Giedder for ved sig, tog Kaasen over Estramandures Marker, for at gaae over til Kongeriget Portugal. Hvad jeg nu videre skulde sige, saa lugtede Torralva ikke saasnart Lunten, førend hun gik bag efter ham med bare Been, en stor Stav i Haanden og en lille Qværsæk paa Nakken, i hvilken (som Rygtet siger) der laae et Stykke af et Speil, en halv Kam, og jeg veed ikke selv hvad for en lille Krukke med Farve til Ansigtet. Men hvad der var i den eller ikke var i den, er nu min mindste Bekymring; jeg vil i det Sted sige: at man sagde, at Hyrden kom med sin Hiord til Floden Guadiana, som paa den Tiid var steegen saa höit, at den stod et godt Stykke op paa Landet, og at der hverken var Baad eller Pram til at sætte ham over paa den anden Side. Nu var gode Raad dyre; thi han ærgrede sig meget over, at han saae Torralva var i Hælene paa ham og vilde giöre ham et evigt Bryderie med sine Bönner og Taare. Som han nu saaledes stod og saae sig rundren om, blev han en Fiiker vaer, som havde en lille bitte Baad, i hvilken der ikke kunde rummes meere end en Gied og et Menneske; og med ham blev han eenig om at sætte de tre hundrede Giedder over paa den anden Side. Fiskeren steeg i Baaden, tog en Gied og förte den over; kom tilbage og foer af med en anden; kom atter tilbage og förte atter en anden over. Nu maae Deres Velbyrdighed holde nöie Regning med, hvor mange Giedder Fiskeren sætter over, fordi om der kun slippes een af Hukommelsen, saa holder Fortælningen op, og saa er det plat umueligt at fortælle et Ord meere af den. Dernæst tildrog sig da, som jeg siger, at Landgangen

paa

paa den anden Side var meget morādſig og ſlibrig, hvorover det drog lang Tiid hen for Fiſkeren at gaae og komme. Men med alt det kom han dog tilbage efter en anden Gied og en anden, og atter en anden. Bild Dig nu ind, ſagde DON QUIXOTE, at de ere komne over alle; thi bliver Du ſaaledes ved at gaae og komme, ſaa faaer Du dem ikke ſat over i et Aar. Hvor mange er nu over? ſpurgte SANCHO. Det maae Fanden og ikke jeg vide, ſagde DON QUIXOTE. Har jeg ikke nok bedet Dem, at holde nöie Regning, ſagde SANCHO, thi ved Gud ſaa ſtaaer vi nu der midt i Fortælningen, og kan ikke komme et Skridt videre. Hvordan kan det gaae til, ſvarede DON QUIXOTE, det er da ſaa væſentlig til Hiſtorien, at vide hvor mange Gieddet der er overſat, at om man tager Feil deraf, ſaa kan den ikke videre fortſættes? Nei Herre, ſagde SANCHO, det er reent umueligt; thi da jeg ſpurgte Deres Velbyrdighed hvor mange Gieddet der var kommen over, ſaa ligeſom De ſvarede mig, at De vidſte det ikke, paſ! ſaa ſlöi mig alt det af Minde, ſom jeg havde tilbage at fortælle, og det var paa min Troe meget ſkiönt og behageligt. Saa Du paa den Maade, ſagde DON QUIXOTE, er nu ganſke klar med Din Fortælning? lige ſaa kandt og klar ſom min Moder, ſagde SANCHO. Jeg maae tilſtaae Dig, ſagde DON QUIXOTE, at Du har forebragt en af de beſynderligſte Hiſtorier eller Fortælninger der kan optænkes, og at Din Maade at fortælle og ende den paa er ſplinter nye; endſkiönt jeg ikke formodede mig andet af Din Veltalenhed, og er det ikke heller at undre ſig over; thi diſſe idelige ſtærke Slag maaſkee forrykker dit Hoved. Det kunde vel være, ſagde SANCHO, men det veed jeg, at der er intet meere tilbage af min Fortælning, og at den er ſluttet ſaa ſnart Vildereedet i Gieddernes Overſætning begynder. Slut den i Herrens Navn hvor Du lyſter, ſagde DON QUIXOTE, og lad os forſöge om ROZINANTE ikke kan röre ſig. Hvor-

paa han paa nye gav ham Sporene, og den gav sig paa nye til at springe, uden at komme af Stedet, saa vel var den bunden.

Hvad enten nu at det kom af den kolde Morgenstund, der allerede nærmede sig, eller at SANCHO havde nydt nogle løsnende Ting om Aftenen, eller og (og som nok er det troeligste) at det var blot Naturens Virkning, saa er det tilforladeligt, at der paakom ham en Drift til at forrette noget, som ingen anden kunde forrette for ham. Frygten havde saa aldeles bemestret sig hans Bryst, at han ikke torde vige fra hans Herre, hvorved hans Forvirring over at skille sig ved det der besværede ham tog alt meere og meere til. Endeligen syntes ham, at det vel gik an at liste den höire Haand saa sagte bag fra Saddelen, hvor den laae, hvilket han og ganske lempeligen fuldförte, og uden at det kunde höres, löste han det löbende Baand, der uden nogen anden Hielp holdt Buxerne oppe. Da dette var giort, strög han Buxerne ned om Hælene, hvorved Beenene bleve ligesom bundne, trak derpaa Skiorten i Veiret det beste han kunde, og gav Luften Bagkastellet (der ikke var lille) til Priis. Da dette var forrettet, (som han troede var det værste, for at slippe af den græslelige Beklemmelse han var i) saa fandt han endnu en större Hindring, og som var, at han ikke kunde forandre Stilling uden at give Lyd fra sig, han kneb altsaa Tænderne fast sammen, trykkede Hovedet ned imellem Skuldrene, og holdt Aanden til sig saa stærk som han kunde. Men uagtet al hans Flid var han dog saa uhældig, at han Tud efter anden giorde en Allarm, der var meget forskiellig fra den, der havde sat saa stor Skræk i ham. DON QUIXOTE hörte det og spurgte: hvad er det der brummer, SANCHO? Jeg veed ikke Herre, svarede han, det maae vist være noget Nyt; thi naar Eventyrene og Ulykkerne begynder, saa bliver der ikke saa hastig Ende paa dem. Derpaa vendte han sig til Arbeidet igien, og fuldendte det saa lykkeligen, at han uden videre Brummen og Allarm

saae

faae ſig befriet fra den beſværligſte Byrde han ſin heele Livstiid havde baaret paa. Men da DON QUIXOTES Næſe var lige ſaa fiin, ſom hans Öre var lydt, og SANCHO var ham ſaa nær inde paa Livet, at Dunſterne næſten i en lige Linie kunde ſtige op til ham, ſaa var det heller ikke at undgaae, at jo nogle af dem nærmede ſig hans Næſeboer; men neppe havde de naaet dem, förend han maatte ile dem til Hielp, ved at holde dem til med to Fingre, igiennem hvilke han ſnövlende ſagde: Det ſynes SANCHO, at Du er umaadelig angeſt? Det er ſaa i ſig ſelv, ſagde SANCHO, men hvorpaa merker Deres Velbyrdighed det nu meere end forhen? Derpaa, ſagde DON QUIXOTE, at det lugtes nu ſtærkere, og tilforladelig ikke ſom Ambra. Det kan gierne være, ſagde SANCHO, men det er ikke min Skyld, ſaa meget ſom Deres Velbyrdigheds, der til ſaa uſædvanlig en Tiid förer mig paa hidindtil ubevandrede Veie. Gaae tre eller fire Skridt herfra min Ven, ſagde DON QUIXOTE, (og det altſammen uden at tage Fingrene fra Næſeboerene) og lad det tiene Dig til Efterretning, at Du i Fremtiden tager nöiere Vare paa Din Perſon og det Du ſkylder min; jeg merker, at de adſkillige Samtaler, jeg har nedladt mig til at holde med Dig, har avlet denne Gemeenſkab. Jeg tör ſlaae Væds om, ſagde SANCHO, at Deres Velbyrdighed troer, at jeg har havt noget fore, ſom ikke var rigtig. Det bliver værre naar der röres ved det, Ven SANCHO, ſagde DON QUIXOTE.

Med diſſe og andre deſlige Samtaler tilbragte Herren og Tieneren Natten; men da SANCHO ſaae, at det lakkede ad Morgenſtunden, ſaa löſte han ROZINANTE ganſke ſagte og bandt ſine Buxer faſt. Saaſnart ROZINANTE merkede, at han var ſat i Friehed, (endſkiönt den ikke var meget ſpringſk af ſig) ſaa ſyntes han ret at blive glad, og viiſte det ved at ſlaae ud baade bag og for, ſiden han (med hans gode Tilladelſe) ikke forſtod ſig paa at giöre Courbetter. Da DON QUIXOTE merkede,

kede, at ROZINANTE kunde röre sig, holdt han det for et godt Tegn, og troede, at det bemerkede, at han skulde lykkeligen fuldföre det skrækfomme Eventyr. Nu bröd Dagen saa stærk igiennem, at man tydeligen kunde skiælne alle Ting fra hinanden, og DON QUIXOTE saae, at han befandt sig iblant tykke og höie Castanie-Træer, der gave en stærk og mörk Skygge. Han hörte tillige, at Hamringen vedvarede, men uden at kunde opdage hvad den foraarsagedes af. Uden videre Ophold lod han altsaa ROZINANTE föle Sporene, vendte sig om at sige SANCHO Farvel, og befalede ham, at han i det höieste skulde vente paa ham i tre Dage, som han allerede havde sagt, og dersom han efter deres Forlöb ikke var kommen tilbage, saa kunde han slaae Liid til, at Gud havde betient sig af dette farlige Eventyr til at ende hans Dage. Han erindrede ham paa nye om det Ærende, han skulde bære til hans Herskerinde DULCINEA, og hvad Lönnen for hans beviiste Tieneste angik, saa skulde han være ubekymret for den, siden han ikke havde forsömt at giöre sit Testamente förend han drog hiemme fra; i hvilket han havde tillagt ham saa meget, som hans Lön giorde ud i den Tiid han havde tient ham; men dersom Gud vilde staae ham bie til at komme med Helsen og Helbred af denne Fare, saa kunde han være fuldkommen vis paa den belovede Öe.

SANCHO begyndte at græde paa nye, ved at höre hans Herres bevægelige Tale paa nye, og besluttede ikke at forlade ham, men holde den yderste Fare i dette Forehavende ud med ham til Enden. Af disse Taare og denne saa æragtige Beslutning hos SANCHO PANZA, drager Forfatteren af denne Historie den Slutning: at han maae have været meget velrænkende, eller i det mindste en oprigtig Christen. SANCHOS Beslutning rörte hans Herre inderlig, men for ikke at lade see mindste Skrøbelighed, tvang han sig det beste han kunde, og begav sig paa Veien hen af den Kandt, hvor Lyden af Vandet og Slagene kom

fra.

fra. SANCHO fulgte ham til Fods, og førte ſin Eſel (hans uadſkillelige Staldbroder i Medgang og Modgang) efter Sædvane ved Griimen. Efterat de havde vandret nogen Tiid under Caſtanie-Træernes Skygge, kom de ud paa en liden Slette ved Foden af en umaadelig höi Klippe, fra hvilken Vandet faldt ned med en heftig Bruſen. Paa Sletten ſtode nogle Huuſe i ſaa elendig en Tilſtand, at de ſnarere ſyntes Levninger af Ödeleggelſe end Boeliger, og fra dem kom Lyden af de forfærdelige Slag, der endnu dundrede i deres Ören. Ved Faldet af Vandet og Lyden af Slagene blev ROZINANTE ſkye; DON QUIXOTE ſtrög, klappede og opmuntrede den, for at faa den Huuſene alt nærmere og nærmere; hvorpaa han af Hiertet anbefalede ſig ſin Herſkerinde, med Bön, at hun paa denne forfærdelige Dag og i denne græſſelige Knibe vilde være ham gunſtig; underveis anbefalede han ſig iligemaade til Gud, at han ikke maatte forgiemme ham. SANCHO veeg ikke fra hans Side; naar han kunde komme til, ſtrækkede han Halſen langt forud, og kikkede imellem ROZINANTES Been, for at forſöge om han ikke kunde faae Öie paa det, der holdt ham i ſaadan en Angeſt og Uvished. De havde omtrent giort et hundrede Skridt, da de, ved at komme bag ved en udſtaaende Kandt af Klippen, troede at opdage og forviſſes om Aarſagen, og ſom heller ingen anden kunde være til al den Hamren og de forfærdelige Slag, der havde holdt dem heele Natten i Frygt og Uvished, end (ifald Du min Læſer ikke vil tage det fortrydeligt og ilde op) ſex Valkemöller, ſom ved deres afvexlende Slag havde foraarſaget denne Allarm.

Saaſnart DON QUIXOTE ſaae hvad det var, blev han ganſke maallös og blegnede fra Top til Taae. SANCHO holdt Öie med ham og ſaae, at han lod Hovedet hænge ganſke modlöſt ned imellem Skuldrene, der viiſte, at han var ſkamfuld. DON QUIXOTE ſaae iligemaade til SANCHO, og da han blev vaer,

vaer, at Kinderne vare oppustede og han paa Veie til at rævne af Latter, var hans Tungsindighed ikke mægtig nok til at hindre ham fra at lee, ved at betragte hans Vaabendrager; og da SANCHO saae, at hans Herre havde giort Begyndelsen, efterfulgte han ham med saadan en Heftighed, at han var nödt til at holde sig med Næverne i Siden. Fire Gange holdt han op, og fire Gange begyndte hans Latter paa nye med samme Heftighed, som den förste, hvorover Taalmodigheden allerede forgik DON QUIXOTE, men endnu meere, da han hörte SANCHO, ligesom for at giöre Nar af ham, sige: VEN SANCHO, Du MAAE VIDE, AT HIMLEN HAR LADET MIG FÖDE I DENNE ULYKSALIGE JERN-ALDER, FORDI DEN VED MIG VILDE OPVÆKKE DEN GYLDNE ELLER GULD-ALDEREN. JEG ER DEN, TIL HVILKEN DE STÖRSTE FARLIGHEDER, DE BETYDELIGSTE GIERNINGER OG DE TAPPERSTE BEDRIFTER ERE FORBEHOLDNE; og saaledes at igientage den heele Tale, hans Herre havde holdt, da han allerförst hörte denne skrækfomme Banken. Da DON QUIXOTE saae, at SANCHO understod sig at drive Spot med ham, voxte hans Ærgernis og Forbittrelse til saadan en Grad, at han hævede sit Spyd og forsatte ham to saa vældige Slag med det, at dersom han havde faaet dem paa Hovedet i Stedet for paa Skuldrene, var DON QUIXOTE bleven frie for at betale ham sin Lön, saafremt det ikke havde været til Arvingerne. Da SANCHO merkede hvor ilde hans Giekkerie bekom ham, saa af Frygt for, at hans Herre ikke skulde lade det blive derved, sagde han i en meget ydmyg Tone: For Guds Skyld, Deres Velbyrdighed, betænk dog, at jeg kun skiemtede! just fordi Du skiemtede, sagde DON QUIXOTE, saa giör jeg Alvor deraf. Kom frem, min skiemtsomme Herre, og sig os, at om det i Stedet for Valkemöller havde været et andet farligt Eventyr, har jeg da ikke vist al den fornödne Behiertighed til at antræde og fuldende det? Er jeg forpligtet (ved at være Ridder,

som

som jeg er) til at kiende og skiælne imellem alle Lyd, og vide hvilken der kommer fra en Valkemölle? allerhelst da det er mueligt, (og det forholder sig virkelig saa) at jeg aldrig i mine Levedage har seet nogen, som I, der er en grov Bonde og föd og opdraget iblant dem, maae have giort. Mag det saa, at disse Valkemöller forvandles til lige saa mange Kiemper, og stil mig dem saa een for een eller alle paa engang under Öinene, og dersom jeg da ikke vender Beenene i Veiret paa dem alle, saa kan Du holde Dig op over mig, saa meget som Du lyster. Jeg skal aldrig giöre det meere Herre, sagde SANCHO, og jeg tilstaaer, at jeg giorde mig lidet for lystig. Men nu, da vi ere forligte igien, saa siig mig dog Deres Velbyrdighed, hvilken Gud före lige saa karik og velbeholden af alle paafölgende Eventyrer, som af dette! om det ikke er noget at lee af og at fortælle, saa angest som vi vare, i det mindste jeg for min Part; thi hvad Deres Velbyrdighed angaaer, saa veed jeg allerede tilfulde, at De ikke engang kiender hvad Banghed og Forfærdelse er. Jeg nægter ikke, sagde DON QUIXOTE, at det, som er hendet os, er latterligt, men det lönner ikke Umagen at fortælle det; thi alle Mennesker besidde ikke Förstand nok til at fatte Tingene i deres rette Synspunct. I det mindste, sagde SANCHO, veed Deres Velbyrdighed at fatte sit Spyd i den; siden De slog efter mit Hoved og ramte mine Skuldre, som jeg har Himlen og min Hurtighed i at dukke mig at takke for. Imidlertid kan det sættes paa Karvestökken; thi jeg har altid hört sige, at den man elsker, den revser man, og at der tillige skal være store Herrers Brug, naar De har skieldt deres Tienere Huden fuld, at giöre det glemt ved at tage Haanden i Lommen, og endskiönt jeg ikke egentlig veed hvad et Liv fuld Hug koster, saa bilder jeg mig dog ind, at de vandrende Riddere betale Prygl med Öer eller Kongeriger paa fast Land. Det er meget mueligt, svarede DON QUIXOTE, at alt hvad Du siger

der

der kan skee; lad imidlertid det Forbiegangne være glemt; thi i hvor viis og eftertænksom man end er, er man dog ikke alle Tider Mester over den første Bevægelse. Imidlertid vil jeg give Dig her den Advarsel, (paa det Du for Fremtiden skal holde Dig fra den evindelige Snakken med mig) at i alle de Ridder-Bøger jeg har læst, (og som ere utallige) har jeg aldrig funden at nogen Vaabendrager har snakket saa meget med sin Herre, som Du med Din; hvilket virkeligen er en stor Feil, saavel af Dig, som mig; af Dig, i det Du agter mig for lidet, og af mig, at jeg burde holde mig for god dertil. Gandalin, Amadis af Frankrigs Vaabendrager, var Greve over en fast Öe, og dog læser man om ham, at han stedse talede med sin Herre med Hatten i Haanden, nedböiet Hoved og krum Ryg. (PAA TYRKISK VIIS) Hvad skal man sige om Gasabal, Don Galaors Vaabendrager, der var saa taus, at for at legge Ypperligheden af hans forunderlige Taushed ret for Dagen, saa nævnes hans Navn kun een eeneste Gang i den heele lange og sandfærdige Historie. Af dette jeg har sagt Dig SANCHO, kan Du slutte, hvor stor Forskiel der er paa Huusbonden og Drengen, Herren og Tieneren, Ridderen og Vaabendrageren. Altsaa fra i Dag af maae Du vide at begegne mig med meere Ærbödighed, lade al Skiemten fare; thi saasnart Hovedet ikke staaer mig derester, vil den kun bekomme Dig ilde. De Belönninger og Foræringer jeg har lovet, kommer naar Tiid er, og komme de ikke, er Du dog i det mindste Din Lön vis, som jeg allerede har sagt Dig. Jeg husker ret vel, at Deres Velbyrdighed sagde det, svarede SANCHO, men maatte jeg ikke faae at vide (paa det om af en Hendelse Gavernes Tiid ikke kom, og man var nödt til at holde sig til Lönnen) hvor meget en Vaabendrager hos en vandrende Ridder tiener for, og om hans Lön er maanedlig eller dagviis, som Handtlangernes? Jeg troer ikke, sagde DON QUIXOTE, at Vaabendragerne have havt vis Lön, og at jeg ansatte Dig for

den

den i mit Teſtamente, der ligger hiemme, var, fordi man ikke veed hvad der kan möde, og jeg ikke heller veed hvorledes man i diſſe elendige Tider ſkulde giöre Ridderſkabet beviisligt, ei heller vilde, at min Siel ſkulde lide for ſinaae Ting i den anden Verden; thi det maae Du vide SANCHO, at i den er ingen farligere Tilſtand end vores eventyrlige. Det maae være en Sandhed, ſagde SANCHO, ſiden Stödene af en Vælkemölle kunde forvirre og foruroelige Sindet hos en ſaa drabelig Vandrende, ſom Deres Velbyrdighed er. I övrigt kan De forlade Dem paa, at jeg fra nu af aldrig ſkal aabne min Mund til at ſkiemte med Deres Velbyrdigheds Sager, men allene for at ære Dem ſom min Herre og Foreſatte. Naar Du giör det, ſagde DON QUIXOTE, vil Du ogſaa leve længe paa Jorden; thi næſt efter vore Forældre bör vort Herſkab æres, ſom de vare det.

XXI. CAPITEL.

Der afhandler det ſtore Eventyr og den rige Erobring af Mambrims Hielm, ſaavel ſom andre Ting der hendtes vores uovervindelige Ridder.

Derpaa begyndte det at ſmaaeregne, og SANCHO havde gierne ſeet, at de havde ſögt Lye i en af Valkemöllerne, men DON QUIXOTE havde, ved den latterlige Begivenhed, fattet ſaa umaadelig en Afſkye for dem, at han paa ingen Maade var at overtale dertil. Han tog altſaa Veien paa höire Haand, der förte til en anden end den, de havde fulgt Dagen forhen. Det varede ikke længe, förend DON QUIXOTE fik Öie paa en Mand, der havde noget Glimrende paa Hovedet, ſom om det var Guld. Neppe havde han ſeet det, förend han vendte ſig til SANCHO og ſagde: Mig ſynes SANCHO, at de gamle Omqvæder farer med Sandhed, ſiden alle Sententzer avles af Erfarenhed, der er Moder til al Slags Kundſkab; men i Særdeleshed det Ordſprog, ſom ſiger: Lukkes een Dör i, ſaa lades en anden op. Jeg anförer dette, fordi at om Lykken i Nat lukkede Dören for os, ſom vi ſögte, ved at bedrage os med Valkemöllerne, ſaa aabner den nu en anden ved et bedre og ſikrere Eventyr, og ifald jeg ikke kommer igiennem det, er Skylden min og kan ikke ſkydes paa min liden Kundſkab om Valkningen eller Nattens Mörke. Dette ſiger jeg derfor; thi om jeg ikke bedrager mig, ſaa kommer der os een i Möde, ſom bær Mambrims Hielm paa Hovedet, i hvis Anledning jeg giorde den Eed, ſom Du ſelv veed. See Dem vel for Deres Velbyr-

byrdighed, hvad De siger, sagde SANCHO, men endnu bedre hvad De giör, at det ikke bliver Valker til at valke os Sandserne i Lave. Troer jeg ikke, at Fanden plager det Menneske, sagde DON QUIXOTE, hvad har Hielmen med Valkerne at giöre? Det veed jeg ikke, sagde SANCHO, men paa min Troe, naar jeg nu, som jeg var vandt til, kunde sige alting reent ud, saa maaskee jeg kunde anföre saa mange Grunde, at Deres Velbyrdighed indsaae, at De tager Feil i det De siger. Hvorledes kan jeg tage Feil i det jeg siger, tvivlende Forræder? sagde DON QUIXOTE. Siig mig, seer Du ikke en Ridder, der kommer os i Möde paa en graae Hest, og bær en Guld-Hielm paa Hovedet? Alt det jeg seer og opdager, sagde SANCHO, er intet andet end en Mand paa en graae Esel, som min, og der har noget paa Hovedet som glimrer. Det er just Mambrins Hielm, svarede DON QUIXOTE, rid Du hen til en Side og lad mig blive allene med ham, saa skal jeg, uden at spilde Tiden længere med unyttig Snak, fuldföre Eventyret og bemægtige mig Hielmen, jeg saa længe har attraaet. Jeg kan gierne finde mig i at gaae til Side, sagde SANCHO, men jeg siger endnu engang, Gud give, at det maae være rigtigt og ingen Valker. Jeg har allerede sagt Dig Broder, sagde DON QUIXOTE, at jeg veed hvad jeg siger og giör, men kommer Du mig tiere med Dine Valker, saa svær jeg, (og det engang for alle) at valke Sielen i Livet paa Dig. SANCHO tav stille, af Frygt for, at hans Herre maatte fulbyrde Eeden, der havde lagt ham saa færdig paa Tungen.

Imidlertid var Sammenhænget med Hielmen og Ridderen, som DON QUIXOTE saae, dette: Der var to Bönderbyer i denne Egn, hvoraf den eene var saa liden, at den hverken havde Apotheker eller Barbeer, og derfor betiente den store Barbeer den lilles Indbyggere, blant hvilke der var een, der trængte til at aarelades og nogle til at rages, hvorfore Barbeeren

reiſte til den og förte et Barbeer-Bækken med ſig. Nu föiede Skiebnen det ſaa, at det begyndte at regne imedens han var underveis, og for at ſkaane ſin Hat (ſom maaſkee var nye) for at blive vaad, ſatte han Barbeer-Bækkenet paa Hovedet, ſom ſiden det var blankt ſkuuret, lyſede en halv Miils Vei i Omkreds. Han reed paa en graae Eſel, ſom SANCHO ſagde, og ſom gav DON QUIXOTE Anledning at giöre en Skimmel, en Guld-Hielm og en Ridder deraf. (thi alle de Ting der kom ham for Öie, omdannede han med megen Færdighed efter ſit naragtige Ridderſkab og forvildede Begreb) Da han nu ſaae, at den arme Ridder var ham nær nok, ſaa, uden at give ſig i Snak med ham, rendte han alt hvad ROZINANTE formaaede med udſtrakt Lantze ind paa ham, i det faſte Forſæt, at boere ham tvert igiennem, men da han kom hen imod ham, ſaa uden at ſtandſe i ſit Löb, ſagde han: Forſvar Dig, ſlaviſke Creatur! eller afſtaae mig godvilligen det, ſom med ſaa megen Föie tilkommer mig. Barbeeren, der uden at giöre ſig Tanker om noget eller frygte for noget, ſaae dette Spögelſe komme paa Livet af ſig, fandt intet andet Middel til at undgaae Stödet af hans Lantze, end at lade ſig falde baglænds ned af Eſelen, men neppe havde han naaet Jorden, förend han var lige ſaa hurtig paa Beenene igien ſom en Kat, og rendte med ſaadan Hurtighed over Marken, at Vinden ikke havde kundet hente ham ind. I Faldet havde han tabt Barbeer-Bækkenet, med hvilket DON QUIXOTE lod ſig nöie og ſagde: at denne Hedning havde handlet viiſeligen, ved at efterabe Bæveren, der, naar Jægerne forfölger den, bider med ſine egne Tænder det Stykke af, for hvis Skyld den af en naturlig Drift veed, at den forfölges. Han befalede SANCHO at tage Hielmen op, og da han fik den imellem Hænderne, ſagde han: Ved Gud! det er et ſkiönne Barbeer-Bækken, og ſin Rixdaler værd imellem Brödre. Derpaa gav han det til ſin Herre, der ſtrax ſatte det paa Hovedet, dreiede

der

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Den Hedning til hvilken denne berömte Hielm först er smedder, har uden Tvivl haft et umaadeligt stort Hoved

det frem og tilbage, søgte efter den underste Deel, og da han ikke fandt den, sagde han: Den Hedning, til hvilken denne berømte Hielm først er smedet, har uden Tvivl havt et umaadeligt stort Hoved; men det værdste er endda, at den halve Deel fattes. Da SANCHO hörte et Barbeer-Bækken kaldes en Hielm, kunde han ikke bare sig for Latter, men hans Herres Vrede randt ham i Sinde, og bröd den af paa Halvveien. Hvad leer Du af SANCHO? sagde DON QUIXOTE. Jeg leer, svarede han, over den Hednings store Hoved, der var Herre til denne Hielm, som seer et Barbeer-Bækken saa ligt, som een Draabe Vand den anden. Veed Du hvad jeg tænker SANCHO? sagde DON QUIXOTE. Jeg bilder mig ind, at saa rart et Stykke, som denne fortryllede Hielm er, maae ved en eller anden forunderlig Leilighed være kommen i Folkes Hænder, som ikke have kiendt dens Værd, og som, uden selv at vide hvad de giorde, har af Gierrighed omsmeltet den halve Deel af den, da de ere blevne vaer, at det var det fineste Guld, og af den anden halve Deel har de giort dette, der, som Du siger, ligner et Barbeer-Bækken. Men være sig nu hvilket som vil, saa er denne Forvandling mig, der veed hvad der er ved den, meget ligegyldig, og paa det første Sted hvor vi træffer en Smed, vil jeg lade den sætte i saadan Stand, at ingen Hielm i Verden skal overgaae den, ja ikke engang den, som Smeddeguden forfærdigede til Krigsguden. Imidlertid vil jeg hielpe mig med den, som jeg kan, noget er dog bedre end slet intet, i Særdeleshed beskytter den dog mod Steene. Det er saa, sagde SANCHO, saafremt de ikke kastes med Slynger, som der skeete i Træfningen med de to Armeer, hvor Deres Velbyrdighed fik de blodige Tænder og Blikkrukken gik i Mask med den velsignede Drik, der kostede mig baade Lever og Lunge. Denne Forliis gaaer mig ikke meget til Hierte, sagde DON QUIXOTE, thi Du veed SANCHO, at jeg kan Recepten uden ad. Og

jeg med, svarede SANCHO, men dersom jeg enten laver eller smager den meere i min Levetiid, saa gid jeg maae döe paa Stedet, især siden jeg ikke tænker at komme i Omstændigheder, i hvilke jeg skulde have den nödig; thi jeg har fattet det stadige Forsæt, at bruge alle mine fem Sind til at vogte mig for at blive saaret eller saare nogen anden. Hvad Himmelsprætningen anbelanger, det er da en anden Sag og noget, for hvilket man ikke saa vel kan sige sig frie eller tage sig vare for. Skulde den altsaa stöde til igien, saa er der intet videre for, end at trykke Hovedet vel ned i Skuldrene, holde Aanden til sig, lukke Öinene, og saa i Guds Navn reise hen hvor Skiebnen og Dækkenet finder for godt. Du er ingen god Christen SANCHO, sagde DON QUIXOTE ved at höre det, siden Du aldrig kan forglemme en Fornærmelse, der engang er tilföiet Dig. Vild dog, at en ædel og veltænkende Barm ikke giör Væsen af Börnerier. Hvilket Been har Du mistet? hvad for Ribbeen er knuset? hvor er Hovedet i tu? siden Du ikke kan glemme et Giekkerie, der naar man ret beseer det, ikke var andet end en Tidsfordriv; thi havde jeg ikke selv anseet det derfor, saa havde jeg allerede længe siden vendt tilbage; og for at hævne Dig, giort en större Ödeleggelse, end Grækerne for Helenes Rov; hvilken, i Fald hun havde levet i disse Tider, eller min DULCINEA været til i hendes, kunde forladt sig paa, at der ikke var gaaet saa stor Ryc af hendes Skiönhed, som der giör . . . . Herved drog han saa dybt et Suk, at det gik lige op i Skyerne. Vel sagde SANCHO, lad det kun være Skiemt, siden Hævnen ikke kan blive Alvor; imidlertid veed jeg selv best hvor vidt det var Alvor eller Skiemt; og jeg veed tillige, at det gaaer mig lige saa lidet af Mindet, som af Skuldrene.

Men lad nu det være hvad det er, og sig Deres Velbyrdighed mig hvad vi skal giöre med Skimmelen, der ligner en graae Esel, og som den, Deres Velbyrdighed kastede til Jorden, har

har efterladt ſig uden Eiermand her i Marken; thi ſiden han, til beſte Sikkerhed for ſig, ventelig har taget Veien til Friderica, ſaa tager han nok intet Jernbrev for at komme tilbage og hente den? og Skam faae mig, er ikke Eſelen god. Det er ikke min Maade, ſagde DON QUIXOTE, at udplyndre dem, jeg overvinder, ikke heller er det Ridders Brug, at fratage nogen ſin Heſt og lade ham gaae til Fods, med mindre, at Overvinderen havde miſtet ſin i Striden, thi i ſaa Fald kan han bemægtige ſig den Overvundnes, ſom et retmæſſigt Bytte af et retmæſſigt Feldtſlag. Altſaa SANCHO! lad denne Heſt eller Eſel, eller hvad Du vil giöre den til, blive hvor den er, og ſaaſnart hans Herre ſeer, at vi ere borte, kommer han nok tilbage efter den. Gud veed, ſagde SANCHO, hvor gierne jeg vilde have den, eller i det mindſte bytte den bort for min, ſom ikke ſynes mig at være fuld ſaa god. I Sandhed! Ridderſkabets Love ere meget forunderlige, at de kan forbyde at bytte en Eſel bort for en anden, og vilde jeg gierne vide, om man heller ikke maae bytte Saddel, ifald man fik Lyſt dertil? Heri er jeg ikke ganſke vis, ſagde DON QUIXOTE, og ſiden jeg er i Tvivl, vil jeg (indtil jeg bliver nöiere underrettet) tillade Dig at bytte den, ifald Du trænger meget haardt dertil. Jeg trænger ſaa haardt til den, ſom om det var til min egen Krop, ſagde SANCHO. Hvorpaa han med denne Tilladelſe fuldförte Byttet med ſtörſte Behændighed, ſagde tuſende ſkiönne Ting til ſin Eſel, og holdt den nu i en ulige ſtörre Priis. Derpaa toge de Froekoſt paa Marken af Pak-Eſelens erobrede Bytte, lækkede ſig paa Vandet, der drev Valkerne, men uden at vende Anſigtet til dem, (ſaa afſkyelige vare de blevne dem for Skrækkens Skyld, de havde ſat dem i) omſider forjagedes Vreden, de ſatte ſig endnu lidet tungſindige til Heſt, og uden at beſtemme nogen Vei, (för at være deſto fuldkommere vandrende Riddere) toge de Kaaſen hvorhen ROZINANTE fandt for godt, af hvilken SAN-

CHO tæt bag efter ſin Herre, ſaavel ſom hans Eſel ſtedſe lod ſig före i ſtor Samdrægtighed og god Forſtaaelſe. Dog kom de med alt det igien paa Kongeveien, og uden nogen Henſigt fulgte de den paa Lykke og Fromme.

Som de nu havde vandret nogen Tiid, ſagde SANCHO til ſin Herre: Herre! Jeg beder Deres Velbyrdighed vil give mig Tilladelſe at ſladdre lidt med Dem; thi fra den Tiid af, at jeg fik den haarde Befalning paa at holde Munden, er der bleven meere end fire ſkiönne Ting fordærvet i Maven for mig, men den eeneſte der nu ligger mig paa Enden af Tungen, ſaae jeg dog nödig forkomme, ved at ſynke den i mig igien. Tael da, ſagde DON QUIXOTE, men for alle Ting ſiig det frem i Korthed; thi alt det der varer for længe, taber ſin Behagelighed. Jeg vilde da ſige, ſagde SANCHO, at jeg for nogle Dage ſiden har begyndt at overveie, hvor lidet der er at vinde og hente ved at ſöge de Eventyrer, ſom Deres Velbyrdighed ſöger i diſſe Udörkener og Afveie; thi naar De endog kommer ſeierriig af de allerfarligſte, ſaa er der dog ingen, ſom ſeer eller veed det, til ſtor Skade for Deres Velbyrdigheds Henſigter og Eventyrenes Værd. Det tykkes derfor mig, (dog med al Reſpekt for Deres Velbyrdigheds bedre Tykke) at vi ſkulde give os i Tieneſte hos nogen Keiſer eller anden ſtor Herre, ſom har nogen Krig, til hvis Tieneſte Deres Velbyrdighed kunde viiſe ſin Perſons Tapperhed, ſtore Styrke og rare Begreb; og naar ſaa den Herre vi tiente ſaae det, var han tvungen til at belönne enhver af os efter Fortieneſter, og der kunde det da heller ikke fattes Deres Velbyrdighed paa een til at opſkrive Deres Bedrifter til et evigtvarende Minde. Om mine vil jeg ikke tale, jeg forlanger i ingen Maade at gaae uden for de vaabendragerlige Grændſer, endſkiönt jeg vel tör ſige, at naar det var Brug i Ridderſkabet at optegne Vaabendragernes Bedrifter, ſaa vilde mine ikke heller være til at kimſe af. Du taler ikke ilde SANCHO,

CHO, ſagde DON QUIXOTE, men förend det lader ſig giöre, er det nödvendigt for en Ridder, förſt at löbe Verden om og ſöge Eventyr, for at ſætte ſig i Anſeelſe og giöre ſit Navn bekiendt og berömt, paa det Rygtet om hans Bedrifter kan være kommen til Hoffet længe förend han ſelv. Ja, naar han drager til nogen ſtor Regents Hof, maae endog Gade-Drengene, naar de ſeer ham komme ind af Porten, forſamle ſig om ham, følge efter ham og raabe: Dette er Solens, Slangens eller Dödens Ridder, alt efter hvad Sindbillede han förer og har brugt til at udföre ſine ſtore Bedrifter under. Dette er, ſiger man, Seier-Herren i Tvekampen med Kiempen Brocabruno af den vældige Styrke; det er ham, der ophævede Stormamelukens i Perſiens Fortryllelſe, der havde varet over ni hundrede Aar. Saaledes gaaer da hans Gierningers Udbredelſe fra Haand til Haand, og ved Tummelen af Drengene og Folket der ſtimler om ham, drages Kongen til Slots-Vinduet; ſaaſnart han ſeer Ridderen, kiender han ham ſtrax enten paa hans Vaaben eller Sindbilledet i hans Skiold, og er nödt til at ſige: Iiler ſtrax mine Riddere, ſaa mange ſom her ere ved Hoffet, for at tage imod Ridderſkabets Krone, ſom kommer der. Paa denne Befalning gaaer de alle bort. Kongen ſelv möder ham midt paa Trappen, omfavner ham paa det inderligſte, kyſſer ham i Anſigtet og leder ham ved Haanden ind i Dronningens Gemak, hvor Ridderen finder hende og Princeſſen, hendes Daatter, der er een af de allerdeiligſte og fuldkomneſte Damer, der med megen Flid og Möie kan opdages paa den ſtörſte Deel af Jorden. Nu hænder det ſig, at i ſamme Öieblik hun fæſter Öinene paa Ridderen og han paa hende, ſynes enhver paa ſin Side, at ſee noget meere Guddommeligt end Menneſkeligt, og uden at de ſelv veed hvorledes eller hvordan, finde de ſig indviklede og beſnærede i Kierlighedens Garn, med Hiertet meget beængſtet for at finde Udveie til at aabenbare hinanden deres Anliggende og Siels Attraae.

Derefter bliver han upaatvivleligen fört hen i prægtige Værelser paa Slottet, hvor man afförer ham sit Harnisk, iförer ham en riig Purpurkaabe til at bedække sig med, og saae han bevæbnet vel ud, saa seer han pyntet ulige bedre. Til Aften spiiser han med Kongen, Dronningen og Princessen, fra hvilken han ikke vender Öiet, men med stor Vaersomhed for de Omstaaendes Skyld, og hun paa sin Side tager den samme Forsigtighed i Agt, siden hun, som jeg har sagt, er en meget forstandig Dame. Naar Taffelet er til Ende, kommer der til en ubeqvem Tiid en heslig stumpet Dverg ind af Salsdören, efterfulgt af hans deilige Frue, der gaaer imellem to Kiemper, i Anledning af et viist Eventyr med en ældgammel Viis, og den der kan udföre det, bör holdes for den beste Ridder i Verden. Kongen befaler strax alle Tilstædeværende at forsöge det, men ingen naaer Höiden eller Enden af det, uden den fremmede Ridder, til megen Ære for ham og ikke mindre Glæde for Princessen, der holder sig for den Lyksaligste for Fremtiden, ved at have fæstet sine Tanker paa saa værdigt et Maal.

Det beste er endnu, at denne Konge, Fyrste eller hvad han er, er indviklet i en meget haard Krig med en anden, der er lige saa mægtig, som han. Hvorpaa den fremmede Ridder (naar han har opholdt sig nogle Dage ved Hoffet) beder ham om Tilladelse at tiene ham i denne Krig. Kongen giver ham den med megen Villighed og Ridderen kysser hans Haand med stor Artighed, som en Takfigelse for denne Naade. Samme Nat tager han Afskeed med sin Herskerinde igiennem et Tralværk ud til Haven, som er i hendes Sovegemak, og hvor de meget ofte forhen har talt med hinanden, ved en Frökens Hielp, der veed om alle Ting, og som Princessen bær megen Fortroelighed til. Han sukker og hun besvimer; Frökenen henter Vand og er i stor Bekymring, siden det begynder at dages, og hun frygter for hendes Herskabs gode Navn, om nogen skulde merke

merke det. Endeligen kommer Princeſſen til ſig ſelv igien, rækker ſine ſneehvide Hænder igiennem Tralverket til Ridderen, der kyſſer dem tuſende Gange og væder dem med ſine Taarer. Derpaa giör de Aftale om den beſte Maade til at lade hende vide hans gode eller ſlette Fremgang, og Princeſſen beder ham, at vove ſig det mindſte mueligt er, hvilket han og med dyre Eeder lover. Han begynder paa nye at kyſſe Hænderne og ſiger hende ſaa veemodigt et Farvel, at han er færdig at give Aanden op. Derpaa gaaer han ind i ſit Kammer, kaſter ſig paa ſin Seng, men kan ikke ſove af Angeſt og Hierteklemmelſe ovet denne Skilsmiſſe. Han ſtaaer tidlig op og gaaer hen at tage Afſkeed med Kongen, Dronningen og Princeſſen. Da han har ſagt de to Farvel, faaer han til Svar, at Princeſſen er ſyg og kan ikke lade nogen komme for ſig. Ridderen troer, at det er af Bedrövelſe over hans Bortreiſe, hvorover hans Hierte bliver ſaa betaget, at der kun feiler lidet i, at han giver tydelige Kiendetegn paa ſin Smerte. Den betroede Fröken er tilſtæde, hun legger Merke til alting og gaaer hen at berette ſit Herſkab det. Hun tager imod hende med Taare og ſiger hende, at det der meeſt nager hende er det, at hun ikke veed hvem Ridderen er, og om han er af Kongeligt Blod eller ei. Frökenen tröſter hende med, at ſaa ſtor Artighed, Levemaade og Tapperhed, ſom Ridderen beſidder, ikke kan have Sted uden hos Kongelige og mægtige Perſoner. Dette lindrer hendes Sorg, hun ſtiller ſig munter an, paa det hendes Fader ikke ſkal fatte Mistanke om noget. Ridderen er imidlertid reiſt bort; ſlaaes i Krigen; undertvinger Kongens Fiender; erobrer mange Steder; vinder mange Feldtſlag; kommer tilbage til Hoffet; og ſeer ſin Herſkerinde paa det ſædvanlige Sted, hvor de beſlutter, at han ſkal begiere hende til Kone af Kongen, ſom en Belönning for hans Tieneſter. Kongen vil ikke deraf, ſiden han ikke veed hvem han er; men hvordan det gaaer eller ikke,

saa bliver hun hans Kone enten ved Voldförsel eller paa nogen anden Maade, og om en höie Tiid agter Kongen sig meget lykkelig at have ham til Svigerson; thi han faaer Vished om, at Ridderen er en mægtig Konges Sön, jeg veed ei i hvad for et Rige, siden jeg ikke troer, at det findes paa Landkortet. Derpaa döer Kongen, Princessen arver Riget, med et Ord sagt: Ridderen er Konge. Nu har han Evne til at belönne hans Vaabendrager og alle dem, der har været ham behielpelig at stige op til denne höie Værdighed. Han gifter sin Vaabendrager med en af Princessens Frökener, uden Tvivl med den, der hialp dem tilrette i deres Kierlighed, og som er en mægtig Hertugs Daatter.

Det bliver derved, Herre, sagde SANCHO, saae kun Buslen lös; thi jeg troer for vist, at det træffer ind lige efter Bogstaven med Deres Velbyrdighed, naar De kalder sig RIDDEREN AF DEN BEDRÖVELIGE SKIKKELSE. Der er ingen Tvivl om, sagde DON QUIXOTE; thi paa den Maade og ved de Udveie, som jeg nu har fortalt Dig, ere de vandrende Riddere stegne til Kongeriger og Keiserdömmer. Nu feiler det kun at faae opdaget, hvilken christelig eller hedensk Konge der har en meget deilig Daatter; men det er der endelig Tiid nok til at tænke paa, siden vi först, som jeg har sagt Dig, maae drage Rygtet anden Steds paa os, at det kan være ved Hoffet förend vi kommer der. Desforuden er der endnu en Ting i Veien; thi sæt ogsaa, at der fandtes en Konge med en deilig Daatter og Krig, og at jeg allerede havde indlagt mig et udödeligt Rygte over heele Verden, saa veed jeg dog ikke hvorledes det skal mages, at jeg kan blive en Kongelig Arving, eller i det mindste Keiserens naturlige Sön; siden jeg er bange for, at dersom jeg ikke i Forveien bliver indlemmet i et Kongehuus, at Kongen afslaaer mig sin Daatter til Kone, uagtet alt det mine kiekke Bedrifter fortiente. Hvad min Arm burde erlange, frygter jeg,

jeg, at denne Mangel vil beröve mig. Vel er det sandt, at jeg er Herremand fra ældgammel Tiid af et meget bekiendt Huus, der har Befiddelsen, Eiendom og Rettigheder for meere end fem hundrede Marks Værd, og maaskee at den Viise, som skrev min Historie, kunde finde mig beslægtet med en Konge i femte eller siette Led; thi Du maae vide SANCHO, at der er to Slags Stamme-Tavler i Verden: den eene begynder fra Fyrster og Monarker, og tager alt meere og meere af, ligesom en omvendt Pyramide. Den anden begynder fra gemeene Folk og stiger alt höiere og höiere i Veiret, indtil det bliver store Herrer. Heele Forskiellen imellem dem bestaaer altsaa deri: at de förste ikke meere ere hvad de vare, og de andre ere hvad de ikke vare. Det var altsaa meget mueligt, at det kunde giöres beviisligt, at jeg nedstammede fra et höit og mægtigt Huus, hvilket da vilde og maatte stille Kongen, min Svigerfader, tilfreds. Desuden elsker Princessen mig saa inderlig, at om hun end var overbeviist om, at jeg var en Kiedelflikkers Sön, giorde hun mig dog imod sin Faders Villie til sin Herre og Gemal, og hvis ikke, saa förer jeg hende bort og bringer hende et eller andet Steds hen, hvor jeg selv lyster, indtil Tiden enten giör Ende paa hendes Faders Liv eller Vrede. Her hörer det hiemme, sagde SANCHO, hvad de Föleslöse siger: at det er en Giek der beder, naar han kan tage, endskiönt det passede sig endnu bedre at sige: ræd Mand förer ikke Bruden til Sengs. Naar derfor Kongen, Deres Svigerfader, ikke godvillig vil lade Dem faae Princessen, min Frue, saa siger jeg, at Deres Veibyrdighed giör ganske ret i at före hende bort, som De siger. Det værste af alt dette var, at indtil de bleve forligte igien og kom i Besiddelsen af Riget, maatte den stakkels Vaabendrager snöre sig om Munden med Taalmodighed og vente paa Belönningen, med mindre, at Frokenen, som skulde være hans Kone, fulgte med Princessen, og han da kunde pröve Lykken med hende indtil

der

der kom en Forandring i Tingene, siden jeg troer, at hans Herre kunde gierne give ham hende strax til hans retmæssige Egte-Hustrue. Det er der ingen Spörgsmaal om, sagde DON QUIXOTE. Naar saa er, sagde SANCHO, saa behöver vi kun at befale os Gud i Vold og lade Lykken sörge for at före os paa den rette og korteste Vei. Gud give, SANCHO! sagde DON QUIXOTE, at alle Ting maae gaae som jeg önsker, og Du trænger til. Den der elsker Dyndet, lad den blive i Dyndet. Ved Gud, sagde SANCHO, er jeg ikke en gammel Christen, og mig synes det er meere end nok for at blive Greve. Vel meere endda end det, sagde DON QUIXOTE, men om det endog ikke var, saa har det dog ingen Vanskelighed; thi naar jeg er Konge, saa kan jeg adle Dig uden at Du betaler det og jeg vinder derved. Ved at giöre Dig til Greve, giör jeg Dig til Adelsmand, og i hvad man end vilde sige, saa maatte man kalde Dig naadige Herre, i hvor suurt det end vilde blive. Og jeg skulde viise, sagde SANCHO, at jeg vidste at tage min Hædethed i Agt. Værdighed skal Du sige, sagde DON QUIXOTE. Lad saa være, sagde SANCHO, jeg vil kun sige, at jeg nok skulde vide at före mig op. Jeg var engang Pedel i et Broderskab, og Pedelkaaben stod mig saa vel, at alle de der vare nærværende sagde med een Mund, at jeg burde være Hoved for Broderskabet, saa vel förte jeg min Person. Det maae altsaa komme i en ganske anden Tone, naar jeg saaer den lange Kaabe paa, eller bliver bedækket med Guld og Perler, efter fremmede Grevers Brug. Jeg troer vist og sandt, at man gaaer hundrede Miile for at see mig. Du vil see ret vel ud, sagde DON QUIXOTE, men det bliver nödvendigt at tykke det halv Skieg af, saa tykt, forvildet og ilde groet er det, eller og at lade det rage af hver anden Dag; thi ellers seer man paa et godt Bösse-Skud nær hvad det er. Det er der gode Raad for, sagde SANCHO, jeg behöver jo kun at holde en Barbeer til den Ende i

mit

mit Huus, og lönne ham, ja om det giordes nödig, saa kunde jeg jo lade ham følge efter mig, som andre store Herrer har deres Staldmestere. Hvoraf veed Du, spurgte DON QUIXOTE, at store Herrer har deres Staldmestere efter sig? Det skal jeg sige, sagde SANCHO, forleden Aar eller saa omtrent, var jeg en Maaneds Tiid til Hove, og der saae jeg en lille bitte Mand, som man sagde var een af de Store, komme gaaende; der fulgte een til Hest bag efter ham, han dreiede sig lige saa ofte som den anden, uden at komme ham enten nærmere eller længere fra ham, ret som det havde været en Skygge. Jeg spurgte, hvorfor han aldrig kunde komme jevnsides ved ham, men blev altid bag efter ham? Man svarede mig: at det var hans Staldmester, og at det var Skik blant de Store, at have ham bag efter sig. Fra den Tiid af har jeg vidst det ret godt, og det er aldrig gaaet mig af Glemme. Jeg tilstaaer, at Du har Ret, sagde DON QUIXOTE, alle Moder ere ikke opfundne paa engang, men Tiid efter anden vedtagne; Du kunde altsaa blive den første Greve, der førte sin Barbeer med sig, og har man ogsaa meere Fortroelighed til den, der tager Skiegget af, end til den der sadler Hesten. Jeg skal nok bære Omsorg for at faae Barbeeren, sagde SANCHO, vil Deres Velbyrdighed kun bære Omsorg for hvad der udkræves til at De kan blive Konge og giöre mig til Greve. Det bliver derved, sagde DON QUIXOTE, og saae sig omkring, hvorved han fik det at see, som følger i næste Capitel.

Ende paa den første Tome.

MIGVEL de CERVANTES
SAAVEDRAS

Levnet,

af

DON GREGORIO MAYANS Y SISCAR,

Hs. catholiske Majestæts Bibliothecarius.

MIGUEL DE CERVANTES SAAVEDRAS Levnet.

MIGUEL DE CERVANTES SAAVEDRA, der i levende Live var en kiæk Krigsmand uden at blive forfremmet og paagtet, og en meget berömmelig Forfatter, uden at finde Gunst hos nogen, opvakte dog efter sin Död en stor Trætte imellem adskillige Stæder om Fortrinet at have avlet ham i sit Skiöd. ESQUIVIAS sagde: at han hörte den til; SEVILLIEN giorde den slig en Ære stridig; LUCENA fremkom med en lige Paastand; enhver af dem foreviste sin Ret til ham, uden at den blev tilkiendt nogen.

DON THOMAS TAMAYO DE VERGAS, en meget lærd Mand, forsvarede Paastanden ESQUI

VIAS giorde; maaſkee fordi CERVANTES kalder dette Stæd *navnkundigt*, men CERVANTES fortolker det ſelv, naar han ſiger: *Navnkundig af tuſende Aarſager, deels for dens herlige Slægter, og deels for dens endnu herligere Vine.*

DON NICOLAS ANTONIO, ſom kappedes i Lærdom med TAMAYO, förte SEVILLIENS Sag; og for at beviſe dens Rettighed anförte han tvende Slutninger eller Gisninger. Förſt, at CERVANTES, ſom Barn, havde ſeet en Foreſtilling af LOPE DE RUEDA i SEVILLIEN, og dernæſt, at CERVANTERNE og SAAVEDRAERNE ere SEVILLIANERE. Den förſte Slutning beviſer kun meget lidet; jeg har, ſom Barn, paa Skuepladſen i VALENCIA ſeet en ſtor Acteur, (og den eneſte jeg har ſeet,) men jeg er derfor ikke meere barnföd i VALENCIA end i OLIVA. Desforuden, naar CERVANTES i Fortalen til ſine Skueſpil ſiger: *at* LOPE DE RUEDA, *en ulignelig Mand i ſine Foreſtillinger, og af et ſtort Begreb, var barnföd i* SEVILLIEN, ſaa var det jo naturligt, at han tillige havde nævnt det ſit Fædreneland, men da han hverken her eller paa noget andet Stæd kalder det ſaaledes, ſaa kan jeg heller ikke antage det derfor. Den anden Slutning beviſer endnu mindre, fordi, at derſom CERVANTES nedſtammede fra de SEVILLIANSKE CERVANTERE og SAAVEDRAER, ſom ere adelige Familier, ſaa havde han anfört det paa et eller andet Stæd, hvor han taler om den Materie; men det höieſte han giver ſig ud for er Herremand, uden at anföre

mindſte

mindſte Omſtændigheder af hvad Huus han nedſtammede; og forholdt det ſig ſaa, havde vel de SEVILLIANSKE CERVANTERE og SAAVEDRAER ſelv ſtræbt at bringe Æremindet, om at have ſkiænket SPANIEN ſaa ſtor en Mand, til Efterſlægten.

LUCENA foregiver: At Meningen om at han er föd der, er ved Fædrenes Fortælninger bleven fortplantet fra Slægt til Slægt, men ſaa længe den ikke beviſer det, og fremlægger hans Döbe-Seddel, bör vi ikke troe det.

Hvorom alting er, ſaa holdes det for en Vished, at CERVANTES var föd i Madrit, ſiden han ſelv i ſin Reiſe til PARNASSUS ved at ſige denne ſtore Bye Farvel, udlader ſig ſaaledes:

Mit FÖDELAND *mig ſelv jeg nu forlader.*

MIGUEL DE CERVANTES SAAVEDRA var föd Aaret 1549, at regne efter det han har ſkrevet i Fortalen til ſine Fortælninger den 14 Julii 1613. *Jeg er i den Alder*, ſiger han, *at man ikke meere ſpöger med det der er tilbage; paa fem og halvtredſindstyve Aar har jeg vunden Nie, og endda faaet lidt for Forbaanden.* Ved *lidt for Forbaanden* tænker jeg, at han meener nogle Dage; og ſlutter deraf, at han maa have været föd i Julii Maaned, og altſaa da han ſkrev det, 64 Aar og nogle Dage gammel.

Han havde fra Ungdommen af ſaa umaadelig en Begierlighed til Læsning, at han ſelv ſiger: at han tog Papiir-Stumper op af Gaden til den Ende; dog droge de ſkiönne Videnſkaber meeſt hans Agtſomhed

til sig, i Særdeleshed de moersomme, saasom: Fortælninger, og al Slags Poesie, fornemmeligen af Spanske og Italienske Forfattere. I dette Fag var hans Kundskab overmaade stor, og viiste han sin grundige Indsigt i det fornemmeligen i det 6te CAP. af DON QUIXOTES første Tome ved sine Anmærkninger over hans Bibliothek; og *i Reisen til Parnassus* ved sin fine Skiönsomhed over Poeterne.

Fra SPANIEN begav han sig til ITALIEN enten for at forrette sin Tieneste hos CARDINAL AQUAVIVA i Rom, hos hvilken han var Kammertiener, eller og for at höste Frugt af de adskillige Aars Tienester, han som Krigsmand havde fulgt MARCO ANTONIO COLONAS seierrige Fane.

Han var een af dem, der bivaanede det navnkundige Slag ved LEPANTO, hvor han ved en Musquet Kugle mistede sin venstre Haand, eller i det mindste fik den saa stærk qvæstet, at den blev ganske ubrugelig. Han stred, som det egner en god Christen og tapper Krigsmand, men siden vides ikke, hvorledes eller hvor han blev fangen af Mohrene, og ført til ALGIER. Heraf have nogle taget Anledning til at troe, at *Slavens Fortælning* i DON QUIXOTE er en Beretning om CERVANTES egne Tildragelser; og derfor lægge til, at han tiente i Flandern under Hertugen af ALBA, at han bekom en Fændriks Plads af den navnkundige Capitain af GUADALAJARA, navnlig DIEGO de URBINO, og at han siden efter allerede som Capitain af Infanteriet havde bivaanet Söeslaget,

ſlaget, hvor han med ſit Compagnie beſat JUAN ANDREA Admiral GALLEY, fra hvilken han ſprang over i UCHALIS, Kongen af ALGIERS, men ved at trække ſig fra dem, der omringede ham, forhindredes hans Soldater at følge ham, ſaa at han befandt ſig allene midt iblant Fienderne, ſaaret og uden Kraft til at giöre Modſtand, og endeligen iblant ſaa mange ſeierrige Chriſtne, ſig ſelv til ſtörſte Ære, den eneſte Slave. Alt dette ſtaaer i den nöieſte Forbindelſe med de fornemſte Hændelſer i *Slavens Fortælning*, ſaavel ſom det han ſiden ſiger om UCHALI FARTAXES, eller Rennegatens TIÑOSES Död, (thi han har ſnart det eene og ſnart det andet Navn), da han paa nye var falden i AZANAGAS den grueſomme Konge af ALGIERS Magt, der holdt ham indeſluttet i et Fængſel eller Huus, ſom Tyrkerne kalde *Bannos*, i hvilket de Chriſtne Slaver giemmes, ſaavel de der hörer Kongen, ſom private Perſoner til, og kaldes: *Det Almindeliges Slaver*, fordi de maa arbeide paa Byens offentlige Værker; og er det meget vanſkeligt for diſſe Slaver at erholde Frihed; thi ſiden de ere fælleds, og ingen ret Herre have, ſaa er der heller ingen, med hvilken der kan kiöbſlaaes om deres Lösladelſe. Jeg ſlutter, at MIGUEL DE CERVANTES SAAVEDRA har været een af de Slaver, ſom paa den Tid vare i Algier, og holder det han ſiger, naar Slaven taler om AZANAGES Gruſomhed, for et tydeligt Beviis derpaa. *Hver Dag lod han enten nogle hænge, kaſte paa Pæle eller ſkiære Örene af, og det för ſaa ringe Forſeelſer, ja ſaa*

ofte uden Paaskud af Forbrydelser, at Tyrkerne selv ansaae det hos ham, som en naturlig Blodtörstighed og Grumhed imod det hele menneskelige Kiön. Den eneste, som kunde komme ud med ham var en Spansk Soldat, ved Navn SAAVEDRA, *hvilken, allene for at komme i Frihed, foretog sig Ting, som i mange Aar ikke vil komme af disse Folks Minde. Ham gav han aldrig et Slag, ikke heller Befalning om at prygle ham, ja ikke engang et ont Ord, og ved det allermindste vi forbröde, frygtede vi alle for at blive sat paa Pæle, og jeg har meere end engang udstaaet den Angest. Dersom her var Tid og Sted dertil, saa kunde jeg sige dem adskilligt om denne Soldat, som vilde moere dem meere, og bedre fortiene deres Opmærksomhed, end Fortælningen af min Historie.* Her taler CERVANTES jo om sig selv igiennem en anden Slaves Mund, og er dette et bekræftet Vidnesbyrd, at han kun var Soldat; han giver sig ved andre Begivenheder det samme Navn, men hverken Fændriks eller Capitains Titel, med hvilke han dog vel i det mindste havde smykket Titelbladene af sine Værker, dersom de havde tilkommet ham. Hans Slaverie varede i $5\frac{1}{2}$ Aar, derpaa kom han tilbage til Spanien, og laae sig efter at skrive for Skuepladsen. Han forfærdigede adskillige Comedier, som bleve forestillede med Bifald, saa vel for det nye i Opfindelsen, som Skuepladsens Prydelser, hvilke Theaterne i Madrit have, det lykkelige Genie og den gode Smag CERVANTES besad, at takke for. Skuespillene vare: OMSÆTNINGERNE i ALGIER; NUMANTIA; SÖESLAGET; og mange andre,

hvilke

hvilke CERVANTES, ſom et öyenſynligt Vidne, udförede paa det nöieſte. Han forfattede iligemaade nogle Tragedier, ſom bleve vel imodtagne. Hans gode Ven VICENTE ESPINEL Opfinderen af de 10 fodede Vers, holdt ham værdig til at indföres i hans ſindrige: MINDETS TEMPEL, i hvilket han beklager Uhældet i hans Slaverie, og ophöier Behageligheden i hans poetiſke GENIE. LUIS GALVES DE MONTALVO havde forekommet ESPINEL ved at udtrykke de ſamme Tanker i en Sonnet, der ſtaaer foran i GALATEA, og hvoraf Slutningen viſer, at MIGUEL DE CERVANTES SAAVEDRA endog förend han kom i Slaveriet blev anſeet i Spanien for een af hans Tids ſtörſte Poeter.

Men da et blot Sigende ikke alle Tider giver den tilforladeligſte Efterretning, ſaa ſkal CERVANTES underkaſtes den nöieſte Underſögning, og ſamme lægges Læſerens Skiönſomhed for Öine i dette Værk. Aaret 1584 udgav han DE SEX BÖGER af GALATEA, og tilegnede dem, ſom hans Hiernes förſte Foſter, til ASCANIO COLONA, ſom den Tid var Abbed til St. Sophia, og ſiden Cardinal med Titel af Jeruſalems hellige Kors. DON LUIS DE VARGAS MANRIQUE forfattede dette Værk til Ære en Sonnet, der indeholder en lige ſaa ſand ſom behagelig Beſkrivelſe over GALATEA; ved hvilken CERVANTES bekræftede ſin dybe Sindriighed i Opfindelſen, ſin Frugtbarhed og Overflödighed i behagelige Beſkrivelſer og moerſomme Epiſoder; ſin rare Færdighed i at oplöſe en

Knude, der ſyntes uoplöſelig, og den lykkelige Gave at lægge Perſonerne efter Materiens Beſkaffenhed de beqvemmeſte Ord i Munden. Men det, ſom fortiener den ſtörſte Berömmelſe, er den Sömmelighed han afhandler Kierligheden med, hvori HELIODORUS og ATHENAGORA vare hans Mynſtre. Desuagtet frygtede CERVANTES, at juſt denne Fiinhed ſkulde blive ham lagt til Laſt, og ſögte altſaa at undſkylde ſig i Forveien. *Vel troer jeg*, ſiger han, *at man vil dadle mig for at have oplöftet mine Perſoner over de Talemaader, der ere dem naturlige, allerhelſt ſiden Fyrſten for den latinſke Poeſie er bleven ilde omtalt, fordi han i nogle af ſine* EGLOGA *havde betient ſig af et ædlere Sprog end i de andre. Min Frygt er altſaa ikke liden, at man ſkal bebreide mig at have lagt philoſophiſke Sætninger i Munden paa forelſkede Hyrder, hvis Begreb ſielden ſtiger höiere, end til at tale om deres Hiorder og Marker i en vedtaget Enfoldighed. Jeg holder det altſaa for det ſikkerſte at give den Advarſel, at mange af diſſe forklædte Hyrder ere allene Hyrder i Klæderne, hvorved den Indvendning falder bort.* CERVANTES kunde ikke faa let hæve eller undſkylde en anden Critiqve, der fældtes over GALATEA, og avledes af hans alt for frugtbare Indbildnings Kraft; den beſtod deri, at han i dette Værk havde anbragt ſaa mange Epiſoder, at deres Mængde forvirrede Læſerens Tænkekraft, i hvor opmærkſom han end var, fordi, at endſkiönt de meget kunſtigen vare anbragte, ſaa hyppedes den eene dog ſaa ſtærk paa den anden, at man ikke kunde följe Fortæl-

ningens

ningens Kiæde, som ofte blev afbrudt ved nye Hændelser. Han indsaae det selv, og tilstaaer det i Samtalen imellem Præsten PERO PEREZ og Barberen Mester NICOLAS i DON QUIXOTES første Tome. Han fandt ingen Leilighed til at udgive et nyt Oplag af GALATEA, endskiönt han ofte lovede det. For nogle Aar siden er der bleven giort en Anmærkning, hvilken jeg vil anföre her, som den vigtigste, der er fældet, og som er: at Stilen i GALATEA har en forvirret Sammenhæng, og er overmaade tvungen. Ordene slet valgte, Sammenföielsen haard og meget forskiellig fra den, der bruges i daglig Omgang. Heri efterfulgte han de gamle Ridder-Böger, han indsaae, at han maatte gaae sindig til Værks, för at naae sit Maal, og drage Fordele af Attraaen efter Nyt; derfor er Tilegnelsen og Fortalen meget naturligere, de Værker han siden efter udgav ulige bedre, ja saaledes, at de ere en offentlig Igienkaldelse af hans gamle Vildfarelser. I GALATEA findes en Deel Vers af den ringere Poesie, hvis Indhold er moersom og behagelig Tankerne ædle, og Udtrykket harmoniskt. Hans Arbeider i den höiere Poesie ere under disse, men der findes dog mange Vers i dem, som kan sættes ved Siden af de beste Poeters.

Imidlertid er det ikke efter dette Værk at MIGUEL DE CERVANTES SAAVEDRAS store Genie, forunderlige Opfindelse, samt reene og flydende Stiil skal bedömmes. Alt dette henrykker med langt stærkere Föie i Værket, han forfattede om DEN SINDRIGE

RIGE HERREMAND DON QUIXOTE af MANCHA. Dette kan med Rette kaldes hans Mesterstykke, og en upartisk Undersögning om dette Værk hörer iligemaade til Anmærkningerne over hans Levnet, hvilke jeg skriver med saa meget större Behag, som jeg derved adlyder en Herres Befalning, der höiligen ærer MIGUEL DE CERVANTES SAAVEDRAS berömmelige Ihukommelse, hvis ærefulde Minde, dersom det ikke allerede var saa stærk befæstet, som det er, nu maatte blive det ved en saa ypperlig Beskytters Gunst.

Den slette Indflydelse, som Ridder-Bögernes Læsning giorde paa Sæderne og Tænkemaaden, bragte de Skiönsomste til at fordömme dem; men de havde giort saa stærkt et Indtryk hos de fleste Læsere, at hverken Klagemaal, Beskyldninger eller Formaninger af Nationens viiseste og nidkæreste Mænd kunde bringe dem i Foragt. Al den Möie der anvendtes blev frugteslös indtil MIGUEL DE CERVANTES SAAVEDRA, som hans Ven siger i Fortalen til DON QUIXOTE af MANCHAS Historie, skrev en Satire imod dem, *for at berove dem den Agt og det Sted de havde hos den meenige Mand.* CERVANTES overveiede, at et Söm driver det andet ud, han sat en stor Tilböielighed forud for deslige Böger hos den störste Deel Örkeslöse, der var altsaa intet bedre Middel til at forene denne Læsning med Fornuftens Kraft, der allene kan veilede tænkende Siæle, end en Bog af lige Opfindelse, fuld af sömmelig Skiæmt, hvis Læsning, ved at opvække en umaadelig Fornöielse hos alle, kunde saavel drage den Viise som

den

den Enfoldige til ſig. Der udkrævedes, til at naae denne Henſigt, juſt ikke ſaa dybſindig en Lærdom, ſom en Lethed og Behagelighed i Foredraget til at bemægtige ſig Opmærkſomheden. Hvilket CERVANTES ſelv anförer i Fortalen, hvor han paa en fiin Maade igiennemhegler ſlette Forfatteres Forfængelighed, og igiennem ſin Vens Mund foreſkriver ſig ſelv Reglerne han burde iagttage. Hvor vidt han har været i Stand til at följe dem, ſkal nu upartiſk underſöges.

En Bogs Fuldkommenhed beroer paa tre Ting: En lykkelig Opfindelſe, et ordentligt Anlæg, og et efter Caracterene afpaſſet Sprog.

Opfindelſen hos CERVANTES er overeensſtemmende med en Herremands Caracteer, hvis naturlige gode Begreb, i Steden for at forbedres ved en nyttig Læsning, er bleven ganſke forvildet ved Ridder-Bögernes, og derover forfalder til den Daarlighed, at vilde ſelv udöve de herlige Gierninger han havde læſt beſkrevne. Han udvælger ſig en lyſtig og ærlig Bonde til Vaabendrager, og for ikke at være uden Dame, danner han ſig een i Indbildningen i Forhold efter hans Hiertes platoniſke Forliebelſe. I den faſte Tanke om at friſte Eventyr, ſætter han ſig paa ſin Heſt, ſom han kalder ROZINANTE, og ſiden i ſit andet og tredie Udtog med ſin Vaabendrager SANCHO PANZA, der följer ham meget ziirligen paa ſit Eſel, kaldet: RUCIO, ſöger han dem ret for Alvor. Saa vidt jeg kan fatte, er MIGUEL DE CERVANTES SAAVEDRAS Foreſtilling og ſkiulte Henſigt herved denne: ALON-

SO

SO QUIJADA, en Herremand i Mancha, foretog ſig aldeles intet andet, end at læſe Ridder Böger; en Laſt, der gik meget i Svang blant örkeslöſe Folk, ved denne idelige Hængen over diſſe Böger fortörredes Hiernen, og forvildedes Skiönſomheden hos ham, ſaavel ſom hos andre navnkundige Tölpere, bekiendte under det Navn PALADIN. Bemærkelſen herved er: at denne unyttige Læsning forrykker Begrebene, giöre Læſerne driftige og forvovne i deres Forhold, ligeſom man ikke havde at beſtille med andre, end ſelvraadige Menneſker. Den ulykkelige Herremand anſaae altſaa alle de overnaturlige Gierninger, om hvilke han havde læſt, for ſande; og de vandrende Riddere forekom ham at være umiſtelige i Verden, for at hæmme Vold og Uret, ſom han ſelv ſiger. Han vilde derfor indlemmes i et ſaa roesværdigt Broderſkab, og bruges i ſaa herlig en Övelſe for det menneſkelige Kiön. En Stand, der egner indbildte Tappre vel, hvilke, uden at være forbundne dertil, vilde raade Bod paa alting ved en uforſkammet Forvovenhed. ALONSO QUIJADA gav ſig altſaa Navn af DON QUIXOTE af MANCHA, og lod ſig ſlaae til Ridder i et Kroehuus. De, ſom komme lidet over deres Sphæra, anſee ſig ſtrax for betydelige, og ere vante til at forandre deres Tilnavne, komme de til et eller andet Slags Ærestegn, ſaa troer de, at ſamme kan allene læſes i denne Udſkrift, og at intet bedre kan udtrykke og bemærke den virkelige Værdie.

Til

Til Navnet af DON QUIXOTE lægger han altſaa af MANCHA, og kalder ſin Herſkerinde: DULCINEA af TOBOSO, et Sted i Mancha. Rygtet ſiger: at CERVANTES ſkal have været der i en Forretning, og da han ikke kunde blive eenig med TOBOSOERNE, ſatte de ham i Fængſel. Af Erkiendtlighed derfore (thi Hevngierighed kan det ikke kaldes, ſiden det har tilveiebragt Mancha ſaa ſtor en Ære) opkaldte CERVANTES ſin vandrende Ridder og hans Fröken efter Landet. At CERVANTES forfattede denne Hiſtorie medens han ſad fangen, ſiger han ſelv i Fortalen; endſkiönt mange paaſtaae, at han ſkrev ſine to Comedier: HARCOLO og LEONTE i Fængſelet.

Lad os nu ſee, hvad DON QUIXOTE foretager ſig, og hvorledes han forlader ſit Huus paa ſin magre Heſt, et Sindbillede paa Afmagten i hans Foretagende: og efterfulgt paa ſit andet og tredie Udtog af SANCHO PANZA paa ſin RUCIO, der foreſtillede Enfoldigheden.

I DON QUIXOTE foreſtilles os en tapper Affindig, der holder mange af de Ting han ſeer, for magen til dem han har læſt om; der følger Indbildningskraftens Forblindelſer, begiver ſig, efter hans Tanker, i de allerſtörſte Farligheder, og vil udöve ſaa forunderlige Heltegierninger, at de ſkal formörke alle dem, ſom Ridder-Bögerne har tillagt deres opdigtede Helte. For at give diſſe Efterabe ſer en Slags Sandſynlighed, og at Helten ved enhver beqvem Leylighed kunde anföre een

af

af det umaadelige Antal af vandrende Riddere, som havde været i samme Tilfælde, var det nödvendigt, at Forfatteren maatte have en udstrakt Kundskab om disse ridderlige Bedrifter. At CERVANTES var magelös deri, lægger han paa mange Steder for Dagen.

Dette Galskab undtagen, viser DON QUIXOTE sig i övrigt, som en klog Mand, og er hans Tale ganske overeensstemmende med Fornuften. Det Fortiener at læses, hvad han siger om den gyldene Alder, eller Verdens förste Tilstand; om Studerendes og Krigsfolkenes Levemaade; Sammenligningen imellem Ridderne; og de tvende Forholds Regler, den eene om Statskunsten og den anden om Oeconomien, som han giver SANCHO PANZA, da han skulde være Gouverneur paa Öen Barataria, ere saaledes, at de kunde gives til virkelige Gouverneurer, og de burde tilforladeligen bringe dem i Udövelse.

I SANCHO PANZA sees dens meenige Mands Enfoldighed, som uagtet at den kiender Misbrugene, dog blindt væk fölger dem. Men paa det, at SANCHOS Enfoldighed ikke skal falde Læserne kiedsommelig, saa giver CERVANTES ham en naturlig Skiæmtsomhed. Ingen Beskrivelse kan være naturligere og nöiagtigere, end den hans Herre paa adskillige Steder giör Hertuginden over ham.

Paa det en vandrende Ridders Historie ikke skulde trætte Læseren ved en Fölge af et og de samme Ting, som dog var uundgaaeligt, saa snart den ikke indeholdt andet end hans Tildragelser, saa blander

CER-

CERVANTES dem med adskillige Episoder, i hvilke Udfaldet er nyt og sandsynligt; Indholdet kunstigt og lærerigt; Indklædningen fortræflig; Overgangen til dem beqvæm og naturlig og i det heele saa behagelige, at de forskaffe Tænkekraften Hvile og sætte Sandserne i Roelighed, der ved hans besynderlige Flid og Kunst havde ladet sig besnære. De to Episoder, som oplyste Læsere foredrage de andre ere: *Fortælningen om Slaven og den utiidige Nysgiærrige;* fordi de paa en saa sindrig og tækkelig Maade ere indflættede med Hoved-Handlingen at de synes at udgiöre een Kiæde, og ere meget vel og behageligen udförte.

Naar Kunstneren er stor, kiender ingen Værkets Fuldkommenhed bedre end han selv og derfor siger CERVANTES om sit i den 1ste Tomes 28de CAP.: *Fortælningerne og Episoderne ere for det meeste ligesaa behagelige, kunstige og sandsynlige, som Historien selv.*

CERVANTES, for ikke selv at blive skyldig i den Skadelighed han bebreydede Ridder-Bögerne, og for tillige at opnaae sit Öyemeed: at bringe slige Fabler i Foragt, siger: at DON QUIXOTE af MANCHA efter at han var bleven fört for Gal til sit Huus, indsperret som i et Fuglebuur, bekom sin Forstands fulde Brug igien, bereede sig christeligen til sit Endeligt og fortröd inderligen, at han af disse skadelige Bögers Læsning havde ladet sig forleede til at efterabe de vandrende Riddere, der allene vare en blot Opfindelse.

Hvor fortræffelig Opfindelsen er i dette Værk sees allerede af det jeg her har anfört. Anlægget er ikke mindre ypperligt, siden alle Personerne ere afteg-nede i et rigtigt Forhold og enhver sadt paa sit hehö-rige Stæd. Hændelserne ere med saa megen Kunst sammenflættede at den eene flyder af den anden, og det heele vedligeholder og fornöyer Læserens Op-mærksomhed.

Hvad Stilen anbelanger, da var det at önske, at deres, som have det alvorligste Öyemeed, var saa-ledes. Den er paa det nöyeste udmærket og Sprogets Natur over alt fulgt. CERVANTES betiente sig stedse af gamle Ord for des bedre at udtrykke gamle Ting. Han indförte kun ganske faa nye og aldrig uden at lægge Nödvendigheden for Dagen. Han beviiste, at det Spanske Sprog ikke trænger til frem-mede Ord for at udtrykke sig efter Behag i alle Begi-venheder. Med et Ord, hans Stil i DON QUIXO-TES Historie er reen, naturlig, flydende, harmonisk og saa udarbeydet, at meget faa Spanske Forfattere kan roese sig af den Nöyagtighed, ja, det er ustriidigt, at den kan ansees for eet af de beste Spanske Skrifter.

Tilfreds med denne Overbeviisning, söger CERVANTES selv i Tilegnelsen af DON QUIXO-TES anden Tome til DON PEDRO FERNANDEZ DE CASTRO, Greve af LEMOS, uefterligneligen at skiule sin egen Berömmelse, hans Ord ere disse:

Da jeg for nogen Tiid siden oversendte Deres Ex-cellence mine forhen trykte Comoedier, der bleve forestille-

de

de ſagde jeg, om jeg mindes ret; at der maatte gives DON QUIXOTE Sporer paa for at gaae hen og kyſſe deres Excellences Haand. For nærværende Tiid har han faaet dem og har alt begivet ſig paa Reyſen, men derſom han indfinder ſig, ſaa ſynes mig, at han har beviiſt deres Excellence en Slags Tieneſte; fordi jeg overhænges fra alle Kanter om at overſende den til at fordrive Qvalmerne ſom ere foraarſagede ved Trudſelen om Fortſættelſen af en DON QUIXOTE, der har forklæd ſig under Navnet af den ANDEN TOME og flyver om i Verden. Den, der har viiſt meeſt Attraae efter den, er den ſtore Chineſiſke Kayſer, ſiden han, omtrent for en Maanet ſiden, ſendte mig et Brev i det Chineſiſke Sprog ved en Coureer til Fods, i hvilket han anmodede, eller rettere ſagt, bønfaldt mig om at ſende ham den, fordi han vilde ſtifte et Collegium i hvilket der ſkulde holdes Forelæsninger i det Caſtillianſke Sprog, og vilde, at Forelæsningerne ſkulde være over DON QUIXOTES Hiſtorie, og det ſom meere er, ſaa ſkulde jeg, efter hans Sigende, være Rector ved dette Collegium. Jeg ſpurgte derpaa Overbringeren om hans Mayeſtet havde ſtyet ham Reyſe-Omkoſtningerne med til mig? Han ſvarede, at det var ikke engang kommet ham i Sinde! Altſaa, min Broder! ſagde jeg, kan I vende tilbage til eders CHINA Klokken ti, tolv eller naar I ſelv lyſter; ſiden jeg ikke har Helbred nok til at paatage mig ſaa lang en Reyſe; thi foruden det, at jeg er ſygelig er jeg og ſaa ganſke blot for Penge, og Kayſer mod Kayſer og Monark mod Monark, ſaa er der i NEAPOLIS den ſtore Greve af Lemos, ſom uden alle diſſe ſmaae Titler af

COLLEGIER og *Rectorer understøtter og beskytter mig, ja beviiser mig langt meere Godhed end jeg har Rettighed til at attraae. Hermed affærdigede jeg ham og nu affærdiger jeg mig selv, ved at sige &c. &c.*

Madrit den 31 *October* 1615.

Fuldkommenheden af dette Værk er allerede undersögt, man har i lige Maade seet Anlæggets Skiönheder og i Betragtning heraf kan man let slutte, hvorvel dette mærkværdige Værk burde blive imodtaget. Men siden det kom ud i to Tomer og der var en lang Tiid imellem hver af dem, saa vil vi see hvorledes det blev optaget, hvilke Domme det var underkastet og hvilke det fortiente.

Den förste Tome kom ud i Madrit, trykt af JUAN DE LA CUESTA 1605 in 4to. Tilegnet Hertugen af BEJAR til hvis Beskyttelse CERVANTES lykönsker sig i Verset fra DEN UKIENDTE URGANDA til DON QUIXOTES af MANCHAS Bog.

Det störste Beviis paa en Bogs Ypperlighed er at den spredes ud overalt. Den förste Tome af DON QUIXOTES Historie udbredede sig saaledes, at CERVANTES i den anden siiger: at den vil blive oversadt i alle muelige Sprog, og er dette bleven saa nöye opfyldt, at der om Oversættelserne allene kunde giöres en fuldstændig Afhandling. Han taler ligemaade selv paa adskillige andre Steder om det store Antal, der vilde blive trykt af denne Historie, og vi seer, at det er bleven opfyldt, siden DON QUIXOTES Historie ikke allene findes i en hver Mands Huus, men endog

i de

ſ de udſögteſte Bibliotequer og bryſte Eyerne ſig ikke lidet, derſom de have een af det förſte Oplag at fremviiſe. De ſtörſte Kaaberſtikkere, Malere, Bildthuggere og Tapetvævere have anvendt alt deres Fliid for at ſmykke Kongelige Slotter og ſtore Herrers Huuſe med dens Foreſtilling. Endog i CERVANTES levende Live var der Kongelig Paategning paa den Ære hans Værk tilkom. Kong PHILIP DEN TREDIE ſtod en Dag for Vinduet paa Slottet i MADRIT, og ved at lade Öynene löbe om blev han ved Kanten af Floden Manzanares en Student vaer, ſom læſte i en Bog, men ſom ofte bröd Læsningen af for at ſlaae ſig for ſin Pande, med umaadelige Bevægelſer af Glæde og Fornöyelſe. Kongen ſagde derpaa: *enten er denne Student ikke klog eller og han læſer* DON QUIXOTE. Det blev og ſtrax bekræftet, at han læſte den; Hofmændene erkyndigede ſig paa ſtaaende Fod derom, ſiden det er overmaade magtpaaliggende for enhver af dem at bekomme Bære-Lönnen af deres Herre, ſom den förſte Tilbringere af nye Tidender, der ere af ingen Vigtighed. Men ingen iblandt dem anholdt om en maadelig Penſion for CERVANTES til at opholde Livet med; og af den Aarſag veed jeg ikke heller at forklare det ret, ſom han ſiiger om Kayſeren af China: thi det er uimodſigeligt, at CERVANTES, ſaa længe han levede, ſkyldede Fremmede meget, og ſine Landsmænd gandſke lidet. Hiine ærede og berömmede ham uden Maal og Maade; diſſe foragtede ham, ja nogle iblandt dem forfulgte ham med offentlige og hemmelige Skandſkrifter.

For ikke at lade denne Sandheds Antagelse alene beroe paa Læserens Höflighed, saa vil jeg fremlægge Beviiser. Naar LICENCIATEN MARQUEZ TORRES i Aprobationen til den anden Tome af DON QUIXOTE har giort en skiönsom Critique over den Tids onde Böger siger han: MIGUEL DE CERVANTES SAAVEDRAS *Værker findes der imod gandske anderledes saa vel af vore egne, som af Fremmede, hvilke ønske at see, som et stort Vidunder, Forfatteren af den Bog, der, saa vel formedelst dens Velanstændighed og Sommelighed, som for dens skionne og höyelige Vendningers Skyld, har vundet et saa almindeligt Biefald baade i Spanien, Frankrig, Italien, Tydskland og Flandren. Jeg kan med Sandhed bevidne, at den 25de Februari indeværende Aar 1615 da jeg fulgtes med min Herre* DON BERNARDO DE SANDOVAL Y ROYAS, *Cardinal og Ærkebisp til* TOLEDO, *for at betale den Besögelse han havde at aflægge hos den Franske Ambassadeur, der var kommen her i Anledning af en Mariage imellem de to mægtige Huuse Spanien og Frankrig; mangfoldige Franske Cavallierer af dem der vare komne i Ambassadeurens Følge, saa vel Hofmænd, som Lærde og Elskere af de skiönne Videnskaber, nærmede sig til mig og de andre Geistlige, der vare i* CARDINALENS *min Herres Følge meget begiærlige efter at vide, hvilke Værker af de saa kaldte skiönne der bleve sadte meest Priis paa. De toge Anledning her til af det, at jeg censurerede dem, men neppe havde de hört* CERVANTES *nævne, förend alle Tungerne paa engang bleve lösnede til at udbrede den Höyagtelse*

ælse hans Værker bleve holdte i saa vel i Frankrig, som i de omliggende Naboe-Riger. De vare saa ödsele i deres Lovtaler over GALATEA, *som en Deel vidste uden ad saa vel som og over den første* TOME *af dette Værk og hans* FORTÆLNINGER, *at jeg tilbød mig at viise dem Forfatteren hvorefter de paa tusende Maader gave deres Længsel tilkiende. Derpaa udspurgte de mig paa det nöyeste om hans Alder, Betiening, Vilkor og Omstændigheder. Jeg var tvungen til at sige, at han var gammel Soldat, Herremand af Födsel og fattig. Hvorpaa een svarede disse mærkværdige Ord:* Spanien vil da, for at underholde de almindelige Vildfarelser, ikke giöre slig en Mand meget riig? *Herpaa gave nogle af de andre Cavallierer dette fine og dybsindige Svar:* dersom Mangel og Nödvendighed har drevet ham til at skrive, saa Gud give at han aldrig maae faae Overflödighed, siden hans Fattigdom i saa Fald tiener til at berriige heele Verden. *Jeg troer vel at nogle ved dette (som for en Paategnelse er noget lang) vil sige: at det grændser meget nær ved en hykkelsk Lovtale, men Sandheden, der ligger i det jeg her oprigtig siiger, bör befrie* CENSOREN *fra Mistanke og mig fra at bekymre mig derover. Desforuden hykler ingen i vore Tider for dem, der ikke har Lokkemad at sætte paa Krog for Hykleren, hvilken, endskiöndt han med Venlighed og Falskhed udöser Spottegloser dog paastaaer at de ere udregnede, som uomstödelige Sandheder.* Det övrige af Paategningen er iligemaade en skiönsom og beskeden Mand værdig.

De Critiquer, som bleve fældede af endeel andre vare meget forskiællige fra denne, og gaves straffværdige og ondskabsfulde Hensigter i dem ganske og aldeles Töylen. Nogle, som jeg har sagt, vare hemmelige, andre offendtlige, men saadanne, at selv den, som de vare sigtede paa havde Mod nok til at fortælle det. *Da jeg*, siger han i Tillægget til Reysen paa Parnassus, *var i Valladolid bragtes et Brev til mig i mit Huus, som koſtede en* REAL (*) *i Poſt-Penge. Det blev imodtaget og betalt af min Söſter-Daatter, som aldrig faaer det betalt af mig, men jeg anforer til min Undſkyldning, at hun ofte har hört mig ſige, at Penge bleve meget vel anvendte til tree Ting: Almiſſe, at betale en god Medicus og Poſt-Penge, enten ſaa Brevene kom fra Venner eller Fiender; fordi Vennernes advarede og fornöyede, og Fiendernes kunde tiene til at opdage deres Tænkemaade. I det omtalte ſik jeg en uſel Sonnet uden allermindſte Vid eller Behagelighed, men ſom paa en jammerlig Maade bagtalede* DON QUIXOTE, *og det eeneſte der forträd mig ved den, var* REALEN, *hvorfor jeg ogſaa ſtrax beſluttede aldrig meere at tage imod Breve, der koſtede Penge.*

CERVANTES viiſte ſig mere opbragt imod andre Fiender af hans DON QUIXOTE ſiden han afbildede dem med ſaa levende Farver, at man deraf tilfulde kunde ſee hvor ſtærk hans Fortrydelſe var. Alt hvad

(*) Omtrent 10 Skilling i vor Myndt.

hvad man veed er, at det var en Munk, men hverken hvem eller af hvad Orden.

DON QUIXOTE af MANCHAS Hiſtorie blev, ſom jeg allerede har ſagt, meget vel imodtaget da den kom for Lyſet, og den förſte Tome blev adſkillige gange oplagt. Det manglede ikke i Spanien paa dem der vare misundelige ſaavel over MIGUEL DE CERVANTES SAAVEDRAS Ære, ſom over Vindingen af hans Værker. Endog i hans levende Live fordriſtede een ſig til at ſkrive og bekiendtgiöre en Fortſættelſe af denne uefterlignelige Bog. Titelen han ſadt paa ſit Værk er följende.

Den anden Tome af den ſindrige Herremand DON QUIXOTE *af* MANCHA. *Som indeholder hans tredie Udtog og er den femte Part af hans Hændelſer. Forfattet af Licenciaten Alonſo Fernandez de Avellaneda, barnföd i Byen Tordeſillas. Til Bieſidderne, Birkedommerne og Herremændene i den adelige Bye Argamaſilla, den ridderlige Herremands* DON QUIXOTE *af* MANCHAS *lykſalige Föde-Stæd. Trykt i Tarragona af Philip Roberto Aar* 1614 *in* 8vo.

Forfatteren af dette Værk kaldte ſig hverken Alonſo Fernandez de Avellaneda eller var barnföd i Tordeſillas en berömt Bye i det gamle Caſtillien, men han var en Arragonier, ſiden CERVANTES, ſom man bör ſlutte var nöye underrettet derom, kalder ham ſaaledes ved adſkillige Leyligheder. I Fortalen til den anden Tome kalder CERVANTES ham *Herre* og *ſtor*, hvilket er ubegribeligt for mig, men han maae

have været hvem han være vil, saa er jeg overtydet om, at denne Fiende af CERVANTES maae have været meget mægtig, siden en Forfatter og Soldat, drisstig og kiæk i at före Pennen saa vel som Kaarden, ikke tör vove at nævne ham. Med mindre, at det har været et saa nedrigt og foragteligt Menneske, at ingen har vildet lade sig vedgaae at vide hans Navn, paa det, at dets Skiændsel ikke skulde udbrede sig paa nogens Rygte.

DON NICOLAS ANTONIO dömmer, at denne Forfatter ikke havde de naturlige Gaver til at fortsætte sligt et Værk. Men dette er for lidet sagt. Han havde hverken Gaver, Vid eller Begreb nok til saa vanskeligt et Foretagende, thi som CERVANTES lader Hertuginden, der giorde saa megen Ære af DON QUIXOTE, sige: *Tækkelighed og artig Skiæmt have ikke deres Sæde i dumme og plumpe Siæle.* Den arragoniske Forfatters Skiæmt er derimod saaledes, at den er uværdig til at læses af skikkelige Folk. Ingen af hans Opfindelser har det mindste Skin af Sandsynlighed og siden han havde foretaget sig at fortsætte DON QUIXOTES Historie, saa burde han have vedligeholdt Personernes Caracteer, saaledes som de vare fremsadte af CERVANTES; der stedse iagttog Sömmeligheden, som er Kunstens störste Fuldkommenhed. Desforuden saa er hans Grundsætninger pedantiske; hans Stiil opfyldt med falske Tanker, Solecismer, uegentlige Ord, haard og uböyelig; med et Ord, den Foragt værdig, den har nydt, ved at blive anvendt til det nedrigste Brug, der

eene

eene og allene har giort den rar; thi hvad Værdie den holdes i kan ſees der af, at den i hundrede og atten Aar kun er bleven oplagt engang, nemlig: 1732 og at ingen Mand af god Smag ſætter Priis paa den. Aaret 1708 blev en ſaa kaldet *Overſættelſe* af dette Værk trykt i Paris, men man ſeer, at der er vendt op og ned paa heele Anlægget, mange Ting reendt udeladte og mange tilſadte hvilket ikke har kundet give det fordeelagtigſte Begreeb om den förſte Forfatter.

Vel har han kundet ſkiule ſit Navn men ikke ſin Ondſkab og Hovmod, ſom han med en ſaa uforſkammet Driftighed bevidner i Fortalen. I hvilken han ikke allene taler om CERVANTES med Foragt ved at bebreyde ham at have kun een Haand, at have ſkrevet DON QUIXOTES Hiſtorie i Fængſel og följeligen ſlet, at hans höye Alder giorde ham kiedſommelig og at han var nödt til at ſætte PRETRE JUAN i Indiens og Kayſerens af Trappezunts Navn paa ſine Sonneter, ſiden betydelige Mænd vilde have ſkammet ſig ved at han nævnte dem; men hans Ondſkab gaaer endog ſaa vidt, at han giver tilkiende, at LOPE DE VEGA igiennemhiegles i DON QUIXOTES Hiſtorie.

Alt dette beſvarer CERVANTES ſaa vel i Fortalen til den anden Tome, ſom i Værket ſelv paa alle de Stæder hvor han lader ſine Perſoner tale om en Arragonier, men det han lægger Haanden ſtærkeſt paa ham for er den yderlige Grad af Dumdriftighed i at torde i Forfatterens levende Live fortſætte et Værk, der allene var et Foſter af Indbildnings-Kraften. Til

den

den Ende lader han DON QUIXOTE selv höre een læse Fortsættelsen af hans Historie og det han ved den Leylighed anförer indeholder den fortræfligste Critique. Det er een af de förste Regler for et Digt enten at följe Historien eller og opfinde Tingene paa een Maade, at de staae i det nöyeste Forhold med hinanden. CERVANTES havde fremstillet DON QUIXOTE, som en tapper, beskeden og forelsket vandrende Ridder; dette Begreb havde enhver om ham, da den saa kaldede Fernandez de Avellaneda tog sig for at fortsætte Historien og han afbilder ham feyg, plump og uden Forliebelse. CERVANTES giver DON QUIXOTES Fröken alle muelige Fortrefligheder og Fernandez just det modsatte; CERVANTES afbilder SANCHO PANZA enfoldig og moersom, men hverken som en Fraadser eller Drukkenbolt; Fernandez de Avellaneda afbilder ham ogsaa enfoldig, uden i mindste Maade at være moersom, men som en Fraadser og Drukkenbolt. Og altsaa hverken följer Historien eller bringer Sandsynlighed i sine Opfindelser.

MIGUEL DE CERVANTES SAAVEDRA kunde altsaa med Föye slutte og sige: at Æren, hældigen at fortsatte DON QUIXOTE af MANCHAS Historie, var allene hans Pen forbeholden, men for ikke at lade det klinge som Selvroes, lægger han det i den foregivne Arabiske Forfatters CIDE HAMETE BENENGELIS Mund, der taler til sin Pen. Den förste Tome af DON QUIXOTES Historie var ikke heller saa snart kommet for Lyset förend denne vandrende

Ridder

Ridder tvang alle de andre til at krybe i Skiul, og da den anden Tome i Aaret 1615 kom for Dagen blev Berömmelsen saa almindelig og stor, som Værket fortiente, og have meget faa Værker vundet et saa vaeragtigt og almindeligt Biefald. Der ere Böger, som komme i Betragtning, fordi deres Stiil ere Mönstre efter de döde Sprog, andre blive agtede for Tidernes Omstændigheders Skyld, men saasnart disse forandres ophörer Biefaldet; atter andre for det höye og store i deres Öyemaal; men CERVANTES afhandlede kun en Daarlighed skreven i et levende Sprog, hvis Omkreds er meget indskrænket, og desuagtet lever og triumpherer hans Værker over Forglemmelsen. Den Fordærvelse, som disse uriimelige Fabler foraarsagede i de ældere Tiider var saa stor, at den kunde kaldes almindelig. Af den Aarsag tornede ogsaa den lærde Verdens skiönsomme CENSOR JUAN LUIS VIVES saa heftigen imod dem, og beklagede sig med saadan Ivrighed over hans Tiids fordærvelige Sæder; men Lægedommen, som den sindrige CERVANTES anbragte derimod var langt kraftigere, den rensede heele Europas Smag for den indgroede Tilböyelighed til disse vedklæbende Böger. Han lod DON QUIXOTE paa nye drage ud, og aabnede ved Hielp af een Nar Öynene paa mange frievillige Narre; een saa viis Mand, som CERVANTES, fornöyede mange Örkeslöse og Tungsindige ved den behagelige og moersomme Læsning af hans kunstige og indtagende Bog; Ja, mange staae endog i Tvivl om hvilken Tome der er den beste, enten den der indeholder

der DON QUIXOTES første og andet Udtog, eller den der indeholder det tredie.

Jeg er ingenlunde sindet at besvare dette vanskelige Spörgsmaal, men overlade det til CERVANTES selv, hvilken, da nogle af de Domme der bleve fældede forud vare komne ham for Öre, skrev Samtalen imellem DON QUIXOTE, BACALAUREUSEN SIMSON CARRASCO og SANCHO PANZA. De, derfor som sige: at CERVANTES i den anden Tome ikke ligner sig selv, tale enten af deres Munde, som ere saa indtagne af den første, at de troe, den aldrig kan have lige, eller de have ikke Skiönsomhed nok til at indsee det, som CERVANTES selv tilstaaer: at han i den anden Tome har feylet imod Kunsten for at lindre sin Inbildnings-Kraft og fornöye Læserens.

Midt iblandt saa mange billige Berömmelser, som der tilkommer CERVANTES saa vel for hans ypperlige Opfindelse, som hans mesterlige Anlæg og besynderlige Veltalenhed, saa kan dog, siden den der skriver kun er een, og de der læse mange, en Forfatter, hvis ganske Opmærksomhed er henvendt til at opfinde, og som ofte henrykkes ved Indbildnings-Kraftens Hede, der giör den umaadelig frugtbar, just i Kraft af denne store Mængde af Omstændigheder blindes saaledes, at de ikke alletiider komme paa det nöyeste overeens, eller og ikke passe sig til Tiden og Stædet de ere sadte paa. Det er altsaa let giörligt, at CERVANTES paa somme Steder kan have stödt an imod Sandsynligheden; en Feyl, i hvilken han har alle

dem

dem til Staldbrödre der indtil denne Tiid have ſkrevet Værker i hvilke blot Opfindelſe have flættet Kiæden. CERVANTES indſaae det ſelv og dadlede af den Aarſag adſkillige Ting, ſom han havde ſkrevet i den FÖRSTE TOME, ved at tilſtaae ſin Skiödeslöshed i nogle Capitler af den ANDEN, hvor han udſlettede mange Vildfarelſer ved ſin Oprigtighed i at anſee dem derfor og ſögte at beſmykke andre ved ſaa behagelige Undſkyldninger at dette Forſvar er en nye og ærefuld Art af Bekiendelſe. Hans Geiſt var ſaa ædel, at derſom han havde levet indtil nu og man havde foreſlaaet ham at anſtille en nöyere Underſögning, da var han ſaa aldeles upartiiſk i Henſeende til ſig ſelv, at han ſikkert havde holdt ſig forbunden for Advarſelen.

Overbeviisningen om at være een af hans allerſtörſte Tilbedere giör mig ſaa driſtig at ſige, at han i viſſe Tilfælde har ſtrakt Sandſynlighedens Grændſer alt for vidt og undertiden ganſke og aldeless gaaet den forbi. I den navnkundige Striid med Biscayeren DON SANCHO af ASPEITIA lader CERVANTES DON QUIXOTE bryde ind paa ham i det fulde og faſte Forſæt at beröve ham Livet: men er det ſyndſynligt, at Biscayeren, ſom har Tömmet af ſit Muul-Eſel i den venſtre Haand, ſaaer ikke allene Tiid til at trække ſin Kaarde med den höyre, men endog at drage et Hynde af Vognen til at bedække ſig med ſom et Skiold, da dog naturligviis de ſom vare i Vognen ſadde paa det, og derſom det endög ikke var, ſaa bliver det dog ſtedſe vanſkeligt, at Biscayeren kan fuldföre alt dette i ſaadan

en Haſt, at han ikke gandſke ſætter ſig blot for en Afſindigs Raſerie.

Ligeſaa uſandſynlig forekommer det mig i *Fortælningen om den uiidige Nysgiærrige*, at CAMILLA ſnakker ſaa længe med ſig ſelv, og det paa ſaadan en Maade, at Anſelme, ſom ſtaaer i Skiul, kan höre denne lange Monologue. Vel har de ſtörſte Theater-Skribentere indfört Monologuer i deres Stykker, men allene for at underrette Tilſkuerne om Perſonernes lönligſte Tanker, men ingenlunde for at de övrige handlende Perſoner i Stykket ſkulde höre ſlige lange Taler.

Iligemaade overgaaer SANCHO PANZAS Betragtninger, ſom han meddeeler ſin Herre i Begyndelſen af deres tredie Udtog tilforladeligen en ſaa enfoldig Mands Begreb, ſom SANCHO PANZA.

Jeg veed ikke heller, hvorledes det kan undſkyldes, at man paa et Sted i Arragonien, hvor der er meere end tuſende Indbyggere, kan i otte eller tie Dage have en Gouverneur offendtlig for Nar. Om det er ſandſynligt maae Arragonierne ſige os.

I en Poſt maae CERVANTES behandles med en Slags Haardhed og det er i Henſeende til Chronologiens eller Tidsregningens Iagttagelſe, ſiden han ſelv med ſaa megen Föye har bebreydet hans Tids-Comedieſkrivere denne Feyl. Lad os anföre nogle af dem han har begaaet.

For at giöre det jeg har at ſige om ſaa meget meere forſtaaeligt, er det nödvendigt at ſætte forud, at mangfoldige af dem, ſom ſkreve Ridder-Böger havde

den

den Vane for at sætte deres Værker i des större Anseelse at foregive, at de havde fundet dem paa een eller anden Maade saaledes skrevne, at de neppe vare læselige. For at efterabe disse, siger CERVANTES i Slutningen af den förste Tome, *at han ved en lykkelig Hændelse havde fundet en gammel Doctor, som var Eyere af en liden Blye-Casse, han efter Forlydende havde opdaget i en forfalden Eremit-Hytte, der blev udbedret, og at i denne forbenævnte Blye-Casse laae et Pergament skreven med Gothiske Bogstaver, men i Castellianske Vers, der indeholdt en stor Deel af* DON QUIXOTES *Historie.* Dette skrev CERVANTES 1604 og lod det Aaret efter trykke. Jeg overlader nu til Læserens egen Skiönsomhed efter de foregaaende Omstændigheder selv at dömme, paa hvad Tiid DON QUIXOTE da har levet. At foregive, at en gammel Doctor eyede et Pergaments Skrift, der indeholdt adskillige Epitaphier og Lovtaler over DON QUIXOTE og DULCINEA af TOBOSO, at de vare fundne under Jorden i en gammel Eremit-Hytte og skrevne med Gothiske Bogstaver, der gik af Brug i Spanien i Kong Don Alonso den Siettes Tiid, ere Omstændigheder, der sætte Tildragelsen nogle hundrede Aar tilbage: Og naar saa er, hvorledes kan da CERVANTES indföre Karethers Brug i DON QUIXOTES Tiid, da GONSALO FERNANDEZ DE OVIEDO *i den anden Deel om Hof-Betieninger* siger: at Princesse Magarethe ved hendes Bielager med Prinds DON JUAN allerförst indförte Brugen af Karether med fiire Hiul.

Det er iligemaade en Uagtſomhed at nævne det TRENTISKE Mode i DON QUIXOTES foregivne Tiid, ſiden det tog ſin Begyndelſe under Pave PAULUS den Tredie 1544 og endtes under PIUS den Fierde.

CERVANTES taler iligemaade om America, i hvor vel at AMERICO VESPERCIO, en Florentiner af Födſel, förſt da han i Aaret 1497 landede der, gav det ſit Navn. (*).

Men hvorom alting er, ſaa vilde jeg gierne undſkylde CERVANTES ved at ſige: at ſiden han i Begyndelſen af Hiſtorien ſiger: at det ikke er længe ſiden at DON QUIXOTE levede paa et Stæd i MANCHA, ſaa har han fulgt denne Kiæde i heele Opfindelſen og förſt glemt det ved Enden af Hiſtorien, da det er falden ham ind at efterabe GARCI-ORDOÑEZ DE MONTALVA ved det oven anförte Stæd, og ſaaledes allene feylet af en ſlags Uagtſomhed. Eller endnu bedre

(*) Jeg har ſaavel her ſom paa adſkillige andre Stæder udeladt en ſtor Deel Anmerkninger, ſiden mig ſyntes at Forfatteren ved dem meere ſögte at lægge ſin Kundſkab for Dagen end fortælle CERVANTES SAAVEDRAS Levnet. At criticere en Satyre mod Ridder-Bögerne fordi Tidsregningen og Sandſynligheden ikke er iagttaget i den, forekommer mig, ſom om nogen vilde forekaſte vores ſtore HOLBERG diſſe Feyl i ULYSSES, hvor PARIS dömmer Juno til at betale 10 Rdlr. til Chriſtianshavns Kirke og CHILIAN ſtaaer i ti Aar paa et Stæd.

dre ſagt, at DON QUIXOTE ikke er nogen vis Alders Mand, men en levende Afbildning paa dem, ſom have været, ere og ſkulde komme, og altſaa paſſer ſig paa alle Tiider og Stæder. Derſom de ſtrængeſte Kunſtdommere ikke vilde tage denne Undſkyldning for gyldig, ſaa kan de dog i det mindſte ikke nægte mig, at diſſe Uagtſomheder meget lettelig kunde löbe ind, hvor heele Tænkekraften er paa det yderſte udſpendt ved en ſtærk Opmærkſomhed paa Hoved-Puncten; at de paa andre Stæder riigeligen erſtattes ved tuſende Fuldkommenheder, og at jeg följeligen med Sandhed kan ſige, at heele Værket er den lykkeligſte og fuldkomneſte Satire imod det heele menneſkelige Kiön, ſom nogenſinde har været ſkrevet.

Naar man ret vil underſöge Henſigten, hvo ſkulde da kunde have troet, at en Ridder-Bog ſkulde kunde være Middelet til at giöre alle de andre afſkyelige? Men Sagen ligger deri, at han ſkrev med megen Opfindelſes Kraft, og med en i alle Maader ſaa behagelig Stiil, at han er og bliver magelös i dette ſlags Skrifter, og da han nu tillige paa det nöyeſte indſaae, hvori de övrige Forfattere havde feylet, ſaa kunde han, ved at vogte ſig for deres Vildfarelſer, tillige opfylde det han ſkyldede Læſerens Smag; og kan intet kraftigere ſtadfæſte hans ſtore Begreb end det, han lægger Domherren i Munden.

CERVANTES lod ſig ikke nöye med at viiſe Feylene i de andre Forfatteres Værker, men han afbildede tillige det menneſkelige Hiertes med de livagtig-

ſte Farver. I *Fortalen* til den *förſte Tome*, ſom jeg har læſt utallige Gange og hver Gang med nye Fornöyelſe, gaaer han paa en ypperlig Maade lös paa dem, der af en latterlig Forfængelighed ſöge ved utallige Henviisninger i Randen af deres Værker at give ſig et Skin af Lærdom, ligeſom diſſe forſkiællige Beraabelſer paa Autores kunde beviiſe andet end en forvirret Læsning og den Kunſt at ſamle Ting i en alphabetiſk Orden. Andre forbinde diſſe Beraabelſer paa en endnu uriimeligere Maade med Værket ſelv, i den Tanke, at naar de kun har nævnet Plato eller Ariſtoteles, ſaa ſkal Læſeren ſtrax være ſaa enfoldig og troe, at de have læſt dem. Andre have neppe kaſtet Öynene i en Donat förend deres Latinſke Kundſkab med Vold og Magt ſkal lægges for Dagen, og er det diſſe, at DON QUIXOTE i ſin Samtale med SANCHO PANZA i den anden Tome tager fat paa.

Hvo der læſer Værket med Agtſomhed ſkal finde, at ingen Stand, Kiön eller Feyl er bleven ſkaanet; at anföre alle diſſe Stæder, ſynes at ſætte en Tvivl forud om Læſerens Skiönſomhed og betage ham Fornöyelſen ſelv at opdage dem. Kun een Ting er der, ſom jeg ikke vil forbigaae at anföre endnu, og ſom beſtaaer deri, at mange vare af den Tanke, at DON QUIXOTE af MANCHA var en Afbildning paa Carl den Femte uden at have nogen anden Grund dertil end en uriimelig Grille. CERVANTES ærede efter ſin Pligt ſin Herres og en Regents Amindelſe, der beſad ſaa ſand en Tapperhed og ſaa ſtore Helte-Dyder; og

taler

taler han ogsaa paa adskillige Stæder om ham med den dybeste Agt og Ærbödighed. Der fandtes andre, som troede, at DON QUIXOTE havde afmalet DON FRANCISCO GOMES DE SANDOVAL Y ROYAS, den Tiid Hertug af Lerma, som siden ved Paulus den Femtes Pavevalg den 26 Martii 1618 blev Cardinal med Titel af Sanct Sixtus. Imidlertid er dette Foregivende i ingen Maade troeligt, fordi Hertugen var alt for mægtig i Spanien til at CERVANTES skulde driste sig til paa saa skammelig en Maade at drive Spög med ham, der kunde kommet CERVANTES meget dyrt at staae, og ikke heller tordet han i saa Fald have tilegnet Fortsættelsen af dette Værk til Greven af Lemos Hertugens fortroeligste Ven.

At tale udförligen om Oversættelserne af DON QUIXOTES Historie vilde blive alt for vidtlöftigt; Allene for i nogen Maade at tilfredsstille Læserens Nysgiærrighed, vil jeg korteligen sige: at Lorenzo Franciosine, en Florentiner, der höyligen elskede og meget vel forstod det Spanske Sprog, oversadte den i nogle faa Aar i det Italienske, og bekiendtgiordte den i Venedig 1622. Men Versene ere udeladte. Siden efter oversadte ALEXANDRO ADIMARO, iligemaade en Florentiner, den, og blev den anden Gang i Venedig trykt i 8vo af Adreas Baba Aar 1625. Den er iligemaade oversadt i det Franske, og bekiendtgiort i Paris 1678 i to Tomer i 12. Efter den Tiid er den ogsaa kommet i det Engelske og adskillige andre Sprog. Men Oversættelserne ere ligesaa langt under Originalen, som

et Malerie under Naturen; en Skiæbne, ſom de Værker ere underkaſtede, hvis ſtörſte Fuldkommenheder ligger i Stilen, fordi, at hvo der ligger ſaa ſtore og tækkelige Skiönheder i Foredraget, ſom i DON QUIXOTE, der er det ikke mueligt, at Overſættelſen ſvarer til Originalen. Mig ſynes, at her er en ikke ubeqvem Leylighed til at anföre en liden Fortælning. En navnkundig Engelſk Poets ſtore Fortieneſter, ved Navn ROWE, ere nokſom bekiendte. Han indfandt ſig næſten dagligen i Grevens af Oxforts, Stor-Skatmerens i Engelands Gemak; En Dag iblandt andet, ſpurgte Greven ham, om han forſtod det Spanſke Sprog? Han ſvarede: Ney; men i den faſte Overbebeviisning, at Greven var ſindet at ſende ham i en eller anden betydelig Forretning til Spanien, lagde han til, at han haabede i kort Tiid at komme ſaa vidt, at kunde forſtaae og tale det. Greven biefaldt det; Hr. ROWE drog ud paa Landet og da han havde et ſtort naturligt Pund, ſaa anvendte han ſaa megen Fliid, at han lærte det Spanſke Sprog i nogle Maaneder, og iilede der paa hen at giöre Greven det bekiendt. Da Greven havde hört ham, bröd han ud i en ſlags Henrykkelſe: *Ak! hvor er de ikke lykkelig, at de kan nyde den Fornöyelſe at læſe og forſtaae Originalen af* DON QUIXOTES *Hiſtorie.* Der paa forlod han Poeten med lige ſaa ſtor en Ligegyldighed, ſom han havde viiſt Opmærkſomhed for MIGUEL DE CERVANTES SAAVEDRAS Minde.

Imedens

Imedens CERVANTES arbeydede paa Fortsættelsen af DON QUIXOTES Hiſtorie, fornöyede han ſig til Afvexling med at ſkrive adſkillige FORTÆLNINGER, ſom han lod komme for Lyſet under Titel: *Lærerige Fortælninger af* MIGUEL DE CERVANTES SAAVEDRA. *Trykt i Madrid ved* JUAN DE LA CUESTA *Aar* 1613 *i* 4*to*.

FORTÆLNINGERNE ere tolv i Antallet og deres Titler ere: EGYPTERINDEN. DEN GAVMILDE ELSKER. RINCONEDA og PORTATILLA. DEN SPANSKE ENGELÆNDERINDE. LICENCIATEN VIDRIERA. BLODETS MAGT. DEN MISTÆNKELIGE ESTRAMADURER. DEN FORNEMME KOKKEPIGE. DE TVENDE ELSKERINDER. CORNELIA. DET FALSKE GIFTERMAAL. HUNDENE: CIPION og BRAGANZA.

CERVANTES var med ſaa megen Föye vel tilfreds med diſſe *Fortælninger*, hvoraf adſkillige allerede havde været forfattede i nogle Aar, at han, ved at tilegne dem til Greven af Lemos, ſiiger: *Jeg advarer Deres Excellence, at derſom dette Overſendte, ſom ikke kan kaldes andet end: tolv* FORTÆLNINGER, *ikke vare forfærdigede i min Hiernes Værkſtæd, ſaa kunde jeg falde paa, at ſætte dem ved Siden af de beſt udarbeydede.* Her er altſaa den beqvemmeſte Leylighed at viiſe, hvorledes CERVANTES ſelv betragtede dem for at kunde des bedre bedömme Critiquen, den arragoniſke Forfatter fældede over dem.

Efter at CERVANTES har sagt, at dersom han i DON QUIXOTES Historie havde anholdt om ærgiærrige Berömmelser havde han giort bedre, bliver han saaledes ved: *Endelig, da jeg har ladet mig denne Hændelse slippe af Hænderne, saa staaer jeg der nu med en lang Næse, og er nöd til at stryge mig om Næbbet, hvilket, endskiöndt det stammer, dog skal fremfore Sandheder, der siiges ved Tegn, paa det de kunde blive fattede desbedre. Jeg har allerede forhen taget Leylighed at siige dig, elskværdige Læser, at disse* FORTÆLNINGER, *som jeg her tilbyder dig, ikke har det allermindste, der smager efter en fiin Ragout; fordi der er hverken Fodder, Vinger, Hoveder, Indvolde eller noget, som ligner alt dette i dem. Det vil siige saa meget, at de Kiærligheds Erklæringer og Forsikringer, der findes i nogle af dem, ere saa sommelige, Fornuften og christelig Ærbarhed saa nöye fulgt i dem, at de hverken hos den uagtsomste eller den meest grandskende Læser skal kunde opvække den mindste onde Tanke. Jeg har givet dem Navn af* LÆRERIIGE, *og saa vidt jeg kan see, er der ingen af dem, som der jo kan uddrages noget til Lærdom af. Saa fremt det ikke var at trække denne* Materie *alt for langt ud, saa skulde jeg overtyde dig om de sode og fortræflige Frugter, der kan drages af dem alle, saa vel som af enhver i sær. Min Hensigt var at oprette paa Statens Torv et Bold-Huus, hvor enhver kunde moere sig uden at blive beskadiget af Boldene, det er at siige, hverken tage Skade paa Legeme eller Siæl, fordi æragtige og behagelige Forlystelser tilveyebringe langt meere Gavn end Skade. Man kan*

ikke

ikke ideligen tilbringe ſin Tiid i Kirken; ikke ideligen læſe og bede; ikke ideligen arbeyde i ſine Forretninger, hvor vigtige de end ere; der behöves Forfriſkelſes Timer, i hvilke den udmattede Geyſt kan tage Hvile og ſanke nye Kræfter. Til den Ende plantes ſkyggefulde Gange, opſöges Kildevældene, jævnes Höyene, og anvendes ſaa megen Fliid paa Haugerne. En Ting fordriſter jeg mig at ſiige, ſom er, at der ſom det paa nogen ſlags Maade kunde blive giörligt, at Læsningen af diſſe Fortælninger kunde indſkyde den Læſende den mindſte onde Begiærlighed eller Tanke, ſaa vilde jeg langt heller bugge Haanden af, der havde ſkrevet dem, end giöre dem bekiendte. Jeg er allerede i den Alder, at man ikke ſpöger meere med det, der er tilbage; paa fem og halvtredſenstyve Aar har jeg vundet nie, og endda faaet lidt for Forhaanden. Af en naturlig Tilböyelighed har jeg anvendt alle Geiſtens Kræfter paa ſlige Arbeyder, og det böyeſte jeg kunde vente, og hvilket er overflödigt for mig, er at være den förſte, der har fortaalt i det Caſtillianſke Sprog, ſiden de mange Fortælninger, ſom trykkes i det, ere alle overſadte af fremmede Sprog; men diſſe ere min Eyendom, og hverken laante eller ſtiaalne, min Hierne har avlet dem, min Pen bragt dem til Verden, og i Preſſens Arme ſkal de voxe og tiltage. Det eeneſte, ſom jeg vil, at der ſkal tages i Betragtning, er, at ſiden jeg har havt den Driſtighed at tilegne dem til den ſtore Greve af Lemos, ſaa ere de Hemmeligheder, de ſkiulede, opdagede. Denne Hemmelighed bliver dog ſtedſe een for mig. Den, ſom forſtaaer det, han ſige det. Men hvorom alting er, ſaa ere dog i det mindſte

de Aarſager, der bevægede CERVANTES til at kalde ſine FORTÆLNINGER LÆRERIIGE, gandſke tydelige. Desuagtet begynder dog den ondſkabsfulde Arragonier ſin Fortale ſaaledes: *Da næſten heele* DON QUIXOTES *af* MANCHAS *Hiſtorie er en* COMEDIE, *ſaa hverken kan eller bör den være uden Fortale; Altſaa hopper her, for ved den anden Deel af hans Bedrifter, denne lille Kaglere frem, og anfalder Læſeren ligeſom den,* MIGUEL DE CERVANTES SAAVEDRA *ſadte i forſte Part, dog lidet ydmygere end i den, der fulgte efter med hans* FORTÆLNINGER, *der ere meere ſatiriſke end læreriige, endſkiöndt ikke lidet ſindriige.*

Vi ville ikke tage Leylighed af det, at han ſpotviis kalder en ſaa billig agtet Fortale for et Kaglerie, til at holde hans Grovheder imod hiine ulignelige Fiinheder og Skiönheder. Ikke heller opholde os ved det, han kalder, at *anfalde Læſeren i en Fortale*, og det Intet han anförer imod den. Enhver indſeer tydelig, at hans ſkumlende og misundelige Siæl blev ſadt i Bevægelſe over det, at CERVANTES havde ſagt, at han var den förſte, der ved Hielp af ſin egen Hierne havde ſkreven Fortælninger i det Caſtillianſke Sprog.

I övrigt, hvad det er angaaende, at MIGUEL DE CERVANTES SAAVEDRA kalder ſine *Fortælninger læreriige*, ſaa vil jeg oprigtig tilſtaae, at jeg ikke havde kaldet dem ſaaledes, men desuagtet ere de, efter mit Begreb, de beſte, ſom have været ſkrevne i Spanien, ſaa vel for det Behagelige i Opfindelſen og det Sömmelige i Sæderne, ſom for det Kunſtige i Anlæg-

get

get og den indtagende og reene Stiil, i hvilken de ere skrevne.

Aaret efter at han havde udgivet sine FORTÆLNINGER lod han et andet Værk komme for Lyset, som kaldtes: REYSEN TIL PARNASSUS *forfattet af* MIGUEL DE CERVANTES SAAVEDRA, *tilegnet Don Rodrige de Topia, Ridder af sanct Johannes Ordenen, en Søn af Don Pedro de Topia, Medlem i det kongelige Raad, og Raadgiver i den hellige og øverste Inquisition. Trykt i Madrid ved Alonso Martins Enke Anno* 1614 *i* 8vo.

CERVANTES fadt megen Priis paa Opfindelsen af dette Værk. Jeg for min Part holder den for at være meere sindrig end behagelig, dog fordrister jeg mig langt fra ikke at kalde Forfatteren en slet Poet, som Don Estevan Manuel de Villegas i sine Breve siger i det til Doctor Bartholome Leonardo de Argensola.

Naar CERVANTES ved Mynstringen af DON QUIXOTES Böger lader Barbeeren nævne Spaniens store Poeter, sætter han ikke sig selv iblandt dem, jeg troer meget snarere, at han meener sig selv under den maadelige; og siden efter taler han igiennem DON QUIXOTES Mund om sig: *Paa min Troe, enten maae han være en fortræflig Poet, eller jeg forstaaer kun lidet af Kunsten.* Og han havde störste Föye dertil, siden MERCURIUS i REYSEN til PARNASSUS giver ham det Vidnesbyrd, at han var en fortræflig Opfinder, og Opfindelsen er Siælen i Poesien. Han vedligeholdt i det han opfandt den strængeste Nöyagtighed og en sömmelig

lig Velanſtændighed. Imidlertid ſiden han manglede den grundige Lærdom, ſom den heroiſke Poeſie udkræver, og hans muntre Geiſt ikke heller kunde lade ſig binde af de ſtrænge Regler i ſaa alvorlig en Kunſt, ſaa tillod hans Beſkedenhed ham ikke heller, at torde kalde ſig en fuldkommen Poet; og der findes virkeligen ikke heller meget Alvorligt, hverken i CALIOPES SANG I GALATEA eller i REYSEN TIL PARNASSUS.

Dette Værk, ſom var en Efterlignelſe af Ceſar Caporal, forekommer ved förſte Öyekaſt at være en Laurbærkrands til hans Tids Poeter, hvor vel at den virkelig ikke er andet end en Satire imod dem. Iblandt andre Perſoner indförer han en misfornöyet Poet, der bebreyder vores, at han har foreviget ſaa mange uden Fortieneſter. Han undſkylder ſig og tilfredsſtiller ham med at ſige: at han havde bekommet Fortegnelſen af MERCURIUS, men at det beroede paa APOLLO, ſom Gud for Poeſien, at anviſe dem Sted efter deres Fortieneſter og naturlige Pund.

Denne REYSE indeholder iligemaade en ANSÖGNING fra MIGUEL DE CERVANTES SAAVEDRA, at ſiden velfortiente Mænd, ſom vare uden Underſtöttelſe og Beſkyttere, uagtet al deres Beſkedenhed, ſeer ſig nödtvungne til at forkynde deres egne Fortieneſter, fordi ingen anden vil giöre dem bekiendte, ſaa indförer han tvende Samtaler, een imellem ham og MERCURIUS, ſom Fabel-Læren har givet Beſtillingen af Gudernes Sendebud, og den anden imellem ham og APOLLO, Videnſkabernes ypperſte Beſkytter. CER-

VANTES

VANTES siger i begge Samtalerne, hvad der ved den Leylighed skikkede sig at fremføre; at Kongen af Spanien uddeelede Belönningerne ved sine Yndlinger; at de som vare det, skulde være forbundne til at melde for deres Herre, hvilke der fortiente Belönning eller Revselse; og det under Straf ved deres Efterladenhed heri, at fordömme dem selv til en evigvarende Skiendsel.

CERVANTES siger iligemaade i sin ANSÖGNING, at han ingen Tiid har tient under Satirens Fane; Han vil sige dermed, at han aldrig har skrevet Skandskrifter imod nogen. Imidlertid er dette en saa meget meere bidende og igiennemtrængende Satire, som den i ethvert Bryst, der ikke har aflagt al Menneskelighed, maae opvække Medynk ved at see Behandlingen af et Genie, over hvilket den lærde PETRUS DANIEL HUET havde fældet den Dom: at det burde regnes for et af de allerlykkeligste og störste, Spanien nogensinde havde eyet; og maae man tillige föle en Afskye og Foragt for dem, der ideligen havde hans Fortienester for Öynene, uden at belönne dem, som de burde. Dog forekommer det mig i ingen Maade fremmet, siden den ærværdige Jesuit Pater JUAN de MARIANA i et Brev til MIGUEL JUAN VIMBODE udlader sig saaledes: *De skiönne Videnskabers Dyrkelse tager her Dag for Dag af. Da der aldeeles ingen Belönninger gives for dem, og de kun ere lidet ærede, saa falde de jammerligen. Ikkun det, som forskaffer Vinding, agtes; Det er Maaden, man tænker paa hos os; thi siden alle næsten skatte Videnskabernes og Kunsternes Nytte og Værd efter de Fordeele, de indbringe,*

saa

saa ansees de for unyttige, ved hvilke der intet er at vinde. Pater MARIANA var ingen af de Öyentienere, som alle Tiider har Overflödighed af, og hvilke allene lönligen og med störste Vaersomhed tör hviske Sandheden frem. Han beklagede sig gandske tydeligen for PHILIP den TREDIE, og fremlagde det for heele Verdens Öyne ved at sige i Tilegnelsen af hans Historie over de Spanske Sager: *Men er det forunderligt, at ingen vover sig til at sætte Fod paa denne Bane? Iheele Riget er der for denne Green af Videnskaberne ingen Belönninger, ingen Ære, der er Kunsternes Moder.* Adskillige nedrige Siæle, som, ved at indsee andres Dyder, plages tillige af Misundelse, og giöre sig selv rasende ved ideligen at overregne dem i deres Hukommelse, udtolkede de billige Klagemaal, som CERVANTES udbröd i, som en utilgivelig Hovmod. Imidlertiid kunde han med Föye sige det, som ved en lige Begivenhed saavel i Henseende til Omstændighederne, som til Uhældet, den lærde DON JOSEPH PELLICER havde fremfört. *Undskyldninger behöver jeg ikke, siden det ikke bör nægtes den Studerende, som tilstaaes Krigsmanden. Det er enhver Soldat uformeent ved Sandhedens Mund at beraabe sig paa sine beviiste Tieneſter, og anföre Begivenhederne og Farlighederne, ved hvilke han har aflagt dem. Det var en Dyd og ingen Hovmod i den Tiid, der i Rom fortientes Ringe, Ære-Krandse, Trophæer og offentlige Triumpher ved Tapperhed. Det bör altsaa ikke henregnes til mig til en Formastelse, at give min Forvendtning om Opmærksomhed og Ære tilkiende, naar Dumhed og*

Ondskab

Ondskab baner Vey og giver Rettighed dertil ved Fornærmelser og Bagtalelser, der ere ligesaa offendzlige; thi grundede min Paastand sig paa dem, var jeg strafværdig. Næsten alle Spaniens store Mænd have fristet samme Skiæbne; Don Antonio Agustin, Geronimo de Zurita, Doctor Arios Montano, Pater Juan de Mariana, Don Nicolas Antonio, Don Juan Lucas Cortez; Kort sagt, hvor mange store Mænd have ikke til alle Tiider og paa alle Stæder fristet det samme? De billige Følelser, CERVANTES havde over sin ugunstige Skiæbne, husvaledes meget ved hans store Overbærelse. Men da han ingen Biefald nöd hos andre, formedelst den Misundelse, de bare over ham, saa maatte han söge at holde sig skadeslös ved sit eget, og stadfæste Fornöyelsen af hans eget Hiertes Vidnesbyrd ved at fornye Erindringen om det, han havde forarbeydet tilJdet Almindeliges Nytte og Forlystelse. Til den Ende forfattede han i Tillægget af REYSEN til PARNASSUS den behagelige Samtale med PANCRATIO de RONCESVALLES, der tiltaler ham saaledes: PANCRATIO: *Min Hr.* CERVANTES! *siden Satiriske Malerier havde saa store Tillokkelser for Dem, har De da ikke forfattet* COMEDIER? *Jo, svarede jeg, mange, og dersom de ikke vare mine, vilde de forekomme mig at være Berömmelser værdige. Stykkerne ere:* OMSÆTTELSERNE I ALGIER, NUMANCIA, STORTYRKINDEN, SÖESLAGET, JERUSALEM, AMARANTHEN, DEN FORLIEBTE SKOV, DEN KIEKKE ARSINDA, *og mange fleere, som jeg ikke*

kan

kan erindre. Men den, som jeg giör mig meest til af, var og er DEN FORVILDEDE, *et Stykke, der meget vel, endog iblandt de beste, skal kunde udmærke sit Sted, som god.* PANCRATIO: *Har deres Velbyrdighed da ingen for nærværende Tiid?* MIGUEL: *Jeg har endnu sex med sex andre* MELLEMSPILL. PANCRATIO: *Hvorfor blive de da ikke forestillede?* MIGUEL: *Fordi Directeurerne ikke søge mig og jeg ikke heller søger dem.* PANCRATIO: *Veed de da ikke, at Deres Velbyrdighed har dem?* MIGUEL: *Jo, viist veed de det, men som de er best tient med de Poeter, der tager til Takke med alting af dem, saa søger de ikke dem, der holder deres Sennup dyrere, Imidlertid har jeg tænkt paa at give dem i Trykken for at lægge det blot og bart for alles Öyne, som enten fordreyes, eller ikke fattes ved Forestillingen; allerhelst da* COMEDIERNE *har deres visse Tiid saa vel som* VIISERNE. Saavidt betiente CERVANTES sig af denne Samtale, som en forud sendt Fortale, der skulde forkynde Bogen, han Aaret efter gav ud under følgende Titel:

Otte nye Comedier og Mellemspill, som aldrig have været forestillede, forfattede af MIGUEL DE CERVANTES SAAVEDRA. *Trykt i Madrid af Alonso Martins Enke. Anno* 1615 *i* 4*to.*

CERVANTES befandt sig i saa yderlig fattige Omstændigheder, at han ikke selv kunde bekoste dette Værk trykt, men solgte det til Juan Villaroel, paa hvis Omkostninger det blev trykket.

Navnene paa disse COMEDIER ere følgende:

DEN LYSTIGE SPANIER.

DE

DE NIDKIÆRES HUUS.
FÆNGSLERNE I ALGIER.
DEN LYKKELIGE SVIREBRODER.
STORSULTANINDEN.
KIÆRLIGHEDS LABYRINTET.
DEN MOERSOMME.
PEDRO DE URDEMALES.

MELLEMSPILLENE.

UEENIGHEDS DOMMEREN.
DEN SVIRENDE ENKEMAND.
DOMMER-VALGET I DAGANZO.
DEN OMHYGGELIGE VOGTER.
DEN FORSTILTE SKIÆLENDE.
VIDUNDERNES SKILDERIE.
DEN SALAMANCISKE HUULE.
DEN MISTÆNKELIGE GAMLE.

Det andet og tredie MELLEMSPILL ere skrevne paa Vers, de övrige i lös Stiil. Da dette SlagsSkuespill ere en livagtig Foreſtilling af een eller anden Handling, fremſadte paa en Maade, der giör dem overmaade latterlige, saa giöre Mellemſpillene ſtedſe et langt behageligere Indtryk ved Foreſtillingen end ved Læsningen.

I Sammenligning med de ældre Skueſpil have de, CERVANTES skrev, et ſtort Fortrin, men for at give Læſeren en fuldſtændig Underretning om det Skuepladſene i Madrid ſkylde ham, og ſiden det tillige er Tidsregningen til deres Opkomſt og Forbedring heri Riget, saa vil jeg anföre, hvad han ſelv ſiger derom i Fortalen til ſine Comedier.

" Jeg kan ikke undlade, kiæreſte Læſer! at an-
" holde om Forladelſe hos dig, i fald du ſkulde blive
" vaer, at jeg i denne Fortale viiger fra min ſædvanli-
" ge Beſkedenhed. Jeg befandt mig for nogle Dage
" ſiden i et Sælſkab af gode Venner, hvor der blev talt
" talt om Comedien, og de Ting, ſom höre til den,
" og det med ſaadan en Fiinhed og Nöyagtighed, at
" efter mit Tykke, Middelpuncten af al muelig Fuld-
" kommenhed blev faſtſadt. Spörgsmaalet gik tillige
" ud paa, hvem der förſt i Spanien havde draget den
" ud af Svöbet, ſmykket den og ſiden iförd den al ſin
" Glands og Herlighed. Jeg, ſom den Ældſte iblandt
" dem, ſagde, at jeg kunde befinde mig at have ſeet en
" Foreſtilling af den ſtore LOPE DE RUEDA, en uef-
" terlignelig Mand i ſine Foreſtillinger og af et meget
" ſtort Begreb. Han var barnföd i Sevillien, og havde
" en Betiening ved Guldbankningen, det er at ſige, at
" han giorde Guld-Blade. Han var ypperlig i Hyrde-
" Poeſien; thi i det Slags har ingen, hverken för eller
" ſiden, taget Priiſen fra ham; og endſkiönt jeg den Tiid
" kun var et Barn, og följeligen ikke kunde have no-
" get rigtigt Begreb om Verſenes Skiönhed, ſaa var jeg
" dog nu i en moed Alder ved de faa Vers, der havde
" klævet ved Hukommelſen, overtydet om at have fo-
" rebragt en Sandhed, og derſom det ikke var at viige
" alt for langt fra Fortalens Grændſer, ſaa ſkulde jeg
" her anföre nogle af dem til en Bekræftelſe derpaa. I
" denne berömte Spaniers Tiid kunde heele Magaſinet,
" ſom en Comedie-Directeur behövede til Foreſtillingen,

" ind-

" indfluttes i en Sæk, og belöb det fig altfammen til
" fiire hvide Hyrde-Tröyer, omkantede med lidt uægte
" Guld-Floer, fiire lange Skiæg og Haar, fiire Hyrde-
" Staver og undertiiden lidt meer, undertiiden lidt min-
" dre. Comedierne vare en Samtale, fom Egeloga
" imellem toe eller tre Hyrder, men ingen Hyrdinder,
" inddeelte og forlængede ved to eller tre Mellemfpill,
" fnart af en Mohr, fnart af en Ruffer, fnart af en Svii-
" rebroder, fnart af en Toffe og fnart af en Biscayer.
" Med diffe Figurer og endeel andre förte denne famme
" LOPE DE RUEDA Tingene lien imod den ftörfte
" Fuldkommenhed og Fortræflighed, fom man kan fo-
" reftille fig. I den Tiid vidfte man intet at fige af Ma-
" chiner, Tvekampe imellem Morer og Chriftne enten
" til Heft eller Fods. Der kom ingen Skabninger, eller
" rettere fagt, fyntes at komme af Jorden, fiden Skuepla-
" fen ikke var hüul nok dertil, men beftod af fiire Bæn-
" ke, der vare fadte i en Fiirkandt, paa hvilke der bleve
" lagte en fex eller otte Bræder, der udgiorde en For-
" höyning omtrent af et Par Fod. Endnu mindre kom
" der Skyer ned af Himmelen med Engle eller Siæle.
" Skuepladfens Udziiringer var et gammelt Sænge-Gar-
" din, fom med tvende Snoret blev trokken fra en Side
" til den anden, hvilken fraskildt Stumpe blev kaldet:
" GARDEROBEN; og bag ved Gardinet blev der fiun-
" get nogle gamle Romancer uden Guitarre. LOPE DE
" RUEDA döde, og fom en berömt og fortræflig Mand
" blev han begravet i Hoved-Kirken til Bordova, hvor
" han havde forladt Verden, midt imellem begge Chore-

» ne, juſt paa ſamme Stæd, hvor den bekiendte Nar
» LUIS LOPE var bleven nedlagt. Paa LOPE DE RU-
» EDA fulgte NAHARRO föd til Toledo, og var han
» navnkundig af hans naturlige Foreſtilling af en feig
» Ruffer. Han hævede Comediens Prydelſe i en liden
» Grad höyere; forvandlede Garderobbens Sæk til Kuf-
» ferter og Vadſække; bragte Virtuoſerne, ſom hidind-
» til havde ſiunget bag ved Gardinet, frem paa offendt-
» lig Theather; afſkaffede Acteurenes lange Skiæg,
» uden hvilken lange laante Prydelſe de endnu aldrig hav-
» de fremſtillet ſig, og indförte, at alle maatte fremviiſe
» ſig, ſom de vare komne af Naturens Hænder, ſaa
» fremt de ikke enten foreſtillede ældgamle Mænd eller
» andre Skabninger, der ſkulle have et barſkt Udſeende.
» Han opfandt Machiner, Skyer, Torden, Lynild,
» Tvekampe og Feltſlag; men alt dette hævede den dog
» ikke til den Höyde, den nu omſtunder har naaet.
» Det er en Sandhed, ſom ikke kan giöres mig ſtridig,
» (og heri er det, at jeg hopper over min Beſkedenheds
» Grændſer) at den förſt ſaaes paa Skuepladſene i Ma-
» drid ved Foreſtillingerne af OMSÆTTELSERNE I
» ALGIER, NUMANCIAS Ödelæggelſe og SÖE-
» SLAGET, ſom vare forfattede af mig, og i hvilke
» jeg fordriſtede mig at indſkrænke Acternes Antal fra
» fem til tre. Jeg fremlagte, eller rettere ſagt, var den
» förſte, der foreviiſte Siælens lönlige Drift og Tanker,
» ved at bringe moraliſke Væſener paa Skuepladſen, med
» et almindeligt og frydefuldt Bifald af alle Tilſkuerne.
» I den Tiid forfattede jeg tyve til tredive Comedier,

» ſom

" ſom alle bleve foreſtillede, uden at der ofredes dem
" Agurker, Æbler eller andre ſlige kaſtende Ting.
" De fuldendte deres Löb uden Piben, Stampen eller
" Hyſſen. Da jeg imidlertiid fik andre Ting at tage
" vaere paa, ſaa lod jeg Pennen og Comedierne fare.
" Derpaa kom Naturens Vidunder den ſtore LOPE
" DE VEGA frem paa Banen, ſvingede ſig op til det
" comiſke Monarchie, og underkaſtede alle Acteurerne
" ſit Herredömme. Han opfyldte Verden med nette,
" lykkelige og vel indrettede Comedier, og det i ſaadan
" Mængde, at ſkrevne ſkulde de udgiöre meere end 10000
" Ark Papiir, og ſom han alle, hvilket er een af de
" ſtörſte Ting, der kan ſiiges, har ſeet foreſtillede,
" eller i det mindſte hört, at de ere blevne det. Der-
" ſom nogen anden, hvilket er en Hoben ſagt, vilde
" ſöge at have ſin Deel i Æren af hans Arbeyde, ſaa
" kunde, hvad de alle til hobe har ſkrevet, ikke ud-
" giöre Halvdeelen af det, han eene har ſkrevet. Men
" med al dette; thi Gud giver ikke alle Ting til alle,
" ere vi dog ſkyldige at ſætte Priis paa Doctor Ra-
" mans Arbeyder, ſom vare de beſte efter den ſtore
" Lopes. Der bör iligemaade bæres Agt for Licen-
" ciatens Miguel Sanches kunſtige Opfindelſer i al-
" le hans Öyemaal; for det Mayeſtetiſke hos Doctor
" Mira de Meſcua, der var en beſynderlig Ære for
" hans Nation; for den umaadelige Rigdom paa Tanker
" hos Domherren Tarrago; for det Kiælne og Be-
" hagelige hos Don Guillen de Caſtro; for det
" Fiine og Liſtige hos Aguilar; for det Stær-

» ke, Fyndige og Höye hos Luis Velaz de Gue-
» vara; for dem, som nu omstunder kappes med
» Don Antonio de Gualarzas fiine Geist, og for
» det, som KIÆRLIGHEDS BEDRAGERIERNE
» af Gaspar de Avila, lover; hvilke tillige med
» nogle andre have hiulpet til at holde den store Ma-
» chine af den store LOPE i Veyret. Det er nogle
» Aar siden, at jeg vente tilbage til min forrige Örkes-
» löshed. Jeg overveyede, at vi vare endnu i de Tii-
» der, i hvilke man maae vade Moeserne igiennem for
» at komme til Ænderne, og gav mig altsaa paa nye til
» at skrive Comedier, men fandt ikke Spurrene meere
» i deres gamle Reede. Det vil sige saa meget, at der
» var ingen Directeur meere, som begiærede dem af
» mig, i hvor vel at de vidste, at jeg havde dem. Jeg
» indesluttede dem altsaa i en Kuffert, og fordömte dem
» til en evigvarende Tavshed. Medens de laae i denne
» Dvale, sagde en Boghandler til mig, at han gierne
» havde kiöbt dem af mig, dersom ikke en fornemme
» Directeur havde sagt ham, at der kunde haabes me-
» get af min löse Stiil, men slet intet af min bundne.
» Skal jeg siige sandt, saa var det tilforladelig en ærger-
» lig Lyd i mit Öre, og sagde jeg til mig selv: Enten
» er jeg bleven forvandlet til en Anden, eller Tingene
» i Verden ere blevne meget forbedrede, hvilket sidste
» dog synes at være forkeert, siden man stedse hörer
» de gamle Tiider berömme. Derpaa gav jeg mig paa
» nye til at igiennemlöbe mine Comedier og nogle af
» mine Mellemspill, hvilke jeg tillige med dem havde

» slængt

" slængt hen i en Krog, og fandt begge Deele ikke saa
" daarlige, at de jo kunde fortiene at bryde igiennem
" denne Directeurs formörkede Begreb, og lægges min-
" dre kræsne og meere oplyste Directeurer for Öynene.
" Jeg fattede Moed igien, og solgte dem til den Bog-
" handler, som har ladet dem trykke, og fremlægger
" dem her for dig. Han betalte mig dem vel, og jeg
" strög gladeligen mine Penge ind uden at mundhug-
" ges med Acteurene. Jeg saae intet heller, end at
" de vare de beste i heele Verden, eller i det mindste
" de fornuftigste. Du, min Læser! har dem nu for
" Öynene, i fald du finder, at de indeholde noget
" godt, og du skulde möde min skumlende Directeur,
" saa raad ham til Bod og Bedring, siden jeg aldrig
" fornærmer nogen. Underret ham om, at de ikke in-
" deholde tydelige og aabenbare Grovheder, at Versene
" i mine Comedier ere af den Slags, som egner den,
" comiske og lette; at Sproget i mine Mellemspill pas-
" ser sig til de Caracteerer, jeg har indført i dem, og at
" jeg, for at giöre hans Fortrydelse fuldkommen, vil
" overlevere ham en Comedie, som jeg nu arbeyder
" paa, og har kaldet: SYNETS BEDRAGELIGHED,
" og med hvilken han, i fald jeg ikke bedrager mig,
" skal finde sig fuldkommen fornöyet. Gud skiænke
" dig Hilsen, og mig Taalmodighed.

Dette er Historien af den Spanske Comedies Fremgang. CERVANTES er sikkert den, som meest har forfremmet den, og bragt den meest til Fuldkommenhed, hvorpaa der haves et tydeligt Exempel i en fortræf-

lig Tragi-Comedie, ſom han ſkrev i Proſa. Han havde allerede i mange Aar pönſet og ſkrevet paa PERSILES og SIGISMUNDAS ARBEYDER; og ved adſkillige Begivenheder givet Löfte paa dem. I *Fortalen* til hans *Fortælninger* taler han ſaaledes om dem: *Derſom Livet ikke ſlipper mig forinden, ſaa lover jeg dig* PERSILES ARBEYDER; *et Værk, der tör vove at trækkes om Klinkehaandet med* HELIODORUS, *ſaa fremt dets Forvovenhed ikke forſkaffer det en brodden Pande. Dog ſkal du forſt, og det om föye Tiid, ſee* DON QUIXOTES *Bedrifter og* SANCHO PANZAS *Gaver fremlagde for dig, og ſtrax derpaa* HAUGEUGERNE; *utroelig meget lovet for ſaa ſvage Kræfter ſom mine; men hvem kan ſætte Attraaen Grændſer?* DON QUIXOTES Hiſtorie kom ud, ſom vi har ſeet, i Aaret 1616. I TILEGNELSEN til Greven af Lemos, ſkreven i Madrid den 31te Octobre 1615, ſiiger CERVANTES: *Hermed tager jeg Afſkeed, tilbydende deres Excellence* PERSILES *og* SIGESMUNDAS ARBEYDER; *et Verk, ſom jeg haaber at fuldende i en Tiid af ſire Maaneder*, Deo volente, *og hvilket enten bliver det allerſletteſte eller det allerbeſte, ſom der er forfattet i vores Sprog, det er at ſiige, af moerſomme Böger. Jeg maae tilſtaae, at jeg fortryder at have ſagt: det allerſletteſte, fordi det efter mine Venners Tanker nærmer ſig meget ſtærkt til den yderſte muelige Fuldkommenhed. Gid vi maae ſee deres Excellence ſaa lykkeligen ankomme i Spanien, ſom der attraaes, paa det* PERSILES *allerede kunde kyſſe deres Hænder og jeg deres Födder, ſom deres Excellences*

cellences &c. CERVANTES kom virkelig til Ende med PERSILES og SIGISMUNDAS ARBEYDER, men förend de kom for Lyset, giorde Döden Ende paa ham.

Hans Sygdom var at den Beskaffenhed, at han selv kunde være og var sin Historie-Skriver. Og siden vi ingen anden har, og han fremförer alle Ting med saa megen Tækkelighed, saa vil vi see, hvad han skriver i Slutningen af FORTALEN, han var sindet at giöre, eller og skulde være heele Fortalen begyndt *ex abrupto*. Hans Ord ere disse: " Da jeg " siden derefter, kiæreste Læser! kom tilligemed to " af mine Venner fra det navnkundige Stæd ESQVI- " VIAS, navnkundig af tusende Aarsager, deels for " sine hærlige Slægter, og deels for sine endnu herli- " gere Viine, hörte jeg een komme i fuld Trav efter " os, ideligen huggende med Sporene, og, som det " syntes, anvendte alle Kræfter for at hente os ind; " og at dettte var Hensigten, viiste han os ogsaa gan- " ske tydeligen ved at give Hals paa os, at vi ikke maatte " iile saa stærk. Vi standsede derpaa lidet; en sort- " smuttet Pebling nærmede sig til os paa et Esel, iført " en mörk farvet Klædning, uldene Gramasker, bræd- " næsede Skoe, en Kaarde med en mægtig stor Dopskrue, " en bruun Krage og Haaret i to Flættninger. Sandt " nok er det, at disse to giorde ham det broget nok, " ved det de hvert Öyeblik viklede sig i Kragen, og " havde han sit fulde Arbeyde med, at bringe dem i de- " res Orden igien. Da han nu havde naaet os, sagde

» han: Deres Velbyrdigheder har vel i Sinde at giöre
» Anſögning ved Hoffet om nogen Betiening eller
» geiſtlig Æmbede? Allerhelſt ſiden hans Höyærvær-
» dighed af Toledo og hans Mayeſtæt opholde ſig der;
» thi hverken meere eller mindre kunde bevæge dem til
» at iile ſaa umaadelig ſtærk, at mit Eſel, ſom meere
» end een Gang har faaet Laurbærkrandſen, ikke kunde
» følge dem. Een af mine Reyſe-Staldbrödre ſvarede
» ham derpaa: Det har Hæſten Hr. MIGUEL DE CER-
» VANTES rider Skyld udi, ſiden den er endnu meere
» end langtravende. Neppe havde vores Pebling hört
» Navnet CERVANTES, förend han forlod ſit Rytte-
» rie med ſaadan en Fart, at han med et ſtod paa Jorden,
» hvorved Straaeſækken, han reed paa, gik til een
» Side og hans Vadſæk til den anden, (thi man maae
» vide, at han giorde Reyſen med al denne Hærlighed.)
» Han nærmede ſig til mig, tog ſin Tilflugt i at faae
» mig fat ved den vendſtre Haand, ſigende: Ja, ja!
» Dette er den lærnlæſtede Sunde; den navnkundige
» Alt i Alt; den muntre Forfatter, kort ſagt: Muſer-
» nes Glæde og Forlyſtelſe. Jeg, ſom i ſaadan Haan-
» devending ſaae denne glimrende Omkreds af mine Be-
» römmelſer, holdt det for uhöfligt, om jeg ikke be-
» ſvarede dem. Jeg ſlog alſaa mine Arme om hans
» Hals, hvorved jeg foraarſagede en uopreyſelig For-
» dærvelſe i Kragens Orden, og ſagde: De er i en Vild-
» farelſe, ſom de har tilfælleds med mange velſindede
» Ukyndige. Jeg er CERVANTES, min Herre, men
» hverken Muſernes Glæde, og Forlyſtelſe, eller noget

» af

" af alt dette andet Krims Krams, det behagede de-
" res Velbyrdighed at opregne. Derpaa vendte han
" om igien til sit Esel, sprang op paa det, og vi gave os
" til at sladre sammen i al Fortroelighed paa det lille
" Stykke Vey, vi havde tilbage. Den höflige Pebling
" fulgtes med, vi holdte Tömmene skarpe, forsadte
" Veyen i en kort Trav, hvorved der taledes adskilligt
" om min Sygdom, og misströstede den gode Pebling
" mig paa Öyeblikket ved at siige: Deres Sygom er
" Vattersoet, og kan ikke helbredes ved al det Vand,
" der er i Oceanen, om det endog nok saa lempeligen
" blev uddrukket. Deres Velbyrdighed, Herr CER-
" VANTES! vær meget sparsom i at drikke, men for-
" glem ikke at spise desmeere, derved vil de snarere faae
" deres Hilsen end ved nogen anden Medicin. Det har
" der mange sagt mig, svarede jeg, men desuagtet kan
" jeg ikke holde mig fra at drikke, saa aldeeles efter Vel-
" behag, som om jeg eene og allene til den Ende var
" kommen i Verden. Mit Liv har snart Ende, Pulsens
" Omlöb viiser mig, ved at gaae langsommere og lang-
" sommere, at den snart standser med alle; paa Söndag
" i det höyeste er det nok forbie med mig. Det er
" saa stærk paa Fældenden af mit Liv, at jeg har lært
" at kiende deres Velbyrdighed, at mig ikke engang
" lævnes Rum til at viise mig erkiendtlig for den God-
" hed, deres Velbyrdighed har beviist mod mig. Imid-
" lertiid vare vi komne til Broen af Toledo, min Vey
" faldt over den og hans over Broen af Segovien. Det, som
" han sagde om mine Værker, kan give Rygtet meget at

" bestille

» beſtille, mine Venner vinde ved at udbrede det,
» og jeg endnu vinde meere ved at höre det. Jeg om-
» favnede ham til Afſkeed, og han kom tilbage til mig for
» paa nye at ſlutte mig i ſine Arme. Da han havde giort
» det, gav han ſin Eſel Sporene, og forlod mig i lige ſaa
» ſlet en Tilſtand, ſom hans Rytterie var paa Eſlet; hvilket
» kunde have givet en ſkiönne Leylighed til min Pen,
» at fremföre en Hoben Spög. Far vel, fornöyelige
» Venner! Jeg er i ſidſte Aandedræt, og önſker, at ſee
» eder ſnart med Glæde igien i det andet Liv". CER-
VANTES ſtod virkelig allerede den Tiid paa Dödens
Grændſer. Vatterſoetten tog alt meere og meere til,
men jo ſtærkere Legemet ſvækkedes, jo ſtærkere voxte
Siælens Kræfter. Da han havde hekommet den ſidſte
Salving for, ſom en chriſtelig Stridsmand, at gaae ſeyer-
riig ud af den ſidſte Kamp, ſaa ventede han Dödens
Komme med ſaa ſtor en Sinds-Frimodighed at han ikke
ſyntes at trygte den; Ja det, ſom er endnu meere at
forundre ſig over, ſaa vedligeligholdt han ſin Skiæmt-
ſomhed i at tale og ſkrive. Da han havde bekommet
det ſidſte Sacrement den 18de April 1616, ſaa ſkrev han
Dagen efter eller og dicterede TILEGNELSEN af PER-
SILES og SIGISMUNDAS ARBEYDER, hvori han
anförte en Viiſe for hans Beſkytter Greven af Lemos, til
hvilken han beſtemte följende Tilegnelſe.

» Der er en gammel Viiſe, ſom i ſin Tiid blev
» holdt i ſtor Priis, der begynder ſaaledes: *Min Fod alt i*
» *Stigböylen ſtaaer*; denne kunde komme mig ret vel til-
» pas i dette Brev, ſiden jeg næſten kunde begynde med
» ſamme Ord, ſiigende:

Min

Min Fod alt i Stigböylen ſtaaer,
I Dödens Angeſt mig omgiver,
Jeg, Herre! dette til dig ſkriver.

" I Gaar bekom jeg den ſidſte Salving, og i Dag
" ſkriver jeg dette. Tiden er kort, Beklemmelſerne
" voxe, Haabet formindſkes, og med alt dette ophol-
" des Livet ved Attraaen, jeg har til at leve. Jeg vilde
" ſaa gierne udſtrække Livets Grændſer, indtil jeg havde
" kyſſet Deres Excellences Födder, og Glæden over at
" ſee Deres Excellence lykkelig og vel igien i Spanien,
" vilde allene være mægtig nok for at kalde mig tilbage
" til Livet. Derſom det imidlertiid er beſluttet, at jeg
" ſkal forlade det forinden, ſaa ſkee Himlens Villie.
" Men i det mindſte maae Deres Excellence kiende denne
" min Attraae, De maae vide, at De i mig havde een til
" Deres Tieneſte ſaa aldeles hengiven Tiener, at han end-
" og paa hiin Side af Graven ſtræber at viiſe ſit Hiertes
" Fölelſer. Hvorom alting end er, ſaa glædes jeg ved
" at ſee i Aanden Deres Excellences lykkelige Ankomſt,
" jeg henrykkes ved at ſee Alles Öyne henvendte imod
" dem, og jeg ſmager den ſödeſte Vellyſt ved at ſee Ryg-
" tet om deres Excellences Godhed endog at overſtige al
" min Forvendtning. Ikke desmindre klæver der mig
" nogle Reliquier af Erindrings-Tegn om HAUGE-
" UGERNE, og den BERÖMTE BERNHARDO endnu
" i Sindet, og derſom Himlen ved min gode Lykke,
" (dog Lykke kunde det allerede ikke meere være, men
" et Mirakel) ſkiænkede mig Livet, ſaa ſkulde de blive
" nedlagt for deres Excellence tilligemed Slutningen af

" GALA-

» GALATEA, som de havde fattet Godhed for, og med dis-
» se Værker skulde mine Önsker vedligeholdes, at Gud vil-
» de beskytte deres Excellence, som det staaer i hans Magt.

DERES EXCELLENCES

underdanigste Tiener

Madrid, d. 19 April 1616. MIGUEL DE CERVANTES.

Efter Indholdet af dette Brev er det troeligt, at CERVANTES döde kort Tiid efter. Den egentlige Dag og Maaned vides ikke. Saa meget er tilforladeligt, at han ikke oplevede at see hans ARBEYDER trykte; siden Tilladelsen dertil er udstædt den 24de September til Doña Catalina Salazar, MIGUEL DE CERVANTES Enke, og kom de for Lyset under denne Titel:

Persiles og *Sigismundas Arbeyder*, *en nordisk Historie*, *forfattet af* MIGUEL DE CERVANTES SAAVEDRA. *Trykt i Madrid af Juan de la Cuesta Anno* 1617 *i* 4*to*. Faa Aar efter oversadte Francisco Elio, en Milaneser, dem i det Italienske, og bleve de trykte i Venedig 1619 i 8vo.

I det förste Oplag findes to EPITAPHIER, som, for at blive meere vedvarende, fortiente at indgraves i en meere varagtig Materie. Det eene er en Sonnet af Luis Francisco Calderon, det andet, af Don Francisco de Urbino, vil jeg, for de rare Tankers skyld, det indeholder, oversætte her efter Bogstaven.

EPITAPHIUM.

Vandrende! Her hviler Pilegrimen CERVANTES. *Jorden bedækker hans Legeme, men ikke hans Navn;*

Navn; det er guddommeligt. Hant Löb blev fuldendet, men Döden formaaer Intet over hans Rygte eller hans Værker. Et sikkert Pandt herpaa er dette, at han gik over fra dette Liv til det evige med oprakt Hoved.

CERVANTES sagde: at hans PERSILES og SIGISMUNDA torde vove at trækkes om Klinkebaandet med HELIODORUS. Den störste Berömmelse, der kan lægges paa dette Værk, er at sige, at det forholder sig saa. Kiærligheden, den indeholder, er i yderste Grad reen og kydsk; Frugtbarheden i Opfindelsen forundringsværdig, og i hvor rundeligen end hans Genie forödede den, saa overgik den dog Episodernes Mængde. Udfaldene ere mange, og meget forskiællige; i nogle af dem opdager man Efterlignelsen af HELIODORUS, men i de andre, der ere ulige bedre, fremskinner det nye langt stærkere. Det Heele er kunstigen anlagt, og bliver paa det nöyeste forklaret ved Omstændighederne, der næsten stedse ere sandsynlige. Jo længere Læseren kommer ind i Værket, jo större bliver Fornöyelsen af Læsningen, ved det, at han finder den tredie og fierde Bog langt fortræfligere end den förste og anden. De idelige Arbeyder lættes ved Taalmodighed, de endes med Hvile, uden at nogen anden Machine sættes i Bevægelse, fordi det havde været et Mirakle, at en Mand, som CERVANTES, skulde betient sig af noget andet Mirakle end det, der kunde stadfæste Ypperligheden af hans rare Genie. I Beskrivelserne overgaaer han langt HELIODORUS. Hos denne forekommer de oftere og meget prægtigere. Hos

CER-

CERVANTES ere de meere paa deres rette Stæd og langt naturligere. I Stilen har han iligemaade et ſtort Fortrin for ham, fordi, at endſkiönt den hos HELIODORUS er meget ziirlig og veltalende, ſaa er den dog tillige meget tvungen, umaadelig figureret, og langt meere poetiſk, end lös Stiil tillader. En Feyl, ſom den viiſe FENELON ikke heller har taget ſig i Agt for. Stiilen hos CERVANTES derimod er ziirlig uden at være tvungen, i et rigtigt Forhold ophöyet, til Maade figureret, og hverken for meget eller for lidet poetiſk i Beſkrivelſerne. Med et Ord, dette Værk er af en ypperligere Opfindelſe, ſtörre Kunſt og en ædlere Stiil, end DON QUIXOTE af MANCHA. Men diſſe tvende Værker have ikke nydt en lige Modtagelſe; fordi Opfindelſen af DON QUIXOTE er meere efter hver Mands Smag; Perſonerne, der forekomme i den, meere moerſomme, og ſiden deres Antal er mindre, ſaa kan Læſeren bedre erindre ſig enhvers Sæder, Bedrifter og Caracteer. Foruden dette er Stiilen meere flydende, og fattes ſaa meget lættere, ſom den er mindre ophöyet. De, der ſkrive, bör tillige vide at ſætte Grændſer for Indbildnings-Kraften og at kunde tage Haanden igien fra Værket til rette Tiid; at iværkſætte dette, er den fineſte Udarbeydelſe og den nöyagtigſte Fliid. Denne Regel erindrer mig tillige om, at det er paa Tiide, at jeg ikke falder Læſeren længere beſværlig, men beder ham forlade mig mange Uriimeligheder, ſom han har læſt, ſiden mit Öyemeed allene har været at opſöge og ſammenſanke nogle Anmærkninger, paa det en anden kunde bringe dem i den hældige Stiil, ſom

Tingen,

Tingen, der handles om, fortiener. Indtil det skeer, vil jeg imidlertiid give her en nöyagtig Copie af Originalen selv, og stræbe at udföre den med de samme Ord, MIGUEL DE CERVANTES SAAVEDRA har betient sig af i Begyndelsen af *Fortalen* til hans FORTÆLNINGER.

" Hvor gierne vilde jeg om det var mueligt, kiæ-
" reste Læser! undslaae mig for at skrive denne Fortale,
" siden jeg ikke har Aarsag at være saa vel tilfreds med den,
" jeg har sat i DON QUIXOTE, at det skulde kunde give
" mig Lyst til at komme igien anden Gang. Heri er for-
" nemmeligen een iblandt mine mange Venner skyld, der,
" ved at fortælle mit Levnets Löb, har været for sparsom,
" saa vel i det der angaaer mine Vilkor, som mit Begreb
" og mine Indsigter. Denne samme Ven kunde meget
" vel, som Skik og Brug er, ladet mig stikke i Kaaber, og
" ziirlig aftrykt sadt mig ved det förste Blad af denne
" Bog, og siden efter kunde han foregivet, at den berömte Don Juan de Jauregui havde giort mit Portrait.
" Herved var nu ikke allene min Ærgiærrighed bleven
" tilfredsstillet, men tillige endeel Andres Attraae efter
" at vide, hvad for et Ansigt den har, der har tordet
" fordriste sig at komme frem med saa mange Opfindel-
" ser i den store viide Verden, og for saa mange Menneskers
" Öyne, og til den Ende sadt under Portraitet: Den, som
" du seer her, med et langagtigt Ansigt, castaniebruune
" Haar, en höy og aaben Pande, mundtre Öyne, en kro-
" get, dog vel proportioneret, Næse, et Sölv Skiæg, som
" for ikke fuldt tyve Aar siden var Guld, store Knæbels-
" barter, en lille Mund, Tænderne hverken smaae eller

" ſtore; thi han har kun ſex, og det i en temmelig ſlet
" Stand, ja det, ſom værre er, ſaa ilde ſadte, at den eene
" ikke har mindſte Omgang med den anden; Kroppen, en
" Mellemting af to Yderligheder, hverken höy eller lille,
" Farven levende, meere hviid end bruun, Skuldrene tem-
" melig föere og Födderne ikke meget nættere. Dette,
" ſiger jeg dig, er Skabningen af Forfatteren til GALA-
" TEA, DON QUIXOTE af MANCHA, og ham, der
" giorde REYSEN TIL PARNASSUS efter Ceſar Ca-
" poral Peruſinos Maade, ſaa vel ſom andre Værker, der
" flyve forvildede omkring, uden deres Eyendoms Her-
" res Navn. Han kaldte ſig almindeligen MIGUEL DE
" CERVANTES SAAVEDRA. Han var i mange Aar
" Soldat og i fem og et halvt Slave, hvorved han lærte at
" være taalmodig i Modgang. Han miſtede i Söeſlaget
" ved LEPANTO ſin vendſtre Haand af en Musquet-
" Kugle; og han holdt, ſom vel ikke vil ſynes nogen
" troelig, ſin Lemlæſtning for en Skiönhed, fordi han
" bekom den ved den navnkundigſte vg ærefuldeſte Ley-
" lighed, ſom de forbigangne Tiider har ſeet, og de til-
" kommende kan vente at ſee; Han tiente under den
" ſeyerriige Fane af Krigs-Lynildens Sön CARL DEN
" FEMTES höylovlige Ihukommelſe".

For-

Fortale.

Ørkeslöse Læser! Du kan, uden at jeg giör Eed derpaa, gierne troe, at jeg intet heller saae, end at denne Bog, som min Hiernes Fosler, var den deyligste, lystigste og viiseste, der kunde optænkes. Imidlertid har jeg dog ikke kundet forandre Naturens Orden, efter hvilken Art frembringer Art, og hvorledes kunde da mit ufrugtbare og udyrkede Begreb frembringe andet i denne Historie end et tört, haardt og naragtigt Foster, opfyldt med Uriimeligheder, der aldrig för ere opkomne i den menneskelige Hierne, saadanne, som de kan avles i et Fængsel, i hvilket alle muelige Ubeqvemmeligheder have deres Boepæl og al Slags bedrövelig Stöy og Tummel deres Opholds-Stæd? En tavs Behageligh ed, Stædets Fredsomhed, Markernes Skiönhed, Himlens Klarhed, Bækkenes Raslen og Sindets Roeligh ed biedrage det Meeste til at giöre en ufrugtbar Musa frugtbar, og skienker Verden Ting,

ved hvilke den glædes og henrykkes i höyeſte Grad. Dog kan det hænde ſig, at en Fader har et Barn, ſom er hæſligt og uden mindſte Tækkelighed, men Kiærligheden, han bær til det, drager et Dække over hans Öyne, at han ikke kan ſee dets Feyl, men tvertimod holder dem for Vittigheder og Artigheder, og opregner dem for ſine Venner ſom moerſomme og behagelige. Jeg derimod, endſkiönt jeg ſynes at være Don Quixotes Fader, er virkeligen hans Stivfader, jeg vil ikke fölge den almindelige Brug, ikke, ſom mange andre giöre, med Taarene i Öynene bönfalde dig, min Læſer, om at forlade eller fordölge de Feyl, du finder hos mit Barn. Du er hverken dets Paarörende eller Ven; du har Begreb i Hiernen; en frie Villie egner dig ſaa vel ſom nogen; i Huuſet, du er Herre af, er du lige ſaa ſelvraadig, ſom Kongen i ſine Paalæg, og du veed jo Ordſproget: Under min Kappe ſlaaer jeg Kongen ihiel. Du er altſaa ganſke friekiendt for al ſlags Forbindtlighed og Ærbödighed, og kan fridt udlade din Meening om denne Bog, uden Frygt for at blive bagtalet for det Onde eller belönnet for det Gode, du kunde falde paa at ſige om den.

Mit Forſæt var, at ſendt den i Verden uden Fortalens Prydelſe, og uden den lange Fortegnelſe

tegnelse af de sædvanlige Sonnetter, Epigramma og Lovtaler, der sættes foran i alle vore Böger, og det fordi jeg kan sige dig, at endskiönt det har kostet mig utroelig Möye at forfatte dem, saa vil dog ingen opbygges meere ved dem end ved Fortalen, du nu læser. Meget ofte tog jeg Pennen for at skrive, og lige saa ofte laae jeg den ned igien, fordi jeg intet vidste at skrive. I denne Tvivlraadighed med Papiiret for mig, Pennen bag Öret, Albuen paa Skriver-Pultet, Haanden under Kinden, og pönsende paa, hvad jeg skulde siige, kom paa en usædvanlig Tiid en Ven ind til mig, som er mundter, behagelig og af stor Skiönsomhed. Da han fandt mig saa nedsænkt i dybe Tanker, spurgte han mig om Aarsagen. Jeg tog det ikke i Betænkning, men svarede strax: Jeg pönser paa en Fortale til Don Quixote, men den koster mig saa meget, at jeg har faaet i Sinde at lade det reendt fare, og slet ikke bringe dennne ædle Ridders store Tildragelser for Lyset. Kan de forestille dem andet, end at jeg maae være i en yderlig Forvirring? Hvad vil den gamle Dommer, som kaldes Publicum, vel sige, naar den faaer at see, at jeg, efter at have lagt saa mange Aar i Forglemmelsens og Tavshedens Dvale, vover mig nu frem med et Verk, der

er tört som Bast, uden Sammenhæng i Opfindelsen, en maver Stiil, fattig paa Indfald og berövet al Skin af Lærdom og Studeringer, uden Henviisninger i Randen og Anmærkninger ved Enden, hvilke findes i saa mange andre Böger, som i hvor vel, at de ere verdslige og opdigtede, dog ere opfyldte med Sententzer af Plato, Aristoteles og alle samtlige Philosopher, og i Kraft af hvilke den forundrede Læser anse Forfatterne for belæste, lærde og veltalende Mænd? Naar disse nu anföre et Sprog af den hellige Skrift nævne de kun sancti Thomas eller en anden af Kirke-Fadrene, og iagttage derved en saa sindrig Velanstændighed, at de i den eene Linie kunde afbilde en forelsket Nar, og i den anden holde en christelig Præken til Tröst og Opbyggelse for alle dem, som höre eller lase det. Al dette mangler min Bog. jeg har ingen Henviisninger at satte i Randen, ingen Anmærkninger at giöre ved Enden, og lige saa lidet veed jeg, hvilke Forfattere jeg har betient mig af, for, ligesom alle andre, strax at anföre dem efter Bogstaverne a b c, og saaledes begynde med Aristoteles og ende med Xenophon, Zoilus eller Xeuxis, i hvor vel at den eene var en Bagtaler og den anden en Maler. Min Bog mangler iligemaade Sonnetterne, der skal staae for

i den,

i den; Sonnetter, som i det mindste maae have Hertuger, Marquiser, Grever, Damer eller berömte Poeter til Forfattere. Vel er det sandt, at naar jeg bad to eller tre af mine Venner derom, saa fik jeg vist nogle, og oven i Kiöbet slige, der kunde holde Stangen mod den störste Deel af dem, der ere i vores Spanien.

Kort sagt, min Herre og min Ven, blev jeg ved, jeg har besluttet at lade Don Quixote ligge nedgravet i det Manchiske Archiv indtil Himmelen sender een, der kan smykke den med alle de Skiönheder den trænger til; deels fordi jeg finder mig selv udygtig dertil formedelst min slette Indsigt og liden Lærdom, deels fordi jeg af Naturen er for frygtsom og magelig til at gaae hen og knæfalde Forfattere om at sige det, som jeg selv veed at sige saa godt som de. Dette er Aarsagerne til den Henrykkelse, som de fandt mig i, og meere end gyldige nok, som de nu selv har hört. Da min Ven hörte mig tale saaledes, slog han sig med Haanden for Panden, og brast ud i en höy Latter sigende: Ved Gud! min Broder, i dette Öyeblik drages jeg ud af en Vildfarelse, som jeg har været i, saa længe vi har kiendt hverandre, i det jeg stedse har anseet dem for viis og forstandig i alle deres Handlinger. Men nu

mærker jeg, at de er lige saa langt fra at være det, som Himlen er fra Jorden.

Hvorledes er det mueligt, at Ting, der saa haſtigen og mageligen kan raades Bod paa, formaaer at sætte en Geiſt, som deres, i Tvivlraadighed; en Geiſt, der er i Stand til at træde langt ſtörre Vanſkeligheder under Födder? Paa min Ære! det er ingen Mangel paa Dygtighed, men allene for megen Magelighed og for ſtor Karrighed paa Ord. Underſög kun om det ikke er Sandhed, hvad jeg ſiger? Og naar de vil ſkienke mig Opmærkſomhed, saa ſkal i et Öyeblik og Haandevendning alle Vanſkeligheder hæves, og raades Bod paa alle de Mangler, de ſiiger, der ere dem hinderlige, og giör dem tvivlraadig om at ſkienke Verden Hiſtorien om deres navnkundige Don Quixote, en Fakkel og et Speyl for alle vandrende Riddere. Tael, ſagde jeg, og jeg ſkal höre paa alt, hvad de vil ſige mig. Men paa hvad Maade troer de at udrydde min Frygt, og bringe Lys i det Chaos af Forvirring, jeg er udi? Derpaa ſvarede han: Den förſte Poſt angaaer Sonnetter, Epigramma og Lovtaler til at ſatte for i Bogen, og ſom maae have betydelige og höye Standsperſoner til Forfattere, og den haves derved, at de ſelv paatager dem

Arbey-

Arbeydet, og siden efter döber dem, og lader dem lyse i Kuld og Kiön af Préstre-Juan i Indien eller Kayseren af Trapezunt, om hvilke jeg veed, at de vare berömmelige Poeter, men dersom det endog ikke forholdt sig saa, og nogle Pedanter og halv Lærde bagtyggede dem ved at skumle over Sandheden i dette Foregivende, saa bryd sig ikke derom for en Hvid; thi om de end overtydede dem om Usandhed, saa kunde de jo dog ikke hugge Haanden af, der havde skreven det.

Angaaende de Forfatteres Navne hos hvilke de havde laant Sententzer eller andre Ting, og som skulde anföres i Randen, saa er dette den beste Maade: paa et bequemt Sted at anbringe en Latinsk Sententz, som de kan uden ad, eller som i det mindste ikke koster megen Möye at söge, som sat nu, at der handles om Friehed og Slaverie, saa skriv: Ne bene pro toto libertas venditur auro. *I Randen sattes Horatius eller dens Navn, som har sagt det. Er det om Dödens Magt, saa anför:* Pallida mors æquo pulsat pede pauperum tabernas, Regumque turres. *Paa den Kiærlighed og Venskab, Gud befaler os at vise vore Fiender, findes der Steder nok i Skriften, som kunde passe sig, uden at det koster Besværlighed at hitte dem,*

og kan de betiene sig af Guds egne Ord: Ego autem dico vobis, deligete inimicos vestros. *Gielder det onde Tanker, saa sig med Evangeliumet:* De corde exeunt cogitationes malæ. *Angaaer det Venners Ustadighed, hielper Cato dem til dette Distichon:* Donec eris felix, multas numerabis amicos, Tempora si fuerint nubila, solus eris. *Ved slige Stumper Latin bliver man holdt for en Gramaticus, og det er ikke liden Ære og Fordeele i disse Tiider. Hvad Anmærkningerne ved Enden anbelanger, saa kan de sikkert giöre det saaledes: I Fald de i deres Bog nævner en Kæmpe, saa lad det være Goliath, og over ham allene (og som koster slet intet) kan de giöre en stor Anmærkning ved at sætte: Kæmpen Golias eller Goliath var en Philister, som Hyrden David dræbte med en stor Steen i Dalen af Therebinte, som det fortælles i Kongernes Bog i det Capitel, hvor de finder det skreven.*

For ogsaa at viise, at de er velbevandret i Cosmographien og Humaniora, saa mag det saa, at de kommer til at tale om Tago Floden, og anbring saa atter nogle ypperlige Anmærkninger, som for Exempel: Floden Tago har een af vore Spanske Konger givet sit Navn, den har sit Udspring fra det og det Stæd, dens Udlöb er i Oceanen, den

kyst-

kyſſer Muurene af den navnkundige Stad Liſſabon, og det er en vedtaget Meening, at den indeholder Guld-Aarer &c. Tales der om Rövere, ſaa kan jeg meddeele dem Hiſtorien om Cacus, ſom jeg veed paa mine Fingre. Trænger de til lösagtige Fruentimmere, ſaa tilbyder Biſpen af Mondoñede dem Thaiſer, Laiſer og Florer i Overflödighed; og ſlige Anmærkninger ſatter i Anſeelſe. Vil de have gruſomme, ſaa har Ovidius en Medea, bruger de Hexer og Troldqvinder er Calipſo at faae hos Homerus og Circe hos Virgilius. Vil de have en kiæk Anförer, ſaa fremſtiller Julius Ceſar ſig ſelv ſom een i ſine Commentarier, og Plutarchus giver tuſende Alexandrer for een. Er Kiærlighed Öyemaalet, ſaa kan de med to Untzer af det toſcaniſke Sprog faae heele Skiappen fuld hos Leo Hebreus, og gider de ikke giennemlöbet fremmede Lande, ſaa har de Fonſecas Guds Kiærlighed hiemme, i hvilken der udtrykkes alt hvad de og den meeſt Kræsne kan önſke og attraae i den Materie. Det beſte bliver altſaa, at de ſtræber at nævne alle diſſe Navne, og at anbringe alle de Hiſtorier, jeg har anfört, i deres, og overdrage mig Omhuen at ſætte Henviisningerne og Anmærkningerne, da jeg ſvær dem til at fylde heele Randen, og foröde fiire Blade ved Enden.

Nu

Nu kommer da Beraabelſen af Autores, ſom alle Böger har, og deres mangler. Intet er lættere end at finde et Middel herimod; thi de behöver kun at ſöge en Bog, i hvilken Liſten begynder med A, og ender med Z, ſom de ſagde ſelv, og ſaa indföre den efter ſamme Alphabet i deres. Og ſæt endog, at nogen kom underveyr dermed, ſaa vil den Unödvendighed det er for dem at drage Forſorge af diſſe, giöre, at det ikke engang bliver værdt at tale derom, og der findes Toſſe-Hoveder nok, ſom troe, at de i deres jævne og uſkyldige Bog har betient ſig af dem alle. Har det endog ingen anden Nytte, vil dog i det mindſte denne vidtlöftige Fortegnelſe tilveyebringe Værket en uventet Myndighed; i övrigt tager ingen ſaa ſtor Deel i det, at de ſkulde efterſöge om de har öſt af diſſe Kilder eller ey, og kan de om ſaa meget mindre kræves til Regnſkab for de Ting, de ſiiger, der mangle deres Bog, ſom de ikke i mindſte Maade ere nödvændige for den, hvis Öyemeed er allene at ſkiemte med vore Ridder-Böger, hvilke Ariſtoteles aldrig har overveyet, ſanct Baſilius aldrig talt om, og Cicero aldrig haft fat paa. Under det Sindriige af diſſe ſkiemtſomme Opfindelſer gielder det hverken om Sandhedens Nöyagtighed, Aſtrologiens Iagttagelſer, den vigtige Tone i Geometriens

triens Udmaalinger, eller Indvendninger imod de Slutninger, Veltalenheden betiener sig af, og endnu mindre at blande Verdsligt med Gudeligt, en slags Sammenblandning, der ikke bör opstige i nogen christelig Hierne. Det gielder allene om at före sig Esterlignelsen vel til Nytte, imedens de skriver; thi jo fuldkommere den bliver, jo ypperligere bliver det Skrevne, og siden deres Öyemeed er allene at beröve Ridder-Bögerne den Agt og det Stæd, de har i Verden og hos den meenige Mand, saa behöver de ikke at tilbetle sig Sententzer hos Philosopherne; Sprog af den hellige Skrift; Fabler hos Poeterne; Taler hos Oratorerne; eller Mirakler hos Helgene. Stræb kun, at Værket hænger sammen i en Kiæde, betien sig af fyndige og sömmelige Ord, som sattes paa deres rette Stæd; og deel det i velklingende og muntre Perioder.

Lad for alle Ting deres Öyemeed ikke frem overalt, og udtryk deres Tanker uden tvetydige og opskruede Talemaader. Mæg det saa, at ved Læsningen af deres Historie den Tungsindige opvækkes til Latter; Munterheden föröges hos den Lattermilde; den Enfoldige ikke vredes; den Kloge henrykkes over Opfindelsen; den Alvorlige ikke foragter den; og den Viise ikke lader af at berömme den. Med et Ord: hav stedse for Öynene, at knække Hal-

sen

ſen paa denne ſtore Svarm af Ridder-Böger, ſom mange hader, men endnu langt fleere elſker og roeſer. I dybeſte Tavshed anhörte jeg min Vens Tale, og den prændte ſig ſaa dybt i mine Tanker, at jeg, i ſtæden for at beſtride den, ſamtykkede den at være god, og har giort min Fortale af den.

Heraf, kiæreſte Læſer! kan du ſee min Vens Indſigter, og min Lykke at finde i ſaa trængende Omſtændigheder ſlig en Raadgiver, der endog forſkaffer dig ſelv en Huſvalelſe ved det, du uden videre Ophold og Omſvöb kommer lige til Don Quixote af Manchas Hiſtorie, ſom efter alle Indbyggernes eensſtemmige Meening i Egnen af Montiel var den kydſkeſte Elſker og den drabeligſte Ridder, der i mang ſoldige Aar havde ladet ſig ſee i det Herred. Jeg vil ingenlunde udſkrige den Tieneſte, jeg beviiſer dig ved at giöre dig bekiendt med en ſaa mærkelig og roesværdig Ridder; men jeg paaſtaaer, at du bör vide mig Tak for Bekiendtſkabet med Sancho Panza hans Vaabendrager, i hvilken jeg, efter mit Tykke, har uddraget alle de vaabendragerlige Ypperligheder, ſom findes adſpredte i den heele Samling af Ridder-Böger. Din Hilſen anbefales Gud, og min ikke at forglemme. Farvel.

SON-

SONNETTER

til

den findriige Herremands

DON QUIXOTE

af

MANCHAS

Ære.

Den ubekiendte

URGANDA

til

DON QUIXOTE af MANCHAS BOG.

Bog! Hvis du ſtedſe kun De Vær
Ved Læsningen dig vilde nær;
Dig Viiskiæft ikke ſkreg i Ö,
Du Strængen ey forſtod at rö.
Men vil du dig ey Stunder ta,
At komme udi Toſſers Hæn,
Du ſee ſkal i en Haande ven,
Hver ſig paa dig til Ridder ſla;
Nysgiærrigheden ret at vii,
Lad dem i Fingrene ſig bi.
Erfarenhed desuden læ,
Den under godt Træe tager Sæ,
Han er mod Soel og Vind beſkiær;
Til Bejar dig din gode Stier.
Et ſkiönt og hærligt Træe anvii,
Der Prindſer, ſom dets Frugt fremſtil,
Der blomſtrer med en Hertug, hvil

Fra Alexandre tager Prii.
Dets Skygge ſög, viid, at den kiæk
En gunſtig Lykke Haanden ræk.

Du om en adel Manchiſk Her,
Paa hvilken blev for rykket Hier,
Ved Læsning, ſkadelig og gif,
Fortæller Levnet og Bedrif.

Hæſt, Ruſining, Damen for ham ſvæ,
Saa ſtærk bekræfte denne Sand,
At, ſom den raſende Orlan
Fik den Forelſkte til at bæ;
Skal ham hans Styrke ſkaffe boe
Hos Dulcinea af Tobo.

Lad ingen mörke Hierogli,
Sig trykte i dit Skildt fremvii;
Thi naar man giör det alt for bro,
Sees kroget ret og lige kro.

Hvis glad du mod din Skiæbne ta,
Saa ſiger ikke Spottefug:
At baade Alvaro de Lu,
Med Hannibal ud af Cartha,
Og Spaniens ſtore Kong Francis,
Har klaget over Lykkens Mis.

Og da det Himlen ey beha,
Du frem saa snedig skulde dra,
Som sorte Juán Latino nag,
En Lyd Latin, han ey var mæg.
Saa brug ey Ordspils slitter Smyk;
Forviist af dig Sophismer væ;
Thi ellers, rympende paa Næ,
Sig Kienderen vist saa udtryk:
Om Meeningen ey kan udty,
Hvi vil man mig da Blomster by?
Dig löse Udkast ey til stæ;
Om andres Liv ukymret væ;
Ved det, dig ikke rör ey ra,
Forsigtigt er forbi at dra.
Dens Hoved bliver tæt tildæk,
Der giör sig alt for krye og læk;
Du ufortröden Fliid anven,
Godt Eftermæle at tilkien;
Den daarligt Hvis Hvas Pressen skien,
Han satter det paa vaerig Ren.
Troe mig, at den har Stæd blandt Giæk,
(Naar Glas hans eget Tag bedæk)
Sig efter Steen til Jorden böy,
Sin Naboe Skade at tilföy.

En skiönsom Mand ey efterla,
I Verkerne han Verden skiæn,
Ved hvert et Skridt sig at betæn;
Men den, et Skrift har bragt for Da,
Kun for at moere smukke Pi,
Han uden Vid og Samling skri.

AMADIS af FRANKRIG
til
DON QUIXOTE af MANCHA.
SONNET.

Du, som et ynksomt Liv at fölge valgte ud;
Bedækket af Foragts og Glemsomhedens Vinger,
Höyt over breden Rand af Armods Klippe svinger;
Med Fryd paalagger dig selv Pöenitentzes Bud.

Ja Du, hvis blandte Drik af Öyet löber ud,
Hvis Tale giennem to (skiönt salte) Floder springer,
Og sig dybt ind i Sölv, i Tin, i Kaaber tvinger,
Du være skal fra Land til Land et Giestebud.

Du leve tryg, end meer, evindelig du leve!
Hvis ey, i mindste dog, mens i de fiire Ender
Raskbeenet Hæste af Apollo jages hen.

Din

Din Kiækheds Efterroes i fulde Glands om-
ſvæve!
Det Navn af ypperſt du dit Födeſtæd tilkiender;
Af Störſt, af Magelös tilhör Forfatteren.

DON BELIANIS af GRÆKENLAND
til
DON QUIXOTE af MANCHA.

SONNET.

Jeg hug, jeg ſtak, nedbröd, jeg ſagde,
foretog;
Blandt vandrend' Ridders Flok den kiækkeſte jeg
kaldtes,
Jeg var den driſtig ſte, den ſtolteſte, der talgtes
I tuſend' Skok den Vold, jeg vægte, Hævn for tog.
Bedrifter, Rygtet ſagt, ſom nöye dem opflog;
Jeg ydmyg Elſker var, endſkiöndt man mig forviiſer;
Som uſel Dverge Krop anſaae jeg alle Riiſer;
Hver Punkt opfyldet blev, naar jeg i Tvekamp drog.
Den ſtolte Lykke ned i Stövet for mig böyes;
En ſkaldet Leylighed mig kuldet Blodſpil rækker,
Hvori min Viisdoms Top afbildes tydelig.
Men dine Gierninger (endſkiöndt mit Navn
ophöyes
For evig Tid ſaa vidt, ſom Maanens Spitzer ſtrækker)
Quixote! Store Mand! jeg dog misunder dig.

FRUE ORIANA
til
DULCINEA af TOBOSA.
SONNET.

O! hvem der kunde dog i Maglighed og Roe
Skiön Dulcinea! ved de Blomſters Pragt henrykkes,
Med hvilke Markerne udi Toboſo ſmykkes,
Sit London bytte bort for din, din Landsbye Boe!
O! hvem i din Forſtand og Dragt ſig kunde kroe,
Saa hælaigen ſom du paa Siæl og Legem ziiret,
Den ſtolte Ridder ſee, hvis Hæld fra dig udſpiiret,
Hvor han ved uliig Kamp ſaa gladeligen loe!
O! hvem der med ſaa ſtor, utroelig Kydſkhed kunde
En tapper Elſker flye, Amadis ſaa forlade,
Som du den artige Quixote viiſte Vey.
Saa blev man og misundt foruden at misunde;
De Dage, ſorte var, omſkiftedes til glade;
Man Lyſten nöd men man betalte Gildet ey.

GANDALIN,
Amadis af Frankrigs Vaabendrager
til
SANCHO PANZA,
Don Quixotes Vaabendrager.
SONNET.

Hil dig! berömte Mand! til hvilken Lykken ſaae,
Da du ſadt Fod i Vey af fordums Vaabendrager,

Saa

Saa kiælent; til dit Vel alting saa hærligt mager,
At uden Uhælds Stöd du den tilbage laae.

Modbydelig dig Plegl og Leen være maae,
Som alt er længe vant til Vandringens Umager,
At tale fridt af Skiæg, naar du af Pligt anklager,
Den Stolte, Maanen vil med Födder træde paa.

Dit Esel og dit Navn jeg dig misunde kand,
Tær du Madposen frem, sees Nid udi mit Öye;
Thi din Forsigtighed den viiser tydelig.

Hil dig! endnu engang o Sancho! som den Mand
For hvilken Spauiens Ovid sig ned bör böye,
Den Krands, der helliger hans Tindning, skyldes dig.

Den spögende Poet ENTREVERADO
til
SANCHO PANZA og ROZINANTE.
Til
SANCHO PANZA.

Jeg Sancho er og Vaabendra
Hos Manchas flore Don Quixo;
For ret at leve viis og roe,
Jeg Tryghed först for Loven ta.

Just som den tause Villadi,
Sin heele Statskunsts Forraads Kam,

Os i en Afkrog har udkram,
(Beretning, Celeſtino gi)
En Bog, ſom jeg for himmelſk prii,
Hvis Menneſket den mindre vii.

Til

ROZINANTE.

Jeg er den priiſte Rozinan,
Jeg ned fra Babieca ſtii;
For Feyltrin, Svaghed bör til ſkrii,
Kom jeg til Ridderen af Man.
Jeg holdt ey Veddelöb mig vær,
Men paa min Side det ey hvi,
Om jeg i Krybben maatte bi.
Af Lazarillo jeg det lær,
Der, for han Viinen ſtiæle kun,
Med Gröd den Blinde ſtoppet Mun,

Den raſende ORLANDO
til
DON QUIXOTE af MANCHA.

SONNET.

Derſom vi tvende ey udgiöre kan et Par,
Ey ſynes være et, uovervindelige!
Ufældet Seyers Söi! Du neppe da din Liige
Blandt mange tuſende ſkal kunde blive vaer.
Quixote!

Quixote! viid! at jeg Orlando er og var,
For Angeliques Skyld jeg plöyet Havets Bölger
Mig ſlige Offringer til Rygtets Alter fölger,
At Glemſomheden Agt for dennem baaret har.

Dit Navn, din Mandighed dog ſkyldes ſlig en Ære,
At jeg bekiende maae din Liige ey at være,
Om ey for du, ſom jeg, paa Hiernen Skade tog.

Naar Mohr og Schytters Magt din ſtærke Arm maae viige,
Da förſt du bliver min; dog kan vi kaldes Liige
Deri, at liige Frugt vi af vor Elſkov drog.

SOELENS RIDDER
til
DON QUIXOTE af MANCHA.
SONNET.

I Sammenligningen min Kaarde Stæd ey nöd
Ved Deres, Spaniens Soel! Hofmand af rareſt Gröde!
Mod Deres Styrkes Roes min Arm og ey tör möde,
Een Dag dens Lynild ſaae frembryde, falde död.

Jeg Kongerigerne og Kayſerdom forſkiöd,
Det röde Morgen Land forgiæves dem tilböde;
Jeg det forlod at ſee min ſkiönne Morgenröde,
Det blide Anſigt af Claridiana ſöd.

Ved Fortegn elſkede jeg kun allene hende,
Da hun fraværende vil Ugunſt mig tilvende,
Da bæved' for min Arm ſelv Helveds fuule Hiem.

Men De! o Gothiſke Quixote! evig være
Berömt og ſkinnende til Dulcineas Ære!
Og hun navnkundig, ſtor, beſkeden, viis for dem!

SOLISDAN
til
DON QUIXOTE af MANCHA.
SONNET.

Skiönt eders Hierne, Herr Quixote! eene blev
Ved Giækkerie og Fias af rette Orden draget;
I dog med Föye ey kan eder ſee anklaget,
At ſkammelige Ting I nogen Tiid bedrev.

Det eders Forhold er, der eder Dommen ſkrev;
Naar indbildt Overlaſt I Braadden har betaget,
Da bliver guul og grön den ſtore Ridder ſlaget,
Fordi han Skiælmers Baand og Lænker ſönderrev.

Naar

Naar ſkiönne Dulcine' et umildt Gienſvar giver
Til eders Sendebud; naar hendes Hierte bliver
Ey ved den Omhue rört, ſom I for hende bar.

Mod eders Daarſkab I da kun bör före Klage,
Der ſlig en Kobler vil ſom Sancho Panza tage:
Han alt for dum, hun haard, I ingen Elſker var.

SAMTALE

imellem

BABIECA og ROZINANTE.

B. *Hvi Rozinante jeg ſaa ſmækker finder dig?*

R. *Fordi mit Slæb er ſtört og mine Tarme tomme.*

B. *Vil Havre eller Höe dig da ey vel bekomme?*

R. *Deraf min Herre ey en Mundfuld lader mig.*

B. *Gemeene Udtryk dig Seigneur! ey ſömme kan,*
Viid! ſlige Eſels Raab din Herre giör Vanære.

R. *Om du har Lyſt at ſee, den Eſel monne være*
Fra Vuggen til ſin Grav, ſkue en forel-
ſket an.

B. *Er*

B. *Er Elſkov Daarlighed?* R. *Den viſt ey Klogſkab er.*

B. *Metaphyſerer du?* R. *Naar det i Tarmen knager.*

B. *Klag Vaabendrageren?* R. *Til ſligt de ere vante.*

Hvad Lindring i min Nöd giör vel Beklagelſer,
Naar Huushovmeſteren, med Herre, Vaabendrager
Tilſammens ere Ög ſaa vel ſom Rozinante?

REGI-

REGISTER
over
CAPITLERNE.

FÖRSTE BOG.

I. CAP.

Pag.
Den navnkundige Herremands DON QUIXOTE af MANCHAS Vilkaar og Övelser - - - 3

II. CAP.

Der handler om det förste Udtog, den lindrige DON QUIXOTE giorde fra sit Hiem - - - 10

III. CAP.

Hvori fortælles den herlige Maade, paa hvilken DON QUIXOTE af MANCHA blev slagen til Ridder - 18

IV. CAP.

Hvad der tildrog sig med vores Ridder, da han havde forladt Kroen - - - - - 26

V. CAP.

Hvori Fortælningen om vores Ridders Vanheld fortsættes - 35

VI.

REGISTER.

VI. CAP.

Pag.

Den ſtore og moerſomme Underſögelſe, Præſten og Barbeeren anſtillede i vores ſindrige Herremands Bibliothec 41

VII. CAP.

Vores gode Ridders DON QUIXOTE af MANCHAS andet Udtog - - - 50

VIII. CAP.

Det gode Udfald for den tappre DON QUIXOTE i det forfærdelige og uhörte Eventyr med Veyrmöllerne, ſaavelſom andre Ting værdige at ihukommes - 57

ANDEN BOG.

IX. CAP.

Hvori den forundringsværdige Kamp, i hvilken den muntre BISCAYER og den tappre MANCHANER vare beſtædte, tager Ende - - - 69

X. CAP.

Samtalen, der forefaldt imellem DON QUIXOTE og hans gode Vaabendrager SANCHO PANZA - 76

XI. CAP.

Hvad der tildrog ſig med DON QUIXOTE hos Gæddevogterne - - - - 83

XII. CAP.

Det, ſom en Gæddevogter fortalte DON QUIXOTE - 92

REGISTER.

XIII. CAP.

Pag.

I hvilket Fortælningen om Hyrdinden MARCELA endes, saavelsom andre Tildragelser - - 99

XIV. CAP.

I hvilket den afdöde Hyrdes fortvivlede Sang forekommer, tilligemed andre uventede Ting - - 110

TREDIE BOG.

XV. CAP.

I hvilket den fortrædelige Hændelse fortælles, der tilstödte DON QUIXOTE ved at stöde paa nogle grumme Vognmænd - - - 123

XVI. CAP.

Hvad der mödte den sindrige Herremand i Kroen, som han tog for et Slot - - - 132

XVII. CAP.

I hvilket de utallige Besværligheder fortsættes, som den kiække DON QUIXOTE og hans fromme Vaabendrager SANCHO PANZA maatte gaae igiennem i den Kroe, han til sit Uheld holdt for et Slot - 143

XVIII. CAP.

I hvilket SANCHO PANZAS og hans Herres fornuftige Samtaler forekomme, tilligemed andre Ting, der ere værdige at fortælles - - 154

XIX.

REGISTER.

XIX. CAP.

Pag.

De fornuftige Samtaler, SANCHO förte med ſin Herre, og Tildragelſen, der mödte dem med et dödt Legeme, tilligemed andre mærkværdige Begivenheder - 167

XX. CAP.

Det uſeete og uhörte Eventyr, der aldrig af den kiækkeſte Ridder i Verden er udfört med ſaa liden Farlighed, ſom det udförtes af den tappre DON QUIXOTE af MANCHA - - - 177

XXI. CAP.

Der afhandler det ſtore Eventyr og den riige Erobring af MAMBRIMS Hiælm, ſaavelſom andre Ting, der hændtes vores uovervindelige Ridder - - 194